

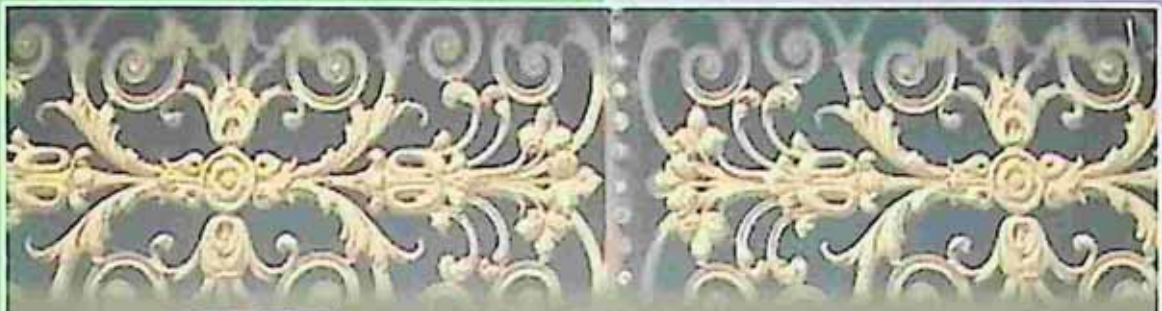
ကမ္ဘာပတ်၍ ဘုရားရှာခြင်း

စတုတ္ထအကြိမ်

ဦးစိန်ထွန်း
(မာမက-သုတေသီ)

လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၃၂၅ ကျော် ညောင်ရမ်းခေတ်ပေမူမှ ပထမဆုံးပုံနှိပ် ဗုဒ္ဓဝင်

၅ သိန်း ၁ သောင်း ၂ ထောင် ၂ ရာစု ၈ ဆူတုန်သော ရှင်စောဘုရားတို့၏
ဝကားအပိအစာဉ် အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ဆိုသော

တထာဂတုပ္ပတ္တိကျမ်း

ဓမ္မနန္ဒထေရ်

မြန်မာဘာသာစကားပြေ ဝိရင်သည်။

လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၃၂၅ ကျော် ညောင်ရမ်းခေတ်ပေမူမှ ပထမဆုံး ပုံနှိပ်ခြင်း

စာအုပ်အကြောင်း

ပထမအကြိမ်
ကံကြီးမြင့်စာပေ

ဒုတိယအကြိမ်
ပန်းရွှေပြည်စာအုပ်တိုက်
၂၀၀၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ

တတိယအကြိမ်
ပန်းရွှေပြည်စာအုပ်တိုက်
၂၀၀၉ ခုနှစ် ဇွန်လ

စတုတ္ထအကြိမ်
ပန်းရွှေပြည်စာအုပ်တိုက်
၂၀၁၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ

ကမ္ဘာပတ်၍ ဘုရားရှာခြင်း

စတုတ္ထအကြိမ်

ဦးစိန်ထွန်း
(မာမက-သုတေသီ)

တန်ဖိုး

၈၀၀၀ ကျပ်

အုပ်ရေ

၅၀၀ အုပ်

စတုတ္ထအကြိမ်

၂၀၁၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ

မျက်နှာဖုံး

ပန်းရွှေပြည်

ထုတ်ဝေသူ

ဦးသိမ်းမင်း (၀၄၂၉၁)

ပန်းရွှေပြည်စာအုပ်တိုက်

၃၃၄၊ ၈ လမ်း၊ ၁၃ ရပ်ကွက်၊

တောင်ဥက္ကလာပ၊ ရန်ကုန်မြို့။

ပုံနှိပ်သူ

ဒေါ်စုစုလှိုင် (၀၁၂၃၄)၊

စုပုံနှိပ်တိုက်၊

အမှတ် ၂၈၊ တာဝတိံသာလမ်း၊

ပုစွန်တောင်မြို့နယ်၊

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။

စာအုပ်ချုပ်

ထိပ်တန်း-မင်းဇော်

မာတိကာ

- * နိဒါန်း
- * စာရေးသူ၏ အမှာ
- * ဒုတိယအကြိမ် အမှာ
- * နှစ်ဘက်လှဦးကျော်လွင်၏ ထောက်ခံချက်
- * ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တတိလောက(ရဝေထွန်း)၏ အမှာ
- * ဦးရွှေအောင်(မဟာဝိဇ္ဇာ)၏ အမှာ
- * တတိယအကြိမ် အမှာ

အခန်း ။ ၁ ။

စကြဝဠာ, ကမ္ဘာနှင့် သက်ရှိများ

စကြဝဠာ	.....	၁၉
ကျွန်ုပ်တို့စကြဝဠာနှင့် ဂြိုဟ်များ	.....	၁၉
ဤကမ္ဘာ စတင်ဖြစ်ပေါ်သည့်ကာလ	.....	၂၀
ဤကမ္ဘာ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	.....	၂၁
ကမ္ဘာတည်နေပုံ	.....	၂၁
စကြဝဠာနှင့် ကမ္ဘာ ပျက်စီးနိုင်ပုံ	.....	၂၂
ကမ္ဘာပျက်မည့်ကာလနှင့် ပျက်ပုံ	.....	၂၃
ဘာသာရေးအရ ကမ္ဘာတည်ပုံနှင့် ပျက်ပုံများ	.....	၂၃
ဗုဒ္ဓဘာသာအရ ကမ္ဘာတည်ပုံ	.....	၂၄
ဗုဒ္ဓဘာသာအရ ကမ္ဘာပျက်ပုံနှင့် ပျက်ချိန်	.....	၂၄
သက်ရှိ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာရာကာလနှင့် ဖြစ်ပေါ်လာပုံများ	.....	၂၅
လူသားများ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာရာကာလ	.....	၂၅
သုညကမ္ဘာ စဉ်းစားစရာ	.....	၂၆
သမိုင်းအတက်အကျ	.....	၂၆
သက်ရှိနှင့် လူသားများ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	.....	၂၇
ဘာသာရေးအရ လူသားဖြစ်ပေါ်လာပုံများ	.....	၂၇

အခန်း ။ ၂ ။

ကျောက်ခေတ်လူသားများနှင့် ယုံကြည်မှုများ

လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁ သန်းကျော်ကာလ.....	၃၁
ကျောက်ကြမ်းခေတ် (မုဆိုးများခေတ်).....	၃၁
ကျောက်ခေတ်လယ် (တိရစ္ဆာန်ထိန်းကျောင်းသူများခေတ်).....	၃၂
ကျောက်ချောခေတ် (ကျောက်ခေတ်သစ်).....	၃၃
လူမျိုးများ.....	၃၃

အခန်း ။ ၃ ။

ရှေးဦးလူအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဘုရားများ

၅၀၀၀ ဘီစီစု ရှေးအီဂျစ်လူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ.....	၃၅
၅၀၀၀ ဘီစီစု ဆူမားရီးယန်းလူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ.....	၃၉
၅၀၀၀ ဘီစီစု ရှေးတရုတ်လူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှု.....	၄၀
၅၀၀၀ ဘီစီစု ရှေးအိန္ဒိယ လူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ.....	၄၂
၄၀၀၀ ဘီစီစု သြစတြိုအေရှားတစ် လူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ.....	၄၂
၃၀၀၀ ဘီစီစု ဘက်ဘီလိုင်းနီးယန်းလူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ.....	၅၂
၃၀၀၀ ဘီစီစု အဆီးရီးယန်းလူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ.....	၅၃
၆ ဘီစီရာစု ခါးဒီးယန်းလူအဖွဲ့အစည်း.....	၅၄
၃၀၀၀ ဘီစီစု ဟစ်တိုက်လူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ.....	၅၅
၃၀၀၀ ဘီစီစု ဖိနစ်ရှန်းလူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ.....	၅၆
၃၀၀၀ ဘီစီစု ကရိတန်(မိနော့အန်)လူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ.....	၅၆
၂၀၀၀ ဘီစီစု ဂရိလူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ.....	၅၇
၉၀၀ ဘီစီစု အေထရူးကင်း (ထရပ်စကင်း) နှင့် ရောမလူအဖွဲ့အစည်းတို့၏ ကိုးကွယ်မှုများ.....	၆၀

အခန်း ။ ၄ ။

ဗြဟ္မာ့ဝေဒ ဟိန္ဒူဘာသာနှင့် ၎င်းတို့၏ဘုရားများ

၂၀၀၀ ဘီစီစု အာရိယန်လူအဖွဲ့အစည်း.....	၆၃
ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရား.....	၆၄
၃ ပါး ၁ ဆူဝါဒ.....	၆၅
အဝတာရ (လူဝင်စား) ဘုရား ၁၀ ပါး.....	၆၅

ဥပနိသျှဒ်ခေတ်နှင့် တွေးခေါ်မြော်မြင်ရေးပိုင်း	.....	၆၆
ဥပနိသျှဒ်ကျမ်းအရေအတွက်နှင့် ပေါ်ပေါက်လာရာကာလ	.....	၆၇
ဗြာဟ္မဏလူမျိုး	.....	၆၇
ဗြာဟ္မဏတို့၏ကျင့်ဝတ် အဿမ ၄ ပါး	.....	၆၈
ဗြာဟ္မဏတို့ ကျင့်ဝတ်ပျက်လာခြင်း	.....	၆၉
အမျိုး ၄ ပါး		
အမျိုး ၄ ပါးတာဝန်	.....	၇၀
ဗြာဟ္မဏတို့၏ အယူဝါဒနှင့် ကျင့်ဝတ်များ	.....	၇၀
ဥဒကသုဒ္ဓိဝါဒ	.....	၇၁
အဂ္ဂိပါရိစရိယာသုဒ္ဓိဝါဒ	.....	၇၂
ယညသုဒ္ဓိဝါဒ	.....	၇၂
ဣရိယာပထသုဒ္ဓိဝါဒ	.....	၇၃
ဝတသုဒ္ဓိဝါဒ	.....	၇၄
ဈာနသုဒ္ဓိဝါဒ	.....	၇၄
ဗုဒ္ဓခေတ် ဗြာဟ္မဏဘာသာရေးအခြေအနေ	.....	၇၅
ဗြာဟ္မဏဘာသာ နိုင်ငံတော်ဘာသာဖြစ်လာခြင်း	.....	၇၇
မဟာဘာရတနှင့် ရာမယဏကျမ်း ပေါ်ခြင်း	.....	၇၇
ဗြာဟ္မဏဝါဒသည် အိန္ဒိယအမျိုးသားရေးဝါဒဖြစ်လာခြင်း	.....	၇၈
ဗြာဟ္မဏဘာသာမှ ဟိန္ဒူဘာသာသို့ *	.....	၇၉
ဟိန္ဒူဘာသာရေး၏ အတွေးအခေါ်ဂိုဏ်း ၆ ဂိုဏ်း	.....	၈၁
ဆစ်ဘာသာ	.....	၈၃

အခန်း ၂ ။

ဟရဝီ (ဇိုရိုအက်စတား) ဘာသာနှင့် အဟူးရာမတ်ဝေါဟာရများ

၂၀၀၀ ဘီစီစု၊ မီးဒီးနှင့် ပါရှန်းလူ့အဖွဲ့အစည်း	.....	၈၅
ဇိုရိုအက်စတားပေါ်ခြင်း	.....	၈၅
ဇိုရိုအက်စတား၏တရားများ	.....	၈၆
တရား စတင်ဟောခြင်း	.....	၈၇
ဇိုရိုအက်စတားဘာသာရေးနှင့် ပါရှန်းလူ့အဖွဲ့အစည်း	.....	၈၇
ဆိုင်းရပ်ဘုရင်နှင့် ဇိုရိုအက်စတားဘာသာရေး	.....	၉၀

mgyoe.com

အခန်း ။ ၆ ။

ဂျူးဘာသာရေးနှင့် ယာဇေး (ယေဟိုးဝါ) ဘုရား

၂၀၀၀ ဘီစီစု ဟီဘရူးလူ့အဖွဲ့အစည်း	.....	၉၁
ပညတ်တော် ၁၀ ပါး လက်ခံရရှိပုံ	.....	၉၂
ပညတ်တော် ၁၀ ပါး	.....	၉၃
အိဂျစ်မှလွတ်မြောက်လာပြီးနောက် ဟီဘရူးတို့ယုံကြည်မှု	.....	၉၃
ဟီဘရူး ၂ နိုင်ငံကွဲခြင်းနှင့် လက်အောက်ခံဖြစ်ခြင်း	.....	၉၄
ဂျူးဘာသာ ပေါ်လာခြင်း	.....	၉၅
ဂျူးဘာသာရေးကျမ်းစာများ ပြုစုခြင်း	.....	၉၅
ဂျူးဘာသာဝင်ဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်များ	.....	၉၅
အနှိပ်စက်ခံဂျူးတို့၏ မျှော်မှန်းချက်	.....	၉၇
ဟီဘရူးတမန်တော်များ	.....	၉၈
[တမန်တော် အယ်လိုင်ဂျာ၊ တမန်တော် ဧမော၊ တမန်တော် ဟိုဒီးအား၊ တမန်တော် အိဇေယ၊ တမန်တော် မိုင်ကာ၊ တမန်တော် ဂျာရီမီးယ၊ တမန်တော် အိဒီကီးအယ်]		

အခန်း ။ ၇ ။

ကမ္ဘာ့တွေးခေါ်ရှင်ကြီးများနှင့် ၎င်းတို့၏ အတွေးအခေါ်များ

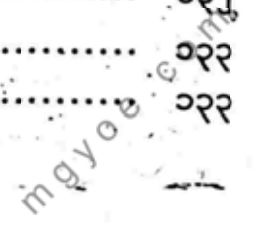
ဂရိတွေးခေါ်ရှင်များနှင့် ၎င်းတို့၏ အတွေးအခေါ် အယူအဆများ	.....	၁၀၁
[သေလီ၊ အနက်ဇီးမင်းဒါး၊ အနက်ဇီးမင်းနီး၊ ပိုက်သာဂိုရပ်၊ ဟေရာကလီတပ်၊ အင်ပီဒေါ့ကလီ၊ ဒီမိုကရီတပ်]		
ဂရိတ်ဆိုဖီဆရာများ	.....	၁၀၃
[ဆိုကရေးတီး၊ ပလေတို၊ အရစ္စတိုတယ်လ်၊ ဂဟေးစီအိုဒ်၊ သူဆီးဒီးဒဲးစ်]		
ရောမတွေးခေါ်ရှင်များနှင့် ၎င်းတို့၏အတွေးအခေါ် အယူအဆများ	.....	၁၀၆
[ပါမင်နဒီ၊ ဇေနီ၏ စတိုးယဇ်၊ အေပီကူးရော့ခ်]		
တရုတ်တွေးခေါ်ရှင်များနှင့် ၎င်းတို့၏အတွေးအခေါ် အယူအဆများ	.....	၁၀၇
[လောင်စူ၊ ကွန်ဖြူးရှပ်၊ မောက်ဆူ၊ မင်းစီယပ်၊ ဆန်ဆူ၊ ဆန်ဆူ၊ ကျွမ်းတဇု၊ လောင်ဆူသုခမိန်၊ မိုတီ]		

အခန်း ၈

စိန့်ယုဒယုဒရောင် (တိတ္ထိ)များနှင့် ၎င်းတို့၏ ဧယုဒများ

ဝါဒရောင် (တိတ္ထိ)များပေါ်လာကြပုံ နိဒါန်း	.....	၁၁၃
သမဏပရိဗ္ဗာဏများ	.....	၁၁၄
ဝါဒရောင်များ၏ကျင့်စဉ် အချုပ် ၂ မျိုး	.....	၁၁၅
ဗြာဟ္မဏဂိုဏ်းကိုဆန့်ကျင်သော ပထမဦးဆုံးဂိုဏ်း	.....	၁၁၅
သမဏဂိုဏ်း၏ ၄ ပါးသီလ	.....	၁၁၆
စာရဝက၏ လောကာယတဂိုဏ်း	.....	၁၁၇
၁- ပုရာဏကဿပ၏ အင်္ဂါရိယဝါဒ	.....	၁၁၇
၂- မက္ခလိဂေါသာလ၏ အဟေတုကဝါဒ (သံသာရသုဒ္ဓိဝါဒ ဟုလည်း ခေါ်)	.....	၁၁၈
၃- အဇိတကေသကမ္မလ၏ နတ္ထိကဝါဒ	.....	၁၂၀
၄- ပကုဓကစွာယန၏ သတ္တကာယဝါဒ	.....	၁၂၂
၅- သဗ္ဗယဗေလဋ္ဌပုတ္တ၏ အမရာပိက္ခေပဝါဒ	.....	၁၂၂
၆- မဟာဝီရနှင့် ဂျိန်းဘာသာ	.....	၁၂၄
သတ္တဝါ ၇ ပါးကား	.....	၁၂၆
အခြားဝါဒများ	.....	၁၂၇
၁ - ဆဒ္ဓါရုဗုဗိဝါဒ	.....	၁၂၇
၂ - အာဟာရသုဒ္ဓိဝါဒ	.....	၁၂၈
၃ - ဒုက္ကရကာရိကာ သုဒ္ဓိဝါဒ	.....	၁၂၈
၄ - ဥပပတ္တိသုဒ္ဓိဝါဒ (ဘဝသစ်သို့ကပ်ရောက်မှု စင်ကြယ်ခြင်း)	.....	၁၃၀
၅ - အာဝါသသုဒ္ဓိဝါဒ	.....	၁၃၁
၆ - ယညသုဒ္ဓိဝါဒ	.....	၁၃၁
၇ - အဂ္ဂိသုဒ္ဓိဝါဒ	.....	၁၃၁
၈ - ကာဠိဒေဝီအကျင့်	.....	၁၃၁
အခြားဝါဒရောင်များ	.....	၁၃၂
၁ - ပါထိကပုတ္တတက္ကတွန်း	.....	၁၃၂
၂ - ကဋ္ဌာရမဋ္ဌကတက္ကတွန်း	.....	၁၃၂
၃ - ကောရခတ္တိယတက္ကတွန်း	.....	၁၃၂
၄ - နွားအကျင့်ကျင့်သော ပုဏ္ဏတက္ကတွန်း	.....	၁၃၃
၅ - ပေါဋ္ဌဝါဒပရိပိုဇ်	.....	၁၃၃

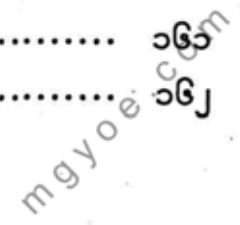

၆ - သစ္စကပရိပိုဇ်	.....	၁၃၄
၇ - မာဂဏ္ဍိယပရိပိုဇ်	.....	၁၃၅
၈ - ဥရဝေလကသပညီနောင် ရှင်တစ်ထောင်	.....	၁၃၅
၉ - ကာဠဒေဝီလရသေ၊ အာဠာရရသေ၊ ဥဒကရသေများ	.....	၁၃၆
မာဂဓတိုင်း ဘာသာရေးအချုပ်	.....	၁၃၆
အိန္ဒိယဝါဒရှင်များ၏ ဒဿနအချုပ်	.....	၁၃၇
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၆၂ ပါး အကျဉ်း	.....	၁၃၇

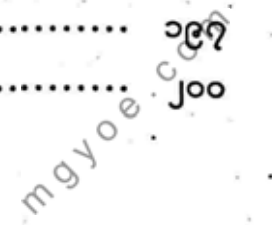
အခန်း ၂ ၉

ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဗုဒ္ဓဘုရား

မွေးဖွားတော်မူခြင်း	.....	၁၃၉
တောထွက်တော်မူခြင်း	.....	၁၄၀
ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခြင်း	.....	၁၄၁
ပါရမီ ၁၀ ပါး အပြား ၃၀	.....	၁၄၁
သတ္တသတ္တာဟ စံတော်မူခြင်း	.....	၁၄၂
တရားတော်ကို ဟောတော်မူခြင်းနှင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်း	.....	၁၄၃
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဟောတော်မူခဲ့သော တရားတော်များ	.....	၁၄၄
ဗုဒ္ဓတရား အနှစ်ချုပ်	.....	၁၄၅
သဗ္ဗညုဘုရားရှင် ဗုဒ္ဓ	.....	၁၅၀
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဟောကြားတော်မူခဲ့သော ပါဠိတော်များ	.....	၁၅၁
ပါဠိတော်အဖွင့် အဋ္ဌကထာများ	.....	၁၅၂
အဋ္ဌကထာအဖွင့်ဋီကာ စသည်	.....	၁၅၅
ဗုဒ္ဓတရားတော်စာပေများကို ထိန်းသိမ်းထားပုံ	.....	၁၅၅
ပထမသင်္ဂါယနာ	.....	၁၅၅
ဆဋ္ဌာဘိည ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာဟူသည်	.....	၁၅၆
ကျောင်းတော် ၁၈ ရပ်	.....	၁၅၇
သင်္ဂါယနာတင်တော်မူခြင်း	.....	၁၅၈
ပထမသင်္ဂါယနာ၌ သံဃာကွဲပြားမှု ရှိမရှိ	.....	၁၅၉
ဒုတိယသင်္ဂါယနာနှင့် ဝိနည်းပြင်ဆင်ချက် ၁၀ ချက်	.....	၁၆၀
ရှင်မဟာယသထေရ်နှင့် ဝဇ္ဇိပုတ္တကရဟန်းများ	.....	၁၆၁
ဝိနည်းမိုရ် တင်မြောက်ခြင်း	.....	၁၆၂

သင်္ဂါယနာတင်ခြင်း	.....	၁၆၂
ဝိုဏ်းကွဲနှင့်စင်ပြိုင် သင်္ဂါယနာ	.....	၁၆၃
ဗုဒ္ဓဝါဒဝိုဏ်းကွဲများ	.....	၁၆၃
တတိယသင်္ဂါယနာ	.....	၁၆၅
ထေရဝါဒ	.....	၁၆၆
တတိယသင်္ဂါယနာနိဒါန်း	.....	၁၆၆
သင်္ဂါယနာတင်ခြင်း	.....	၁၆၈
၉ တိုင်း ၉ ဌာနသို့ သာသနာပြုစေလွှတ်တော်မူခြင်း	.....	၁၆၈
ကထာဝတ္ထုကျမ်း	.....	၁၆၈
ဒုတိယအကြိမ် စင်ပြိုင်သင်္ဂါယနာ	.....	၁၇၀
အသောကမင်းနောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓသာသနာအခြေအနေ	.....	၁၇၀
မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသိန်	.....	၁၇၁
သင်္ဂါယနာ ဗုဒ္ဓသာသနာရေး အခြေအနေ	.....	၁၇၁
ပါဠိတော်ကို သက္ကတပြောင်းခြင်း	.....	၁၇၂
အိန္ဒိယတွင် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာကွယ်ခြင်း	.....	၁၇၂
ကနစ်ရှကမင်းနှင့် ဝိုဏ်းကွဲဗုဒ္ဓဘာသာ သင်္ဂါယနာ	.....	၁၇၄
ဝိုဏ်းကွဲ ဗုဒ္ဓဘာသာ အဘိဓမ္မာ ဝိုဏ်း ၄ ဝိုဏ်း	.....	၁၇၄
ဝေဘသိကဝိုဏ်း (သဗ္ဗတ္ထိဝါဒ)၏ အဘိဓမ္မာအယူအဆ	.....	၁၇၆
သုတ္တန္တိကဝိုဏ်း (ဗာဟုအတ္ထဝါဒ)၏ အဘိဓမ္မာအယူအဆ	.....	၁၇၇
ယောဂါစာရဝိုဏ်း (ဝိညာဏဝါဒ)၏ အဘိဓမ္မာအယူအဆ	.....	၁၈၁
မဇ္ဈိမိကဝိုဏ်း (သုညဝါဒ)၏ အဘိဓမ္မာအယူအဆ	.....	၁၈၄
မဟာယာနနှင့် ဟိနယာနကွဲခြင်း	.....	၁၈၄
မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ အယူအဆများ	.....	၁၈၅
မဟာယာနတို့၏ တန္တရ၊ မန္တရ အယူအဆများ	.....	၁၈၈
မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာတက္ကသိုလ်ကျောင်းတော်ကြီးများ	.....	၁၉၂
အိန္ဒိယတွင် မဟာယာနဗုဒ္ဓသာသနာကွယ်ခြင်း	.....	၁၉၆
မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာရောက်ရှိသော နိုင်ငံများနှင့်	.....	
မြန်မာပြည် မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ	.....	၁၉၇
တရုတ်ပြည် မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ	.....	၂၀၀

ဟန်ဆူချွမ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်ပေဘာသာရေးဂိုဏ်း	.....	၂၀၇
ဂျပန်ပြည် မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ	.....	၂၀၉
နီပေါပြည် မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ	.....	၂၁၁
တိဗက်ပြည် လားမားဗုဒ္ဓဘာသာ	.....	၂၁၂
ထေရဝါဒ ၅ နိုင်ငံနှင့် ပြန့်ပွားပုံ	.....	၂၁၆
သုဝဏ္ဏဘူမိ အယူအဆ	.....	၂၁၇
သင်္ဂါယနာနှင့် ပိဋကတ်တော်စစ်တမ်း	.....	၂၂၃
သာသနာတော်သန့်ရှင်းရေး ဆောင်ရွက်ခြင်း	.....	၂၂၅
အိန္ဒိယ သာသနာတော်သန့်ရှင်းရေး	.....	၂၂၆
သီဟိုဠ် သာသနာတော်သန့်ရှင်းရေး	.....	၂၂၆
မြန်မာနိုင်ငံ သာသနာတော်သန့်ရှင်းရေး	.....	၂၂၈
တုံ့ဂိုဏ်း၊ ရုံဂိုဏ်းပြဿနာ ဖြေရှင်းမှု	.....	၂၃၀

ကခန်း ။ ၁၀ ။

ရုပ်ယာန်ဘာသာနှင့် ထာဝရာဘုရား

ခရစ်တော် မွေးဖွားခြင်း	.....	၂၃၅
ခရစ်တော် ဟောပြောချက်များ	.....	၂၃၆
၃ ပါး ၁ ဆူ အယူအဆ	.....	၂၃၆
တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း	.....	၂၃၇
ခရစ်တော် အသတ်ခံရခြင်း	.....	၂၃၇
ခရစ်ယာန်ဘာသာ	.....	၂၃၈
ခရစ်ယာန်များ အနှိမ်ခံရခြင်း	.....	၂၃၈
ခရစ်ယာန်ဘာသာ ထွန်းကားလာခြင်း	.....	၂၃၉
ဘုန်းတော်ကြီးများကြီးစိုးသောကာလ (အလယ်ခေတ်)	.....	၂၃၉
ပုပ်ဘုန်းကြီးဩဇာ ကျဆင်းလာခြင်း	.....	၂၄၁
ခရစ်ဆိတ်စစ်ပွဲနှင့် ပေါင်းစည်းညီညွတ်ရေး	.....	၂၄၂
အလယ်ခေတ် မှတ်ချက်	.....	၂၄၂
ရီနေဆန်းခေတ်	.....	၂၄၂
ရီနေဆန်းခေတ် (အတွေးအခေါ်ပညာရှင်များ)	.....	၂၄၃
၁ - ဒန်တေး (၁၂၆၅-၁၃၂၁)	.....	၂၄၃

၂ - ပီကလစ်ဖ် (၁၃၂၀-၁၂၈၄)	.....	၂၄၃
၃ - ရွန်ဟုစ် (၁၃၆၉-၁၄၁၅)	.....	၂၄၃
၄ - မာစီယာဗယ်လီ (၁၄၆၉-၁၅၂၇)	.....	၂၄၄
၅ - ဘုရင်များ၏ တောင်းဆိုချက်များ	.....	၂၄၄
ကာသိုလစ်ဂိုဏ်းကို တော်လှန်ခြင်း	.....	၂၄၄
တော်လှန်ပြုပြင်ရေးသမားများနှင့် ပရိုတက်စတင့်ဂိုဏ်း	.....	၂၄၅
အင်နာဘက်တစ် (ဘုံဝါဒဆန်သော) ဘာသာရေးဂိုဏ်း	.....	၂၄၆
ကာသိုလစ်ဘာသာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ	.....	၂၄၇

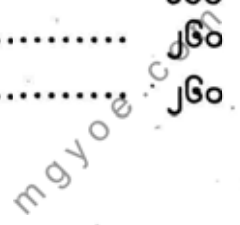
အခန်း ၂၁

အစ္စလာမ်ဘာသာနှင့်အလ္လာဟ်ဘုရား

မိုဟာမက်ကို မွေးဖွားခြင်း	.....	၂၄၉
တရား စတင်ဟောခြင်း	.....	၂၅၀
မိုဟာမက် ဟောပြောချက်များ	.....	၂၅၀
အိမန် ခေါ် ယုံကြည်ချက် ၅ ချက်	.....	၂၅၁
တမန်တော်အင်္ဂါ ၇ ချက်	.....	၂၅၁
မဒီနာသို့ ထွက်ခွာခြင်း	.....	၂၅၂
အစ္စလာမ်ဘာသာကျင့်ဝတ်နှင့် ပညတ်ချက်များ	.....	၂၅၄
အစ္စလာမ်ဘာသာ ၂ ဂိုဏ်းကွဲခြင်း	.....	၂၅၄
မွတ်စလင်အင်ပါယာ	.....	၂၅၅
ရှိုအာဟ်နှင့် စွန်နီမွတ်စလင် ၂ ဂိုဏ်း အခြေအနေများ	.....	၂၅၆
ခလိဖာ (သမ္မတ) ပေါင်း ၅၆-ဦး	.....	၂၅၇
အေမာမ်ခေါင်းဆောင် ၁၂ ဦး	.....	၂၅၇
စွန်နီအသင်း ၄ သင်းနှင့် ၄င်းတို့၏ ခေါင်းဆောင်များ	.....	၂၅၈
ရှိုအာဟ်မွတ်စလင်ဂိုဏ်းဝင်များ	.....	၂၅၈

ဘဟာအီသာသနာ

ဘဟာအီသာသနာနှင့် ဘဟာအလ္လာဘုရား	.....	၂၅၉
ဘဟာအလ္လာဘုရားပွင့်ထွန်းတော်မူခြင်း	.....	၂၅၉
ဘဟာအလ္လာဘုရားဟောကြားသော တရားချုပ်	.....	၂၆၀
ပျံလွန်ကြွမြန်းတော်မူခြင်း	.....	၂၆၀

ဘဟာအိသာသနာအခြေအနေ	.....	၂၆၁
ဒီဃနိကာယ် မဟာဝဂ်ပါဠိတော် ပါယာသိသုတ်လာ - စကားလက်ဆောင်	.....	၂၆၂

အခန်း ၂၂

နိဂုံး

ဘုရားရှာခြင်း	.....	၂၆၃
ဘုရားအဓိပ္ပာယ်	.....	၂၆၃
ဗုဒ္ဓဘာသာအရ ဘုရားအဓိပ္ပာယ်	.....	၂၆၃
ပုဂ္ဂိုလ် ၁၂ မျိုး	.....	၂၆၄
‘ဘုရား’ ဟူသည်	.....	၂၆၈
ဘုရား ရှိ၊ မရှိ ပြဿနာ	.....	၂၇၀
ဘုရားရှိသည်ကို လက်ခံသောပညာရှင်များ	.....	၂၇၀
ဘုရားရှိသည်ကို လက်မခံသောပညာရှင်များ	.....	၂၇၁
မြန်မာပြည်မှ ဆရာတော်ကြီး ၂ပါး၏ မိန့်ကြားချက်	.....	၂၇၄
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား	.....	၂၇၄
သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း	.....	၂၇၈
ခေတ်သစ်ကမ္ဘာအတွေးအမြင်နှင့် ဗုဒ္ဓဝါဒ	.....	၂၈၀
ဗုဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပညာရှင်များ၏အဆိုအမိန့်များ	.....	၂၈၁
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားအား ကိုးကွယ်ခြင်း	.....	၂၈၃
မြတ်နိုးပူဇော်မှုများ	.....	၂၈၇

မာတိကာပြီးပြီ။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

နိဒါန်း

‘ဗဟုံ ဝေ သရဏံ ယန္တိ၊ ပဗ္ဗတာနိ ဝနာနိ စ။

အာရာမရက္ခစေတနာနိ၊ မနုဿာ ဘယတဒ္ဓိတာ။ ။’ ဟူသော ဓမ္မပဒ ဗုဒ္ဓဝဂ် အဂ္ဂိဒတ္တဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပါဠိတော်အဆိုအမိန့်အရ သမိုင်းဦးလူများသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးကို ကြောက်ရွံ့ကြသဖြင့် တော၊ တောင်၊ ဥယျာဉ်၊ ခြံ၊ အာရာမ်၊ သစ်ပင် စသည်တို့ကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြရာမှ နောက်ပိုင်း တွင် တောင်စောင့်နတ်၊ တောစောင့်နတ်၊ အာရာမ်စောင့်နတ်၊ သစ်ပင်စောင့်နတ် စသည်ဖြင့် နတ်ကွန်းများပြု၍ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြပြန်သည်ဟု သိရှိနိုင်သည်။ ယင်းကိုမြစ်ဖျားခံ၍ လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၌ ယနေ့တိုင် ကိုးကွယ်မှုအမျိုးမျိုး ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရသည်ဟုဆိုလျှင် မှားမည် မဟုတ်ပေ။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ကိုးကွယ်သူများသည် ကိုးကွယ်ခံသူကို မိမိတို့ထက် မြင့်မြတ် ထက်မြက်သည်ဟု ယူဆကြသောကြောင့်သာ ကိုးကွယ်ကြခြင်းဖြစ်သည်မှာ ယုံမှားစရာ မရှိပေ။ သို့ရာတွင် ကိုးကွယ်သူများ၏ ရည်ရွယ်ချက်မျှော်ကိုးချက် များပြားသည်နှင့်အမျှ ကိုးကွယ်ခံများကလည်း များပြားလျက်ရှိသည်။ ဥပမာ အထက် ဂါထာပါ ကိုးကွယ်ခံများနှင့် ယခုခေတ် အချို့ကိုးကွယ်ခံများသည် ရေကြီးခြင်း၊ မီးတောင်ပေါက်ကွဲခြင်း၊ မြေငလျင်လှုပ်ခြင်း၊ လေမုန်တိုင်းတိုက်ခတ်ခြင်း စသော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ကြောက်ရွံ့ကြသောကြောင့် ဘေးများ ပ၊ ပျောက်စေရန် ကိုးကွယ်သူများက ကိုးကွယ်ကြသော ကိုးကွယ်ခံများ ဖြစ်ကြသည်။ အချို့ကိုးကွယ်ခံ များကား လူများက လာဘ်လာဘရွှင်မှု စသည်တို့ကို မျှော်ကိုး၍ကိုးကွယ်သော ကိုးကွယ်သူလူ့အဖွဲ့အစည်း များအား လိုက်နာရန်ကျင့်ဝတ်အမျိုးမျိုးကို ဟောကြားခဲ့သောကြောင့် ‘ဘုရား’ ဟု အသိအမှတ်ပြု ခံထားရသော ကိုးကွယ်ခံများပင် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ ကိုးကွယ်ခံများအနက် ဘုရားသည် ‘အမြင့်မြတ်ဆုံးသော ကိုးကွယ်ခံ’ ဖြစ်သည်။ ‘ဘုရား’ ဟူသော ကိုးကွယ်ခံသည် အမြင့်မြတ်ဆုံးဖြစ်သောကြောင့် ‘ဘုရား’ ဟူသောဝေါဟာရသည်လည်း အမြင့်မြတ်ဆုံး ဖြစ်လာရတော့သည်။ လူမျိုးအသီးသီးတွင် အမြင့်မြတ်ဆုံးဖြစ်သော ‘ဘုရား’ ဟူသောဝေါဟာရနှင့် ညီမျှသော ဝေါဟာရတစ်ရပ် ရှိကြသည်ချည်း ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် လူမျိုးတိုင်းသည် မိမိတို့လူမျိုးအလျောက် အမြင့်မြတ်ဆုံး ဖြစ်သောဝေါဟာရကို ဦးထိပ်ထားကြသည့်အပြင် အားအကိုးဆုံး တမ်းတပြောဆိုကြသကဲ့သို့ မိမိတို့၏ အမြင့် မြတ်ဆုံး ဝေါဟာရသခင် ဘုရားရှင်ကိုလည်း မိမိတို့၏ ဘာသာဓလေ့အလျောက် အရိုအသေပြုကြလျက်ပင်ရှိ ကြသည်။

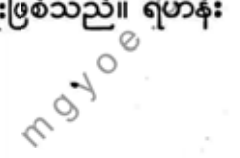

ထိုနည်းအလားတူပင် ကျွန်တော်သည်လည်း ငယ်စဉ်တောင်ကျေး ကလေးဘဝ စကားပြောတတ်စအရွယ်တွင် မိဘ ၂ ပါး၏ သင်ပြပေးချက်အရ ‘ဘုရား’ ဟူသောဝေါဟာရကို ပြောတတ်လာသကဲ့သို့၊ ဘုရားရှိခိုးဦးချ ခြင်းကိုလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာထုံးတမ်းစဉ်လာအရ ပြုလုပ်တတ်လာသည်။ အနည်းငယ်ကြီးပြင်းလာသောအခါ ‘ဩကာသ’ စသော ဘုရားရှိခိုးဆိုရိုးကိုပင် နှုတ်တတ်အာရုံ ရရှိနေပြီး ဖြစ်သည်။ ဘုရား၊ တန်ဆောင်း၊ ကျောင်း၊ ကန်တို့၌ရှိသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်အား ရှိခိုးရသောအခါ ရှိခိုးရခြင်း၏အဓိပ္ပာယ်အတိအကျကို ကျွန်တော် မသိရှိသော်လည်း၊ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များသည် ငြိမ်းအေးချမ်းမြသာအသွင်သဏ္ဍာန်ကိုဆောင်လျက် ရုပ်ပွားတော်ပတ်ဝန်းကျင်၌ ဒုစရိုက်မှုမျိုးမလုပ်မိလောက်အောင် လေးစားဖွယ်၊ ကြည်ညိုဖွယ် သပ္ပာယ်သောအသွင်ကို ဆောင်လျက် ရှိနေသည်ဟု ကျွန်တော် သတိပြုမိသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ကျွန်တော် ကြီးပြင်းလာသောအခါ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရားအား အဘယ်ကြောင့် ကျွန်တော် ရှိခိုးသင့်၊ ရှိခိုးထိုက်သည်ကို သိရှိလာရသည့်နည်းတူ၊ ‘ဘုရား’ ဟူသည်မှာလည်း ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်တစ်ပါးတည်းသာ မဟုတ်၊ ဗုဒ္ဓမှတစ်ပါး အခြားဘုရားများလည်း ရှိသေးကြောင်း သိရှိလာရပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်သည် ဝိဝါဒကွဲပြားနေသော ဘုရားများကိုရှာဖွေရန် ဆန္ဒပြင်းပြခဲ့မိသည်။ သို့ရာတွင် အခြေအနေအရ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ ဆန္ဒ မအောင်မြင်ခဲ့ပါ။ ယခုမူ ကျွန်တော်ပြင်းပြခဲ့သောဆန္ဒ ပြည့်ဝစေရန် အခြေအနေပေးသောကြောင့် ယင်းဘုရားများကိုရှာခဲ့ရသော်လည်း ကိုယ်အား၊ စိတ်အားဖြင့်ရှာနိုင်သည်မဟုတ်ဘဲ၊ မကျန်းမာနေသည့်ကြားက ရှာခဲ့ရခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း စာရှုသူများအား ရှေးဦးစွာပန်ကြားလိုပါသည်။

တစ်ဖန် ကျွန်တော်သည် ကမ္ဘာကိုပတ်ပြီး ဒေသအဖုံဖုံ၊ လူမျိုးအစုံစုံအတွင်းသို့ဝင်ရောက်၍ ဘုရားရှာရာတွင် ခရီးရှည်အဖြစ် စီးခဲ့သောယာဉ်များမှာ၊ တစ်နည်းအားဖြင့် အဓိကကိုးကားခဲ့သော စာအုပ်များမှာ ကျမ်းကိုးစာရင်းတွင်ဖော်ပြထားသော စာအုပ်အနည်းအကျဉ်းဖြစ်ပြီး၊ ခရီးတိုအဖြစ်စီးခဲ့ရသောယာဉ်ပေါင်းမှာ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆက်စပ်ရာအချက်အလက် အနည်းအကျဉ်းအဖြစ်ကိုးကားခဲ့ရသော စာအုပ်ပေါင်းမှာ အများအပြားဖြစ်ကြောင်း သိစေအပ်ပါသည်။

အထူးမှာ ဤစာအုပ်တွင်ပါဝင်သော အခန်းများသည် စုစည်းမှုအကြောင်းအရာ နည်းမှု၊ များမှုကို အခြေပြု ရေးသားထားရသဖြင့် အချို့အခန်းများရှည်လျားပြီး၊ အချို့အခန်းများမှာ တိုတောင်းနေသည်ကို တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင်တွေ့ရှိရသော လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုင်း၏ လူ့သမိုင်းအစအဆုံးကို ရေးသားဖော်ပြခြင်းမဟုတ်ဘဲ၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုပေါ်လွင်ထင်ရှားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နောက်ပိုင်းတွင် ခေတ်ပေါ်ဘာသာရေးနှင့် အဓိကဆက်စပ်နေသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ သမိုင်းဖြစ်ရပ်များကိုသာ ရေးသားဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ရေးသားရာ၌လည်း သမိုင်းဖြစ်ရပ်များတစ်ခုလုံးကို အပြည့်အစုံဖော်ပြခြင်း မဟုတ်ဘဲ၊ ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာနှင့် ဆက်စပ်သိသာရုံမျှကိုသာ ရေးသားဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည့်အပြင်၊ ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်း ရွေးချယ်မှုကိုလည်း အတတ်နိုင်ဆုံး ရွေးချယ်သုံးနှုန်းထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာရေးလောကတွင် သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာရေးဆိုင်ရာအသုံးအနှုန်းတစ်ရပ်ကို ယင်းဝေါဟာရ၏အနက်အဓိပ္ပာယ် မည်မျှလေးနက်သည်ကို မသိဘဲ အလွယ်တကူပင် အတုယူသုံးနှုန်းနေကြသည်ကို တွေ့ရှိနေရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘာသာကြီးတစ်ခုမှ ထုတ်ဝေထားသော စာအုပ် ၂ အုပ်တွင် ၎င်းတို့၏အသင်းတော်မှ ဘုန်းကြီးများကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝေါဟာရဖြစ်သော ‘ရဟန်းသံဃာတော်’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ရဟန္တာ’ ဟူ၍လည်းကောင်း သုံးနှုန်းဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အမှန်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာတွင် ရဟန်း၊ သို့မဟုတ် ‘ပဉ္စင်း’ ဟုခေါ်သောပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အကျဉ်းအားဖြင့် ၂၂၇ သွယ်၊ အကျယ်အားဖြင့် ကုဋေ ၉ ထောင်ကျော်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်များကိုစောင့်ထိန်းရသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဖြစ်သည်။ ရဟန်း

မဟုတ်သော ကိုရင်သာမဏေများသည်ပင် ဆယ်ပါးသီလနှင့်သိက္ခာပုဒ် ၇၅ ပါးအပြင် အခြားကျင့်ဝတ်များကိုပါ စောင့်ထိန်းရသေးသည်။ ရဟန္တာမှာမူ ကိလေသာအပူဓာတ် ၁၀ ပါးကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်မျိုးကိုမှသာ ရဟန္တာခေါ်ကြောင်း အခန်း ၁၂ ပုဂ္ဂိုလ် ၁၂ မျိုးခေါင်းစဉ်အောက်၌ ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။ အထက်၌ ဖော်ပြထားသော သိက္ခာပုဒ်များကို ထိန်းသိမ်းသော ပုထုဇဉ်ရဟန်းများ မပါဝင်ဘဲ ပရမတ္ထသံဃာများကိုသာ သံဃာတော်ခေါ်ကြောင်း အခန်း ၁၂ 'သံဃာ့ဂုဏ်တော်'ခေါင်းစဉ်အောက်၌ ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဤသို့ ဘာသာတစ်ရပ်က အလေးအနက်ထား၍ ဖော်ပြထားသော ဝေါဟာရတစ်ရပ်ကို အလွယ်တကူ အတုယူပြီး သုံးနှုန်းရန် မသင့်ဟု ယူဆပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာအုပ်၌ ယင်းကဲ့သို့ ဘာသာရေး တစ်ရပ်နှင့် တစ်ရပ် ကျင့်သုံးမှု အနက်အဓိပ္ပာယ်မတူသော ဝေါဟာရများကို အတတ်နိုင်ဆုံး ရှောင်ရှားထားပြီး သင့်ရာအသုံးနှုန်း များကိုသာ ရွေးချယ်သုံးနှုန်းထားပါသည်။

ဥပမာ - ဥပုသ် ဟု သုံးမည့်အစား ဝတ်ပြုခြင်း၊ ရဟန်းဟု သုံးမည့်အစား ဘုန်းကြီးဟု သုံးခြင်းမျိုးများကို ရွေးချယ်သုံးနှုန်းထားပါသည်။ အချုပ်အားဖြင့် ယနေ့ ကမ္ဘာတွင် ကိုးကွယ်မှုဘာသာရေး များစွာရှိသည် မှန်သော်လည်း ဤစာအုပ်တွင် အဓိကကျ၍ အများနှင့်သက်ဆိုင်နေသော ဘာသာကြီးများ၊ ယင်းနှင့်ဆက်စပ်နေသော ဘာသာရေးများကိုသာ လေ့လာတင်ပြထားခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းတင်ပြမှုများသည်လည်း အကြွင်းမဲ့ ပြီးပြည့်စုံသော တင်ပြချက် မဟုတ်သေးကြောင်း တင်ပြလိုပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ ဟာကွက်ကိုဖြည့်စွက်ရန်နှင့် လိုအပ်ချက်များကို ပြင်ဆင်ရန်အတွက် ပညာရှင်သုတေသီ များထံမှ အကြံဉာဏ်ကောင်းများကို လက်ကမ်းကြိုဆိုလျက်ရှိကြောင်းနှင့် ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အသိဉာဏ်ပေးသော သင်ဆရာ၊ မြင်ဆရာ၊ ကြားဆရာများကို လည်းကောင်း၊ ဤစာအုပ်အတွက် အဘက်ဘက်မှ အကူအညီပေးကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို လည်းကောင်း ဤစာအုပ်ဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုအပ်ပါကြောင်း တင်ပြ လိုက်ရပါသည်။

ဦးစိန်ထွန်း
(မာမက-သုတေသီ)
၂၀ - ၁၂ - ၈၆

စာရေးသူ အမှာစာ

ဤစာအုပ်ကို ၁၉၈၆-ခုနှစ်က ရေးခဲ့ပြီး နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယက မွန်ပြည်နယ် မော်လမြိုင်မြို့ ပန်းပဲတန်းရပ် ရွှေပရိယတ္တိစာသင်တိုက် ပဓာနနာယက ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကုမာရာဘိဝံသ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ ဘုံကျဉ်းဝိပဿနာကျမ်းပြု)ကိုယ်တိုင် အစအဆုံး ကြည့်ရှုသုတ်သင် ပြင်ဆင်တည်းဖြတ်ပေးတော်မူပါသည်။ ၁၉၈၇-ခုနှစ်၌ တစ်ကြိမ်၊ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်၌ တစ်ကြိမ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရန် စိုင်းပြင်းခဲ့သော်လည်း အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ထုတ်ဝေဖြန့်ချိနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ယခုမှ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေ ဖြန့်ချိလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဦးစိန်ထွန်း

(မာမက သုတေသီ/ဆရာမင်းကြည်မွန်)

ဒုတိယအကြိမ် အမှာစာ

ဤစာအုပ် ပထမအကြိမ်ရိုက်တွင် အမှာစာ ၄ ရပ်နှင့်ကျမ်းကိုးစာရင်းတစ်မျက်နှာ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်ကို ယခု ဒုတိယအကြိမ်တွင် ပြန်လည်ဖြည့်စွက် ထည့်သွင်းလိုက်ပါသည်။ စာစစ်စစ်ရေးခွင့်ပြုချက် ၂ ကြိမ်တိုင်တိုင် ရရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သော်လည်း ကွန်ပျူတာစီသောအခါ ကျမ်းလေးမူကိုရှေးရှု၍ ဖြုတ်ထားခဲ့သော တိုင်ပေဘာသာရေးဂိုဏ်းကို အကျဉ်းချုပ်၍ ပြန်လည်ထည့်သွင်းလိုက်ပါသည်။ ယခု အသစ်လေ့လာခဲ့သော ဘာသာအဘိဘာသာရေးကိုလည်း အမြွက်မျှ ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ စာရှုသူများ ဘာသာရေးစွယ်စုံဗဟုသုတ ပြည့်ဝကြပါစေ။

အထူးမှာ - ဤစာအုပ်ကို ၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင်ရေးပြီးနောက် ၁၉၈၇ ခုနှစ်၌ စာပေစိစစ်ရေးတင်၍ ခွင့်ပြုချက်ရရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်သော်လည်း အကြောင်းကြောင်းကြောင့် စာအုပ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ၁၂ နှစ်တိုင်တိုင် ကြာညောင်းခဲ့ပါသည်။ ၁၂ နှစ်ကာလ လွန်မြောက်ကုန်ဆုံးခဲ့ပြီး တည်းဖြတ်ပေးသော ဆရာတော် မရှိတော့သည့်အပြင်၊ အမှာစာများ ပါမလာသောကြောင့် အမှာစာချီးမြှင့်သောဆရာများအား စာအုပ်ဖြင့် ကျေးဇူးမတုံ့ပြန်နိုင်ဘဲ ရှိခဲ့ပါသည်။ အမှာစာများ ပြန်လည်ထည့်ချင်၍ ဒုတိယအကြိမ်ရိုက်နှိပ်ပြီးနောက် ပေးနိုင်မည်ဟု အားခဲမျှော်မှန်းခဲ့သော်လည်း အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ဒုတိယအကြိမ်ရိုက်နှိပ်ဘဲ ယခုမှ ရိုက်နှိပ်နိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အမှာစာရေးပေးသောဆရာများ တစ်ဦးမျှမရှိတော့သဖြင့် ဝမ်းနည်းရပြန်သည်။

ဦးစိန်ထွန်း

(မာမက သုတေသီ/ ဆရာမင်းကြည်မွန်)

နှစ်ဘက်လှ ဦးကျော်လွင် (မဟာဝိဇ္ဇာ)၏ ထောက်ခံချက်အမှာစာ

သို့

ဦးစိန်ထွန်း (သုတေသီ)

ဦးစိန်ထွန်းပြုစုသော ‘ကမ္ဘာပတ်၍ ဘုရားရှာခြင်း’ စာမူကို မေတ္တာရပ်ခံချက်အရ ကြည့်ရှုသုံးသပ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာမူ၏ မာတိကာစာရင်းကို ကြည့်ရှုကာမျှဖြင့်ပင် ဘာသာတရားဆိုင်ရာဗဟုသုတနှင့် ပြည့်လျှမ်းနေသော စာမူကောင်းတစ်မူဖြစ်ကြောင်းကို တွေ့ရှိရပါသည်။

လူ့ဘဝတွင် ဘာသာတရားကိုးကွယ်မှုသည် အခြေခံကျသော အရေးကြီးကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ မှန်ကန်သောကိုးကွယ်မှု ရရှိရေးသည် အဘယ်မျှအရေးကြီးကြောင်း ပညာရှင်များ သိရှိကြပြီးဖြစ်ပါသည်။ ကိုးကွယ်မှုမှားလျှင် ခရီးမှားသောသူနှင့်မခြား လိုရာသို့ ရောက်မည်မဟုတ်ပါ။ ခရီးမှားသောသူမှာကား လိုရာမရောက်ရုံသာ ရှိသည်။ ကိုးကွယ်မှုမှားပါက အပါယ် ၄ ပါး ဘေးဒုက္ခကိုပါ အတောမသတ် ခံစားရလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ‘ကုန်ရှုံးလျှင် တစ်ခေါက်၊ လင်ရှုံးလျှင် တစ်သက်လုံးမှောက်၊ ကိုးကွယ်မှုရှုံးလျှင် တစ်သံသရာလုံး ဒုက္ခရောက်’ ဟူ၍ပင် ဆိုရမည်ဖြစ်ပါသည်။

‘ကမ္ဘာပတ်၍ ဘုရားရှာခြင်း’ ဤစာမူသည်ကား ကိုးကွယ်မှုအသားမကျသေးသော (ဝါ) ကိုးကွယ်ရာ အမှန်ကို ရှာဖွေနေသောသူများအတွက် တထိုင်တည်းနှင့် ခရီးပေါက်မည့် အကူအညီကောင်းကို ရနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဤစာမူကို စာအုပ်ဖြစ်အောင်ရိုက်နှိပ်၍ အများအကျိုးရှိအောင် ဖြန့်ချိနိုင်ပါစေဟု ဆန္ဒပြုလိုက်ပါ သည်။

နှစ်ဘက်လှ ဦးကျော်လွင်

နိုင်ငံတော် ဗဟိုသံဃာ့ဝန်ဆောင် မြန်မာစာအဖွဲ့ဩဝါဒါစရိယ ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တတိလောက (ရဝေထွန်း)၏

အမှာစာ

‘ရောဟိတဿ’ မည်သော ဈာန်အဘိညာဉ်ရ ရသေ့တစ်ပါးသည် စကြဝဠာကိုပတ်၍ နိဗ္ဗာန်တရားကို ရှာ ခဲ့ဖူးသည်။ စကြဝဠာအနန္တ ရောက်နိုင်သမျှ တန်ခိုးဖြင့်သွား၍ နိဗ္ဗာန်တရားကိုရှာခဲ့သော်လည်း အသက်သာသေ သည်၊ ရှာဖွေ၍ မတွေ့ခဲ့ရဟု သိရ၏။

လွန်ခဲ့သောနှစ် ၂၅၀၀ ကျော်က ဘုရားစစ်ဘုရားမှန်ကိုရှာခဲ့ကြသူများ ရှိ၏။ ဂန္ဓာရမင်း ပုက္ကုသာတိသည် သူမြို့မှ မိုင်ပေါင်းများစွာဝေးသောရာဇဂြိုဟ်သို့ ခြေလျင်သွား၍ ဘုရားကို ရှာခဲ့၏။ တွေ့ကား တွေ့၏။ သို့သော် ဘုရားမှန်း မသိခဲ့။ တရားနာပြီးမှ ဘုရားမှန်း သိသည် ဟုဆို၏။ ဗာဟိယတိုင်းသာ ဒါရုစိရိယသည်လည်း သာဝတ္ထိသို့ အရောက်သွား၍ ဘုရားရှာ၏။ တွေ့ပါ၏။ တရားအနည်းငယ်နာ၍ တရားထူးရကာ ကွယ်လွန်ခဲ့ရ သည်။ သုဘဒ္ဒပရိပိုင်ကား ဘုရားကိုရှာရာ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီးဆဲဆဲမှ တွေ့ရ၏။ အနာထပိဏ်ဖြစ်မည့် သုဒတ္တ သူကြွယ်ကြီးကား ညကြီးမင်းကြီး ဘုရားအရှာထွက်ခဲ့သူ ဖြစ်၏။ ဘုရားအရှာသွားလမ်းတွင် အနိဗ္ဗာရုံအမျိုးမျိုး ကြောင့် စိတ်ဓာတ်များပင် ပျက်ပြားခဲ့သေး၏။ သို့သော် ဇွဲမလျှော့၍ ဘုရားကိုတွေ့ကာ တရားနာရပြီး ဘုရားကျောင်း ဒကာကြီး ဖြစ်သွားရပေသည်။

ဤခေတ် နိုင်ငံပေါင်း ၁၆၀ ခန့်မှ ကမ္ဘာ့လူသား သန်း ၅၀၀၀ တို့တွင် ဘုရားစစ် ဘုရားမှန်၊ တရားစစ် တရားမှန်၊ သံဃာစစ် သံဃာမှန်ကို ရှာနေကြသူပေါင်း များစွာရှိ၏။ အတိုင်းတိုင်းအပြည်ပြည် လှည့်၍ရှာဖွေရင်း ရောဟိတဿထက် ကံကောင်းသူများဟု ဆိုရပေမည်။ ပုက္ကုသာတိ စသည်တို့ကဲ့သို့ တရားအရသာ သိသွားကြ၏။ အားထုတ်သွားကြရ၏။ အချို့ ကိုယ့်တိုင်းပြည်ကိုပင် မပြန်နိုင်ကြတော့။ မြန်မာနိုင်ငံမှာပင် ရဟန်းဝတ်နေကြတော့ သည်။ ကံကောင်းသူများပေတကား။

‘ယံကိဉ္စိ ဝိတ္တံ ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊ သဂ္ဂေသု ဝါ ယံ ရတနံ ပဏီတံ။’ စသည်ဖြင့် ရတနသုတ္တန်တွင် တရားဟောတော်မူ၏။ ‘ရဲခဲမှ ရတနာ’ ဆိုသည့်အတိုင်း ‘ဘုရား’ တည်းဟူသောရတနာသည် ဒုလ္လဘ ရတနာ တစ်ပါး ဖြစ်၏။ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့တွင် အရဲခဲဆုံး၊ အမွန်မြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ ရှာတိုင်းမရအလွန် အလွန် ရှားပါးလှသော ရတနာထူးရတနာမြတ် ဖြစ်၏။ ဒုလ္လဘဒဿန၊ အနောမသတ္တ ပရိဘောဂ = တွေကြုံရခဲ မြတ်သောသူတို့သာ ဖူးမြော်ပူဇော်ရမြဲသော ရတနာအထွတ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဦးစိန်ထွန်းသည် ကမ္ဘာပတ်၍ မြတ်သောမွန်သော ရတနာအချွန် ရတနာထွတ်ကို ရှာပုံတော်လုပ်ပြထား၏။ သူ၏ ‘ကမ္ဘာပတ်၍ ဘုရားရှာခြင်း’ စာအုပ်ကိုသာဖတ်မိက ဘုရားကို မုချတွေ့နိုင်၏။ ကမ္ဘာပတ်၍ ဘုရားရှာနေကြသော အထက်ဖော်ပြပါ ကမ္ဘာ နိုင်ငံပေါင်းများစွာမှပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဤစာအုပ်ကို ဖတ်ကြည့်စမ်းပါဟု တိုက်တွန်းလိုက်ချင်ပါ၏။

ဆရာဦးရွှေအောင် (မဟာဝိဇ္ဇာ) ၏ အမှာစာ

စာရေးသူသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် မိမိတို့ကိုးကွယ်သည့် ဘုရားများအကြောင်းကို ရေးသားထားသော ကမ္ဘာ့ဘာသာရေးစာပေများကို လေ့လာဖတ်ရှုလိုစိတ်၊ ဘုရားအမျိုးမျိုးကို ရှာဖွေသိမြင်လိုစိတ်၊ ရေးသားဖြန့်ဝေလိုစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာဟန် ရှိပါသည်။ သို့အတွက် ဘာသာရေးစာပေအမျိုးမျိုးကို အကိုးအကားပြု၍ ဤကျမ်းစာကို ရေးသား ဖြန့်ချိခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤကျမ်းတွင် ဂေါတမဗုဒ္ဓအပေါ် လူမျိုးခြား ကမ္ဘာ့စာပေပညာရှင်အသီးသီးတို့၏ ထင်မြင်ယူဆ ရေးပြချက် များကို ဖော်ပြထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ အခြားဘာသာဝင်တို့ ကိုးကွယ်ရာအသီးသီးအကြောင်းကိုလည်း ဖော်ပြ ထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဤကျမ်းစာသည် ဘာသာရေးကို စုံလင်စွာလေ့လာလိုသူများအတွက် များစွာ အထောက်အကူ ပြုမည့်ကျမ်းစာဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြလိုက်ရပေသည်။

ဦးရွှေအောင်

တတိယအကြိမ် အမှာစာ

ဤစာအုပ်ကို ယခု တတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ်မှုအဖြစ် ဖော်ပြရသော်လည်း အမှန်မှာ ဤတတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ခြင်းနှင့်ပေါင်းလျှင် သတ္တမ ၇ ကြိမ်မြောက် ဖြစ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပထမအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ခြင်းကို အကြိမ်ကြိမ်ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ခဲ့ရာ ၅ ကြိမ်တိတိရိုက်နှိပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ပထမအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ခြင်းကို ၁၀ ချိုးအဖြစ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပြီးနောက်၊ ပန်းရွှေပြည်စာအုပ်တိုက်က ဒုတိယအကြိမ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ချိရာတွင် ကရောင်း ၈ ချိုးအဖြစ် ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ချိခဲ့သည်။

ယခု တတိယအကြိမ်အဖြစ် ပန်းရွှေပြည်စာအုပ်တိုက်က ရိုက်နှိပ်ရာတွင် စိတ်ကြိုက်ပုံစံဖြင့် ကွန်ပျူတာ ပြန်လည်စီပြီး ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ချိပါသဖြင့် စာရှုသူများအနေဖြင့် ထူးခြားသောစာလုံးပုံသဏ္ဍာန်၊ ထူးခြားသောစာအုပ် အနေအထားဖြင့် ဖတ်ရှုနိုင်ကြမည်ဖြစ်ပါကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ဦးစိန်ထွန်း
(မာမက-သုတေသီ)

အခန်း ၁

စကြဝဠာ၊ ကမ္ဘာနှင့် သက်ရှိများ

စကြဝဠာ

အာကာသကောင်းကင်ပြင်တွင် ကျွန်ုပ်တို့၏စကြဝဠာကဲ့သို့သော စကြဝဠာမျိုးပေါင်း မရေမတွက်နိုင်အောင် ရှိသည်။ ကျွန်ုပ်တို့မြင်နေရသော ကြယ်များသည် အခြားစကြဝဠာများမှ နေများ ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာမြေကြီးမှ အလင်းနှစ်ပေါင်း ကုဋေ ၁ သိန်းကွာဝေးသော ရပ်ဝန်းတစ်ခု၌ စကြဝဠာမျိုးပေါင်း ကုဋေ ၁ သိန်းရှိသည်ဟု နောက်ဆုံးသိပ္ပံပညာအရ သိရှိရသည်။ အလင်းနှစ်ဆိုသည်မှာ အလင်းရောင်အသွားနှုန်း တစ်စက္ကန့်လျှင် ၁၈၆,၀၀၀ (၁ သိန်း ၈ သောင်း ၆ ထောင်) မိုင်နှုန်းဖြင့် ၁ နှစ်အတွက် ဖြစ်သည်။ ဂဏန်းဖြင့်ချရေးလျှင် အလွန်ရှည်လျားပေ လိမ့်မည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ကမ္ဘာနှင့် အနီးဆုံးဖြစ်သော 'အယ်လ်ဖာစင်တော်ရီ' ခေါ်သော ကြယ်ကြီးသည်ပင် မိုင်ပေါင်း သန်း ၂၀ ကွာဝေးသည်။ ၎င်းကြယ်ကြီး၏အလင်းရောင်သည် ကမ္ဘာမြေကြီးသို့ရောက်ရန် ၄ နှစ်မျှ လာရသည်ဟု ဆိုသည်။ ၎င်းကြယ်ကြီး၏ အလင်းရောင်သည်လည်း ကျွန်ုပ်တို့၏နေထက် ၂ ဆလင်းသဖြင့် အရွယ်အစားလည်း များစွာ ပိုကြီးသည်ဟု ခန့်မှန်းရပေသည်။ 'အယ်လ်ဖာမိုရီယွန်နစ်' ခေါ်သော ကြယ်ကြီး၏အလင်းရောင်မှာမူကား ကမ္ဘာမြေသို့ရောက်ရန် နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ လာရပြီး၊ အရွယ်အစားမှာလည်း ကျွန်ုပ်တို့နေထက် အဆ ၃၀၀ ခန့် ပိုကြီးသည်ဟု ဆိုသည်။

ထိုကြယ်ကြီးများ၏ အကွာအဝေးကို ခန့်မှန်းကြည့်ပြီး နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်တို့ တွက်ချက်မှုအရ အကြီးဆုံး နက္ခတ်ကြည့်မှန်ပြောင်းမှ မြင်နိုင်သလောက်ကြယ်ပေါင်းမှာ သန်းပေါင်း ၁၀၀၀ အောက် မနည်းရှိကြောင်း၊ ထို ကြယ်များ၏ အခြားတစ်ဘက်တွင်လည်း (လူတို့မြင်နိုင်စွမ်း မရှိသေးသော) ကြယ်ကြီးများမှာ မရေတွက်နိုင်အောင် ရှိနေသေးကြောင်း သိရှိရသည်။ အမှန်မှာ အနန္တစကြဝဠာပင် ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့စကြဝဠာပါဝင်သော (Milky Way) နဂါးငွေ့တန်းကြီးကိုလည်း 'အနန္တစကြဝဠာ' ဟုခေါ်နေကြသည်။ ဗုဒ္ဓစာပေ၌ စကြဝဠာ ၁၀၀၀ ကို စုစု လောကဓာတ်၊ စုစုလောကဓာတ် ၁၀ သို့မဟုတ် စကြဝဠာ ၁ သောင်းကို မဇ္ဈိမလောကဓာတ်၊ စကြဝဠာကုဋေ ၁ သိန်းကို မဟာလောကဓာတ် ခေါ်ပြီး၊ ထိုထက်များ၍ ရေတွက်မရသော စကြဝဠာပေါင်းကို အနန္တလောကဓာတ် ဟု ခေါ်ကြောင်း၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ စကြဝဠာကား မဇ္ဈိမလောကဓာတ် ခေါ် စကြဝဠာ ၁ သောင်းစု၏ အလယ်ဗဟို၌ တည်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ကျွန်ုပ်တို့စကြဝဠာနှင့် ဂြိုဟ်များ

ယနေ့ နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်တို့၏ အဆိုအရ ကျွန်ုပ်တို့၏ စကြဝဠာကား နေကို ဗဟိုပြု၍ လည်ပတ်နေသော ဂြိုဟ်ကြီး ၉ လုံးနှင့် အရံဂြိုဟ်များ ပါဝင်ပေသည်။ ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

စဉ်	ငြိဟ်အမည်	အရွယ်အစား အချင်းမိုင်ပေါင်း	နေနှင့် အကွာအဝေး မိုင်သန်းပေါင်း	အရန်ငြိဟ် လအလုံးရေ	နေကို တစ် ပတ် ပတ်ရက်
၁။	မာကျူရီ (ဗုဒ္ဓဟူး)	၃၁၀၀	၂၆	-	၈၈-ရက်
၂။	ဗီးနပ်စ် (သောကြာ)	၇၇၀၀	၆၇	-	၇-လနှင့်ရက် အနည်းငယ်
၃။	ကမ္ဘာမြေ (ရာဟု)	၈၀၀၀	၉၁	၁	၃၆၅ ၂ ရက်
၄။	မားစ် (အင်္ဂါ)	၄၂၀၀	၁၄၁	၂	-
၅။	ဂျူပီတာ (ကြာသပတေး)	၈၈၇၀၀	၄၈၃	၁၂	-
၆။	ဆေတန်	၇၅၁၀၀	၈၈၆	၉	-
၇။	ယူရေးနပ်စ်	၃၀၉၀၀	၁၇၈၃	၅	-
၈။	နက်ပကျွန်း	-	-	၂	-
၉။	ပလူတို	-	-	-	-
				၃၁ လုံး	

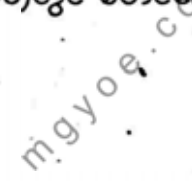
မှတ်ချက်

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း အတွဲ ၃ တွင် ဂျူပီတာ အရန်ငြိဟ် ၁၁ လုံး၊ နက်ပကျွန်း အရန်ငြိဟ် ၁ လုံးရှိသည်ဟု ပြဆိုထားပြီး၊ မာကျူရီ အချင်းမိုင် ၃၀၀၀ နှင့် ဗီးနပ်စ် အချင်းမိုင် ၇၅၇၅ ခန့်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ဤကမ္ဘာ စတင်ဖြစ်ပေါ်သည့်ကာလ

သိပ္ပံပညာရှင်များက နေနှင့် အခြားကြယ်များ၏သက်တမ်းကို မခန့်မှန်း မဖော်ပြခဲ့သော်လည်း ဤကမ္ဘာမြေ ၏သက်တမ်းကိုမူ ဖော်ပြခဲ့ကြပေသည်။ သို့သော် ဖော်ပြချက် ကာလအပိုင်းအခြားကား တူညီမှုမရှိဘဲ အမျိုးမျိုး ကွဲလွဲနေကြသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

- အချို့က ဘူမိဘေဒပညာရှင်တို့၏ သိပ္ပံနည်းကျစမ်းသပ်တွေ့ရှိချက်အရ ဤကမ္ဘာမြေသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်း ၄၅၀၀ ခန့်က စတင်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။
- အချို့က ဤကမ္ဘာမြေသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းကုဋေ ၂၀ ကျော်က စတင်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။
- အချို့က ဤကမ္ဘာနှင့်တကွ ငြိဟ်များသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်း ၁ သောင်းနှင့် ၂ သောင်း လောက်တုန်းက စတင်ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုသည်။
- အချို့ကမူ ဤကမ္ဘာနှင့်တကွ ငြိဟ်များသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့်က စတင် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်ဟု ဆိုပြန်သည်။
- အချို့ကမူ ဤကမ္ဘာမြေသည် လွန်ခဲ့သောနှစ် သန်းပေါင်း ၈၀၀၀ (ကုဋေ ၈၀၀)တွင် စတင်ပေါ် ပေါက်လာသည်ဟု ဆိုပြန်သည်။

ဤကမ္ဘာ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

ကမ္ဘာစတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြရာတွင်လည်း အယူအဆအမျိုးမျိုး ကွဲပြားနေကြပြန်သည်။

- အာကာသအတွင်းတွင် နေကဲ့သို့သောကြယ်ကြီးများ လှည့်လည်သွားလာလျက် ရှိကြ၏။ ကြယ်များ၏ အရေအတွက်မှာ ပင်လယ်ကမ်းခြေအားလုံးတွင်ရှိသည့် သဲပွင့်များထက်ပင် များပြားသေး၏။ အရွယ်အစားမှာလည်း ထိုကြယ်ကြီးများတွင် ဤကမ္ဘာအလုံးပေါင်း ထောင်ချီ၍ ထည့်နိုင်လောက်အောင် ကြီးမား၏။ ဤမျှကြီးမားသော ကြယ်များသည် အာကာသအတွင်းဝယ် အဟုန်ပြင်းစွာ ပြေးလွှားလျက် ရှိကြသည်။ သို့သော် အာကာသက ကျယ်ပြောသဖြင့် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ထိရန် မဆိုထားနှင့် အနီးအနားသို့ပင် မသိလာကြပေ။ သို့သော် လွန်ခဲ့သော နှစ် သန်းပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့်က အခြားကြယ်ကြီးတစ်လုံးသည် ကျွန်ုပ်တို့၏နေကြီးအနီးသို့ ရောက်လာခဲ့၏။ ထိုအခါ လ၏ဆွဲအားကြောင့် သမုဒ္ဒရာမှ ဒီရေများ ကြွတက်လာသကဲ့သို့ နေ၏မျက်နှာပြင်တွင် ကြယ်ကြီး၏ ဆွဲအားကြောင့် ဒီလှိုင်းကြီးများ ထလာ၏။ ထိုဒီလှိုင်းကြီးများ ကြီး၍ကြီး၍လာပြီး ကြယ်၏ဆွဲအား အလွန်ပြင်းထန် လာသောအခါ ဓာတ်ငွေ့တန်းကြီးအဖြစ် နေ၏ ပင်မဒြပ်ထုမှ ပြတ်ထွက်သွားကြ၏။ ဤသို့ ပြတ်ထွက်သွားပြီးနောက် အချို့မှာ ကြယ်ကြီးနောက်သို့ လိုက်ပါသွားသည်။ အချို့ကား နေ၏ဆွဲအားကြောင့် နေ၏ပတ်ပတ်လည်တွင် လှည့်လည်လျက် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ထိုဓာတ်ငွေ့ အစုအဝေးများကား မူလက မီးတောက်လောင်လျက်ရှိသည်။ အေးသောအခါ အရည်ဖြစ်သွားပြီး တဖြည်းဖြည်းခဲသွားကာ ကမ္ဘာမြေကြီး အပါအဝင် ဂြိုဟ်ကြီး ၉ လုံးတို့ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်ဟု ဆိုသည်။

ဤယူဆချက်ကို ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်က နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင် ယောရက်ရေး မော်လတန်နှင့် ဘူမိဗေဒ ပညာရှင် တီစီချိန်ဘာလင်တို့က ကမ္ဘာသို့ တင်ပြခဲ့ကြသည်။ အင်္ဂလိပ် နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်များဖြစ်သော ဆာဂျိမ်း ဂျီးအင်းနှင့် အိပ်ချ်ဂျက်ဖရီတို့က အနည်းငယ်ပြောင်းလဲ၍ အဆိုပြုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ယနေ့ သိပ္ပံပညာရှင်အများစု ကလည်း သဘောကျလက်ခံနေကြသောအဆို ဖြစ်သည်။ အခြားအဆိုများလည်း ရှိကြသေးသည်။ ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

- ဂျာမန် ယထာဘူတပညာကျော် အင်မယ်ညူအယ်ကန်က ‘ဤကမ္ဘာမြေကြီးသည် ပါးလွှာသော ဓာတ်ငွေ့ပိုင်းကြီးမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည်’ ဟုဆိုသည်။

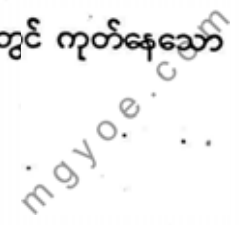
- ပြင်သစ် သဘာဝဓမ္မဆရာ ဒပ်ဖွန်က ‘နေနှင့် ကြယ်ကြီးတစ်ခုတိုက်မိရာမှ ကမ္ဘာကြီး စတင်ဖြစ်ပေါ် လာသည်’ ဟုဆိုသည်။

- ပြင်သစ် နက္ခတ်ဆရာ လက်ဖလေက ‘နေပေါ်တွင် ပြင်းထန်စွာပေါက်ကွဲရာမှ နက်ဗြူလာခေါ် ဓာတ်ငွေ့တန်းကြီးပေါ်ပေါက်လာပြီး ကမ္ဘာနှင့် ဂြိုဟ်ကြီးများ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်’ ဟုဆိုသည်။

- ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်မှ ဒေါက်တာ ဝှစ်ဝဲလ်ကမူ ‘ဖုန်တိုက်ကြီးမှ ကမ္ဘာ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာရသည်’ ဟု ဆိုသည်။ ‘နေနှင့် အခြားဂြိုဟ်များသည်လည်း ဤဖုန်တိုက်ကြီးမှပင် ဖြစ်လာရသည်’ ဟုဆိုသည်။

ကမ္ဘာတည်နေပုံ

ကယ်လီဒီယန် လူမျိုးတို့က ‘ကမ္ဘာသည် သမုဒ္ဒရာမှပေါ်ပေါက်လာသောနံရံများအတွင်းတွင် ကုတ်နေသော မိုးကောင်းကင်ကိုမျက်နှာကြက်ပြုလျက် တည်နေသည်’ ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

ရှေးအီဂျစ်တို့ကမူ 'ကမ္ဘာကို ဆင်ကြီး ၄ ကောင်က ထမ်းထားပြီး၊ ထိုဆင်များသည် သမုဒ္ဒရာရေပြင်တွင် ကူးလျက်ရှိသော ကမ္ဘာလိပ်ကြီး၏ကျောက်ကုန်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်' ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

ရှေးဂရိတို့ကလည်း 'ဤကမ္ဘာမြေသည် သမုဒ္ဒရာဝိုင်းရံထားသော မြေပြင်ကြီးတစ်ခုသာ ဖြစ်သည်' ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

စကြဝဠာနှင့် ကမ္ဘာ ပျက်စီးနိုင်ပုံ

ဤသို့ စကြဝဠာနှင့် ကမ္ဘာ၏ဖြစ်ပုံကိုပြပြီးနောက် ၎င်းတို့ပျက်စီးနိုင်ပုံကိုလည်း သိပ္ပံပညာရှင်များက အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြခဲ့ကြပြန်သည်။

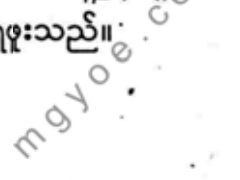
- နက္ခတ္တဗေဒပါရဂူ အက်ဒင်တန်က 'စကြဝဠာကြီးတစ်ခုလုံးသည် အပြင်ဘက်သို့ တရွေ့ရွေ့ချဲ့လျက်ရှိ သည်။ နောက်ဆုံး မချဲ့နိုင်သောအခြေသို့ ရောက်သွားမည်။ ထိုအခါ တွန်းကန်ခြင်းနိယာမ အားကြီးလျှင် အာကာသ တစ်ခွင်ရှိ ဂြိုဟ်များ၊ နက္ခတ်များသည် အားလုံး အရှိန်ပြင်းစွာလွင့်စဉ်သွားကြလိမ့်မည်။ အကယ်၍ ဆွဲငင်ခြင်းနိယာမ အားကြီးလျှင် ချဲ့သွားသောစကြဝဠာသည် အရှိန်ပြင်းစွာ အတွင်းသို့ကျုံ့ဝင်သွားမည်ဟု ဆိုသည်။ ဤ ၂ မျိုးစလုံး သည် ကမ္ဘာအပါအဝင် ဂြိုဟ်များ၊ နက္ခတ်များကို ကြေမ့ပျက်စီးသွားစေမည့်အကြောင်းများပင် ဖြစ်သည်' ဟု ဆိုသည်။

- ဆာဂျိန်း ဂျီအင်းစ်က 'နေ၏ရောင်ခြည်သည် တစ်စထက်တစ်စ အားပျော့လာနေသည်။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိသက်ရှိများ တည်နေနိုင်ရန် လိုအပ်သောအပူဓာတ်ကိုရရှိရေးအတွက် ကမ္ဘာသည် နေနှင့်နီးရန် ပို၍လိုအပ် သည်။ သို့သော် သိပ္ပံပညာအရ သိရသည်မှာ ပြောင်းလဲ၍မရနိုင်သော နိယာမများအရ နေသည် ကမ္ဘာနှင့် နီး မလာဘဲ ပို၍ဝေးရာသို့ ရွေ့လျားလျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် တစ်ချိန်တွင် 'ကမ္ဘာသည် နေ၏အလင်းရောင်ကို လုံလောက်စွာမရတော့သဖြင့် အေး၍ခဲလာကာ သက်ရှိများအားလုံး ပျက်စီးရမည်' ဟုဆိုသည်။

- ရူပဗေဒက 'သာမိုဒိုင်းနမစ် ဒုတိယနိယာမကြောင့် တစ်ချိန်တွင် စကြဝဠာအတွင်းရှိအပူဓာတ်သည် အာကာသတစ်ခွင်လုံး ပျံ့နှံ့သွားလိမ့်မည်။ ထိုအခါ သက်ရှိများ မတည်ရှိနိုင်တော့' ဟုဆိုသည်။

- နက္ခတ္တဗေဒက 'ကောင်းကင်ရှိဂြိုဟ်တို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အချိန်မရွေး ကြေမ့သွားနိုင်သည်' ဟု ဆိုသည်။

- အခြားအဆိုတစ်ရပ်ကမူ 'ကမ္ဘာ၏ လေ၊ ရေ၊ မြေထုတို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု သဟဇာတဖြစ်သော အင်အားစုများအကြား အားပြိုင်ရာမှပေါ်ပေါက်လာသော အတိမ်းအစောင်းမခံသည့် ဟန်ချက်ညီညွတ်မှုအပေါ် တည်မှီနေကြောင်း၊ ယင်းဟန်ချက်သည်လည်း အချိန်မရွေး ပျက်ယွင်းသွားနိုင်သောဟန်ချက်ဖြစ်ပါက ကမ္ဘာ လည်ပတ်နှုန်း မြန်လာမည်ဖြစ်သည့်ပြင် လေထုအဟုန်နှင့် ဖိအားသည်လည်း မကြာစေ့ထူးကဲအောင် ပြောင်းလဲလာ ရပြီး ယင်းပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဟိုက်ဒရိုဂျင်ပုံ ၄ လုံး၊ ၅ လုံး၊ ၁၀ လုံး အစရှိသော အဖျက်စွမ်းအားနှင့်ညီမျှသော လေပြင်းမုန်တိုင်းများ ဖြစ်ပွားလာနိုင်ကြောင်း၊ ၎င်းပြင် စွမ်းအားကြီးသော ရေလှိုင်းနှင့် ယင်းလေပြင်းအားတို့ ပေါင်းစည်းတိုက်စားမှုကြောင့် မိုင်ပေါင်းထောင်သောင်းချီရှည်လျားသော ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းများ ပျက်စီးပျောက် ကွယ်သွားနိုင်ကြောင်း၊ နောက်ဆုံး၌ ကမ်းဦးရေတိမ်ပိုင်းရှိ မြေလွှာအောက်ခံဖြစ်သော ဧရာမကျောက်ဖျာကြီးများ ရွေ့လျားကာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခုထိခိုက်မိပြီး ပြင်းထန်သောမြေငလျင်များလည်း ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြောင်း' စစ်ပြန်မဂ္ဂဇင်း အမှတ် ၄၉ တွင် သိပ္ပံပညာရှင်တို့၏ အယူအဆကို ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို ဖတ်ရှုခဲ့ရဖူးသည်။

- အလားတူ ၁၉၈၆ ခုနှစ် ဇွန်လခန့်ကထုတ်ဝေသော ဗိုလ်တထောင်သတင်းစာတွင် ဆောင်းပါးရှင်တစ်ဦးက 'ကမ္ဘာနှင့် နေ နီးကပ်လာသဖြင့် အပူရှိန်မြင့်လာချက်အရ ရေခဲတောင်များရေပျော်လာသဖြင့် တစ်နေ့တွင် ရေလွှမ်းမိုးမှုဖြင့် ကမ္ဘာပျက်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း' ရေးသားထားသည်ကို ဖတ်ရှုလိုက်ရသည်။

ကမ္ဘာကို ရေလွှမ်းမိုးနိုင်သည့်အဆိုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ယခင်ကလည်း အန္တတိတ်တိုက်တစ်ခုလုံးနှင့် ယူဖရိတ်နှင့် တီဂရစ် မြစ် ၂ သွယ်ကြားရှိ လခြမ်းဒေသမှ တစ်ချိန်က ယဉ်ကျေးမှုအထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခဲ့သော မက်ဆိုပိုတေးမီးယားပြည်တို့သည်လည်း ရေလွှမ်း၍ ပျောက်ပျက်ခဲ့ရကြောင်း သမိုင်းဆရာတို့ဆိုထားချက်နှင့် တိုက်ဆိုင်လျက်ရှိသည်။

ရေလွှမ်းမိုးမှုဖြစ်ခဲ့သည့်ဖြစ်ရပ်ကို ဟိန္ဒူ၊ ဂျူး၊ ခရစ်ယာန်နှင့် အစ္စလာမ်ကျမ်းစာများ၌လည်း ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဂျူး၊ ခရစ်ယာန်နှင့် အစ္စလာမ်တို့၏ သမ္မာကျမ်းစာဟောင်း၌ အာဒမ်မှ ဆင်းသက်လာသော လူမျိုးဆက် ၉ ဆက်မြောက် နောဧ လက်ထက် (၂၃၀၀ ဘီစီ နှင့် ၂၃၆၉ ဘီစီ အတွင်း) တွင် ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံး ရေလွှမ်းမိုးသွားကြောင်းနှင့် နောဧမိသားစု လူသား ၄ စုံတို့သည် တိရစ္ဆာန်များမှတစ်စုံစီကို သင်္ဘောဖြင့်တင်ဆောင်၍ ရှောင်တိမ်းနေခဲ့ရကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဟိန္ဒူဘာသာကျမ်းများအရ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပထမဦးဆုံး ဘုရင်ဖြစ်သော မနု လက်ထက် (၃၁၀၀ ဘီစီ) ၌ ကမ္ဘာကြီးကို ရေလွှမ်းမိုးခဲ့ကြောင်းနှင့် ရေလွှမ်းမိုးရာတွင် လူများသည် မြောက်ဘက်တောင်တန်းများသို့ သင်္ဘောဖြင့်သွားရောက်၍ ခိုအောင်းခဲ့ရကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ဤကမ္ဘာသည် အပူ၊အအေးကြောင့်၊ သို့မဟုတ် မီး၊ ရေ၊ လေ ပျက်မှုကြောင့် တစ်နေ့နေ့တွင် ပျက်စီးမည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။

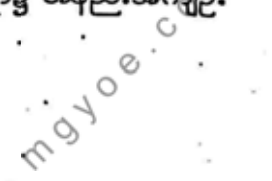
ကမ္ဘာပျက်မည့်ကာလနှင့် ပျက်ပုံ

- အထက်ပါအချက်များ၌ ဤကမ္ဘာသည် မည်သည့်အချိန်၌ ပျက်စီးမည်ကို မဖော်ပြသော်လည်း ခေတ်သစ်သိပ္ပံပညာရှင်အချို့က 'ဤကမ္ဘာကြီးသည် နှစ်သန်းပေါင်း ၅ သိန်း- ၆ သိန်းကြာသောအခါ မီးလောင်၍ ပျက်စီးမည်'ဟု တွက်ချက်ပြီး ဟောကိန်းထုတ်ကြသည်။

- အိတ်-ပင်-လွန်း ရေးသော လူတို့၏ဇာတ်ကမ္ဘာသမိုင်း စာအုပ်တွင် ကမ္ဘာပျက်မည့်အချိန်ကို ဥပမာအားဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ 'မိုင် ၁၀၀ မြင့်၍ မိုင် ၁၀၀ အကျယ်ရှိသော ကျောက်ဆောင်တစ်ခုသည် ငှက်ငယ်တစ်ကောင်က နှစ် ၁၀၀၀ လျှင် တစ်ကြိမ်ကျ နှုတ်သီးသွေးသောကြောင့် ၎င်း ကျောက်ဆောင်ကုန်သောအချိန်တွင် ဤကမ္ဘာကြီးပျက်စီးမည်' ဟု ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

ဘာသာရေးအရ ကမ္ဘာတည်ပုံနှင့် ပျက်ပုံများ

ဘာသာရေးအရ ကမ္ဘာဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ဖော်ပြရာ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာမှတစ်ပါး အခြားဘာသာများမှာ အဓိကအားဖြင့် တူညီကြသည်။ 'ကမ္ဘာနှင့်တကွ သက်ရှိသက်မဲ့အားလုံးကို အနန္တတန်ခိုးရှင် ထာဝရဘုရားသခင်က ဖန်ဆင်းတော်မူခဲ့သည်'ဟု ဆိုသည်။ တစ်ဖန် 'ယခုလက်ရှိ သက်ရှိသက်မဲ့အားလုံးကို ဘုရားသခင်ကပင် ထိန်းသိမ်းထားပြီး၊ နောင်အနာဂတ်ကာလတစ်ချိန်တွင် ၎င်းဘုရားသခင်ကပင် အားလုံးကို ပျက်ဆီးပစ်လိမ့်မည်'ဟု ဆိုသည်။ ဖန်ဆင်းရှင်၏ ဖန်ဆင်းပုံအခြင်းအရာများနှင့်ပတ်သက်၍ လူသားဖန်ဆင်းမှုကိုဖော်ပြရာ၌ အနည်းအကျဉ်းသာ ဖော်ပြထားသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာအရ ကမ္ဘာတည်ပုံ

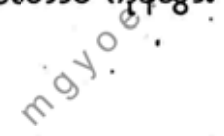
ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေများအရ ကမ္ဘာတည်ပုံကို သိရှိသည်မှာ အဇ္ဈောတစ်ခွင် ကောင်းကင်ပြင်၌ စကြဝဠာအနန္တ၊ သတ္တဝါအနန္တ ရှိသည်။ ထိုစကြဝဠာအနန္တအတွင်း၌ သက်ရှိများတည်ရှိသော ဘုံဌာနများကို အဆင့်အတန်းအရရော အမျိုးအစားအရပါ မတူညီသောကြောင့် ၃၁ ဘုံ- ၃၁ ဌာနအဖြစ် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ အပါယ် ၄ ဘုံ၊ လူ့ဘုံ၊ နတ်ပြည် ၆ ထပ်နှင့် ရူပ အရူပ ဗြဟ္မာ့ပြည် ၂၀ တို့ ဖြစ်သည်။ ဤ ၃၁ ဘုံကို လည်း ကျယ်ပြောလှသော ကောင်းကင်၌တည်ရှိသော အနေအထားအရ အထက်၊ အောက်ဟု မပိုင်းခြား မသတ်မှတ် နိုင်သော်လည်း ထိုထိုဘုံဌာန၌တည်ရှိသော သက်ရှိသတ္တဝါတို့၏ အဆင့်အတန်းအရ အထက် အထက်ဘုံ၊ အောက် အောက်ဘုံဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ဤလူ့ဘုံ ကမ္ဘာအပါအဝင် စကြဝဠာအနန္တတို့၏ ဖြစ်ပျက်စဉ်များသည် လည်း (အနာဒိအနန္တ) ဆုံးစမထင်သော ဖြစ်ပျက်စဉ်ကြီး ဖြစ်သည်။ ဤစကြဝဠာတစ်ခု၊ သို့မဟုတ် ဤကမ္ဘာတစ်ခု ပျက်လျှင် အခြားစကြဝဠာတစ်ခု၊ သို့မဟုတ် အခြားကမ္ဘာတစ်ခု အသစ်ထပ်မံ ဖြစ်ပေါ်လာမည်သာ ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ဖြစ်လိုက်၊ တည်လိုက်၊ ပျက်လိုက်သော ဖြစ်တည်ပျက်စဉ်ကြီးတွင် ကျွန်ုပ်တို့၏ကမ္ဘာ စတင် ဖြစ်ပေါ်လာပုံမှာ ပထမ ကမ္ဘာပြုမိုး နှစ်ပေါင်းများစွာ ရွာ၏။ ထိုမိုးရေများသည် ကောင်းကင်ရှိလေထုကို မထိုး ဖောက်နိုင်သဖြင့် လေထုအပေါ်တွင် ရေထုအဖြစ်တင်လျက် နှစ်ပေါင်းများစွာတည်၏။ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာသော အခါ အထက်ပိုင်းရေအစုတို့သည် မြေသားအဖြစ်သို့ တစ်စတစ်စပြောင်းလဲသွားလေရာ ယူဇနာ ၂ သိန်း ၄ သောင်း အထု (အထူ)ရှိသောမြေကြီး ဖြစ်လာသည်။ မြေကြီး၏ အောက်ထပ်ဝယ်ကား ကျောက်သားဖြစ်ပြီး အထက်ထပ် ဝယ်ကား မြေသားပကတိ ဖြစ်သည်။ ၎င်းမြေထုကိုခံထားသော အောက်ပိုင်းရေထုကား ယူဇနာ ၄ သိန်း ၈ သောင်း ရှိကြသည်။ ၎င်းရေထုကိုခံထားသော ပတ်ဝန်းကျင်လေထုကား ယူဇနာ ၉ သိန်း ၆ သောင်း ရှိသည်။ ထိုလေထု၏ အထက်၌ အထက်အဇ္ဈောကာသ (အထက်ကောင်းကင်)၊ အောက်၌ အောက်အဇ္ဈောကာသ (အောက်ကောင်းကင်) တည်ရှိသည်ဟု သိရသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာအရ ကမ္ဘာပျက်ပုံနှင့် ပျက်ချိန်

တည်ရှိလာသော ဤကမ္ဘာအပါအဝင် စကြဝဠာသည်လည်း အချိန်ကြာလာသောအခါ ဖြစ်တည်ပျက် နိယာမတရားအရ တစ်နေ့တွင် ပျက်စီးဦးမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤကမ္ဘာအပါအဝင် ဤစကြဝဠာပျက်လျှင် စကြဝဠာ ကုဋေ ၁ သိန်းပါ အတူတူလိုက်ပျက်ကြသည်။ ဘုံဌာနအားဖြင့် တတိယဈာန် ၃ ဘုံအထိ စုစုပေါင်း ၂၀ ဘုံ ပျက်စီးသည်။ ဖြစ်သောအခါလည်း အတူတူပြန်ဖြစ်လာကြသည်။ ရှေ့နောက်သာ ကွာခြားသည်။ ဤ ကမ္ဘာနှင့် စကြဝဠာပျက်ရာ၌ မီး၊ ရေ၊ လေ ဖျက်ဆီးမှုကြောင့် ပျက်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘုံ ၃၁ ရှိသည့်အနက် မီးကြောင့် ပထမဈာန် ၃ ဘုံအထိ၊ ရေကြောင့် ဒုတိယဈာန် ၃ ဘုံအထိ၊ လေကြောင့် တတိယဈာန် ၃ ဘုံအထိ၊ စုစုပေါင်း အပါယ် ၄ ဘုံ၊ လူ့ဘုံ၊ နတ်ပြည် ၄ ဘုံနှင့် ဗြဟ္မာ ၉ ဘုံ ဟူသော ဘုံ ၂၀ တို့ ပျက်စီးကြရသည်။

‘ဤကမ္ဘာကြီးသည် မည်သည့်အချိန်တွင် ပျက်စီးမည်နည်း’ဟု မြတ်စွာဘုရားအား ရဟန်းတစ်ပါးက မေးခဲ့ဖူးသည်။ မြတ်စွာဘုရားက ‘နှစ်အပိုင်းအခြားနှင့်ပြရန် မလွယ်’ ဟု မိန့်ကြားပြီး၊ ဥပမာဖြင့် ဟောပြတော်မူ သည်။ ‘အမြင့် တစ်ယူဇနာ၊ အရှည် တစ်ယူဇနာ၊ အကျယ် တစ်ယူဇနာရှိသော ကျောက်တောင်ကြီးကို အလွန် နူးညံ့သော ကတ္တီပါစဖြင့် အနှစ် ၁၀၀ လျှင် တစ်ကြိမ်ကျ ပွတ်ပေးသည့်အတွက် ၎င်းကျောက်တောင် ကွန်သွား

သော်လည်း ဤကမ္ဘာကြီး မပျက်စီးသေးကြောင်း၊ အမြင့် တစ်ယူဇနာ၊ အရှည် တစ်ယူဇနာ၊ အကျယ် တစ်ယူဇနာ ရှိသည့် မြို့ရိုးကြီးနှင့်အပြည့် မုန်ညင်းစေ့ထည့်ထား၍ အနှစ် ၁၀၀ ကြာလျှင် တစ်လုံးကျဖြင့် ယူ၍ပစ်ထုတ်သောကြောင့် မုန်ညင်းစေ့ကုန်သော်လည်း ဤကမ္ဘာကြီး မပျက်စီးသေးကြောင်း ဟောတော်မူသည်။ အဋ္ဌကထာ ဋီကာဆရာများကမူ ‘အန္တရကပ် ၆၄ ကပ် ကုန်ဆုံးသောအခါ ဤကမ္ဘာပျက်မည်’ ဟု ရေးသားဖော်ပြကြသည်။ ပျက်စီးသောအခါလည်း ကမ္ဘာတည် သက်တမ်းတမျှ ကောင်းကင်ကြီးအဖြစ် ဟာလာဟင်းလင်းဖြစ်နေပြီး၊ ကမ္ဘာ ပြန်ဖြစ်သောအခါ၌လည်း ကမ္ဘာတည်သက်တမ်းတမျှ ပြန်ဖြစ်ရသည်ဟု ဆိုသည်။

သက်ရှိ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာရာကာလနှင့် ဖြစ်ပေါ်လာပုံများ

ဤကမ္ဘာမြေကြီး စတင်ဖြစ်ပေါ်ချိန်၌ ကမ္ဘာပေါ်တွင် သက်ရှိများ မရှိသေးချေ။ လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်း ၆၀၀ လောက်မှစ၍ သက်ရှိများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်’ ဟု ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း သိပ္ပံပညာရှင်များက ခန့်မှန်းခဲ့ကြသည်။

အချို့က ‘ဤကမ္ဘာမြေသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်း ၈၀၀၀ (ကုဋေ ၈၀၀)တွင် စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပြီး သက်ရှိ များမှာ လွန်ခဲ့သောကုဋေ ၃၀၀ ခန့်က စတင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်’ ဟု ဆိုသည်။

အချို့က ‘လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်း ၃၀၀ တွင် သက်ရှိများ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာသည်’ ဟု ခန့်မှန်းပြန်သည်။

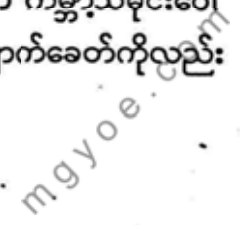
အချို့ကလည်း ‘သက်ရှိသတ္တဝါတို့၏အစသည် နှစ်သန်းပေါင်း ၁၅၀၀ ခန့်က ဖြစ်သည်’ ဟု ဆိုပြန်သည်။

အချို့ကမူ ‘လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်း ၁၅၀၀ မှ ၂၀၀၀ အထိတွင် သက်ရှိများ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာသည်’ ဟု ခန့်မှန်းကြပြန်သည့်ပြင်၊ ဖြစ်ပေါ်ရာကာလကိုလည်း ‘ကျောက်လွှာဒီးဆုံး စပေါ်သည်မှ နှစ်သန်းပေါင်း ၆၀၀အထိ မထင်မရှား လျှို့ဝှက် သက်ရှိဖြစ်ပေါ်သောကာလနှင့် နှစ်သန်းပေါင်း ၆၀၀ မှစ၍ မျက်မြင်ထင်ရှားသော သက်ရှိများဖြစ်ပေါ်သောကာလ’ ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ကြပြန်သည်။

ကျောက်လွှာများကိုလည်း ၁- သက်မဲ့ကပ်ကျောက်လွှာ၊ ၂- သက်စကပ်ကျောက်လွှာ၊ ၃- သက်ဦး (ပထမ)ကပ်ကျောက်လွှာ၊ ၄- သက်လယ် (ဒုတိယ)ကပ်ကျောက်လွှာ၊ ၅- သက်နှောင်း (တတိယ)ကပ်ကျောက် လွှာဟု သတ်မှတ်ပြီး၊ သက်မဲ့ကပ်လျက်လွှာကာလကို နှစ်သန်းပေါင်း ၆၀၀ အထက် ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ သက်ရှိသက်စကပ်ကျောက်လွှာများတွင်လည်း သက်ရှိများသည် အနိမ့်ဆုံးအဆင့်မှ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သော အထောက်အထားများကို တွေ့ရှိရသည်ဟု ဆိုသည်။

လူသားများ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာရာကာလ

ကမ္ဘာမြေကြီးပေါ်၌ သက်ရှိများစတင်ဖြစ်ချိန်၌ လူသားလည်း စတင်ဖြစ်ခဲ့သည် မဟုတ်သေးပေ။ လူသား သည် မည်သည့်အချိန်က စ၍ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်ကို ဧကန်ဧကမဆိုနိုင်သော်လည်း သမိုင်းပညာရှင်တို့ တူးဖော် တွေ့ရှိရသောအထောက်အထားများအရ လူသားသည် လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁ သန်းကျော်ကျော်ခန့်ကမှ စတင်ဖြစ်ပေါ် လာခဲ့သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤကာလအပိုင်းအခြားသည်လည်း ခန့်မှန်းချက်သာ ဖြစ်သည်။ လူသားများ စပေါ်လျှင်ပေါ်ချင်း သမိုင်းတင်နိုင်ခဲ့ကြသည် မဟုတ်သေးချေ။ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၇၀၀၀ ကျော် (၅၀၀၀ ဘီစီ) ခန့်ကမှသာ အထောက်အထား၊ အမှတ်အသား အခိုင်အမာအရ ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားသော ကမ္ဘာ့သမိုင်းပေါ် ခဲ့သဖြင့် ထိုအရင်မတိုင်မီကခေတ်ကို သမိုင်းမတင်မီခေတ် (ကျောက်ခေတ်)ဟုခေါ်သည်။ ကျောက်ခေတ်ကိုလည်း

ကျောက်ကြမ်းခေတ်၊ ကျောက်ခေတ်လယ်၊ ကျောက်ချောခေတ် ဟု ၃ ပိုင်း ပိုင်းပြီးနောက်၊ ကျောက်ကြမ်းခေတ်၊ သို့မဟုတ် ကျောက်ခေတ်ဦး စခဲ့သည်မှာ အချို့က ၅၀၀၀၀ ဘီစီ၊ အချို့က ၃၅၀၀၀ဘီစီ ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

သုညကမ္ဘာ စဉ်းစားစရာ

ကျွန်ုပ်တို့သည် လူသား စတင်ဖြစ်ပေါ်သောကာလကို လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁ သန်း ဟု ဆိုဆို၊ ကျောက်ကြမ်းခေတ်ဦးစတင်ရာကာလကို ထောက်ဆ၍ ၅၀၀၀၀ ဘီစီ၊ သို့မဟုတ် ၃၅၀၀၀ ဘီစီခန့်ဟု ပြောပြော၊ လူသား စတင်ဖြစ်ပေါ်လာသော ကာလသက်တမ်းသည် ကမ္ဘာမြေကြီး စတင်ဖြစ်ပေါ်လာသော ကာလသက်တမ်းနှင့် နှိုင်းစာလျှင် လူသက်တမ်းနှင့် နတ်သက်တမ်းကို နှိုင်းစာရသည်ထက် သာလွန်၍ ကွာခြားလွန်းလှသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ ပညာရှင်များသည် ဤကမ္ဘာမြေ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာရာကာလကို အများဆုံး လွန်ခဲ့သောနှစ်သန်းပေါင်း ၂ သောင်း၊ အနည်းဆုံး လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်း ၂၀၀၀ ဟု ခန့်မှန်းခဲ့ကြသည်။ လူသားစတင်ဖြစ်ပေါ်ရာ ကာလကို ခန့်မှန်းဖော်ပြရာ၌ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁ သန်းဟု ဆိုသဖြင့် အများဆုံး နှစ်သန်းပေါင်း ၁၉,၉၉၉ ခန့်၊ အနည်းဆုံး နှစ်သန်းပေါင်း ၁၉၉၉ ခန့် လူသားကင်းမဲ့သောကမ္ဘာ ဖြစ်ခဲ့သည်။

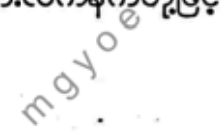
တစ်ဖန် သက်ရှိဖြစ်ပေါ်ရာကာလကို အများဆုံးလွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်း ၁၅၀၀ မှ ၂၀၀၀ အတွင်း၊ အနည်းဆုံး လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်း ၃၀၀ ဟု သတ်မှတ်ကြပြန်သဖြင့် ကမ္ဘာမြေ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ကာလနှင့် နှိုင်းစာလျှင် အများဆုံး နှစ်သန်းပေါင်း ၁၈,၀၀၀ ခန့်၊ အနည်းဆုံး ၁၇၀၀ ခန့်သည် သက်ရှိကင်းမဲ့သော သုညကမ္ဘာ ဖြစ်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပြန်သည်။ သက်ရှိကမ္ဘာသက်တမ်းနှင့် သုညကမ္ဘာသက်တမ်းကို နှိုင်းယှဉ်ပြန်လျှင် လည်း အဆများစွာကွာခြားနေသည်ကို တွေ့ရှိရပြန်သည်။ ထိုသုညကမ္ဘာသည် ဤမျှသက်တမ်းရှိနိုင်မည် မဟုတ် ဟု ယူဆရသည်။

သမိုင်းအတက်အကျ

အမှန်မှာ သမိုင်းအတက်အကျကြောင့်သာ သုညကမ္ဘာ ဟု ထင်ရလောက်အောင် ကာလကွာခြားနေခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ လူသမိုင်းသည် အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲနေသော ဖြစ်စဉ်အရ ထိုရှည်လျားသောကာလအတွင်းတွင် လူဘောင်အဖွဲ့အစည်း ယဉ်ကျေးမှုများသည်လည်း တိုးတက်လိုက်၊ တည်တံ့ လိုက်၊ ပျက်စီးလိုက်၊ တစ်ဖန်တိုးတက်လိုက်၊ တည်တံ့လိုက်၊ ပျက်စီးလိုက်နှင့် အဆက်မပြတ် ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ် ခဲ့သည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ယခင်က ဆူးမားရီးယန်း၊ ဖိနစ်ရှန်၊ အဆီးရီယန်း စသည်ကဲ့သို့သော လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရေလွှမ်းမိုးခံခဲ့ရသော အန္တာတိတ်တိုက်နှင့် မေဆိုပိုတားမီးယားပြည်၊ မဂဇတိုင်း စသည်ကဲ့သို့သော တစ်ချိန်က ကြီးကျယ်ခမ်းနားခဲ့သော မြို့ရွာအချို့သည် ယခုအခါ ပျောက်ကွယ်ပျက်စီး သိမ်ငယ်ခဲ့ပြီး မြို့ပြကင်းမဲ့ခဲ့သော နေရာများတွင် မြို့ပြတည်ထောင်၍ လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ်များနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအသစ်များ တိုးတက်စည်ကားနေသည်ကို မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့မြင်နေရသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် သိပ္ပံကဝိ ဒေါက်တာအိုင်းစတိုင်းက 'တတိယကမ္ဘာစစ် မည်သည့်အချိန်တွင်ဖြစ်မည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ မသိပါ။ သို့ရာတွင် စတုတ္ထကမ္ဘာစစ်တွင်ကား လူတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ကျောက်လက်နက်ဖြင့် ပစ်ခတ်တိုက် ခိုက်ကြလိမ့်မည်' ဟု ပြောခဲ့သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ တတိယကမ္ဘာစစ်တွင် သာမိုကျူကလီးယားလက်နက်တို့ဖြင့်

တိုက်ခိုက်သဖြင့် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းနှင့်တကွ လူ့ယဉ်ကျေးမှုများ ပျက်သုဉ်း၍ ကျောက်ခေတ်လူသားဘဝသို့ ပြန်လည်ရောက်ဦးမည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထို ရှည်လျားသောကာလတစ်လျှောက်တွင် လူသားတို့ ၏ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူ့ယဉ်ကျေးမှုများသည် အကြိမ်ကြိမ်တိုးတက်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သကဲ့သို့၊ အကြိမ်ကြိမ်ပင် ပျက်စီးခဲ့ပြီဟူ၍လည်း ယူဆနိုင်ပေသည်။

သက်ရှိနှင့် လူသားများ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ဤကမ္ဘာမြေပေါ်တွင် လူသားများ ပေါ်ထွန်းခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ အလားတူ အခြားသက်ရှိ များသည်လည်း ပေါ်ထွန်းခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့ဆိုလျှင် လူနှင့်သက်ရှိများသည် ဤကမ္ဘာမြေပေါ်တွင် မည်ကဲ့သို့ စတင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသည်။ ဤမေးခွန်းကို ရှေးပဝေဏီကာလမှစ၍ ယနေ့အထိ မေးနေကြဆဲပင် ဖြစ်သည်။ တိကျသောအဖြေကိုကား မည်သည့်ပညာရှင်ကမှ မပေးနိုင်ခဲ့သေးပေ။ ထို့ကြောင့် အိပ်ချ်ဂျီဝဲလ်က 'ကမ္ဘာပေါ်ရှိ သက်ရှိများ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း စတင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်ကို ဧကန်ဧက မပြောနိုင်ပါ' ဟု ရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

သို့သော် အသိဉာဏ်ပိုင်ရှင် လူသားများသည် မှန်သည်မှားသည်ကို အပထားကာ ဉာဏ်ကစား၍ အတွေးများ ကို တွေးခဲ့ကြသည်သာ ဖြစ်သည်။ ရှေးလူများ၏အတွေး၌ နောက်လူများက ပိုဖျက်လိုစွက် ပြုလုပ်၍လည်း ထပ်၍ တွေးကြ၏။ ဆန်ကျင်ဘက်ပြုလုပ်၍လည်း တွေးကြ၏။ ဤသို့ အဆင့်ဆင့်တွေးခဲ့ကြသောကြောင့် ပြဿနာအချို့၏အဖြေမှန်ကို ရရှိခဲ့သည်လည်း ရှိ၏။ အချို့ပြဿနာ၏အဖြေမှန်ကို ယနေ့တိုင် မရခဲ့ကြသေးသည် လည်း ရှိခဲ့၏။

ထိုသို့ တွေးခေါ်ခဲ့သူများအနက် ခေါ်မတွေးခေါ်ရှင် 'အနက်ဇီးမန်းဒါး' (၆၁၀-၅၄၇ ဘီစီ) က 'လူသည် ငါးမှဆင်းသက်လာသည်' ဟု တွေးပြီး၊ ငါးကိုမစားရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။

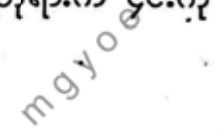
ဒီမိုကရိတပ်ကမူ 'လူသည် အဏုမြူမှ ဖြစ်ခဲ့သည်' ဟု တွေးခဲ့သည်။

ချားလ်ဒါဝင် (အေဒီ-၁၉ ရာစု)ကမူ 'လူသည် နိမ့်ကျသောသတ္တဝါများမှ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲတိုးတက် ဖြစ်ပေါ်လာသည်' ဟု ဆိုသည်။ ပထမ ကျောရိုးမဲ့၊ နှစ်သန်းပေါင်းများစွာ ကြာသော အခါ ငါးများ၊ တစ်ဖန် ကုန်းတစ်ပိုင်း ရေတစ်ပိုင်းသတ္တဝါများ၊ ၎င်းနောက် တွားသွားသတ္တဝါများ၊ ၎င်းနောက် နို့တိုက်သတ္တဝါများ အစဉ်အတိုင်း ပေါ်ထွန်းပြီး နောက်ဆုံးတွင် ချင်ပန်ဇီ မျောက်ဝံ (လူဝံ)မှ လူဖြစ်လာသည်' ဟုဆိုသည်။

ဘာသာရေးအရ လူသား ဖြစ်ပေါ်လာပုံများ

ဘာသာရေးအရ လူသားသည် မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသနည်းဟုဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာမှတစ်ပါး အခြား ဘာသာအားလုံးသည် 'အနန္တတန်ခိုးရှင် ထာဝရဘုရားသခင်က ဖန်ဆင်းခဲ့သည်' ဟုဆိုသည်။

ဟိန္ဒူဘာသာအရ 'မိမိတစ်ဦးတည်း တည်ရှိနေသော ဣသွာရ (ဗြဟ္မာ)ဘုရားသည် ကမ္ဘာလောကကြီးကို မဖန်ဆင်းမီ လေဟာပြင် တစ်ခုလုံး မှောင်မည်းလျက်နေသော အမှောင်ထုကြီးကို မိမိ၏ အလင်းရောင်လက်နက်ဖြင့် ဖြိုခွင်းပစ်လိုက်ရာ အမှောင်ထုပျောက်ကွယ်သွားတော့သည်။ ထို့နောက် ရေပြင်ကိုဖန်ဆင်းလိုက်ပြီး ထိုရေထဲသို့ သတ္တဝါမျိုးစေ့ (ဗီဇ)ကို ထည့်လိုက်သည်။ ထိုမျိုးစေ့မှ ရွှေ့တစ်လုံးပေါက်လာရာ ထာဝရဘုရားက ၎င်းကို

ထက်ခြမ်းခွဲလိုက်သဖြင့် ကောင်းကင်နှင့်မြေကြီး ဖြစ်ပေါ်လာပြီးနောက် စိတ္တဇ (စိတ်အလိုအရ ဖြစ်ပေါ်လာရသော) သားတော် ၁၀ ပါး ကို ဖန်ဆင်းခဲ့ပြီး၊ ၎င်းတို့မှတစ်ဆင့် လူသားများ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်' ဟုဆိုသည်။

အခြားအဆိုတစ်ခုကမူ 'မနုဿည်' ကဿပ' မည်သော ထာဝရဘုရား၏သားမှတစ်ဆင့် ဆင်းသက်လာပြီး၊ ၎င်းမနုမှတစ်ဆင့် လူသတ္တဝါအဆက်ဆက် ဆင်းသက်လာသည်ဟု ဆိုသည်။ စတင်ဖန်ဆင်းချိန်ကိုမူ အနာဒိ (အစမရှိ)အဖြစ်ယူပြီး ဖျက်သိမ်းလိုက်သောအချိန်အထိ ကာလအပိုင်းအခြားကို ၁ ကပ္ပ (၁ ကမ္ဘာ)ဟု သတ်မှတ်သည်။ ယင်း ၁ ကပ္ပ (၁ ကမ္ဘာ)၏ သက်တမ်းကား ထာဝရဘုရား၏ ခေတ္တအနားယူသော တစ်နေ့တာအချိန်နှင့် ညီမျှသော ယုဂ အသက် ၁၀၀၀ သို့မဟုတ် လူတို့၏ အနှစ်သန်းပေါင်း ၄၃၂ ကာလ အတိုင်းအတာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဤနည်းဖြင့် ဣသွာဘုရား၏ ကမ္ဘာနှင့် သက်ရှိများကိုဖန်ဆင်းခြင်း၊ ဖျက်သိမ်းခြင်း များစွာဖြင့် သံသရာလည်နေရသည်' ဟုဆိုသည်။

ခရစ်ယာန်ဘာသာအရ 'ဝိညာဉ်တော်အဖြစ်တည်ရှိနေသော ထာဝရဘုရားသည် ဖန်ဆင်းခြင်းလုပ်ငန်းကို ၇ ရက်အတွင်း အပြီးဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့သည်' ဟုဆိုသည်။ ပထမနေ့တွင် ကောင်းကင်နှင့် မြေကြီးကို ဖန်ဆင်းပြီးနောက် အလင်းရောင်ကို ဖန်ဆင်းတော်မူသည်။ အလင်းရောင်ပေါ်လာသောအခါ အလင်း၊ အမှောင်ကာလ ၂ ခုကို ပိုင်းခြား၍ နေနှင့်ည ဖြစ်ပေါ်လာသည် ဟုဆိုသည်။ ဒုတိယနေ့၌ မိုးမျက်နှာကြက်(ကောင်းကင်)ကို ဖန်ဆင်း၍၊ ၎င်းထက်အောက်ရှိ ရေကို ပိုင်းခြားတော်မူသည်။ တတိယနေ့၌ ရေကို တစ်နေရာသို့ ရွှေ့စေပြီး ကမ္ဘာမြေဖြစ်စေသည်။ ရေစုဝေးရာကို သမုဒ္ဒရာ ဖြစ်စေသည်။ ကုန်းမြေတွင် သစ်ပင် ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းများကို ပေါက်ရောက်စေသည်။ စတုတ္ထနေ့၌ နေ၊ လ၊ ကြယ်တာရာ နက္ခတ်များနှင့် ပဉ္စမနေ့တွင် ရေသတ္တဝါ၊ ကောင်းကင်ပျံသတ္တဝါတို့ကို ဖန်ဆင်းသည် ဟုဆိုသည်။ ဆဋ္ဌမနေ့တွင် ကုန်းသတ္တဝါများနှင့် အမြင့်ဆုံးလူသားတို့ကို ဖန်ဆင်းတော်မူ၏။ ဖန်ဆင်းသတ္တဝါအားလုံး လူသား၏လက်အောက်ခံဖြစ်ကြရသည်။ လူသားကို ဖန်ဆင်းရာတွင် ထာဝရဘုရားသည် မိမိ၏သဏ္ဍာန်နှင့်အလားတူစွာ လူယောက်ျား အာဒမ်နှင့် လူမိန်းမ ဧဝတို့ကို ဖန်ဆင်းခဲ့သည်။ ၎င်းမှတစ်ဆင့် လူသားများ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်ဟု ဆိုသည်။ သစ်ပင်ချုံနွယ်များကို လူနှင့်တိရစ္ဆာန်များ၏ အစားအစာအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ထာဝရဘုရားသည် ၆ ရက်ပတ်လုံး ဖန်ဆင်းမှုကိုပြုပြီးနောက် သတ္တမနေ့၌ အနားယူခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းနေ့ကို 'မြင့်မြတ်သောနေ့' (Holy day)အဖြစ် သတ်မှတ်၍ အလုပ်များကို မလုပ်ဘဲ ရပ်နားကြသည်။

ယင်း ဖန်ဆင်းမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အချိန်ကာလကို ဖော်ပြမှု မရှိခဲ့ပါ။ သို့ရာတွင် အများက ဘုရားသခင်သည် ကမ္ဘာမြေကြီးကိုဖန်ဆင်းသောအချိန်သည် ခရစ်မပေါ်မီ ၄၀၂၆ ခုနှစ် ဖြစ်သည်ဟု အယူရှိကြသည်။ အင်္ဂလန်မှ ၁၈၈၉-ခုနှစ်၌ ထုတ်ဝေသော ကမ္ဘာ့သမိုင်းစာအုပ်တွင်မူ 'ကမ္ဘာကြီးကို ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၄၀၀၄ ခုနှစ် အော်တွန် ရာသီတွင် ဖန်ဆင်းပြီးစီးသည်' ဟု ဖော်ပြထားသည်။

အလားတူ ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ခရစ်ယာန်ဘာသာ ဂိုဏ်းချုပ်ဘုန်းတော်ကြီး လိုက်ဖုတ်ဆိုသူက ဘုရားသခင်သည် လူ 'အာဒမ်' ကို ခရစ်မပေါ်မီ ၄၀၀၄ ခုနှစ်၏ တစ်ခုသော နံနက်ခင်း ၉ နာရီအချိန်လောက်တွင် ဖန်ဆင်းကြောင်း ရေးသားလိုက်၏။ ပထမ ဂျိန်းဘုရင်လက်ထက်တွင် ရေးဆွဲသောစာရင်းတွင်လည်း ထိုအတိုင်းပင် ဖော်ပြထားသည်။

အစ္စလာမ်ဘာသာသည်လည်း ခရစ်ယာန်ဘာသာနှင့် သမ္မာကျမ်းဟောင်းအရ တူညီနေကြသဖြင့် ဖန်ဆင်းမှုကို ဖော်ပြရာ၌လည်း ခရစ်ယာန်နှင့် အလားတူပင် ဖြစ်သည်။ ထူးခြားသည်မှာ ဖန်ဆင်းရှင်ကို ခရစ်ယာန်ဘာသာက

‘ထာဝရဘုရား’ ဟုခေါ်ဆိုပြီး၊ အစွလာမ်ဘာသာက ‘အလ္လာဟ်’ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းသာ ကွဲပြားသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအလ္လာဟ်အရှင်သည်လည်း အမြဲတည်ရှိသော ထာဝရဘုရားဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်ကြသည်။ ခရစ်ယာန်နှင့် အစွလာမ်ဘာသာ ၂ ခုသည် သမ္မာဟောင်းကိုယုံကြည်လက်ခံသော ဘာသာချင်းတူကြသော်လည်း၊ အစွလာမ်ဘာသာ၌ တမန်တော် အီဘရာဟမ်(အာဗြဟံ)တွင် အစွမေလနှင့် ဇဇက် ဟူ၍ သား ၂ ယောက် မွေးဖွားကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ခရစ်ယာန်ဘာသာ၌မူ သားတော် ဣဇက်တစ်ပါးကိုသာ မွေးဖွားကြောင်း ဆိုသည်။ အီဘရာဟမ်(အာဗြဟံ)၏ သားတော် ၂ ပါးအနက် တမန်တော် ဇဇက်အနွယ်မှာ အစွရေးလူမျိုးတမန်တော်များ ဆင်းသက်လာကြပြီး၊ သားတော် အစွမေလမှ ပေါ်ထွန်းလာသော တမန်တော်ကား မုဟမ်မဒ်သခင်ပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

ပထမ ရုပ်ဝတ္ထု မဟုတ်၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်မရှိ၊ မည်သည့်နေရာ၌နေသည် ဟု မသိရသော အလ္လာဟ်အရှင်တစ်ပါးတည်း သာ ရှိသည်။ နောက်မှ လူသားနှင့်တကွ ကမ္ဘာလောကကြီးကိုလည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာကြီးထဲရှိ သက်ရှိ သက်မဲ့ အရာအားလုံးကိုလည်းကောင်း ထိုအရှင်က ဖန်ဆင်းခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုအရှင်သည် စကြဝဠာကို ဖန်ဆင်းခဲ့ သည့်နည်းတူ ထိုစကြဝဠာကို ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူလည်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုအရှင်သည် လူသားတစ်ဦးစီအတွက် ကမ္ဘာကြီး၌ နေရမည့်ကာလကိုလည်း သတ်မှတ်ပေးလိုက်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုအရှင် ပထမဆုံးဖန်ဆင်းလိုက်သောလူသားကား အာဒမ်ဖြစ်ပြီး၊ ထိုမှတစ်ဆင့် လူသားများ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်ဟု ဆိုသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာအရ လူသား စတင်ဖြစ်ပေါ်ပုံမှာ ကမ္ဘာသစ် တစ်ဖန်ပြန်တည်လာသောအခါ ကမ္ဘာပျက်ချိန်၌ မပျက်စီးဘဲကျန်ရှိခဲ့သော ဗြဟ္မာပြည်ဘုံဌာနများမှ ဗြဟ္မာများသည် စုတေသောအခါ ဤကမ္ဘာမြေတွင် သြပပါတ် ပဋိသန္ဓေနေ၍ လူသားအဖြစ် စတင်ဖြစ်ပေါ်လာရသည်ဟု ဆိုသည်။ ဤ၌ ပဋိသန္ဓေ ဟူသည် ‘တစ်ဘဝနှင့်တစ်ဘဝ ကို ဆက်စပ်ပေးခြင်း’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

ထိုပဋိသန္ဓေသည် ၁- သံသေဒဇ၊ ၂- သြပပါတ်၊ ၃- အဏ္ဏဇ၊ ၄- ဇလာဗုဇ ဟူ၍ ၄ မျိုးရှိသည်။ ၎င်းအနက် သံသေဒဇပဋိသန္ဓေကား အညှိမှဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ပိုးမွှားအချို့နှင့် တိရစ္ဆာန်အချို့တို့သည် ဤ ပဋိသန္ဓေဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်။ ။ သြပပါတ်ပဋိသန္ဓေကား မိန်းကလေးအသက် ၁၆ နှစ်အရွယ်၊ ယောက်ျား အသက် ၂၀ အရွယ် ဘွားခနဲ ဖြစ်ပေါ်သော ပဋိသန္ဓေဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာဦးသူများ၊ နတ်ဗြဟ္မာနှင့် ငရဲသားများသည် ဤပဋိသန္ဓေနေကြသည်။ ။ အဏ္ဏဇပဋိသန္ဓေကား ဥမှပေါက်ဖွားလာခြင်း ဖြစ်သည်။ ကြက်၊ ၎က် စသော တိရစ္ဆာန်များသည် အဏ္ဏဇပဋိ သန္ဓေနေကြသည်။ ။ ဇလာဗုဇပဋိသန္ဓေကား အမိဝမ်း၌နေရသော ပဋိသန္ဓေတည်း။ လူ၊ ခွေး၊ မြင်း၊ ဆင် စသည်တို့သည် ဇလာဗုဇပဋိသန္ဓေ နေကြသည်။ ထိုတွင် အဏ္ဏဇနှင့် ဇလာဗုဇ ပဋိသန္ဓေ ၂ မျိုးကို အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေပုံချင်းတူသောကြောင့် ‘ဂဗ္ဘသေယျကပဋိသန္ဓေ’ ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။

ကမ္ဘာဦးလူတို့သည် အဆင့်အတန်း အလွန်မြင့်မားကြသည်။ ဈာန်စိတ်ကြောင့် ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါလည်း တောက်ပကြပြီး၊ ကောင်းကင်၌လည်း သွားလာနိုင်ကြသည်။ ပီတိဖြင့် အာဟာရသိခွီးသဖြင့် မစားဘဲလည်း နေနိုင်ကြသည်။ နောက်ပိုင်း ကမ္ဘာ၏ ပထမဦးဆုံးမြေဆီလွှာကို စားမိကြရာမှ ကာမတဏှာ လွန်ကဲလာ၍ ကိုယ် ရောင်ကိုယ်ဝါ စသည်လည်း ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရတော့သည်။ နောက် အကုသိုလ်စိတ်များ ဝင်လာကြသဖြင့် မြေဆီလွှာ ပါ ကုန်ခန်းပျောက်ကွယ်ခဲ့ရတော့သည်။ တစ်ဖန် နောက်ပိုင်း အိမ်ထောင်သားမွေးမှုပါ ပြုလာကြပြီး လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတရားများ ဖုံးလွှမ်းလာကြသောကြောင့် စိတ်ဓာတ်ရေးရာများ နိမ့်ကျရာမှ လူ့အဆင့်အတန်းပါ

နိမ့်ကျလာရတော့သည်။ ဤသို့ လူ့အဆင့်အတန်း ယဉ်ကျေးမှုများသည် နိမ့်တုံမြင့်တုံ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရာမှ ယနေ့ ကျွန်ုပ်တို့ လူသားဖြစ်စဉ်များကို ပြန်လည် ရှုစားလိုက်သောအခါ ကျောက်ကြမ်းခေတ် (ကျောက်ခေတ်ဦး)လူသားကို ပထမ ဦးဆုံး တွေ့မြင်ရတော့သည်။ ရှည်လျားသော ကမ္ဘာ၏သက်တမ်းတစ်လျှောက်တွင် ကျောက်ကြမ်းခေတ် လူသားတို့၏ ဟိုမှာဘက်၌ လူ့ယဉ်ကျေးမှုများ အကြိမ်မည်မျှ ထွန်းကားခဲ့ပြီး၊ အကြိမ်မည်မျှ ဆိတ်သုဉ်းပျက်ပြား ခဲ့ရသည် ကိုမူကား ကျွန်ုပ်တို့ လုံးဝ သိမြင်နိုင်စွမ်း မရှိသေးချေတကား။

အခန်း ၂

ကျောက်ခေတ်လူသားများနှင့် ယုံကြည်မှုများ

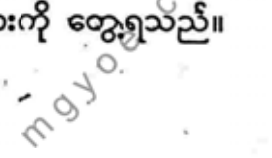
လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁ သန်းကျော်ကာလ

ပီကင်းမြို့အနီးရှိ ဂူတစ်ဂူမှ တူးဖော်ရရှိခဲ့သောလူခေါင်းခွံသည် သက်တမ်း နှစ်ပေါင်း ၅ သိန်း၊ သို့မဟုတ် နှစ် ၁ သန်းလောက် ကြာခဲ့ပြီဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ သို့ရာတွင် မကြာသေးမီက တရုတ်ပြည် အနောက်တောင်ဘက် ဇီချမ်ပြည်နယ်တွင် လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁ သန်းကျော်ကနေထိုင်ခဲ့သော လူဝံကြီးများ၏ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းများကို တွေ့ရှိရသည်ဟု ဆင်ဟွာသတင်းဌာနကထုတ်ပြန်ကြောင်း ၅-၁၁-၉၈ နေ့ထုတ် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၌ ဖော်ပြထားသည်။

ဤအချက်ဖြင့် ပါဏဗေဒ၊ ဘူမိဗေဒ စသော သိပ္ပံပညာရှင်များ၊ သမိုင်းပညာရှင်များက အထောက်အထား များကို တူးဖော်ရှာဖွေပြီး၊ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁ သန်းကျော်ကျော်က လူသားများ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်း ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဖော်ပြပါ ပီကင်းဂူမှရရှိခဲ့သော ခေါင်းခွံသည် လူသားခေါင်းခွံလော၊ သို့မဟုတ် လူဝံ၏ ခေါင်းခွံလော ဟူသောအချက်ကို သံသယဖြစ်စေလျက် ရှိသည်။ အချုပ်အားဖြင့် ယနေ့အထိ ထို နှစ် ၁ သန်းကာလ တွင် လူသားများ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ကို ပီပီပြင်ပြင်ရှာဖွေတွေ့ရှိမှု မရှိသေးသဖြင့် ထိုကာလတွင် လူသားများ မပေါ်ပေါက်သေးဟူ၍သာ ယူဆစရာ ဖြစ်နေပေသည်။ မူလအစ 'ဂျာဗားလူ' မှာ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် လွန်ခဲ့သော နှစ် ၅ သိန်းလောက်က၊ 'ပီကင်းလူ' မှာ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၄ သိန်းလောက်က၊ 'နီအန်ဒါသယ်လူ' မှာ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁ သိန်းလောက်က၊ 'ရိုမင်နွံလူ' မှာ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၅ သောင်းလောက်က စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည် ဟု အဆိုရှိသည်။ သို့ရာတွင် အချို့သမိုင်းဆရာတို့ကမူ နီအန်ဒါသယ်လူကိုပင် လူမဖြစ်တဖြစ် ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ကြသဖြင့်၊ ၎င်းအရင်လူများကို လူအဖြစ် မသတ်မှတ်နိုင်သေးကြောင်း သိရပြန်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ယင်း လူသားတို့နှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများမှာ မှန်မှားလှသေးသဖြင့် ဆက်လက် မစဉ်းစားတော့ဘဲ လူသားအဖြစ်ပီပြင် လာသော ကျောက်ကြမ်းခေတ် လူသားများ၏အကြောင်းအရာများကိုသိရန်သာ လိုအပ်သည်။ ယနေ့အထိ အတည်ပြု ထားသော အစောဆုံးနှင့် အပီပြင်ဆုံးသောလူသားကို တွေ့သောကာလများမှာ ကျောက်ကြမ်းခေတ်ပင် ဖြစ်သည်။

ကျောက်ကြမ်းခေတ် (မုဆိုးများခေတ်)

၃ သောင်း ၅ ထောင် ဘီစီခန့်ဟု သတ်မှတ်သည်။ အချို့က ဘီစီ ၅ သောင်း မှ ၃ သောင်း ဘီစီ ဟု သတ်မှတ်သည်။ ပြင်သစ်၊ စပိန်မှ မြေထဲပင်လယ်အတွင်းရှိကျွန်းများ၊ အာဖရိကတိုက်ရှိ အချို့နေရာများ၊ အိန္ဒိယနှင့်တရုတ်ပြည်တို့တွင် ကျောက်ကြမ်းခေတ်လူများ နေထိုင်ခဲ့ကြောင်းအထောက်အထားကို တွေ့ရှိသည်။

ထိုလူများသည် ဝတ်လစ်စလစ်ဖြင့်၊ သို့မဟုတ် ခါးတွင် ခါးပန်းကြိုးစည်းထားခြင်းဖြင့် ၇, သစ်ပင်အောက် စသည်တို့၌ နေထိုင်ကြသည်။ တရုတ်ပြည်တွင်မူ ၅ သောင်း ဘီစီခန့်ကပင် ရေအိုင်ထဲ၌ အိမ်ဆောက်၍ နေထိုင်ကြသည့်အထောက်အထားကို တွေ့ရသည်။

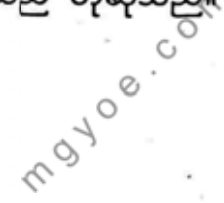
ဤ ကျောက်ကြမ်းခေတ်လူများသည် အမဲလိုက်ကြရင်း တစ်စုနှင့်တစ်စု တိုက်ခိုက်ကြသည်။ ရုံးသူကို ဖမ်းမိက သတ်ပစ်ကြသည်။ နောက်ပိုင်းကာလတွင် သတ်ဖြတ်ခြင်းမခံရတော့ဘဲ ကျွန်ပြုခံရတော့သည်။ အမဲ လိုက်၍ရသောအသားကို ကင်၍စားကြသည့်ပြင်၊ တိရစ္ဆာန်ဆီဖြင့် ဆီမီးကိုလည်း အသုံးပြုကြသည်။ ပန်းချီပညာ လည်း အစပျိုးလာသည်။ သေသူအလောင်းကို မြေမြှုပ်သောအလေ့အထရှိသဖြင့် ၎င်းသည် ကိုးကွယ်မှုအယူအဆ ကြောင့် ဟု ယူဆကြသည်။ မည်သည်ကို ကိုးကွယ်ကြသည်ကို မသိသေးချေ။

အချို့ကမူ ကျောက်ခေတ်ဦးလူတို့တွင် နီအန်ဒါသယ်လူ (လူမဖြစ်တဖြစ်)သည် ရှေးအထင်ရှားဆုံးဖြစ်၍၊ ၎င်းတို့သည် နှစ်ပေါင်း ၂ သိန်းခံခဲ့ပြီး၊ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၄ သောင်းလောက်က ပျောက်ကွယ်သွားသည် ဟုဆိုသည်။ ၎င်းတို့သည် သေသူကို အခမ်းအနားဖြင့်မြေမြှုပ်သည့်အလေ့ ရှိသည် ဟုဆိုသည်။

ကျောက်ခေတ်လယ် (တိရစ္ဆာန်ထိန်းကျောင်းသူများခေတ်)

၃ သောင်း ၅ ထောင် ဘီစီမှ ၁ သောင်း ၅ ထောင် ဘီစီအတွင်း သတ်မှတ်သည်။ အချို့က ၃ သောင်း ဘီစီ မှ ၈၀၀၀ ဘီစီအတွင်းဟု သတ်မှတ်ကြသည်။ ဤခေတ်လူများသည် အမဲလိုက်ဘဝမှ တိရစ္ဆာန်များကို ဖမ်းဆီး၍ ယဉ်ပါးအောင် မွေးလာကြသည်။ ဂူအောင်းဘဝမှ တိရစ္ဆာန်ကိုထိန်းကျောင်းရင်း တစ်နယ်မှတစ်နယ်သို့ လှည့်လည်နေကြသည်။ သားရေမည့်တံ၌လည်း နေလာကြသည်။ အီဂျစ်နှင့် မက်ဆိုပိုတားမီးယား၌ ၁ သောင်း ၈ ထောင် ဘီစီခန့်တွင် ကျောက်ချောခေတ်လူများ နေထိုင်ကြ၍ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်နေကြပြီ ဖြစ်သည်။ ဤ ကျောက်ခေတ်လယ်လူများသည် မီးခတ်ကျောက်နှင့် လေးမြားတို့ကို အသုံးပြုတတ်လာကြသည်။ တစ်စုနှင့်တစ်စု တိုက်ပွဲဖြစ်ဆဲ၊ ကျွန်ပြုဆဲပင် ဖြစ်သည်။ ဆင်စွယ်အပ်များကို တွေ့ရ၍ သားရေအဝတ်များကို ဝတ်ဆင်ကြောင်း သိရသည်။ အချို့က ဂါဝန်ဝတ်သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။ တရုတ်ပြည်တွင်မူ မြေအိုးမြေခွက်များ သုံးလာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ သေသူ၏အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို တစ်ပါတည်း ထည့်သွင်းမြေမြှုပ်ခြင်း အလေ့အထ ပေါ်၍၊ တမလွန်ဘဝကို ယုံသည်ဟု ယူဆရသည်။

အချို့သမိုင်းဆရာများကမူ ကျောက်ခေတ်လယ်လူတို့သည် သားရဲတိရစ္ဆာန်များ၏ဘေးရန်ကို ကာကွယ်ရန်၊ အနွေးဓာတ်ရရန် ဂူများ၌ နေထိုင်ခဲ့ကြသည့်ပြင်၊ မိသားစုအသွင် လူစုလူဝေးအဖြစ် စတင်နေထိုင်ခဲ့ကြကြောင်းနှင့် ထိုဂူနံရံအမိုးနှင့် လက်နက်များ၌ လူ့တိရစ္ဆာန်အရပ်များကို ပန်းချီဆေးရေး၍လည်းကောင်း၊ ပန်းပုထွင်းထု၍ လည်းကောင်း ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။ ပြင်သစ်နှင့်စပိန်ပြည် အယ်လ်တာမီရာအရပ်ရှိ ကျောက်ဂူများတွင် ၎င်းတို့ရေးဆွဲခဲ့သော ပန်းချီလက်ရာများမှာ ၁၉ ရာစု ခေတ်နှောင်းပိုင်းအထိ မှေးမှိန်ခြင်းမရှိသဖြင့် အလွန်ကောင်းသော ဆေးရောင်စပ်နည်းကို ၎င်းတို့ သိရှိခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ အချို့က အလယ်ကျောက်ခေတ်ကို လွန်ခဲ့သော နှစ် ၄ သောင်း နှင့် ၂ သောင်း ၅ ထောင်အတွင်း ဟု သတ်မှတ်ပြီး ယနေ့လူသားဆက်သည် ဤ ခေတ်မှ စတင် ပေါ်ပေါက်လာသည် ဟုဆိုသည်။ ဤခေတ်လူများသည် နောက်ဘဝရှိသည်ဟု ယုံကြည်ဟန်ရှိကြပြီး၊ မြေထဲပင်လယ် တစ်ဝိုက်တွင် နှစ်ပေါင်း ၂ သောင်းလောက် ပြိုင်ဖက်မရှိဘဲ မင်းမူနေကြသည် ဟုဆိုသည်။ အဝတ်မဝတ်သေး ဟူ၍လည်း ဆိုသည်။

ကျောက်ချောခေတ် (ကျောက်ခေတ်သစ်)

၆၀၀၀ ဘီစီ မှ ၅၀၀၀ ဘီစီအတွင်း၊ အချို့က ၈၀၀၀ ဘီစီမှ ၃၀၀၀ ဘီစီအတွင်း ဟုသတ်မှတ်ကြသည်။ ကြေးနီကို အသုံးပြုလာကြသည်။ သီးနှံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းပေါ်ပြီး တိရစ္ဆာန်တို့ကိုပါ ခိုင်းလာကြသည်။ သစ်ပင် လျှော်၊ သားရေ၊ သားမွေးတို့ဖြင့် အထည်ရက်လုပ် ဝတ်ဆင်လာကြသည်။ လူမျိုးစုအလိုက် ရပ်ရွာတည်ထောင်၍ နေလာကြသည်။ အုပ်ချုပ်သူအကြီးအကဲလည်း ပေါ်လာသည်။ တစ်စုနှင့်တစ်စုလည်း တိုက်ပွဲဖြစ်ကြဆဲပင် ဖြစ်သည်။ ရုံးသူက ကျေးကျွန်၊ ပစ္စည်းပါ သိမ်းခံရသည်။ ပစ္စည်းဖလှယ်မှု၊ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတောင်းမှုအပြင် အကြမ်းဖက်လုယက်မှုများပါ ရှိလာသည်။

သီးနှံကောင်းရန် စိုက်ပျိုးရာသီ၌ ယဇ်နတ်ပူဇော်ခြင်း၊ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်တို့၌ ရေလျှံဘေးမှ ကာကွယ်ရန် ယဇ်နတ်ပူဇော်ခြင်း၊ စစ်တိုက်အောင်မြင်ရန် ယဇ်နတ်ပူဇော်ခြင်း အလေ့အထ ပေါ်လာသည်။ ယဇ်ဆရာများ၊ ဘုန်းကြီးအဆောင်အယောင်များလည်း ပေါ်လာသည်။ မိုးရွာချိန်၊ ကောက်မည့်ချိန်၊ ရေကြီးချိန် စသည်တို့ကို မှတ်သားလာကြရာမှ နွေ၊မိုး၊ဆောင်းရာသီများ၊ နှစ်များ၊ ရက်များရေတွက်ခြင်းကိုဖော်ပြသော ပြက္ခဒိန်လည်း ပေါ်လာရတော့သည်။

အချို့က ဤနှောင်းကျောက်ခေတ်ကို လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁ သောင်း နှင့် ၁ သောင်း ၂ ထောင် အတွင်းဟု သတ်မှတ် သည်။ မြေထဲပင်လယ်တစ်ဝိုက်တွင် လူသစ်များ ပေါ်ပြီး၊ မြို့ရွာများ တည်ထောင်နေကြသည်။ ရွာတည်နေရာ၌ အချို့က ရေအိုင်ထဲတွင်ပင် ရွာတည်လေ့ရှိကြသည်။ ဆွစ်ဇာလန်တွင် ထိုကဲ့သို့သောရွာများသည် (၁၈၅၃-၁၈၅၄)ခုနှစ်၌ ရေခန်းရာမှ ပေါ်ထွက်လာကြသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ အချို့မြို့ရွာများကိုလည်း မြို့ရိုး ကာရံခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ဤခေတ်တွင် အချက် ၅ ချက် ပေါ်လာသည်။ ၁- ကျောက်များကိုသွေး၍ သစ်သားအရိုးတပ် ပုဆိန် နှင့် လေးမြား ပေါ်သည်။ ၂- လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ပေါ်သည်။ ၃- အိုးခွက်များ ပေါ်သည်။ ၄- မွေးမြူရေး ပေါ်သည်။ ၅- ရက်ကန်းပေါ်သည်။ ၎င်းအပြင် လှေလည်း ပေါ်လာသည်သာမက၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုလည်း ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုသည်။ ကြေးနီလည်း ပေါ်လာသည်။

ရှေးကျောက်ခေတ်နှင့် အလယ်ကျောက်ခေတ်ကို 'အစာရှာခေတ်' ဟုခေါ်သည်။ နှောင်းကျောက်ခေတ်ကို 'အစာထုတ်ခေတ်' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးခေတ်' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'ကျောက်ခေတ်သစ်' ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သည်။ ဤခေတ်လူတို့သည် အကြီးအကဲအား ကိုးကွယ်မှုနှင့် နေနတ်ပူဇော်မှု ပေါ်လာသည် ဟုဆိုသည်။ နှောင်းကျောက်ခေတ်သည် ၃၀၀၀ ဘီစီ၌ ကုန်ဆုံးသွားသည် ဟုဆိုသည်။ ကြေးနီကိုတွေ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၇ ထောင်ရှိပြီ ဟု သုတေသီတို့က ပြောကြသည်။

လူမျိုးများ

ယခုအချိန်၌ ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူမျိုးများစွာရှိသည်။ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၌ပင် လူမျိုးပေါင်း မြောက်မြားစွာ ရှိသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဘာသာစကားပေါင်း ၆၀၀၀ ကျော် ရှိသည်ဟု မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၌ ဖော်ပြထားပေရာ၊ လူမျိုးပေါင်းမှာလည်း ၆၀၀၀ ကျော် ရှိသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင် များပြားစေကာမူ မူလဘူတက အသားအရောင်အားဖြင့် ၅ မျိုးရှိသည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ အသားဖြူ၊ အသားမည်း၊ အသားဝါ၊

အသားနီ၊ အသားညိုလူမျိုးတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဥရောပတိုက် ကော့ကေးရှန်းလူမျိုးတို့သည် အသားဖြူလူမျိုးများ ဖြစ်သည်။ အာဖရိကတိုက် အိသီယိုးပီးယန်းအနွယ်တို့သည် အသားမည်းလူမျိုးများ ဖြစ်သည်။ အာရှတိုက် မွန်ဂို လီယန်းအနွယ်တို့သည် အသားဝါလူမျိုးများဖြစ်သည်။ အမေရိကတိုက် အမေရင်းအနွယ်တို့သည် အသားနီလူမျိုးများ ဖြစ်သည်။ မလေးဖိုနီရှန်းအနွယ်တို့သည် အသားညိုလူမျိုးများဖြစ်ပြီး ယင်းလူမျိုးနွယ် ၅ မျိုးမှ လူ့အဖွဲ့အစည်း အသီးသီး ကွဲပြားလာကြခြင်းဖြစ်သည်ဟု သမိုင်းဆရာတို့ ဆိုကြသည်။

အသားအရောင်မှာ ရေမြေဒေသအလိုက် ကွဲပြားနိုင်သဖြင့် ယင်းအသားအရောင်ဖြင့် လူမျိုးများကိုသတ်မှတ်မှု သည် တိကျခြင်း မရှိနိုင်ပါ။ သွေးအားဖြင့်သတ်မှတ်လျှင် ပို၍တိကျနိုင်ကြောင်း သိရှိရသည်။ သွေးအားဖြင့် အေအမျိုး၊ ဘီအမျိုး၊ အေဘီအမျိုး၊ အိုအမျိုး ဟူ၍ အမျိုး ၄ မျိုးရှိပြီး၊ ၎င်းမှတစ်ဆင့် ဘာသာစကားကွဲပြားမှုကို အခြေပြု၍ လူမျိုးနွယ်များ၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းများ ကွဲပြားလာသည်ဟု ယူဆသည်။ သို့ရာတွင် ဤစာအုပ်၌ လူ့ အဖွဲ့အစည်းအားလုံးကို ဖော်ပြမည် မဟုတ်ပေ။ ကိုးကွယ်မှုထင်ရှားရှိသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နောင်တွင် ဘာသာရေးတစ်ရပ်အတွက် အရေးပါသောလူ့အဖွဲ့အစည်းများကိုသာ ရေးသားဖော်ပြမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြိုတင် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

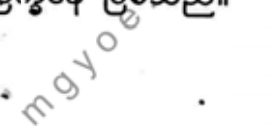
အခန်း ၃

ရှေးဦးလူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဘုရားများ

၅၀၀၀ ဘီစီ၊ ရှေးအီဂျစ်လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ

ပြင်သစ်သမိုင်းဆရာတစ်ဦးက ၅၀၀၀ ဘီစီခန့်က လူမျိုးတစ်မျိုး (အချို့အဆို ဟာမိုက်တစ်အနွယ်)သည် အီဂျစ်သို့ ရောက်ရှိလာကြောင်း၊ ထိုအချိန်၌ မူလရှိလူမျိုး၏စေ့မြစ်ကို မသိရဘဲ ကျောက်ခေတ်အဆင့်မျှသာ ရှိသေးကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့ ရောစပ်သွားရာမှ အီဂျစ်လူမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဆိုသည်။ အီဂျစ်လူမျိုးများ ရောနှော၍ တစ်မျိုးတည်းဖြစ်လာသောအခါ၌ ၎င်းတို့ကို 'ရီးမီး'ဟုခေါ်ပြီး အဓိပ္ပာယ်မှာ 'လူ'ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ 'အီဂျစ်'ဟူသော အမည်မှာ ဂရိဘာသာ 'အီဂျစ်ပတပ်စ်' ဟူသောစကားမှတစ်ဆင့် ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်ပြီး၊ အဓိပ္ပာယ်မှာ 'ပတာဘုရား၏ ဝိညာဉ်ဗိမာန်' ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ 'ပတာ' ဆိုသည်မှာ အရပ်ဆိုးဆိုး အရပ်ပုပု နတ်ဘုရား သီတင်းသုံးသော မင်းဖစ်မြို့ရှိ ရှေးဟောင်းဘုရားကျောင်းတော်ကြီး ဖြစ်သည် ဟု ယနေ့ခေတ်သမိုင်းဆရာအချို့က ရေးသား ဖော်ပြထားကြသည်။ ဤ ရှေးအီဂျစ်တို့သည် ကိုယ့်အုပ်စုနှင့်ကိုယ်နေကြသည်။ အုပ်စုတစ်စု၌ အမှတ်အသားအဖြစ် တိရစ္ဆာန်ရုပ်တစ်ရပ်စီ ရှိကြသည်။ ယင်းတိရစ္ဆာန်ရုပ်များသည် ကာလကြာမြင့်လာသောအခါ ထိုအုပ်စုရှိ လူတို့၏ကိုးကွယ်ရာနတ် ဖြစ်လာတော့သည်။ ၎င်းတို့အနက် ထင်ရှားသောနတ်များမှာ 'သော့' ခေါ် သစ်တောက် ငှက်နတ်၊ 'ဆီဘက်' ခေါ် မိကျောင်းနတ်၊ 'အနုဘစ်' ခေါ် ခွေးအနတ်၊ 'ဘက်' ခေါ် ကြောင်နတ် တို့ ဖြစ်ကြသည်။ အုပ်စုတစ်စုနှင့်တစ်စု အမြဲ တိုက်ပွဲဖြစ်လျက်ရှိသည်။ ရူးသည့်အစုက နိုင်သည့်အစု၏နတ်ကို ကိုးကွယ်ရသည်။ မူလ မိမိတို့နတ်ကိုလည်း ကိုးကွယ်နိုင်သည်။ သို့သော်လည်း မိမိတို့နတ်သည် နိုင်သူတို့၏နတ်လောက် အဆင့်အတန်း မမြင့်တော့ပေ။

၄၃၀၀ ဘီစီလောက်တွင် ၎င်းအုပ်စုများမှ အင်အားအတောင့်တင်းဆုံး အုပ်စုကြီး ၂ စု ပေါ်ခဲ့သည်။ ပထမအုပ်စုသည် မြောက်ပိုင်း (အောက် အီဂျစ်) နိုင်းလ်မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသကိုအုပ်စိုး၍ မြွေဟောက်နတ်ကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ ယင်း မြွေဟောက်နတ်ရုပ်ကို မြောက်ပိုင်းရှင်ဘုရင်များသည် သူတို့၏အနီရောင်သရဖူတွင် အမြဲတပ်ဆင်ထားသည်။ ဒုတိယအုပ်စုသည် တောင်ပိုင်း(အထက် အီဂျစ်) နိုင်းလ်မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ ပထမရေတံခွန်အထိကို အုပ်စိုး၍ 'ဟောရပ်' ခေါ် သိမ်းငှက်နတ်ကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့၏ အထိမ်းအမှတ်အရုပ်ကား၊ 'နီခီဘက်' ခေါ် လင်းတနတ်သမီး ဖြစ်သည်။ တောင်ပိုင်းဘုရင်များသည် ၎င်းတို့၏ အဖြူရောင်သရဖူတွင် လင်းတရုပ်ကို တပ်ဆင်ထားသည်။ ဤ အီဂျစ် ၂ ပိုင်းလုံး၌ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၇ ထောင်ခန့်မှ စ၍ ထီးပြိုင်နန်းပြိုင်ဘုရင်များ အဆက်ဆက်အုပ်စိုးခဲ့သော အထောက်အထားများကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ သို့သော် ၄၂၄၁ ဘီစီ (အချို့အဆို ၄၂၃၆ ဘီစီ) တွင် ၃၆၅ ရက်ရှိ ပြက္ခဒိန်ကို တီထွင်ခဲ့ကြသည်။ နောက်အနည်းငယ် ပြောင်းပြီး ယနေ့အထိ ကမ္ဘာသုံးပြက္ခဒိန် ဖြစ်နေသည်။ နေကို ဗဟိုပြုသော သူရိယမာသပြက္ခဒိန် ဖြစ်သည်။

အိဂျစ်ပထမပြည်ထောင်စု

အထက်အိဂျစ်၊ အောက်အိဂျစ် ၂ ပြည်တို့သည် ကာလကြာမြင့်စွာ စစ်ဖြစ်နေခဲ့ကြရာ နောက်ပိုင်းတွင် အောက်အိဂျစ်က အထက်အိဂျစ်ကို နိုင်လိုက်သည့်အတွက် ပထမဆုံး အိဂျစ်ပြည်ထောင်စုကို ထူထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ပထမအိဂျစ်ပြည်ထောင်စု ထူထောင်သောကာလကို အချို့က ၄၃၀၀ ဘီစီမှ ၃၅၀၀ ဘီစီ အတွင်းလောက်၊ အချို့က ၄၀၀၀ ဘီစီခန့်က ဖြစ်သည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ အချို့ကမူ ၃၀၀၀ ဘီစီခန့်၌ ပထမဆုံး အိဂျစ်ဘုရင် မေဓ က စည်းရုံးထူထောင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ဤ ပထမပြည်ထောင်စုပေါ်လာပြီးနောက် နန်းစိုက်ရာနေပြည်တော်ကို ဟယ်လီယိုပိုလစ် (အာဒီစ္စပူရ) နေပြည်တော် ဟုခေါ်ခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် ပြည်သူပြည်သားများကိုးကွယ်သော နတ် ၂ ပါးလည်း ပေါ်လာခဲ့သည်။ ပထမနတ်က အလင်းရောင်နှင့် အပူငွေ့ပေးသော ရေး(နေ)နတ် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယနတ်ကား ရေနှင့် နုံးမြေကိုပေးသော အိုဆီရစ်(နိုင်င်းလ်မြစ်)နတ်ဖြစ်သည်။

အုပ်စိုးသောဘုရင်တို့သည် တောင်ပိုင်းသရဖူနီအတွင်း မြောက်ပိုင်းသရဖူဖြူတပ်ထားသော ၂ ထပ်သရဖူကို ဆောင်းကြသည်။ မြောက်ပိုင်းမြေဟောက်ရပ်နှင့် တောင်ပိုင်း လင်းတနတ်သမီးရပ် ၂ ရပ်စလုံး သရဖူတွင် တပ်ဆင်ထားသည်။ သက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင်များဖြစ်ကြသည့်အပြင် အလွန် တန်ခိုးရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားတို့က ၎င်းတို့အား ‘ဖာရို (ရွှေနန်းရှင်)’ ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

နောက်ပိုင်းတွင် ၎င်းဘုရင်များ၏ အာဏာအရနှင့် ရှင်ဘုရင်ကထောက်ပံ့သော ဘုန်းကြီးများ၏ ဟောပြောချက်အရ ‘ဖာရိုဘုရင်များသည် နိုင်ငံတော်ကြီး၏ အကြီးဆုံးနတ်ဖြစ်သော နေနတ်မှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာသော သားတော်များဖြစ်သည်’ ဟု ပြည်သူလူထုက ယုံကြည်လာကြတော့သည်။ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကလည်း ဘာသာရေး အုပ်ချုပ်မှုစနစ် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဘုန်းကြီးများသည် အာဏာ မရှိကြချေ။ ဖာရိုဘုရင်ကသာ ဘုရားအဖြစ်၊ ဘုရင်အဖြစ် အာဏာကို ချုပ်ကိုင်ထားသည်။ ၎င်းအပြင် ဖာရိုဘုရင်သည် ဘုရားကျောင်းလူကြီးလည်း ဖြစ်သည်။

အိဂျစ်ပိရမစ်ခေတ်

၂၇၄၀ ဘီစီ နှင့် ၂၂၇၀ ဘီစီအတွင်းတွင် အိဂျစ်ယဉ်ကျေးမှု အမြင့်ဆုံးသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ဤကာလ အတွင်း၌ပင် ပိရမစ်သင်္ချိုင်းများကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြသဖြင့် ယင်းကာလကို ‘ပိရမစ်ခေတ်’ ဟုဆိုသည်။ အချို့ကမူ ပိရမစ်ခေတ်ကို ၃၀၀၀ ဘီစီမှ ၂၅၀၀ ဘီစီအတွင်း ဟု သတ်မှတ်ကြသည်။ ၎င်းခေတ် ရှေ့ပြေးအဖြစ် သိရှိရသည်မှာ ပထမအိဂျစ်ပြည်ထောင်စုသည် တည်ထောင်ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၈၀၀ ခန့်ကြာသောအခါ ပြိုကွဲခဲ့ပြန်သည်။ ထို့နောက် အထက်အိဂျစ်ဘုရင် မီးနီးက အောက်အိဂျစ်ကို သိမ်း၍ ဒုတိယပြည်ထောင်စုကို တည်ထောင်ခဲ့ရသည်။ တည်ထောင်သောကာလကို ၃၄၀၀ ဘီစီနှင့် ၂၄၀၀ ဘီစီအတွင်း ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

ဒုတိယပြည်ထောင်စုကို တည်ထောင်ပြီး နှစ်ပေါင်း ၄၀၀ လောက်အတွင်း၌ ရှင်ဘုရင်များက ဂူများကို နေလှန်းအုတ်ဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ၃၀၀၀ ဘီစီခန့်တွင် သဲကျောက်အုတ်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်လာကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ၃၀၀၀ ဘီစီမှ ၂၅၀၀ ဘီစီအတွင်းတွင် ကျောက်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ပိရမစ်ဂူကြီးများ ဖြစ်ပေါ်လာတော့သည်။ ၎င်းတို့အနက် အကြီးဆုံး ပိရမစ်ဂူကြီးမှာ ၂၈၈၅ ဘီစီတွင် ဂီဇယ်အရပ်၌ တည်ဆောက်ထားသော ခူဖူဖာရို၏ဂူ ဖြစ်သည်။ ၎င်းဂူ၏ အောက်ခြေအကျယ်အဝန်းကား ၁၃ ဧက ရှိသည်။ အလေးချိန် ၂တန်ခွဲရှိ ကျောက်တုံးပေါင်း

၂ သိန်း ၃ သောင်း ပါဝင်ပြီး၊ အမြင့် ပေ ၅၀၀ နှင့် အောက်ခြေအလျား ၇၅၆ ပေ ရှိသည်။ အိဂျစ်သမိုင်းဆရာ ဟီရိုဒိုတပ်စ် အဆိုအရ အလုပ်သမား ၁ သိန်းနှင့် နှစ်ပေါင်း ၂၀ ကြာ တည်ဆောက်ရသည်ဟု ဆိုသည်။

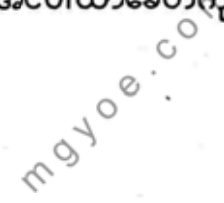
အိဂျစ်တို့သည် ‘သေပြီးနောက် အသက်ပြန်ရှင်သည်’ ဟူသောယုံကြည်မှုကြောင့်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ‘သေသူ၏ ဝိညာဉ်သည် သူ၏အလောင်းရှိရာသို့ လာ၍နေတတ်သည်’ ဟု ယုံကြည်ကြသောကြောင့် ပိရမစ်ကျောက် ဂူများကို တည်ဆောက်ကြခြင်းဖြစ်သည့်အပြင် အလောင်းကောင်ကိုလည်း ဆေးရည်စိမ်၍ ယင်းကျောက်ဂူတွင်း၌ ထားခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤပိရမစ်ကျောက်ဂူကြီးများကို မသေခင်က တည်ဆောက်ကြခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။ ဘုရင်၏ကျောက် ဂူကြီးပတ်ပတ်လည်တွင် ကျောက်ဂူကလေးများလည်း ရှိသည်။ ဤကျောက်ဂူကလေးများသည် ဘုရင်၏အမျိုးအနွယ်နှင့် ထင်ရှားသော မှူးမတ်ကြီးများ၏ဂူများ ဖြစ်သည်။

အသက်ရှင်စဉ်က ရှင်ဘုရင်အား ဝိုင်းရံခစားသကဲ့သို့ သေလွန်ပြီးနောက်၌လည်း ဝိုင်းရံ၍ခစားခြင်းဖြစ် သည်။ သေလွန်သောအခါ ဘဝသစ်၌သုံးစွဲနိုင်ရန် အသက်ရှင်စဉ်က အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကိုပါ ကျောက်ဂူကြီး ထဲ၌ ထည့်ခဲ့ကြသည်။ အစပထမ၌ ကွယ်လွန်သူက နောက်ဘဝတွင်ခိုင်းစေရန် အစေခံအချို့ကိုပင် သတ်၍ ကွယ်လွန်သူနှင့်အတူ မြှုပ်နှံထားခဲ့ကြပြီး၊ နောက်ပိုင်းတွင် မသတ်တော့ဘဲ အစေခံအရုပ်ကို ပြုလုပ်ထည့်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ‘မိမိ’ ခေါ် အလောင်းကောင်မှထုတ်ယူသော အူ၊ အသည်း၊ ကလိစာနှင့် ဦးနှောက်များကို အိုးဟောင်း၌ ချိတ်ပိတ်ထည့်ပြီး အလောင်းနား၌ ထားခဲ့ကြသည်။ ပြုလုပ်ခဲ့သောအကုသိုလ်အတွက် ပြစ်ဒဏ်မခံရစေရန် ပပိုင်းရပ်စက္ကူပေါ်တွင် ဘုန်းကြီးများကိုယ်တိုင် ဂါထာမန္တန်များကို ရေးသားမန်းမှုတ်၍လိပ်ထားသော စက္ကူကိုပါ အလောင်းနား၌ ထည့်ထားကြသည်။ အချုပ်အားဖြင့် အိဂျစ်တို့သည် နတ်၊ သစ်ပင်၊ တိရစ္ဆာန်ရုပ်တုများ စသည်တို့ကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ နတ်ဘုရားဝိညာဉ်အပြင် သေသူဘိုးဘွားမိဘတို့၏ ဝိညာဉ်ကိုပါ ကိုးကွယ်ကြ သည်။ ယခုဘဝ ကောင်းမှုပြုလျှင် နောက်ဘဝ၌ ကောင်းကျိုးကိုခံစားရမည် ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဤခေတ် အတွင်း အိဂျစ်တို့သည် ရေနှင့် နုံးမြေကိုစောင့်သော ‘အိုဆီရစ်’ ခေါ် နိုင်းလ်မြစ်နတ်ဘုရားနှင့် ‘ရေး’ ခေါ် နေနတ်ဘုရားအပြင်၊ ‘ဣသိ အိုင်ဇစ်’ ခေါ်သော နတ်မုကိုလည်း ကိုးကွယ်လာကြသည်။

အိဂျစ်နယ်စားခေတ် နယ်ချဲ့ခေတ်

၂၀၀၀ ဘီစီ ရောက်သောအခါ ဖာရိုဧကရာဇ်ဘုရင် တန်ခိုး မှေးမှိန်လာခဲ့သည်။ နယ်စားများ ကြီးစိုးလာကြ သည်။ ၂၀၀၀ ဘီစီနှင့် ၁၈၀၀ ဘီစီအကြားကာလတွင် ဘုန်းကြီးများသည် ဗေဒင်ဟောပြောလာကြသည်။ ဘုရားကျောင်းအရှိန်အဝါကိုလည်း ရလာကြသည့်အပြင် ဘုရင်ကိုလည်း အန်တုလာကြသည်။ ဤခေတ် နယ်စား များ၏ ဂူရှိစာကြည့်ခန်းမှ ရရှိသောစာအုပ်တွင် ‘မက်ဆိုင်းယား’ မည်သော ‘ကယ်တင်ရှင် စကြာမင်း’ အား လူထုက မျှော်လင့်နေ ကြပုံကိုလည်း ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ၁၈၀၀ ဘီစီနောက်ပိုင်း၌ ဟစ်ဆိုးခေါ် အာရှတိုက်သား သိုးကျောင်းသားရှင်ဘုရင်များ ဝင်ရောက်အုပ်စိုးလာသဖြင့် နယ်စားခေတ် ကုန်ဆုံးခဲ့ရတော့သည်။ ဤနယ်စားခေတ်ကို အချို့က ၂၅၀၀ ဘီစီမှ ၁၅၈၀ ဘီစီကာလအထိဟု သတ်မှတ်ပြီး၊ ၂၀၀၀ ဘီစီတွင် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။

၁၆၀၀ ဘီစီခန့်တွင် ‘ဧမော’ ဆိုသူ ခေါင်းဆောင်ပေါ်လာ၍ ဟစ်ဆိုး သိုးကျောင်းသားရှင်ဘုရင်တို့အား အိဂျစ်မှ နှင်ထုတ်ပြီး၊ နယ်ချဲ့ခေတ်ကို ၁၂၀၀ ဘီစီတိုင်အောင် ထူထောင်ခဲ့သည်။ အချို့အဆိုအရ အိဂျစ်တို့သည် ဟစ်ဆိုးတို့ကို တော်လှန်ခဲ့ရာ ၁၅၈၀ ဘီစီတွင် အောင်မြင်ခဲ့ပြီး ၁၁၅၀- ဘီစီတိုင်အောင် အင်ပါယာခေတ်ကို ထူထောင်နိုင်ခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။

ဤခေတ်အတွင်း နိုင်းလိမြစ်အရှေ့ဘက် ကာနက်အရပ်၌ ကျောင်းတိုက်ကြီးတစ်ခုကို ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ ဆောက်လုပ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ၎င်းကျောင်းတိုက်ကြီးသည် အလျား ၃၃၈ ပေ၊ အနံ ၁၇၀ ပေရှိပြီး၊ ကျောက်တိုင်ကြီး ၁၆ တန်းတွင် ကျောက်တိုင်ကြီးပေါင်း ၁၃၆ တိုင် ပါဝင်သည်။ အလယ်တိုင် ၁၂ တိုင်သည် ၇၉ ပေစီမြင့်ပြီး၊ တိုင်ထိပ်တွင် လူ ၁၀၀ စုရပ်နိုင်လောက်အောင် ကျယ်ဝန်းသည်။ ဤကျောင်းတိုက်အတွင်းရှိ ဝတ်ကျောင်းများကို 'အမွန်ရေး' ခေါ် နေနတ်မင်းအတွက်ရည်မှန်း၍ ဆောက်လုပ်ထားကြသည်။ ဤခေတ်၌ ဖာရီဘုရင်များသည် ဟစ်ဆိုးတို့ဖျက်ဆီးသွားသော ရှေးဝတ်ကျောင်းများကို ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းသည့်အပြင် အချို့ကို အသစ်ထပ်မံ ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြသည်။

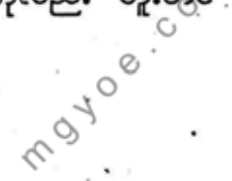
အီဂျစ်တို့သည် အစပထမ၌ ၎င်းတို့ကိုးကွယ်သော နတ်များသည် အီဂျစ်တို့နှင့်သာဆိုင်သော နတ်များဟု ယူဆကြသည်။ အင်ပါယာနိုင်ငံဖြစ်လာသောအခါ အတွေးအမြင် အယူအဆလည်း ကျယ်ပြန့်လာသည်။

တမလွန်ဘဝနှင့်ပတ်သက်၍ သေသူ၏ဝိညာဉ်သည် အိုဆီရစ်နတ်သား၏အဆုံးအဖြတ်ကို နာယူရန် ၎င်း နတ်မိမာန်သို့ ခရီးပြင်းနှင့်၍သွားရပြီး၊ ၎င်းသို့ရောက်သောအခါ 'သေသူ၏နှလုံးသားသည် ၎က်တောင်ဖြင့် ချိန်စက်ခံရသည်' ဟု အယူရှိကြသည်။ ၎က်တောင်ကား မှန်ကန်ခြင်း၊ တရားမျှတခြင်း၏ အဆုံးအဖြတ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် သေသောအခါ အိုဆီရစ် နတ်မိမာန်သို့သွားရာ၌ အန္တရာယ်ကင်းစွာ သွားနည်းကို ဖော်ပြထား သောစာအုပ် ၂ အုပ်ကို ထည့်သွင်းမြှုပ်နှံပေးလေ့ ရှိကြသည်။

အီဂျစ်တို့သည် အင်ပါယာခေတ်၌ မြို့တော်သီးဗီးတွင် ရေး၊ အိုဆီရစ်၊ အမွန် စသောနတ်များကို ကိုးကွယ် သော်လည်း အမွန်နတ်သည် အကြီးဆုံး ဟု ယူဆနေကြသည်။ ဘုန်းကြီးများကလည်း နတ်အမျိုးမျိုးကို ဘုန်းပြု၍ ဟောပြောကာ တန်ခိုးထွားလျက် အုပ်ချုပ်ရေးတွင်ပင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နေကြသည်။ ထို့အပြင် ၁၃၇၅ ဘီစီတွင် နန်းတက်လာသော စတုတ္ထမြောက် အမင်ဟိုးတက်၏ ဘာသာသစ်အမိန့်အရ 'အီဂျစ်တို့၏ နေနတ်သည် တစ်ကမ္ဘာ လုံးကိုအုပ်စိုးသော တစ်ဦးတည်းသောနတ်မင်းကြီး ဖြစ်သည်' ဟု ယုံကြည်လာကြသည်။ နေကို အတွန်(အက်တန်) ဟု ပေါရာဏစကားဖြင့် ခေါ်ကြသည့်အတိုင်း နေနတ်မင်းကြီးကိုလည်း အတွန် (အက်တန်) ဟုခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းဘုရင်သည် ဘာသာသစ်ကိုတည်ထောင်၍၊ 'အင်ပါယာ တစ်ခုလုံး၌ အတွန် (အက်တန်) တစ်ပါးတည်းကိုသာ ကိုးကွယ်ရမည်' ဟု အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်။ ဤအမိန့်ကို နာခံနိုင်ရန် ဝတ်ကျောင်းအားလုံးကိုပိတ်၍ ဘုန်းကြီးအားလုံးကို နှင်ထုတ်ခဲ့သည်။ ဘာသာဟောင်းနတ်များ၏ အမည်ဟူသမျှတို့ကိုလည်း 'ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့သည်။

အထူးသဖြင့် ဝတ်ကျောင်းနံရံပေါ်ရှိ အမည်များကို ဖျက်ဆီးခဲ့သည်။ ဘာသာဟောင်း၌ နေနတ်၏အမည်ကား 'အမွန်ရေး' သို့မဟုတ် 'အမင်ရေး' ဟုခေါ်ကြသည်။

အမင်ဟိုးတက်ဘုရင်သည် သူ့အမည်ကို ဘာသာသစ် နေနတ်မင်းအမည် 'အတွန်'နှင့် လိုက်လျောညီထွေ ရှိစေရန် 'အစ်ခနတွန် (အစ်ခနတန်)' ဟု အမည်ပြောင်းခဲ့သည်။ 'အတွန်နတ်မင်းကြီးကို အကျိုးပြုသော' ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ 'အမင်ဟိုးတက်' အဓိပ္ပာယ်ကား 'အမင်နတ်သည် ကျေနပ်နှစ်မြို့က်သည်' ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ဤဘုရင်သည် ဘာသာဟောင်းက ဝတ်ကျောင်းများနှင့် ပြည့်နှက်နေသော သီးဗီးမြို့တော်ဟောင်းကိုစွန့်၍၊ အတွန်နေနတ်မင်းအတွက် 'တယ်လ်အမားနား' ခေါ်သော မြို့တော်သစ်တစ်ခုကို နိုင်းလိမြစ်အောက်နား၌ တည် ဆောက်ခဲ့သည်။ ယခုအခါ 'အမားနား' ဟုခေါ်သည်။ အစ်ခနတွန် နတ်ရွာစံပြီးနောက် သမက်တော် တူးတင်ခတွန် သည် ၁၂ နှစ်အရွယ်ဖြင့် အရွယ်မရောက်သေးဘဲ ရင်ခွင်ပိုက်ဖာရီဘုရင်အဖြစ် နန်းတက်သည်။ ဤအခွင့်ကောင်းကို ယူ၍ ဘာသာဟောင်းကဘုန်းကြီးများသည် တန်ခိုးပြန်ကြီးထွားလာသည်။ ဘုန်းကြီးများ၏ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ဖာရီကလေးသည် အမားနားမြို့တော်ကိုစွန့်၍ သီးဗီးသို့ တစ်ဖန် ပြန်ပြောင်းလာခဲ့ရပြီး၊ အမည်ကိုလည်း 'တူးတွင် ခမွန်' ဟု ပြောင်းခဲ့ရတော့သည်။

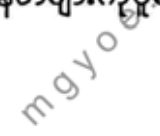

ဘာသာသစ်နတ်မင်းကြီး ‘အတွန်’ အမည်ကိုဖြုတ်၍ ‘အမွန်’ ဟု ပြန်ပြောင်းခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အစ်ခနတွန် တီထွင်ခဲ့သော ဘာသာသစ်သည် ဤအချိန်မှစ၍ ပြန်လည်ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့ရပြီး၊ နတ်အများ ကိုးကွယ်မှုလည်း ပြန်လည်ထွန်းကားလာတော့သည်။ မကြာမီ တူးတင်ခမ္ဗန်လည်း အသက် ၁၈ နှစ်အရွယ် ၁၃၅၃ ဘီစီတွင် နတ်ရွာစံခဲ့သည်။ ၎င်းဘုရင်ကလေးအရွယ်ရောက်လာလျှင် ဘာသာသစ်ကို ပြန်ထူထောင်မည်စိုး၍ ဘုန်းကြီးများက တိတ်တဆိတ်လုပ်ကြံသည်ဟု ယူဆစရာရှိသည်။ ဤဖာရိုကလေး နတ်ရွာစံပြီးနောက် အီဂျစ်တွင် မင်းဆက်ပြတ်ခဲ့ တော့သည်။ အချို့အဆိုမှာ မင်းဆက်မပြတ်ဘဲ ရမ်းမီးစံမင်းဆက် ထပ်မံအုပ်စိုးခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ အီဂျစ်တို့သည် ဘီစီ ၁၂၀၀ ခန့်မှစ၍ တဖြည်းဖြည်းဖြင့် လက်အောက်ခံနိုင်ငံများ ပုန်ကန်ခြားနားခဲ့ကြရာမှ နောက်ဆုံးတွင် အင်ပါယာလည်း ပျက်သုဉ်းခဲ့ရလေသည်။ ဤသာမက ‘ပါရှင်း၊ ဂရိ၊ ရောမ၊ အာရပ်၊ တူရကီ၊ ဗြိတိသျှတို့၏စိုးမိုးခြင်းကိုပင် ခံခဲ့ရတော့သည်။ ၎င်းနယ်ချဲ့သမားများအနက် ၇ ရာစုအတွင်းတွင် ဂရိ နယ်ချဲ့သမားများသည် အီဂျစ်သို့ရောက်ရှိလာကြပြီး ကာနက်အရပ်ရှိကျောင်းတိုက်ထဲတွင် ‘အမွန်ရေး’ ခေါ် နေနတ်ကိုးကွယ်ဝတ်ပြုရာ ဝတ်ကျောင်းများကို ထပ်မံတည်ဆောက်ခဲ့ကြပြန်သည်။ အချို့က ၇၃၀ ဘီစီတွင် အိသိယိုပီးယားက အီဂျစ်ကိုသိမ်းပြီး၊ ၆၇၂ ဘီစီတွင် အဆီးရီးယားက သိမ်းခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။

၅၀၀၀ ဘီစီ၊ ဆူးမားရီးယန်းလူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ

မည်သည့်လူမျိုးဟု မခန့်မှန်းနိုင်သော (ဆဗ္ဗိက် မဟုတ်သော) လူမျိုးတစ်မျိုးသည် မြောက်ဘက်ကုန်းပြင် မြင့်မှ ရှိုင်းနားလွင်ပြင်တောင်ပိုင်းသို့ ဆင်းသက်လာကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ‘အီဘာရီယန်း’ ခေါ် မြေထဲပင်လယ် ဒေသ အမျိုးအနွယ်မှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာသူများ ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်ဟု သမိုင်းဆရာအချို့က ယူဆကြသည်။ ၎င်းအနွယ် တို့မှ အိန္ဒိယသို့ ‘ဒရာဗီးဒီးယန်း’ အမည်ဖြင့် ဝင်ရောက်သွားကြသည်ဟုလည်း ထင်ကြေးပေးကြသည်။ ၎င်းတို့ အခြေချ နေထိုင်သောအရပ်ကို ‘ဆူးမား’ အမည်ပေးခဲ့ကြရာမှ ထိုလူမျိုးကိုလည်း ‘ဆူးမားရီးယန်းလူမျိုး’ ဟု ခေါ်ခဲ့သည်။ ၎င်း တို့ဆင်းသက်လာသောကာလကို အချို့က ၄၀၀၀ ဘီစီခန့်၊ အချို့က ၄၅၀၀ ဘီစီခန့် ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ ၎င်းတို့သည် တီဂရစ်နှင့် ယူဖရိတ် မြစ် ၂ သွယ်ကြားရှိ မေဆိုပိုတားမီးယားဒေသတွင် ၄၅၀၀ ဘီစီခန့်ကပင် မြို့ကြီးများကိုတည်ထောင်၍ နေခဲ့ကြသည်။ ဘူမိဗေဒပညာရှင်များနှင့် ကျောက်စာပညာရှင် များ နောက်ဆုံးတွေ့ရှိချက်အရ ဤအရပ်က ဆူးမားရီးယန်းတို့၏ယဉ်ကျေးမှုသည် အီဂျစ်ယဉ်ကျေးမှုထက် ‘ယဉ်ကျေးမှုအစ အီဂျစ်က’ စကားကို တော်လှန်၍ ‘ယဉ်ကျေးမှုအစ မေဆိုပိုတားမီးယားက’ ဟု ဆိုရလောက် အောင် ရှေးကျသည်ဟု သိရှိရသည်။ ထိုအချိန်က ထိုအရပ်၌ ဆူးမားရီးယန်းတို့အသုံးပြုခဲ့သော ပြက္ခဒိန် လ၊ ရက် တွက်ချက်ပုံနှင့် နာရီ၊ မိနစ်တွက်ချက်ပုံများသည် ယနေ့ မြန်မာပြည်၌အသုံးပြုနေသော ပြက္ခဒိန်၊ လ၊ ရက် တွက်ချက်ပုံများ၊ နာရီ မိနစ်တွက်ချက်ပုံများနှင့် တထေရာတည်း တူနေသည်။ အမှန်မှာ ဆူးမားရီးယန်းတို့သည် အီဂျစ်တို့၏ သူရိယမာသ ပြက္ခဒိန်ကိုမှီး၍၊ လကို ဗဟိုပြုသော စန္ဒြမာသပြက္ခဒိန်အဖြစ် တီထွင်အသုံးပြုခဲ့ကြခြင်းပင် ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။

ဆူးမားရီးယန်းတို့သည် ဘုရားများစွာကိုမကိုးကွယ်ဘဲ၊ ‘ဘုရားတစ်ဆူတည်းသာရှိသည်’ ဟု ယုံကြည်ကြ သည်။ သို့သော် အချို့သမိုင်းဆရာများက ‘ဆူးမားရီးယန်းတို့သည် နတ်အများကို ကိုးကွယ်ကြသည်’ ဟုဆိုသည်။ ၎င်းတို့ကိုးကွယ်ရာများအနက် ကျွဲ၊ နွား၊ သိုး၊ ဆိတ်ကိုစောင့်သော နတ်သမီးတစ်ပါးမှာ နွားကိုယ်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်ဟု ဆိုသည်။ ၎င်းအပြင် ဆူးမားရီးယန်းတို့သည် နေ၊ လ၊ မိုးကြိုး၊ ကောင်းကင်၊ တော၊ တောင်၊ ရေ၊ မြေ စသည်တို့ကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းတို့တွင် နတ်တစ်ပါးစီ စောင့်ကြပ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြကြောင်း၊ ၎င်းတို့အနက် ‘အင်လီ’ ခေါ်သော လေနတ်သားသည် တန်ခိုးအကြီးဆုံးဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းနတ်များကိုပူဇော်ရန်

နတ်ဗိမာန်များကိုလည်း နစ်ပါအရပ်တွင် တည်ဆောက်ထားကြောင်း သမိုင်းဆရာအချို့က ဆိုသည်။ တစ်ဖန် ဘုရားပူဇော်ရာနေရာတွင် ပစ္စည်းသိုလှောင်ရာ ရုံးလုပ်ငန်းများနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဗဟိုဌာနများကိုပါ ပူးတွဲ ထားသည်။ ဘုရားပူဇော်ရန်အဆောက်အအုံမှာ အဆင့် ၁၅၀ ကျော်ရှိပြီး၊ လှေကား ၃ ခုတို့ကို တပ်ထားသည်။

ဤဒေသ၌ပင် ကြေးခေတ် ပထမဦးဆုံး ထွန်းကားခဲ့သည်ဟု သမိုင်းဆရာတို့က ဆိုထားသည်။ ယိုးဒယား အရှေ့မြောက်ပိုင်း ဘန်ချီယန်ရွာအနီးတွင်တူးဖော်ရရှိသော ကြေးလက်နက်မှာ ၃၆၀၀ ဘီစီခန့်က ဖြစ်သဖြင့် မေဆိုပိုတားမီးယားထက် ရှေးကျသည် ဟု အဆိုရှိသည်။ အလားတူ ပီရမစ်တစ်ခုမှ ပေ ၁၃၀၀ ရှိသော ကြေး ပိုက်လုံးတစ်ခုကိုလည်း တူးဖော်ရရှိခဲ့သေးသည်။ မေဆိုပိုတားမီးယား၌ ၄၅၀၀ ဘီစီနှင့် ၃၈၀၀ ဘီစီအကြားတွင် ဆူးမားရီးယန်းဘုရင် ၃၀ ယောက် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည် ဟု 'ဘေရီဆု' ဆိုသူ ချားလ်ဒေးအန်လူမျိုး သမိုင်းဆရာက ၃၀၀ ဘီစီခန့်က ရေးသားခဲ့သည်။

တစ်မြို့တစ်နိုင်ငံခေတ်

၂၉၀၀ ဘီစီ ၂၅၀၀ ဘီစီအတွင်းလောက်တွင် ဆူးမားရီးယန်းတို့သည် ဤဒေသ၌ တစ်မြို့ တစ်နိုင်ငံ ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။ ဆူးမားရီးယန်းတို့၏ အား(ဦးလ်)မြို့နိုင်ငံသည် ၂၉၀၀ ဘီစီခန့်တွင် တန်ခိုးအကြီးဆုံးအချိန် ဖြစ်သည်။ ဤဒေသအတွင်း၌ အုပ်ချုပ်သောဘုရင်ကို ဆူးမားရီးယန်းဘာသာဖြင့် 'ပါတေစီ' ဟုခေါ်သည်။ 'ဘုန်းကြီးဘုရင်များ' ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ 'ပါတေစီများသည် ဘုရားသခင် 'စောင့်ရှောက်ခံရသောပုဂ္ဂိုလ်' ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ ဂိုဏ်းချုပ်ဘုန်းကြီးလည်း ဖြစ်သည်။ 'ဇစ်ဂူရပ်' ခေါ်သော ဘုရားရှိခိုးကျောင်းလည်း ရှိ သည်။ နွားနတ်သမီးအတွက် ဆောက်လုပ်ထားသော ဝတ်ကျောင်း၊ လေနတ်သား အင်လီ အတွက် ဆောက်လုပ် ထားသော ဝတ်ကျောင်းများလည်း ရှိသည်။

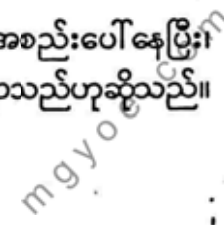
လူများ ဝတ်ပြုကြသည့်အခါ ယဇ်ပူဇော်ရန် ဆိတ် သို့မဟုတ် သိုး ပါလာသည့်အပြင်၊ စွန်ပလွန်အရွက် စိမ်းစိုက်ထားသော ရေတစ်အိုး၊ (အချို့အဆိုကောက်ပင်စိမ်းစိုက်ထားသော ရေကရား) ပါလာသည်။ ယဇ်ပူဇော်သော သိုး၊ဆိတ်တို့၏အသည်းကိုကြည့်၍လည်း ဗေဒင်ဟောသည်။ ကောက်ပဲသီးနှံ စိမ်းလန်းစိုပြည်စေရန်၊ အထွက်တိုးစေ ရန်၊ ဘေးကင်းစေရန်၊ ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မြေစောင့်၊ သစ်ပင်စောင့်၊ လေစောင့်၊ ကောင်းကင်စောင့်၊ ပင်လယ် စောင့်နတ်တို့ကို ပူဇော်ကြသည်။ ယဇ်ပူဇော်ပစ္စည်းများကို ပါတေစီက အကုန်ရသည်။ လူသေကို မြို့ပြင်မှာလည်း မြှုပ်သည်။ သို့သော် အများအားဖြင့် သူတို့၏အိမ်အောက်၊ သို့မဟုတ် အိမ်၏မြောက်ဘက် အုတ်တံတိုင်းခတ်ထား သည့်မြေကွက်တွင် မြှုပ်ကြသည်။ လူသေလျှင် ဘယ်ကိုရောက်မည်ဟု မဖော်ပြသော်လည်း၊ ကမ္ဘာအောက်ထပ်ရှိ မှောင်မှောင်မည်းမည်းနေရာသို့ ဆင်းသွားရသည် ဟု ထင်မှတ်နေကြသည်။

- သို့သော် ဘယ်သို့ရောက်ရောက် နောက်ဘဝမှာ ကောင်းမွန်စွာနေနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်၍ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းများ၊ ကျွဲ၊ နွား၊ အစေခံများကိုပါ ဂူတွင် ထည့်မြှုပ်ကြသည်။ အား(ဦးလ်)မြို့ပျက်ကို တူးဖော်ရာ၌ သေသူမြှုပ်နှံ သည့်အနီးတွင် အစေခံများ၊ လက်နက်အသုံးအဆောင်များ၊ တိရစ္ဆာန်အရိုးစုများကို တွေ့ရသည် ဟုဆိုသည်။

ဆူးမားရီးယန်းတို့သည် ၂၇၅၀ ဘီစီလောက်၌ (အချို့အဆို ၂၅၀၀ ဘီစီခန့်)၌ အက်ကက်ဒီးယန်းဘုရင် ဆာဂွန် ၁ ၏လက်အောက်သို့ကျရောက်ပြီး၊ ဆူးမားနှင့် အက်ကက်နိုင်ငံကို ပူးပေါင်းထူထောင်ခဲ့ကြသည်။

၅၀၀၀ ဘီစီ၊ ရှေးတရုတ်လူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှု

တရုတ်ပြည်တွင် ၅ သောင်း ဘီစီခန့်၌ပေါ်သော ကျောက်ကြမ်းခေတ်ကပင် လူအဖွဲ့အစည်းပေါ်နေပြီး၊ မည်သည့်လူမျိုးအနွယ်ဖြစ်သည်ကို မသိရသော်လည်း၊ ဥရောပအမျိုးအနွယ် မဟုတ်သည်မှာ သေချာသည်ဟုဆိုသည်။

၂၅၀၀ ဘီစီခန့်က မွန်ဂိုလီးယန်း မဟုတ်ဟုယူဆရသော လူရိုးကို တွေ့ခဲ့ရသည်။ ၎င်းအရိုးသည် အိုင်းနုလူမျိုး ဖြစ်နိုင်သည် ဟုယူဆသည်။

တရုတ်လူမျိုးများကား ၅၀၀၀ ဘီစီခန့်၌ မြစ်ဝါမြစ်ဝှမ်းဒေသ၌ နေခဲ့ကြသည်ဟု သမိုင်းသုတေသီတို့ ဆိုကြသည်။ အချို့သမိုင်းဆရာတို့အဆိုမှာ ပထမတွင် တရုတ်လူမျိုးတို့သည် အာရှတိုက်အလယ်ပိုင်းရှိ ဂိုဘီသဲကန္တာရ တွင် နေထိုင်ကြဟန် ရှိသည် ဟုဆိုသည်။ ဂိုဘီအရပ်ဒေသ ခြောက်သွေ့လာသဖြင့် အရှေ့ဘက်နှင့် တောင်ဘက်သို့ တရွေ့ရွေ့ဆင်းသက်လာရာ မြစ်ဝါမြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက်နှင့် ယန်စီမြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက်တွင် တရုတ်လူမျိုးများ ပြောင်းရွှေ့၍ အိုးအိမ်များ အခြေတကျစိုက်ထူကာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို အဓိကထားလာကြဟန် ရှိသည် ဟုဆိုသည်။

တရုတ်တို့၏ မော်ကွန်းတင်သမိုင်းမှာ ၂၀၀၀ ဘီစီက စ၍ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။ တရုတ်တို့၏ ပထမဦးဆုံး မင်းဆက်ဖြစ်သော ရှန်မင်းဆက်သည် ၁၅၂၃ ဘီစီမှ ၁၀၅၀ ဘီစီ၌ အုပ်စိုးခဲ့သည်။ ၎င်းကာလ၌ပင် ချိုမင်းဆက် လည်း အပြိုင်ပေါ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်၌ တရုတ်တို့သည် ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်း အလွန်မြင့်မားနေပြီး ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် တူးဖော်ရရှိသော ကျောက်တုံးတစ်တုံး၌ ရေးထိုးထားသော တရုတ်သမိုင်းမှာ ဒဏ္ဍာရီဆန်လှသည်ကို တွေ့ရသည်။

၎င်းအဆိုအရ တရုတ်ပြည်ကိုစိုးစံသောမင်းမှာ ပန်ကုံမင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းသည် ဘုန်းတန်ခိုးနှင့် ပြည့်စုံ သောကြောင့် တရုတ်ပြည်ကြီးကို နှစ်ပေါင်း ၁ သောင်း ၈ ထောင် အုပ်ချုပ်သွားခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းနောက် ဆက် လက်စိုးစံသောမင်းမှာ ကောင်းကင်မှဆင်းသက်လာသော နတ်မင်းများ ဖြစ်ကြောင်း၊ လူမင်းများသည် နှစ်ပေါင်း ၂ သောင်းမျှ သမ္မတအုပ်ချုပ်ရေးဖြင့် တရုတ်ပြည်ကြီးကို တရားမျှတစွာ အုပ်ချုပ်သွားကြောင်း၊ ၎င်းတို့အနက် ၂၆၉၇ ဘီစီမှ ၂၅၉၅ ဘီစီအထိစိုးစံသော ဟောင်ကီမင်းသည် အမှန်ရှိကြောင်း ဆိုထားသည်။ ၎င်းအပြင် အချို့ သမိုင်းဆရာတို့က ၂၂၀၅ ဘီစီမှ ၁၇၆၆ ဘီစီ၌ စီယာမင်းဆက် အုပ်စိုးပြီးနောက် ရှန်မင်းဆက်အုပ်စိုးကြောင်း၊ ၎င်းနောက် ချောင်မင်းဆက်က ၁၁၂၂ ဘီစီမှ ၂၄၉ ဘီစီအထိ အုပ်စိုးခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ရှေးဟောင်းတရုတ်တို့သည် မြေနတ်၊ လေနတ်၊ မီးနတ်၊ မြစ်နတ် စသော နတ်အမျိုးမျိုး ကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ စိုက်ပျိုးရာ၌ သီးနှံထွက်ရန် လူကို ယဇ်ပူဇော်သောအလေ့ ရှိခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။ နောင်အခါ၌ ဘုန်းကြီးများက ကောင်းကင်ဘုံဘုရားကို ကိုးကွယ်ရန် ဟောပြောခဲ့သော်လည်း နတ်ကိုးကွယ်မှုကို မပယ်ဖျက်နိုင်ကြသဖြင့် နတ်ကိုးကွယ်မှု မပ၊ပျောက်ဘဲ ဆက်လက်တည်ရှိခဲ့သည်။

တရုတ်တို့သည် ၁၀ ရာစုဘီစီခန့်မှစ၍ နန်းတွင်းမှတ်တမ်းကို နှစ်စဉ်ရေးခဲ့ကြသည်။ ၈၄၂ ဘီစီ နောက်ပိုင်းတွင် ရက်စွဲအတိအကျဖြင့် ရေးခဲ့သော ရာဇဝင်ပေါ်ခဲ့သည်။ ၆ ရာစုဘီစီ၌ ပညာရှင် ကွန်ဖြူးရှပ်က ယင်းရာဇဝင်များကို ပြင်ဆင်မွမ်းမံ၍ 'ရှုကင်း' ခေါ် ရာဇဝင်မူရင်းကျမ်းတစ်စောင်ကို ပြုစုခဲ့ပြီး၊ ၂ ရာစု၌ ခူမာချင်က စံထားလောက်သော ရာဇဝင်တစ်စောင်ကို ရေးခဲ့သည်။ ယင်းရာဇဝင်များကို ကျောက်ခေတ်မှစ၍ မရေးနိုင်ခဲ့သော်လည်း တူးဖော်ရရှိသောအထောက်အထားများအရ ကျောက်ခေတ်လူသားများ နေခဲ့သည်ကို သိရှိရ သည်။ မင်းကျင့်တရားနှင့်ညီ၍ ငြိမ်းအေးသောရွှေခေတ်ကိုမူ ဟောင်ကီဘုရင်အုပ်စိုးသော အချိန်မှ (အချို့အဆိုအရ ယော၊ ရှန်၊ ယု မင်း ၃ ပါးလက်ထက်မှ) စခဲ့သည်။ ယင်း မင်း ၃ ပါးသည် လူများ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော မင်းဖြစ်ပြီး၊ နောက်ဆုံး ယုမင်းဆက်လက်ထက် ၂၂၀၅ ဘီစီမှစ၍ အဖကိုဆက်ခံသော မင်းမျိုး ပေါ်ပေါက်လာသဖြင့် ပထမဆုံး စီယာမင်းဆက် အုပ်စိုးခဲ့သည်။ စီယာမင်းဆက် ၁၆ ဆက် လွန်ပြီးနောက် ရှန်နှင့် ယင်မင်းဆက်တို့ အုပ်စိုးခဲ့သည်။

အေဒီ ၁၈၉၉ တွင် ဟော်နန်မြောက်ပိုင်း၌ အရိုးနှင့် လိပ်ခွံစာများကို တွေ့ရသောအခါ ၁၇ ရာစု ဘီစီမှ ၁၃ ရာစုဘီစီအထိ အုပ်စိုးသော ယင်မင်းဆက်အကြောင်းကို သိရသည်။ ၎င်းယင်မင်းများသည် နတ်များကို ပူဇော်ပသကာ နတ်များက ညွှန်ပြသည့်အတိုင်း တိုင်းပြည်ရေးရာများကို စီမံသည် ဟုဆိုထားသည်။ ၎င်းအပြင် ဘုရင်သည် လူအများ၏ဖခင်ဖြစ်၍ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုအရာ၌ ဘုန်းကြီးလည်းဖြစ်ကာ သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်သည်။ သို့ရာတွင် တစ်ခါတစ်ရံ ဘုရင်၏အဆုံးအဖြတ်ကို မျိုးမတ်များက ကန့်ကွက်သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ အလွန်အရေးကြီးသောကိစ္စကြုံလျှင် နတ်ကိုးခြင်း၊ နတ်မေးခြင်းမှာ ထုံးစံ ဖြစ်သည်။ ဘုရင်နှင့် မျိုးမတ်တို့ သဘောကွဲလွဲတိုင်း နတ်၏အဆုံးအဖြတ်ကို နာယူကြရသည်။ ၁၁ ရာစုတွင် 'ဝူဝမ်'ဆိုသူက နောက်ဆုံးယင်မင်းဆက်ကို သတ်၍ ချောင်မင်းဆက်ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။

တရုတ်တို့သည် ဟန်မင်းဆက် ၂၀၆ ဘီစီမှ ၂၂၀ အေဒီလက်ထက်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာကို လက်ခံယုံကြည်လာကြသည်။

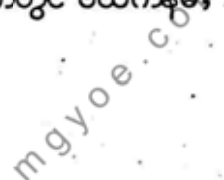
၅၀၀၀ ဘီစီ၊ ရှေးအိန္ဒိယ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ

အိန္ဒိယမြစ်ဝ, မီး ဆင်းနယ်ရှိ မိုဟင်ဂျိုဒါရိုနှင့် ပန်ဂျပ်ပြည်နယ်ရှိ ဟာရပပူအရပ်တို့၌ ၅၀၀၀ ဘီစီမှ ၃၀၀၀ ဘီစီအတွင်း ယဉ်ကျေးမှုတစ်ခု ထွန်းကားခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ပါမောက္ခ ကောသမ္ဘိ အဆိုအရ ၎င်းမြို့များသည် ၃၀၀၀ ဘီစီမှ ၂၀၀၀ ဘီစီအတွင်း တည်ရှိခဲ့ပြီး၊ ၁၇၅၀ ဘီစီမတိုင်မီ ပျက်စီးခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ မည်သည့်လူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုဖြစ်သည်ကို သမိုင်းဆရာတို့က အတိအကျမပြောနိုင်ကြသေးချေ။ အိပ်ချ်ဂျီဝဲလ်က ဂင်္ဂါမြစ်ဝှမ်း၌ ရှိသော ဒရာဗီးဒီးယန်းတို့၏ယဉ်ကျေးမှု ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရာရှိသည် ဟုခန့်မှန်းသည်။ ဒရာဗီးဒီးယန်းတို့သည် ၂၀၀၀ ဘီစီကာလအတွင်း၌ အာရိယန်တို့မရောက်မီ ရောက်ရှိသူများဖြစ်၍၊ ၎င်းယဉ်ကျေးမှုသည် ဒရာဗီးဒီးယန်းတို့ ဝင်ရောက်နေထိုင်သည့်ကာလထက် များစွာစောနေသည်ကို သတိပြုရပေမည်။

အမှန်မှာ ထိုယဉ်ကျေးမှုသည် ၄၀၀၀ ဘီစီ ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ဝိုက်၌ ဒေသအနှံ့အပြားသို့ ရောက်ရှိခဲ့သော ဩစတြိုအေရှားတစ်အမျိုးအနွယ်တို့၏ ယဉ်ကျေးမှု ဟုခန့်မှန်းနိုင်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဩစတြိုအေရှားတစ်အနွယ်များသည် 'မုဏ္ဍ' ဟူသောအမည်ဖြင့် အိန္ဒိယသို့ ဗွေဆော်ဦးရောက်ခဲ့ကြောင်းနှင့် နောက်မှ ဒရာဗီးဒီးယန်း၊ ပြီး အာရိယန်တို့ ရောက်ရှိလာကြောင်း အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းသမိုင်းစာအုပ်တွင် ဒေါက်တာ ကေအေရပ်ထရီက ရေးသားဖော်ပြထားသေးကြောင့် ဖြစ်သည်။ ယင်း ဩစတြိုအေရှားတစ်အနွယ်များကပင် အိန္ဒိယသို့ မိုးရေသောက်လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနည်းပညာများကို သယ်ဆောင်လာခဲ့ကြောင်း သမိုင်းပညာရှင်များက လက်ခံထားခဲ့ကြသည်။ မြန်မာ့သမိုင်းပညာရှင်တစ်ဦးကမူ ဂိုဘိသဲကန္တာရမှ မွန်ဂိုလူမျိုးများ ရောက်လာပြီး စပါးစိုက်ပျိုးခြင်းကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုရာ၌လည်း ယင်း ဩစတြိုအေရှားတစ်အနွယ်များကိုပင် ဆိုဟန်ရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့၏ ယုံကြည်မှုသည် မည်ကဲ့သို့ရှိသည်ကို ပီပီပြင်ပြင် မသိရသေးသော်လည်း တူးဖော်ရရှိသော တံဆိပ်တုံးတစ်ခုတွင် မျက်နှာ ၃ ဘက်ပါ နတ်တစ်ပါးအား တိရစ္ဆာန်များပိုင်းရံနေပုံကို တွေ့ရသည်။ အေဒီ ၈ ရာစု၌ ရှေးဟောင်းဗြာဟ္မဏဘာသာကိုပြုပြင်၍ပေါ်လာသော ဟိန္ဒူဘာသာဝင်တို့ကိုးကွယ်သော တိရစ္ဆာန်တို့၏အရှင်သခင် သီဝဘုရားနှင့် ဆင်တူသည် ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဒေသရှိလူတို့သည် နတ်များစွာ ကိုးကွယ်ကြသည် ဟု သမိုင်းဆရာတို့ ယူဆကြသည်။

၄၀၀၀ ဘီစီ၊ ဩစတြိုအေရှားတစ်လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ

ဩစတြိုအေရှားတစ်အနွယ်များသည် ၄၀၀၀ ဘီစီခန့်မှစ၍ တရုတ်ပြည်တောင်ပိုင်း ယန်စီကျန်မြစ်ဝှမ်း ဒေသမှဆင်းသက်လာကြပြီး၊ တောင်ဘက်တွင် နီဂိုဗာကျွန်း၊ မြောက်ဘက်တွင် ယူနန်၊ အရှေ့ဘက်တွင် ဗီယက်နမ်၊ အနောက်ဘက်တွင် အာသံနှင့် အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်းအထိ ပျံ့နှံ့နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။

ဤ သြစတြီအေရှားတစ်အနွယ်များသည် ဆင်းသက်လာရာကာလကို ပြရာ၌ ဒေါက်တာ ဒဗလျူ အယ်ဗား ဟတ်က ကျောက်ခေတ်သစ်တွင် တရုတ်ပြည်တောင်ပိုင်းမှ အရပ်ရပ်သို့ ဆင်းသက်ပျံ့နှံ့ခဲ့ကြောင်း တရုတ်ရာဇဝင်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာ့သမိုင်းပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဗိုလ်မှူးဘရှင်ကမူ သြစတြီအေရှားတစ်အနွယ်များသည် သမိုင်း မတင်မီခေတ်ကပင် အင်ဒိုချိုင်းနားဒေသတစ်ခွင်သို့ ဆင်းသက်ရောက်ရှိ နေထိုင်ခဲ့ကြောင်းကို ပညာပဒေသာ စာစောင် အတွဲ ၁- အပိုင်း ၃- 'ဗိဿနိုးမြို့ဟောင်းနှင့် သမိုင်းအမြင်' စာတမ်း၌ ရေးသားထားသည်။

'သြစတြီအေရှားတစ်အနွယ်' ဟူသည် မွန်ဂိုလျှိုက်နွယ်ဝင် မွန်ခမာနှင့် မလေးလူမျိုးနွယ်များပင် ဖြစ်ကြ သည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်၌ ပါမောက္ခ ရှားမစ်က ၎င်း တို့ကို 'သြစတြီအေရှားတစ်' ဟု အမည်ပေးရာမှ သမိုင်းတွင် သြစတြီအေရှားတစ် အမည် ထင်ရှားလာခြင်းဖြစ်သည်။

သြစတြီအေရှားတစ် မွန်ခမာအနွယ်များသည် ပထမ၌ မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် အရှေ့တောင်အာရှဒေသ အနှံ့အပြားတွင် နေခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် အခြားအမျိုးအနွယ်များ၊ အထူးသဖြင့် ထိုင်းမျိုးနွယ်များကကြား ဖြတ်နေထိုင်လာကြသဖြင့် အချင်းချင်း အဆက်အသွယ် ပြတ်တောက်ခဲ့ကြသည်။ ယနေ့တွေ့ရှိရသော မွန်ခမာ အနွယ်များမှာ အိန္ဒိယတွင် မုဏ္ဍာနှင့် ဗီလူမျိုးများ၊ အာသံတွင် ခါစီလူမျိုး၊ ကမ္ဘောဒီးယား (ကမ်းပူးချား) တွင် ခမာလူမျိုး၊ ယိုးဒယားတွင် မွန်လူမျိုး၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မွန်၊ ပလောင်၊ ဝ၊ ရီယန်၊ ဒနောလူမျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။

ဤ မွန်ခမာအနွယ်များသည် ၂၀၀၀ ဘီစီ အထက်ကာလကပင် စပါးစိုက်ပျိုးခဲ့ကြကြောင်း သမိုင်းဆရာ အများစုက အသိအမှတ်ပြုထားကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် ထိုအခါမှစ၍ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၌ ရာသီဥတု မှန်စေရန်နှင့် စပါးသီးနှံများ အထွက်တိုးစေရန် မြေစောင့်နတ်၊ လယ်စောင့်နတ်၊ ကောင်းကင်စောင့်နတ် စသည် တို့ကို ရည်မှန်း၍ ကိုးကွယ်ပသမှု ပြုခဲ့ကြသည်။ ရှေးအခါက လူကိုသတ်၍ ဦးခေါင်းကိုဖြတ်ကာ ယဇ်ပူဇော်သော ဝလူမျိုးတို့ ပြုလုပ်သောအလေ့အထသည် ဤကဲ့သို့သောယုံကြည်မှုမှ ပေါက်ဖွားလာသော ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မှု ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ မြွေကိုကိုးကွယ်သော အလေ့အထလည်းရှိကြရာ အာသံရှိ ခါစီတို့သည် ယနေ့တိုင် မြွေကို ကိုးကွယ်ကြကြောင်း တွေ့ရသည်။ ပလောင်အမျိုးသမီးတို့၏ ဦးပေါင်းသည်လည်း မြွေကို အထွတ်အမြတ်ထား၍ ကိုးကွယ်သည့်အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သော မြွေဦးခေါင်းပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။ ၎င်းအပြင် ၎င်းတို့သည် အိမ်တွင်းနတ်များကိုလည်း ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။

နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ မွန်ခမာများသည် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို မရရှိမီကာလ၌ အိန္ဒိယပြည်မှ ကုန်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးအတွက် ရေလမ်းခရီးဖြင့် ရောက်ရှိလာကြသော တေလဂူကုလားများမှတစ်ဆင့် ဗြာဟ္မဏဘာသာ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုကိုလည်း ရရှိခဲ့ကြမည်ဖြစ်ကြောင်း ယူဆပါသည်။ ထိုခေတ် ထိုအခါကပင် အိန္ဒိယနှင့် သုဝဏ္ဏဘူမိတို့သည် ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုဌာနများ ဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် ရာမညဒေသတွင် ၎င်းနှင့်ဆက်စပ်နေ သော ရပ်ရွာဒေသအခေါ်အဝေါ်နှင့် သမိုင်းမှတ်တမ်းအချို့ကို တွေ့နေရခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ ကုလားများ သင်္ဘော ဖြင့် လာရောက်ရပ်နားသောကြောင့် 'ကုလားတော်' ဟုအဓိပ္ပာယ်ရသော ဘီလူးကျွန်းရှိ 'ကုလားတို့ရွာ'၊ သင်္ဘောကို ချိတ်ဆွဲရာဖြစ်သောကြောင့် 'သင်္ဘောချိတ်' ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသော 'ဇွဲကပင်' စသော ရပ်ရွာဒေသအမည်များသည် ထိုကုလားများလာရောက်ကြောင်းကို ဖော်ပြနေပါသည်။

အလားတူ ၎င်းကုန်ကူးသန်းမှုနှင့်ဆက်စပ်နေသော သမိုင်းအမှတ်အသားများလည်း များစွာရှိသည်။ ဥပမာ ကသားမင်းသားနှင့် လံဘားကုလားတို့ စစ်ပွဲ၊ ဒဂုံဆံတော်ရှင်သမိုင်းမှ တပေါတဖု ခေါ် တဖုဿ၊ ဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင် စသည်တို့၏ သမိုင်းများသည် ထို ၂ နိုင်ငံတို့၏ ကုန်ကူးသန်းမှုကို ဖော်ပြနေသောအချက်များပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် လယ်တီဦးလှပိုင်က ကျွန်ုပ်တို့ထီးရိုးစေတီသမိုင်းသစ်တွင် အိန္ဒိယနှင့် သုဝဏ္ဏဘူမိတို့၏ ကုန်သွယ်ရေးခရီးလမ်းကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။

‘ခရစ်တော်မပေါ်မီက အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားတို့သည် ‘ဇေဋ္ဌဒီပ’ ခေါ် ကစ္ဆပနဒီမြစ် (ယခု ကုလားတန်)မြစ်ဝပင်လယ်မှတစ်ဆင့် စစ်တွေ အရှေ့တောင်ထောင့် ၁၀ မိုင်ကွာဝေးသော ပင်လယ်ထဲရှိ ဖရုံကာကျွန်းစု၊ ထိုမှတစ်ဆင့် မော်တင်စွန်း၊ ထိုမှတစ်ဆင့် သီဟိုဠ်ရအင်္ဂုကိုပတ်၍ မွန်အခေါ် ခလယ်ဒို့ (ဘီလူးကျွန်း)ဆိပ်ကမ်းလမ်းစဉ်အတိုင်း ကူးသန်းသွားလာရာလမ်း ဖြစ်သည်။’

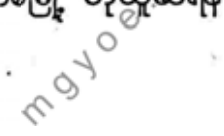
တစ်ဖန် တဖုဿ၊ ဘလိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့ အပြန်ခရီးစဉ်ကိုပြဆိုရာ၌ လယ်တီဦးလှပိုင်က ‘အိန္ဒိယပြည် ဗန္ဓုဝ(ဘော်ရဝင်) သင်္ဘောဆိပ်မှ ဒမိုးဒါမြစ်၊ ထိုမှတစ်ဆင့် ဟူဂလီမြစ်၊ ထိုမှတစ်ဆင့် သမုဒ္ဒရာပင်လယ်ပေါက်ဝသို့ ကပ်ရောက်ပြီး၊ ၎င်းမှတစ်ဆင့် ရှေးက ဇေဋ္ဌဒီပကျွန်း ယခု(ဖရုံကာကျွန်း) အဇ္ဈတ္တနဂရမြို့သို့ ရောက်ကြောင်း၊ ထိုမှတစ်ဆင့် နာဂရာဇ်မော်အင်္ဂု (ယခု ပုသိမ်မော်တင်စွန်း)သို့ ရောက်ကြောင်း၊ ထိုမှတစ်ဆင့် ဥက္ကလာဇနပုဒ် အသိတဉ္စန(ပေါက္ကရဝတီ) ဟပင်(ကပင်) ဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်ရှိပြီး၊ ထိုမှတစ်ဆင့် ကမ်းရိုးတစ်လျှောက် ပင့်ဆောင်လာရာ ‘ကွမ်းဒေး’ ခေါ် တွံတေး၊ ကော့မှူး၊ ကွမ်းခြံကုန်းနယ်များတွင် စေတီ အသီးသီး တည်ထားပူဇော်ခဲ့ကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ဤ အပြန်ခရီးစဉ် ဖော်ပြချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ သုတေသီများစဉ်းစားနိုင်ရန် လေ့လာတွေ့ရှိချက်များကို အနည်းငယ် တင်ပြလိုသည်။

။ ၁ ။ လယ်တီဦးလှပိုင်က တဖုဿ၊ ဘလိက ညီနောင်တို့သည် ဇေဋ္ဌဒီပ (ဖရုံကာကျွန်း) အဇ္ဈတ္တနဂရမြို့သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသော်လည်း ယခု ၎င်းကျွန်းပေါ်ရှိ ဆံတော်ရှင်စေတီ၌ ဌာပနာထားသော ဆံတော်မြတ် ၂ ဆူကား တဖုဿ၊ ဘလိက ညီနောင်တို့မှ ရရှိခဲ့ခြင်းမဟုတ်ကြောင်း။ မဟာသက္ကရာဇ် ၁၂၃ ခုနှစ် မြတ်စွာဘုရား ၁၈ ဝါအရ ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ရခိုင်ဝေသာလီဘုရင် စန္ဒသူရိယမင်း အခိဋ္ဌာန်ပြု ပင့်လျှောက်ချက်အရ မြတ်စွာဘုရား ကြွတော်မူလာရာ ကျောက်တော်မြို့တစ်ဘက်ရှိ သေလာဂီရိ၌ ခေတ္တမျှတန်တော်မူခဲ့ကြောင်း။ ထိုအခါ ထိုအရပ်ရှိနဂါးမင်းက မြတ်စွာဘုရား၏ရောင်ခြည်တော်ကိုမြင်ရ၍ တက်ရောက်ဖူးမြော်ရာ ဆံတော်မြတ် ၂ ဆူရ၍ ဖရုံကာကျွန်းပိုင် အမတ်ကြီးအားပေးခဲ့သဖြင့် ယခု အနောက်ဖရုံကာကျွန်းတွင် ထင်ရှားတည်ရှိနေသော ဆံတော်ရှင်စေတီတွင် ဌာပနာခဲ့ကြောင်းဖြင့် ယင်းစေတီသမိုင်း၌ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

။ ၂ ။ တစ်ဖန် အဇ္ဈတ္တနဂရနိုင်ငံကို ‘ဇေဋ္ဌနိုင်ငံ’ ဟူ၍လည်းခေါ်ပြီး ယခုစစ်တွေနှင့် မြို့ဟောင်းကြားရှိ ပုဏ္ဏားကျွန်းအရပ် ဖြစ်သည်ဟု ဧညဝတီ ရခိုင်ရာဇဝင်က ဆိုကြောင်းနှင့် ၁၂၆၆ ခုနှစ်၌ကူးရေးသော ရွှေတိဂုံဘုရားသမိုင်း၏ ပေမူတစ်စောင်တွင်မူ တဖုဿ၊ ဘလိကတို့သည် အဇ္ဈတ္တမြို့သို့ ရောက်ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ အဇ္ဈတ္တမြို့မှ အဇ္ဈတ္တနဂရသို့ ခရီး ၇ လ သွားရကြောင်း၊ ရွှေမင်းဝံဦးဖုန်းမြင့် ပြုစုသော ‘မြတ်ရွှေတိဂုံစေတီတော် သမိုင်း’ စာအုပ်တွင် မှတ်ချက်အဖြစ် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပြန်သည်။

။ ၃ ။ တစ်ဖန် ဤစာအုပ်ကို တည်းဖြတ်ပေးတော်မူခဲ့သော ရွှေဆရာတော်ဘုရားကြီးကလည်း ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် သီဟိုဠ်ကျွန်း (သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ)သို့ ရောက်ရှိခဲ့စဉ်က တမိလ်လူမျိုးတို့ အများစုနေထိုင်ရာ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ အရှေ့ပိုင်း ထရင်ကိုမာလီမြို့ရှိ စေတီတော်၌ အပြန်ခရီးတွင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ လှည့်ဝင်လာသော တဖုဿ၊ ဘလိက ကုန်သည်ညီနောင်မှ ရရှိခဲ့သော ဆံတော်မြတ် ၂ ဆူကို ဌာပနာထားသည်ဟု သီရိလင်္ကာနိုင်ငံရှိလူများ၏ ပြောပြချက်အရ သိရှိခဲ့ရကြောင်း မိန့်ကြားတော်မူသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အဆိုအမိန့် ၃ ရပ်ကို ကြည့်လျှင် တဖုဿ၊ ဘလိက ညီနောင်တို့ အပြန်ခရီးတွင် ဝင်ရောက်ခဲ့သည်ဟုဆိုသော အဇ္ဈတ္တနဂရ၊ သို့မဟုတ် အဇ္ဈတ္တမြို့ကို ဖရုံကာကျွန်းပေါ်ရှိ မြို့တစ်မြို့ ဟုယူဆရန်

ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း ဘုရားရှင်

ဖြစ်နိုင်၊ မဖြစ်နိုင်ကို စဉ်းစားဖွယ် ဖြစ်လာရသည်။ စာရေးသူအနေဖြင့် တဖုဿဘလ္လိက ညီနောင်တို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သော မြို့အဖြစ် အဇ္ဈတ္တမြို့ ဟုအတည်ယူပြီး၊ ယင်းမြို့သည်လည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းပေါ်ရှိ မြို့တစ်မြို့မြို့၊ သို့မဟုတ် ထိုအချိန် ဘုရင့်နေပြည်တော် ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု ယူဆရသော ယခု ထရင်ကိုမာလီမြို့ပင်ဖြစ်ကြောင်း ယူဆလိုပါသည်။

အလားတူ နာဂရစ်မော်၌ တဖုဿ၊ ဘလ္လိက ညီနောင်တို့၏သင်္ဘော ဆိုက်ကပ်ရပ်နားစဉ် ဆံတော်မြတ်များမှ ရောင်ခြည်တော်များ ကွန်မြူးထွက်ပေါ်နေသည်ကို မြင်တွေ့ရသော ဇေယျသေန နဂါးမင်းက တက်ရောက်ဖူးမြော်ရာမှ သဒ္ဓါလွန်ကဲသောကြောင့် ဆံတော်မြတ် ၂ ဆူကို ခိုးယူခဲ့ကြောင်း သမိုင်းအသီးသီးကဖော်ပြကြရာ၌ ယင်းဆံတော်မြတ် ၂ ဆူကို ပုသိမ်မော်တင်စွန်းစေတီ၌ ဌာပနာခဲ့ကြောင်း ရည်ညွှန်းလိုကြသည်ဟု ယူဆရသည်။

လှသမိန်ရေး 'မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခွင် ဘုရားသမိုင်းပေါင်းချုပ်'၊ ဦးမြင့်ဆွေ ရေး 'ဆံတော်ရှင် မြတ်မော်တင်စေတီတော်သမိုင်း'၊ ဆရာမာဃ၏ 'ပုသိမ်ရာဇဝင်သစ်' တို့တွင် ယင်း ဇေယျသေနနဂါးမင်းသည် ဆံတော်မြတ် ၂ ဆူကို ခိုးယူပြီးနောက် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့်နေ့ည၌ ရှေးအခေါ် 'သရဏတောင်'၊ ယခုအခေါ် 'မော်တင်တောင်'၌ စေတီတည်၍ ဌာပနာခဲ့ကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

သို့ရာတွင် မုံရွေး ဇေတဝန်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ 'သမန္တစက္ခုဒီပနိကျမ်းကြီး' တွင် ဇေယျသေန နဂါးမင်း ခိုးယူထားသော ဆံတော်မြတ် ၂ ဆူကို သီဟိုဠ်မှ တိဿထေရ်၏တပည့် သီဝထေရ်က တန်ခိုးအဘိညာဉ်ဖြင့် ယူ၍ သီဟိုဠ် ကာလဝဏ္ဏတိဿမင်းအား အပ်နှင်းပြီး နလာဋ္ဌဓာတ် (နဖူးသင်းကျစ်တော်ဓာတ်) ဌာပနာထားသော မင်္ဂလာစေတီတော်၌ ဌာပနာခဲ့ကြောင်းဖြင့် နလာဋ္ဌဓာတ်ဝင်ကို ကိုးကားလျက် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ယိုးဒယားပြည်ထွက် 'ဥပ္ပန္နသုဓမ္မဝတီ ရာဇဝံသကထာ' ဟူသော မွန်ရာဇဝင်တော်ကြီး၌ကား 'တပေါ၊ တဖု' ခေါ် တဖုဿ၊ ဘလ္လိက ညီနောင်တို့သည် ဆံတော်မြတ် ၂ ဆူကို အဇ္ဈတ္တမင်းသို့ ပေးခဲ့ရပြီး ၂ ဆူကို ဇေယျသေန နဂါးမင်းက ခိုးယူခဲ့သောကြောင့် ဆံတော် ၄ ဆူဖြင့် နေရပ်သို့ ပြန်ရောက်ခဲ့သည်။ ဥက္ကလာပမင်းက အဓိဋ္ဌာန်ပြုပင့်သောအခါ ဆံတော် ၈ ဆူစလုံး ပြန်လည်ကြွရောက်စံပယ်ပြီး၊ ရွှေတိဂုံစေတီတော်၌ ဆံတော် ၈ ဆူစလုံး ဌာပနာခဲ့သည်။ မော်တင်စွန်းစေတီတော်ကား သာသနာသက္ကရာဇ် ၃၀၀၊ ၂၄၄ ဘီစီခန့်၌ သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် ပင်လယ်ရေတိုက်စားသဖြင့် ရှင်မဟိန္ဒထေရ် ပင့်ဆောင်ခဲ့သော ဓာတ်တော်မွေတော်များကို ဌာပနာ၍ တည်ထားခဲ့သော မဟိယင်္ဂဏစေတီတော် ပြုပျက်သွားသည့်အပြင်၊ ဒက္ခိဏသာခါ မဟာဗောဓိပင်ပါ ရေကြောင်းကျလာသဖြင့် ပြုလဲလှူဒါန်းဖြစ်လျက် ရှိသည်။ ဘုရင်နှင့်တကွ ရဟန်းရှင်လူများ စိုးရိမ်သောကဖြစ်နေကြရာ ဒက္ခိဏသာခါ ရေတိုက်စားမှုဘေးမှ လွတ်မြောက်ရေးမှာ သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း သထုံဘုရင်အဆက်ဆက်တို့ လက်ထဲတွင်ရှိခဲ့သော (ဝေပုလ္လ) ပတ္တမြားရတနာကို ရရှိမှ ဖြစ်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်းကို အဘိညာဉ်ရ ရဟန္တာထေရ်ရှင်တို့ သိရှိတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ရဟန္တာထေရ်ရှင် ၈ ပါးတို့သည် မဟိယင်္ဂဏစေတီပျက်မှ ပေါ်ထွက်လာသော ဆံတော်ဓာတ်တော်များမှ တစ်ပါးလျှင် ဆံတော် ၃ ဆူစီ၊ စုစုပေါင်း ၂၄ ဆူနှင့် တစ်ထုပ်လျှင် ဓာတ်တော် ၁၀၀ စီပါသော ဓာတ်တော် ၈ ထုပ်ကို တစ်ထုပ်စီယူ၍ သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း သထုံသို့ ကြွရောက်တော်မူလာကြရာ၊ 'နာဂရာဇ်အဋ' အဓိပ္ပာယ်ရသော မွန်အခေါ် 'မုနင်ဂရပ်' သို့ ရောက်သောအခါ ခေတ္တဝင်ရောက် သီတင်းသုံးတော်မူကြစဉ်၊ ပါလာသောဆံတော် ဓာတ်တော်အချို့ကို ဌာပနာ၍ မော်တင်စွန်းစေတီကို တည်ခဲ့သည် ဟု ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ယင်းဖော်ပြချက်များသည် ထိုခေတ်ထိုအခါက ရာမညတိုင်းရှိ ပုသိမ်၊ ဒဂုံ၊ သထုံ၊ မုတ္တမ စသော နယ်မြေဒေသများအနေဖြင့် ဆိပ်ကမ်းမြို့များ ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း အတည်ပြုပေးနေသော အချက်များပင် ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို လက်ခံရရှိလာပုံ

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူလာသောအခါ မွန်ခမာများသည် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို လက်ခံယုံကြည်လာကြပြန်သည်။ ၎င်းတို့သည် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို လက်ခံရရှိကြပုံနှင့် လက်ခံရရှိသည့်အချိန်ကာလကို ဖော်ပြရာ၌ အတိအကျ မပြောနိုင်သော်လည်း၊ ပါမောက္ခလုစ်က 'ရာမညဒေသ၌ ဗုဒ္ဓသာသနာမထွန်းကားမီ အချိန်ကာလ ကြာမြင့်စွာကပင် ယဉ်ကျေးမှုထွန်းကားလျက် မွန်ခမာစကား ပြောသူများသည် အရှေ့မြောက်အိန္ဒိယကို မိုးရေသောက်လယ် အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးရေးနည်းပညာပေးခဲ့၍ အရှေ့မြောက်အိန္ဒိယမှ ဗုဒ္ဓသာသနာယုံကြည်မှုကို ရရှိခဲ့ကြောင်း ထင်မှတ်ဖွယ်ရှိသည်' ဟု ရေးသားခဲ့သည်။

မွန်ခမာတို့ ဗုဒ္ဓသာသနာ ယုံကြည်မှုရရှိရန် အကြောင်းများဖြစ်သော အောက်ဖော်ပြပါ အချက်များကိုလည်း ကျွန်ုပ်တို့ မျက်ကွယ်မပြုသင့်ပေ။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဘုရားဖြစ်၍ ၄၉ ရက်မြောက် လင်းလွန်းပင်ရင်း၌ စံနေတော်မူခိုက် ဥက္ကလာပ နေပုဒ်မှ 'တပေါ၊တဖု' မည်သော ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ရေလမ်းခရီးမှတစ်ဆင့် မရွံ့မဒေသသို့ရောက်၍ လှည်းလမ်းကြောင်းခရီးဖြင့် ဆက်လက်သွားရာ ဘဝဟောင်း၌ အမိတော်စပ်ခဲ့ဖူးသော ရုက္ခစိုး (အချို့အဆို ဘုမ္မစိုး) နတ်သမီးတစ်ဦး၏ လမ်းညွှန်ပြချက်အရ မြတ်စွာဘုရားထံမှောက်သို့ ရောက်ရှိကြကြောင်း၊ ဆံတော်မြတ် ၈ ဆူ ရခဲ့ပြီး ဥက္ကလာပမင်းနှင့်တကွ ပြည်သူပြည်သားများက ဝမ်းသာအားရပူဇော်ကြလျက် ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကို တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့ကြောင်း၊ စေတီတည်ရာ၌ ကညင်ပင်ကြီးကို ခုတ်လှဲသောအခါ မြေမကျဘဲ အခြားကုန်းကမူတစ်ခု၌ သွားရောက်တင်နေသည်ကို မွန်ဘာသာဖြင့် ကန့်လန့်တင် (လဂုံ=ဒဂုံ) ဟုခေါ်ရာ ယင်းကိုအစွဲပြု၍ ဥက္ကလာပမြို့ကိုရော စေတီတော်မြတ်ကိုပါ 'ချုံလဂုံ = ချုံဒဂုံ, ကျိုက်လဂုံ = ကျိုက်ဒဂုံ' ဟု ယနေ့တိုင် ခေါ်နေကြကြောင်း ရွှေတိဂုံစေတီတော်သမိုင်းအရ သိရှိရသည်။

တစ်ဖန် 'မြတ်စွာဘုရား ၈ ဝါအရ၌ ဂဝမ္ပတိထေရ် ပင့်လျှောက်ချက်အရ မြတ်စွာဘုရားနှင့် သံဃာတော်များသည် သုဝဏ္ဏဘူမိ (သထုံ)သို့ ကြွတော်မူလာရာ မဟာသက္ကရာဇ် ၁၁၀ (၅၉၃ ဘီစီ)၌ နန်းတက်လာသော တိဿဓမ္မ သီဟရာဇာမင်းနှင့်တကွ တိုင်းသူပြည်သားများလည်း သရဏဂုံဆောက်တည်ခဲ့ကြရသည့်အပြင်၊ အချို့ရသေ့များသည် ဆံတော်မြတ်များကို ရခဲ့ကြသဖြင့် စေတီအသီးသီးတည်ခဲ့ကြကြောင်း၊ ကျိုက်ထီးရိုးစေတီတော်သမိုင်း၊ အခြားစေတီသမိုင်းများနှင့် ဂဝမ္ပတိပေစာတွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

အထူးမှာ ထိုစဉ်အခါက မြတ်စွာဘုရားသည် သထုံအပြင်၊ ယခု 'ထားဝယ်' ခေါ်သောအရပ်သို့လည်း ကြွ၍ ထိုအရပ်၌ တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်နေတော်မူခဲ့သည်။ ယင်းကိုအစွဲပြု၍ ယင်းဒေသကို မွန်တို့က 'ထဝိုင်းလ် (တင်ပလ္လင်ခွေ)' ဟု ယနေ့တိုင် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြပြီး၊ နောက်ပိုင်း၌ သီဟိုဠ်မှမျှောလိုက်သော ဘုရား ၄ ဆူ အပါအဝင် ယခု 'ရှင်မုဋ္ဌိ' ခေါ်သော ဘုရားကို ယင်းမြတ်စွာ ဘုရား တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်နေတော်မူခဲ့သော နေရာတွင်ပင် တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည် ဟု အဆိုရှိသည်။

စစ်ကဲတော်မင်း မောင်နော်၏ 'မွန်ရာဇဝင် စေတီတော်သမိုင်းပေါင်းချုပ်' တွင်မူ မြတ်စွာဘုရားသည် ဒွါရာဝတီ (ယိုးဒယား) မှတစ်ဆင့် ထားဝယ်အရပ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူလာရာ ကျောက်ဖျာတစ်ခုတွင် တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်တော်မူခဲ့ကြောင်း၊ ထိုမှတစ်ဆင့် ဟရိဘုဉ္ဇ(လော)သို့ ကြွပြီးမှ သထုံသို့ ကြွရောက်တော်မူခဲ့ကြောင်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကြွရောက်ရာ ခရီးစဉ်အဖြစ် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

၎င်းအပြင် မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် ရဟန္တာအရှင်မြတ် ၆ ပါးတို့သည် မြတ်စွာဘုရားထံမှ ဆံတော်တစ်ဆူကို ရရှိ၍ သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ ကြွရောက်တော်မူကြပြီးနောက် စေတီ ၆ ဆူ တည်ထားတော်မူခဲ့ကြသဖြင့် သုဝဏ္ဏဘူမိသားတို့ ကုသိုလ်ပွားခဲ့ကြရကြောင်း ‘ဆကေသာဓာတုဝင်’တွင် ဖော်ပြထားသည်။

တစ်ဖန် ‘သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၅ (၃၁၀ ဘီစီ)တွင် တတိယသင်္ဂါယနာတင်အပြီး ၉ တိုင်း ၉ ဌာနသို့ သာသနာပြု စေလွှတ်ခဲ့ရာ၌လည်း သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်တို့သည် ‘ကိသဂုတ္တ၊ သောမာယ၊ အနုရုဒ္ဓ’ဟူသော နောက်ပါ ၃ ပါးနှင့်အတူ သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ရောက်ရှိပြီးနောက် ‘ရက္ခ’ ခေါ်သော ရေဘီလူး (ကပ္ပလိနီဂရစ်တို့)များကို နှင်ထုတ်ကာ သာသနာပြုတော်မူခဲ့ကြသဖြင့် သုဝဏ္ဏဘူမိသားတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုကို အပြည့်အဝ ရရှိခဲ့ကြောင်း’ ပါဠိအဋ္ဌကထာများနှင့် မွန်ရာဇဝင်၊ မြန်မာရာဇဝင်၊ သီဟိုဠ်မဟာဝင်များ၌ ဖော်ပြထားသည်။

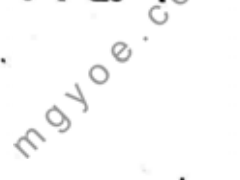
ဤ၌ ရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တ တိဿထေရ်မြတ်သည် အခြားသော သာသနာပြုဌာနများသို့ ခေါင်းဆောင် တစ်ဦးစီထား၍ သာသနာပြုစေလွှတ်တော်မူပြီး၊ သုဝဏ္ဏဘူမိကျမှ ခေါင်းဆောင်သာသနာပြု ၂ ပါး ထားရခြင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အနာဂတ်သာသနာထွန်းတောက်ပြီး အရှည်တည်တံ့မည်ကို မြင်တော်မူ၍ စီစဉ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း အဆိုရှိသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် သီဟိုဠ်မှသထုံသို့ ပိဋကတ်တော်များကို ကူးယူသယ်ဆောင်တော်မူခဲ့သော ရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဇောသနှင့် သထုံမှပုဂံသို့ ကြွရောက်သာသနာပြုတော်မူခဲ့ကြသော ‘ဓမ္မဒဿီ’ ခေါ် အရှင်အရဟံ၊ အရှင်ဥတ္တရာ ဇီဝထေရ် တို့သည်လည်း ဤသာသနာပြု သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်တို့၏ အဆက်အနွယ်ပင်ဖြစ်ကြောင်း ကလျာဏိကျောက်စာ၌ ဖော်ပြထားသည်။

ထိုအချိန်ကာလ၌ပင် သီဟိုဠ်မှ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းသည် သီရိဓမ္မာသောက စသော မင်းမြတ်များ၊ ရှင်မဟိန္ဒ အမှူးပြုသော ထေရ်ရှင်များနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ပြီးနောက် ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ ပွင့်တော်မူသော ကကုသန်၊ ကောဏာဂုံ၊ ကဿပ၊ ဂေါတမ ဘုရား ၄ ဆူကိုရည်စူးလျက် တင်ပလွှင့်ခွေ ဘုရား ၄ ဆူကို ဖန်ဆင်းပြုလုပ်၍ ဓာတ်တော်မွေတော်များကို ဌာပနာပြီးလျှင် ‘သာသနာတော် ထွန်းကားတည်တံ့မည့် တိုင်းပြည်သို့ ရောက်ရှိပါ စေသား’ ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုကာ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်သို့ မျှောလိုက်သည်ဟု ဆိုသည်။

နောက်မူတစ်ခု အဆိုအရ ယင်းဘုရား ၄ ဆူကို ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းနှင့် ရှင်မဟိန္ဒတို့ ဦးစီးပြုလုပ် ကိုးကွယ်ထားခဲ့ရာမှ မင်းဆက် ၆၀ ကျော်ဖြစ်သော ဥတ္တိမင်းလက်ထက် ဘာသာခြားကုလားတို့ လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ် သောအခါ၌ ရဟန္တာတစ်ပါးက ယင်းဘုရား ၄ ဆူကို ‘သာသနာတော်တည်သောအရပ်၌ ရောက်ရှိတည်ပါစေသား’ ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်သို့ မျှောလိုက်သည် ဟုဆိုပါသည်။ ယင်းဘုရား ၄ ဆူသည် ရာမည ဒေသဖြစ်သော ထားဝယ်၊ ကျိုက္ခမိ၊ ကျိုက်ထို၊ ပုသိမ်တို့သို့ဆိုက်ရောက်ခဲ့သဖြင့် ရာမညတိုင်းသားတို့ ကိုးကွယ်ခဲ့ ကြရပြန်သည်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသ နှင့် ပိဋကတ် ၃ ပုံ

အချုပ်အားဖြင့် မွန်တို့သည် အထက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များစွာအနက်မှ ယင်းအချက်များနှင့် ဆက်စပ် ရာအချိန်ကာလများကပင် ဗုဒ္ဓသာသနာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုကို ရရှိခဲ့ကြောင်း ယုံကြည်ရပါသည်။ သာသနာ သက္ကရာဇ် ၉၅၃-၉၅၇ အတွင်း (အချို့အဆို ၉၅၆၊ အချို့အဆို ၉၄၆) ၌ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသ မထေရ်မြတ်က သီဟိုဠ်သို့ ကြွရောက်ပြီး၊ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့်ရှိနေသော အဋ္ဌကထာများအပါအဝင် ပိဋကတ်တော်များကို မာဂဓ ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုကူးရေးကာ၊ ယင်းပိဋကတ်တော်များနှင့်တကွ ရာမညတိုင်း သုဝဏ္ဏဘုံ သထုံသို့ ကြွရောက် တော်မူလာသည်။

ထိုအချိန်၌ သီဟိုဠ်တွင် မဟာနာမ်မင်းနှင့် သထုံတွင် ဓမ္မပါလမင်းတို့ နန်းစံနေပြီး၊ ပုဂံတွင် ကြောင်ဒူရစ်မင်း နန်းစံနေသည်ဟု ‘မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး’ နှင့် ရွှေစကြာဦးစိုးမြင့်၏ ‘ဗုဒ္ဓရောင်ခြည်တော်’ နှင့် ‘ပုဂံမြို့’ စာအုပ်တို့တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ကြောင်ဒူရစ်မင်း၏ သက္ကရာဇ်ကို ‘၃၀၉-၃၃၄ ခုနှစ်’ ဟု ရာဇဝင်များ၌ဖော်ပြထားရာ ယင်း သက္ကရာဇ်သည် သုမုန့်ရီမင်းလက်ထက်၌ သာသနာသက္ကရာဇ် ၆၂၂ ကို ဖြစ်၍ ၂ ကြွင်းဖြင့် စတင်ရေတွက်ခဲ့ သော ပျူသက္ကရာဇ်ဖြစ်သည်ကို သတိပြုအပ်သည်။

ဤ၌ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာအတွက် အလွန်ကျေးဇူးများခဲ့သော ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်မြတ်နှင့် ပတ် သက်၍ ရှုထောင့်စုံမှ တတ်နိုင်သမျှရှင်းလင်းပြရန် လိုမည်ဟုထင်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓ ဃောသနှင့်ပတ်သက်၍ ဝိဝါဒကွဲပြားနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

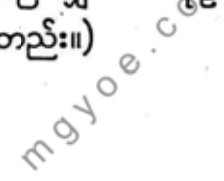
ပုဂံသို့ရောက်ရှိသွားသော ပိဋကတ်တော်များသည် သထုံမှဖြစ်ကြောင်း၊ သထုံသို့ ရောက်ရှိလာသော ပိဋကတ်တော်များမှာလည်း သီဟိုဠ်မှ ဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းပိဋကတ်တော်များကို ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသက သီဟိုဠ်မှ ကူးယူတော်မူခဲ့ကြောင်းကို မည်သူမျှ ငြင်းပယ်ကြမည်မဟုတ်သော်လည်း ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်မြတ်၏ ဇာတိရပ်ရွာ၊ မျိုးရိုးနှင့်ပတ်သက်၍ ဝိဝါဒကွဲပြားနေကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ဤ ဝိဝါဒကွဲပြားမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရှေးသမိုင်းမှတ်တမ်း အထောက်အထားများနှင့် အဆိုအမိန့်များကို လက်လှမ်းမီသမျှ တင်ပြလိုပါသည်။

ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၉၁, သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၇၃ ခုနှစ်တွင် ရေးသားခဲ့သော မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး၌ အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။

“ဤအရာ၌ ရာဇဝင်ကြီးတွင် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသမဟာထေရ်ကျော်သည် ပိဋကတ်ကို ဆောင်ယူအံ့သောငှာ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သထုံပြည်က ကူးသည်။ ရာဇဝင်သစ်တွင် မဇ္ဈိမဒေသက ကူးသည်ဆိုသော အကြောင်းမူကား ဤသို့တည်း။

‘သာသနာတော်သက္ကရာဇ် ၉၀၀ ကျော်သည့်တိုင်အောင် အရှင်ယောနကမဟာဓမ္မရက္ခိတ, အရှင်သောဏ ဥတ္တရမထေရ်တို့မှ သိသာနုသိသာဖြစ်သော တပည့်အဆက်ဆက် ပိဋကတ် ၃ ပုံကို အာဂုံသာ ရွတ်တော်မူကြ သည်။ ဇမ္ဗူဒိပ်ထက် အကွာရာ မရှိလေသေး။ ယင်းသောအခါ မဟာဗောဓိအနီးဖြစ်သော ပုဏ္ဏားလုလင်တစ်ယောက် သည် ဆေးကျမ်းအတတ်, ဗေဒင်အတတ်တို့ကို အပြီးရောက်၍ ဇမ္ဗူဒိပ်၌ သူတစ်ပါးတို့အယူကို နှိမ်နင်းလျက် လှည့်လည်လတ်သော် ကျောင်းတစ်ခုသို့ရောက်၍ ထက်ဝန်းကျင်ညီညွတ်သောအသံဖြင့် သရဇ္ဈာယ်သည်ကို အရှင်ရေဝတမထေရ် ကြားတော်မူလျှင် ‘ဤသူကား ပညာရှိ၏။ နှိုင်းယှဉ်အပ်၏’ဟု ကြံပြီးလျှင်၊ “မြည်း၏ အသံဖြင့်မြည်သည်ကား အသူနည်း” မေးလျှင်၊ လုလင်သည်လည်း “မြည်းတို့၏မြည်ခြင်း၌ အကျိုးကို သိပါ သလော” ဟု ဆို၍ ထိုထိုသောပုစ္ဆာတို့ကိုမေးလျှင်၊ မေးသမျှကို အရှင်ရေဝတ ဖြေတော်မူ၏။ ပုဏ္ဏားလုလင်အား တရားကိုမေးလျှင် မဖြေနိုင်ရကား၊ ‘ဗေဒင်သင်အံ့’ ဟုရဟန်းပြု၍ ပိဋကတ် ၃ ပုံကို သင်၏။ ယင်းသောအခါ ဘုရားကဲ့သို့ ကျော်စောထင်ရှားဘိရကား ‘အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ’ဟု အမည်ဖြစ်၏။

‘ထိုအရှင်ဗုဒ္ဓဃောသသည် တပုစ္ဆာနောဒယကျမ်း, အဋ္ဌသာလိနီကျမ်းတို့ကို အဋ္ဌကထာ ပြုလိုသည်ကို အရှင်ရေဝတသိတော်မူ၍၊ “ဤဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ ပါဠိမျှသာရှိသည်။ အဋ္ဌကထာ မရှိ။ ပြားသောသဘောရှိသော အာစရိယဝါဒလည်း မရှိ။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ရှိသော အဋ္ဌကထာသည် စင်ကြယ်၏။ သင်္ဂါယနာ ၃ တန်တင်သော ပါဠိတော်ကို သီဟိုဠ်သို့ အရှင်မဟိန္ဒမထေရ် ဆောင်၏။ သာရိပုတ္တရာ စသော အရှင်မထေရ်မြတ်တို့ပြုသော စကားအစဉ်ကိုကြည့်ရှု၍ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့်ထားအပ်သော အဋ္ဌကထာတို့ကို သီဟိုဠ်သို့သွားပြီးလျှင် သီဟိုဠ် ဘာသာကိုနာ၍ မာဂဓဘာသာပြန်လော့ဟု စေတော်မူ၏။’ (ဤကား စူဠဝင်ကျမ်းနှင့်အညီတည်း။)

ထိုအခါ ‘သုဝဏ္ဏဘူမိ’ မည်သော သထုံပြည်၌ အစစာမင်းပြုသော သီဟရာဇာမင်းမှ သားမြေးမပျက် ၂၅ ဆက်မြောက်ဖြစ်သော ဓမ္မပါလမင်းသည် သာသနာတော်၌ အလွန်ကြည်ညိုရကား အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသအား ဆင်ဖြူတော်တစ်စီး၊ အမတ်ကြီး ၄ ယောက်နှင့်တကွ အထူးထူးသောလက်ဆောင်တို့ဖြင့် ချီးမြှင့်ပေး၏။ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသလည်း ‘ပုသိမ်သင်္ဘောဆိပ်မှ မဇ္ဈိမဒေသသို့ကူးတော်မူပြီးလျှင် မဇ္ဈိမဒေသ၌ မဟာဗောဓိ၊ သတ္တဌာန၊ နေရဉ္စရာ၊ ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတော် စသောပုံစံများကို ပန်းချီတို့ရေးစေပြီးလျှင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကူးအံ့သည်ကို ကြံတော်မူ၏။ ။ ဤကား ရာဇဝင်နှင့် အညီတည်း။

ထိုအခါ အမြင် ၁၀၀၀ ရှိသော သိကြားနတ်မင်းသည် စက္ခုပသာဒ၏ ကြည်လင်ခြင်း၊ မဆာမလောင် အာဟာရ၏ပြည့်စုံခြင်း အကျိုးရှိသော ကြစုသီး ၂ လုံး၊ အလိုရှိတိုင်းပြီးစေနိုင်သော ကညစ်ကို ကပ်လှူလိုက်သဖြင့် ဒက္ခိဏဒေသ ဘင်္ဂါရိသင်္ဘောဆိပ်သို့သက်၍ သင်္ဘောဖြင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကူးရောက်တော်မူ၏။ ။ ဤကား ဗုဒ္ဓဃောသပုဂ္ဂိုလ်၊ သာသနဝံသနှင့် အညီတည်း။

ထိုအခါ သီဟိုဠ်ကျွန်း မဟာဝိဟာရ ပဓာနဃရ၌ သံဃပါလမထေရ်ထံ ထေရဝါဒနှင့်တကွ သီဟိုဠ် အဋ္ဌကထာကိုနာ၍ ရှေးဦးစွာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းကို ပြု၏။ ထို့နောက် အလုံးစုံသော အဋ္ဌကထာကျမ်းတို့ကို မာဂဓ ဘာသာပြန်တော်မူ၏။ ။ ဤကား စူဠဝင်ကျမ်းနှင့် အညီတည်း။

ထိုမှတစ်ပါး သီဟိုဠ် အရှင်ဗုဒ္ဓမိတ္တဆရာထံ မဟာအဋ္ဌကထာ၊ မဟာပစ္စရိတ်အဋ္ဌကထာ၊ ကုရုန္ဒီအဋ္ဌကထာ ဤ ၃ ကျမ်းကို သင်ယူ၍ ကျမ်းအများ ပြုတော်မူ၏။ ။ ဤကား အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ပြုတော်မူသော ဝိနည်း ပရိဝါအဋ္ဌကထာ နိဂုံးနှင့် အညီတည်း။

ဤသို့လျှင် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်သည် ဆင်ဖြူလက်ဆောင်ဖြင့် မဟာနာမမင်းအား ပန်ကြား၍၊ ပိဋကတ် ၃ ပုံ အဋ္ဌကထာနှင့်တကွစီရင်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်း ၃ စောင်အနက် တစ်စောင်ကိုဆောင်ယူခဲ့၍၊ ဇေမ္မုဒိပ်သို့ ကူးသောအခါတွင် သိကြားလာ၍ ‘ဇေမ္မုဒိပ် မဇ္ဈိမဒေသတွင် သာသနာတော်တည်ရပ် မရှိချေပြီ။ သာသနာထွန်းရာ သည် အဝန်း ၉၀၀ မဇ္ဈိမဒေသဖြင့် အရှေ့တောင်ထောင့်လက်နား ပစ္စန္ဒဒေသဝနဝါသီ၊ သရေခေတ္တရာ၊ သီရိပစ္စယာ၊ ရာမညဒေသ စသော အရပ်များတွင် သာသနာတော် ၅ ထောင်ကုန်အောင် တည်ထွန်းအံ့။ ထိုအရပ်သို့သာ ဆောင်ယူတော်မူ’ ဟု လျှောက်ထားသဖြင့် ‘သုဓမ္မဝတီ’ မည်သော သထုံမြို့သို့ ဆောင်ယူ ကူးရောက်တော်မူသည်။ ထိုအခါ ရာမညတိုင်းအလုံး အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် တစ်ပြိုင်နက်ကျော်စောသဖြင့် မင်း၊ မိဖုရား၊ ပြည်သူပြည်သား လူရှင်အပေါင်းတို့သည် အထူးထူးသော သဘင်ပွဲလမ်း ပူဇော်ခြင်းတို့ဖြင့် ကြိုယူကုန်သည်။ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားကြွရောက်တော်မူလာသကဲ့သို့ ရိုသေလေးမြတ်စွာဆောင်ယူ၍၊ မြို့နန်းသို့ရောက်လျှင် ရွှေနန်းတော်ဦး၌ သာယာလှစွာသော မြေအပြင်တွင် သုဓမ္မာမဏ္ဍပ်ဆောက်၍ ‘ပိဋကတ်တော်’ ဟူသော ဓမ္မစေတီတော်ကို ကောင်းစွာ သွင်းထားကြသတည်း။ ။ မှန်နန်းရာဇဝင်။

အထက်ပါ မှန်နန်းရာဇဝင်တော်၏ အဆိုအမိန့်ကို အချုပ်အားဖြင့်ဖော်ပြရလျှင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် သီဟိုဠ် စူဠဝံသကျမ်းအရ ဗောဓိပင်အနီးရွာမှ ပုဏ္ဏားလုလင်ဖြစ်ကြောင်း သာမညမျှသာ ဖော်ပြထားပြီး၊ မွန်မြန်မာ ရာဇဝင်ဟောင်းများ၊ ဗုဒ္ဓဃောသကျမ်း၊ သာသနဝံသကျမ်းများအရ သုဝဏ္ဏဘူမိ (သထုံ)ပြည်မှ ဖြစ်ကြောင်း၊ ပိဋကတ်တော်များကိုကူးယူပြီးနောက် သထုံသို့ပင် ပြန်လည်ကြွရောက်တော်မူခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။

အထူးမှာ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ ကြစုသီး၊ ကညစ် ရရှိမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မှန်နန်းနှင့် သာသနာလင်္ကာရ စာတမ်းအဆို အနည်းငယ်ကွဲသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၌ ‘ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသအသွားနှင့်

ရှင်ဗုဒ္ဓဒတ်အပြန် ပင်လယ်ပြင်တွင် သင်္ဘော ၂ စီးဆုံမိသောအခါ “ကျွန်ုပ်စီရင်သော ဇိနာလင်္ကာရကျမ်းကို စကားပေါ့ဖြစ်သည်။ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ စကားလေး မဟုတ်”ဟူ၍ ပိဋကတ်ကို မပြန်ခဲ့ မကူးခဲ့ရ။ သင်မူကား သည်ပိဋကတ် ၃ ပုံအဖွင့် အဋ္ဌကထာစကားလေးကို ပြုပါလေ”ဟု ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသကို ရှင်ဗုဒ္ဓဒတ်ကမှာထား၍ မိမိအား သိကြားမင်းပေးသော ဖန်ခါး (ကြစု)သီး၊ သံအရိုးတပ်ကညစ်နှင့် သွေးကျောက်တို့ကို ပေးလိုက်၏’ ဟု ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

ပိဋကတ်တော်များကို သထုံသို့ယူဆောင်ခဲ့ခြင်းအတွက် အဆိုအမိန့်ကွဲလွဲမှု မရှိကြသော်လည်း ရှင်မဟာဗုဒ္ဓ ဃောသ၏ ဇာတိရပ်မြေ၊ မျိုးရိုးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အထက်ဖော်ပြပါ မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး၏အဆိုအမိန့်အပြင် အခြားအဆိုအမိန့်များလည်း ရှိပါသေးသည်။

မော်လမြိုင် တောင်ပေါက်ဆရာတော် အရှင်စက္ကပါလ၏ ဗုဒ္ဓသာသနိက ပထဝီဝင်ကျမ်းတွင် ‘အရှင်မဟာဗုဒ္ဓ ဃောသသည် အနွကတိုင်းသား အနွက(တေလဂူ)ပုဏ္ဏားမျိုး ဖြစ်သည်’ ဟုဆိုသည်။ အချို့ကလည်း အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် ဗုဒ္ဓဂယာမှတစ်ဆင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကူးရန် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းသို့ ကြွသွားရာ ကိစ္စိပူရမြို့၌တွေ့ရသည်ကို အစွဲပြု၍ ‘ကိစ္စိပူရမြို့သား’ဟု ဆိုကြပြန်သည်။

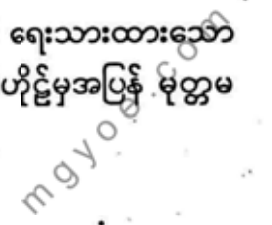
အမရပူရ ပထမမြို့တည် ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်၌ မဲထီးဆရာတော်ရေးသော ဝံသဒီပနီကျမ်းတွင် ‘ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် မြန်မာနိုင်ငံ သုဝဏ္ဏဘူမိ(သထုံ)ပြည်မှ ဖြစ်သည်’ ဟုဆိုသည်။

ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၂၈ ခုနှစ်၌ ဆရာတော် ဦးဝရသမ္မောဓိ(ရေစကြို) ရေးသော ဓမ္မပဒ မဟာဋီကာပါဌ် တွင် ‘ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသထေရ်သည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၈၀၀ ကျော်တွင် သုဓမ္မပူရ (သထုံ)နှင့် မနီးမဝေးသော ဃောသရွာမှ ‘ကေသီ’ မည်သောပုဏ္ဏားမမှ ဖွားသန့်စင်သော သားမြတ်ရတနာ ဖြစ်သည်’ ဟုဆိုသည်။

မောင်းထောင် သာသနာပိုင်ဆရာတော် ရေးသားသော သာသနာဝံသဒီပနီကျမ်းတွင်လည်း အထက်ပါ အလားတူ ‘ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် သထုံဗောဓိပင်မှ မနီးမဝေးသော ဃောသရွာမှ ‘ကေသီ’ မည်သောပုဏ္ဏားမ ၏ သားရတနာဖြစ်ကြောင်း’ ဖော်ပြထားသည်။

အထက်ပါ အဆို ၂ ရပ်အရ သုဓမ္မပူရ (သထုံ)နှင့် မနီးမဝေး၌တည်ရှိသော ဗောဓိပင်မှာ ရှင်သောဏ၊ ရှင်ဥတ္တရထေရ်တို့ သာသနာပြုကြွလာစဉ်ကပင် မျိုးစေ့ယူခဲ့ပြီးစိုက်ပျိုးထားသော ဗောဓိပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆို ပါသည်။ ဤအဆိုနှင့်ဆက်စပ်၍ သထုံမင်းဆက် ၅၁ ဆက်မြောက် ဥဒိန္နရာဇာမင်းလက်ထက် ပြာဏဒဿီရဟန္တာ သည် မဇ္ဈိမဒေသ ဥရဝေလတောစခန်း မဟာဗောဓိရင်ပြင်တော်သို့ တန်ခိုးတော်ဖြင့် နေ့စဉ်ကြွရောက် တံမြက်စည်း လှည်းခြင်း ဝတ်နိစ္စဘတ်ဆောင်ရွက်ပြီးသော်၊ သထုံသို့ပြန်ကြွကာ ဆွမ်းခံကြောင်းနှင့် ဗောဓိပင်မှ မျိုးစေ့အကိုင်း အခက်၊ အရွက်များကို ယူဆောင်၍ သထုံတွင်စိုက်ပျိုးတော်မူခဲ့ကြောင်း ကလျာဏီကျောက်စာအဆိုကိုလည်း စဉ်းစားဖွယ်တစ်ရပ်အဖြစ် ကြုံလာရပြန်သည်။ ရဟန္တာအရှင်မြတ် ပြာဏဒဿီသည်လည်း သာသနာပြု ရှင်သော ဏ၊ ရှင်ဥတ္တရထေရ်တို့၏ အဆက်အနွယ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤအရှင်သည် ရဟန္တာဖြစ်၍ ဈာန်အဘိညာဉ်တန်ခိုးဖြင့် မဇ္ဈိမဒေသရှိ မဟာဗောဓိရင်ပြင်သို့ ကြွရောက်ပြီး၍၊ ခဏချင်း သထုံသို့ပြန်ကြွ၍ ဆွမ်းခံနိုင်သည်ဟု ယူဆနိုင် သကဲ့သို့၊ သထုံနှင့်မနီးမဝေးရှိသော မဟာဗောဓိရင်ပြင်သို့ ကြွရောက်ဝတ်ပြုပြီး သထုံသို့ပြန်ကြွ၍ ဆွမ်းခံဝင်သည် ဟုလည်း ယူဆနိုင်ပြန်သည်။

နောက်ဆုံးအဆိုတစ်ရပ်မှာ ‘သရဏကံရ’ အမည်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်က သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသော ဗုဒ္ဓဃောသစာအုပ်တွင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် သထုံမှပင် သီဟိုဠ်သို့ ကြွရောက်ပြီး၊ သီဟိုဠ်မှအပြန် မုတ္တမ

ဆိပ်ကမ်းသို့ ကပ်ရောက်ခဲ့ကြောင်း ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။ ၎င်းအပြင် အခြားအဆို ၂ မျိုးကိုလည်း ဆက်လက် ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းအဆို ၂ မျိုးမှာ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသသည် မြန်မာပြည် ရာမည တိုင်းသားဖြစ်သည်ဟု အချို့ကဆိုကြောင်းနှင့် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အန္တကတေလဂူတိုင်းသားဖြစ်သည်ဟု အချို့က ဆိုကြောင်း ဟူသောအဆိုပင် ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ အဆိုအမိန့်များကို ယုတ္တိဗေဒနည်းကျကျ ဆင်ခြင်စဉ်းစားကြည့်လျှင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသသည် သုဝဏ္ဏဘူမိ သထုံမှ ကြွရောက်သွားခြင်းဖြစ်ပြီး၊ သုဝဏ္ဏဘူမိ (သထုံ)သို့ ပြန်လည် ကြွရောက်တော်မူခဲ့ကြောင်း ဟူသောအဆိုသာ သဘာဝယုတ္တိရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် -

၁။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသ ကြွရောက်တော်မူသော သာသနာသက္ကရာဇ် ၉၀၀ ကျော် ၁၀၀၀ အတွင်းကာလသည် အိန္ဒိယ၌ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ ကွယ်ပျောက်နေပြီးဖြစ်သည်က တစ်ကြောင်း။ (ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာသည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၆၀၀ ခန့်မှစ၍ အိန္ဒိယ၌ ကွယ်ပျောက်ခဲ့ခြင်းအကြောင်းကို 'အခန်း ၉'၌ ဖော်ပြထား ပါသည်။ ၎င်းအပြင် ထိုအချိန်၌ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသသည် အိန္ဒိယရှိ ဂိုဏ်းကွဲဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရဟန်းတစ်ပါး အနေဖြင့် သီဟိုဠ်သို့သွားရောက်ခဲ့သည်မှန်လျှင်၊ တရုတ်ရဟန်းတော် ဖာဟိယန်ကဲ့သို့ မဟာယာနအနွယ် အဘယဂီရိဂိုဏ်းသို့သွား၍ သက္ကတပိဋကတ်တော်များကိုသာ ကူးယူခဲ့ရမည် ဖြစ်သည်။ မဟာဝိဟာရဝါသီ ဂိုဏ်းသို့သွား၍ ထေရဝါဒ (မာဂဓ) ပိဋကတ်တော်များကို ကူးယူခဲ့သည် ဟုဆိုပြန်လျှင်လည်း ယင်း မာဂဓပိဋကတ်တော်များကို အိန္ဒိယသို့သာ ယူဆောင်သွားပြီး ရှိရင်ဂိုဏ်းကွဲ ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းများနှင့် စင်ပြိုင်၍ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ထူထောင်ခဲ့တန်ရာသည်။ ယခုမူ ယင်း ပိဋကတ်တော်များကို သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း သုဓမ္မဝတီ (သုဓမ္မပူရ) ခေါ် သထုံပြည်သို့သာ ယူဆောင်တော်မူခဲ့သည်ကို သတိပြုကြ ကုန်ရာသည်။)

၂။ 'ပါဠိမတ္တံ ဣဓာနိတံ၊ နတ္ထိ အဋ္ဌကထာ ဣဓ' ဟူသော စူဠဝင်အဆိုအရ ဤ၌ ပါဠိတော်ကိုသာ ဆောင် ယူခဲ့ကြောင်း။ ဤ၌ အဋ္ဌကထာ မရှိကြောင်း (သီဟိုဠ်၌သာ အဋ္ဌကထာရှိကြောင်း) ဟူသော အရှင်ရေဝတ၏ စကားတွင် ဣဓ-ဤ၌ ဟူသော အာဓာရပုဒ်၏ အပါဒါန်အဖြစ်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် အာနိတံ-ဟူသော ကြိယာပုဒ်၏ အပါဒါန်အဖြစ် သုဝဏ္ဏဘူမိ (သထုံ)ကို ယူမှ သင့်လျော်မည်ဖြစ်သည်က တစ်ကြောင်း။ အရှင်ရေဝတ၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ 'ဤသုဝဏ္ဏဘူမိ (သထုံ)၌ အိန္ဒိယမှ ဆောင်ယူခဲ့သော ပါဠိတော်သာ ရှိပြီး အဋ္ဌကထာ မရှိကြောင်းကို' ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။ ယင်း ဣဓ-အာဓာရပုဒ်အနက်ကို 'ဤဇမ္ဗုဒိပံ၌' ဟု မှန်နန်းရာဝေင်၌ဖော်ပြပြီး၊ အာနိတံ-အနက်ကို 'ဆောင်ယူအပ်၏' ဟုဖော်ပြဘဲ 'ရှိသည်' ဟုဖော်ပြထား သည်။ ဤဖော်ပြချက်အရ ဇမ္ဗုဒိပံကို အိန္ဒိယဟုပြီး 'ဤအိန္ဒိယ၌ အိန္ဒိယမှဆောင်ယူခဲ့သော ပါဠိတော်သာ ရှိပြီး အဋ္ဌကထာ မရှိ' ဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သွားသည်။ ဤအဆိုသည် သဘာဝယုတ္တိနှင့် အလွန်ဆန့်ကျင်နေမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းစူဠဝင်အဆို၌ အာဓာရ (ဆိုက်ရောက်ရာပုဒ်)အဖြစ် သထုံကိုယူပြီး၊ အပါဒါန် (ထွက်ခွာရာပုဒ်)အဖြစ် အိန္ဒိယကိုယူမှ သဘာဝကျနိုင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဖော်ပြပါ အကြောင်း ၂ ချက်ဖြင့်ပင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသသည် သထုံမှ ကြွသွားခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားလှပါတော့သည်။

ဤ၌ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသသည် သထုံမှတစ်ဆင့် ပထမ မဇ္ဈိမဒေသ အိန္ဒိယသို့ဝင်၍ သတ္တဌာန စသော ပုံစံများကိုယူပြီးမှ သီဟိုဠ်သို့ ကြွရောက်ရသောကြောင့် အချို့က အိန္ဒိယတိုင်းသား ဟု အထင်ရောက်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသ၏ သီဟိုဠ်သို့သွားရောက်ပြီး အဋ္ဌကထာများကို ဘာသာပြန် ပြုစုကူးယူခြင်းကိစ္စ၊ သထုံသို့ ပိဋကတ်တော်များ ရောက်ရှိခြင်းကိစ္စများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စုဋ္ဌဗုဒ္ဓဇောသအကြောင်းကို ကမ္ဘာလုံးကျော်စာ ဝန်ဟောင်း ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကောင်စီလူကြီး ဆီနိတ်လူကြီးဟောင်းဖြစ်သော ဦးလူဖေဝင်းက ၁၉၇၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလထုတ် မွန်မဂ္ဂဇင်းတွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည် -

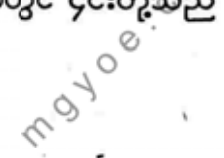
‘လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁၅၀၀ မှ အစပြု၍ ထိုစဉ်က မွန်ဒေသ၊ သထုံ၊ တိုက်ကုလား၊ ကေလာသ၊ မုတ္တမ၊ ပုသိမ်၊ ဟံသာဝတီ၊ ပဲခူးတို့တွင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသထက် ဦးဦးဖျားဖျား လင်္ကာဒီပ (သီရိလင်္ကာ)ကျွန်းသို့ အခေါက်ခေါက်ရောက်ခဲ့သော စုဋ္ဌဗုဒ္ဓဇောသသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းကို ပြုစုဖို့ အဘိယာစကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ထိုက်သည့် အပြင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသ ပြုစုသော သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာမှ မာဂလေဝီ အကျဉ်းချုံး၍ ဘာသာပြန်ဆိုကာ ပါဠိလို ပြုသမျှ အဋ္ဌကထာကျမ်းများစွာကိုလည်း မိတ္တူကူးယူကာ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသနှင့်အတူ မိမိ၏ ဇာတိတိုင်းပြည် မွန်နိုင်ငံသို့ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ရှိသမျှသော သာသနိကကျမ်းမှန်သမျှကို မိတ္တူရယူ စုဆောင်းကာ ယူဆောင်လာခဲ့ခြင်း ကြောင့် လွန်ခဲ့သော ခရစ်ရာစု နှစ် ၅၀၀ ကတည်းက မွန်ဒေသနှင့် သီဟဠဒီပသည် ထိုစဉ်အခါ ခေတ်ကာလ၌ ဓမ္မရတနာ၊ လောကုတ္တရာဥစ္စာ အများဆုံးသောနိုင်ငံများ ဖြစ်ကြသည်ဟု ကမ္ဘာ၏အဆိုပြုမှတ်ခြင်းကို ခံခဲ့ရလေသည်။

‘ထိုမှတစ်ပါးလည်း ခရစ်နှစ် ၇ ရာစုသို့ ရောက်သောအခါ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း စောဠတိုင်းသား ဒဗ္ဗိဠ လူမျိုးများက သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ချင်းနင်းဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်မည့်ဆဲဆဲတွင် သီရိလင်္ကာ သံဃာများစွာတို့သည် မိမိတို့ကျောင်းတိုက်အသီးသီးတို့မှ ပရိယတ္တိဆိုင်ရာ ပေစာထုပ်ရေပေါင်းများစွာတို့ကို သယ်ဆောင်ကာ ရွက်သင်္ဘော ပေါင်းများစွာတို့ပေါ်၌တင်၍ စီးနင်းလိုက်ပါလာကြကာ မွန်တိုင်း မွန်ပြည်နယ်၌ ခိုလှုံနေထိုင်ကြလေတော့သည်။ ထိုစဉ်က မွန် ရဟန်းပရိသတ်တို့ကလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းမှရောက်လာသမျှ ကျမ်းကြီးကျမ်းငယ်အသွယ်သွယ်တို့ကို လက်ရေးမူလုပ်ကြ၊ ကျမ်းစာရင်းပြုလုပ်ကြ၊ အမျိုးမျိုးအားထုတ်ကြခြင်းတို့ကြောင့် ခရစ်နှစ် ၇ ရာစု၊ ၈ ရာစု မှသည် သထုံ မနုဟာမင်း ပုဂံသို့ရောက်ရှိသွားသော ခရစ်နှစ် ၁၀၅၇ ခုနှစ်အထိ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော် ၃၀၀ နီးပါးအတွင်း၌ မွန်တို့၏ရာဇဋ္ဌာနီတိုင်းပြည်ကြီးသည် ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် ထီးထီးထွားထွား ကြီးကြီးမားမား ပရိယတ္တိသာသနာဆိုင်ရာ ဗဟုသုတအဖြာဖြာ လိုလေသေးမရှိအောင် သာသနာတန်ဆောင် သာသနာ့အရောင် နေ့၊လ၊ကြယ်တာရာ ဝိမာန်ကြီးပမာ ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။ ခရစ်နှစ် ၁၁ ရာစု အစလောက်တွင် မွန်ရဟန်းပညာရှိ များစွာတို့သည် မိမိတို့ရာဇဋ္ဌာနီ မင်းနေပြည်၌သာမက ပဿူ၊ကျွန်းဆွယ်၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ အင်ဒိုချိုင်းနား၊ လဝ(လော)နှင့် မြန်မာဒေသ(ပုဂံ)တို့ကို သာသနာပြုအဖွဲ့များဖွဲ့လျက် ခရီးပြင်း ခရီးဝေးထွက်ခွာကာ ပရိယတ္တိဗုဒ္ဓဓမ္မကို ဝေငှ ဖြန့်ချိကြလေသည်။’

ဤနည်းဖြင့် သထုံမှ ပုဂံသို့ ရောက်ရှိသွားသော ပိဋကတ်တော်များမှာလည်း အထက်ဖော်ပြပါ ပိဋကတ် တော်များပင် ဖြစ်သည်။ သထုံမှ ပုဂံသို့ရောက်ရှိသွားသော ပိဋကတ်တော် ၃ ပုံမှာ အစုံ ၃၀ ပင် ရှိသည်။

၃၀၀၀ ဘီစီ၊ ဘက်ဘီလိုးနီးယန်း လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ

၂၃၂၈ ဘီစီလောက်တွင် အီလမ်မိုက်လူမျိုးတို့သည် ဆူးမားနှင့် အက်ကက်နိုင်ငံကို ထိပါးလာကြသည်။ ထိုအချိန်၌ အမ္မိရိုက်လူမျိုးများကလည်း မြောက်ဘက်မှဆူးမားနှင့် အက်ကက်နိုင်ငံတော်သို့ ဝင်ရောက်လာကြပြီး ဘက်ဘီလိုးဒေသ၌ အခြေချနေထိုင်ကြသည်။ အမ္မိရိုက်လူမျိုးများကို ၎င်းဒေသကိုစွဲ၍ ‘ဘက်ဘီလိုးနီးယန်း’ဟု ခေါ်သည်။ ဘက်ဘီလိုးနီးယန်းတို့သည် အီလမ်မိုက်တို့နှင့် အမြဲတိုက်ခိုက်နေကြရသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့သည်

၂၀၀၀ ဘီစီ၌နန်းတက်လာသော ဟန်မူရာဘီ (အချို့အဆို ၁၉၄၅-၁၉၀၅ ဘီစီ) လက်ထက်တွင် အိလမ်မိုက် လူမျိုးတို့ကို အပြီးတိုင် အောင်မြင်စွာတိုက်ခိုက်နိုင်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ဟန်မူရာဘီလက်ထက် ဘက်ဘီလိုမြို့တော် သည် ကြီးကျယ်ထင်ရှားလာသည်။ ဟန်မူရာဘီကိုခဥပဒေ ရေးထွင်းထားသောကျောက်တုံးကြီးကို မာဒပ်နတ်မင်း ကြီးအတွက်ဆောက်ထားသော ဝတ်ကျောင်းထဲ၌ စိုက်ထူထားသည်။ သူသည် ဘာသာတရားကိုင်းရှိုင်းသူလည်း ဖြစ်သည်။

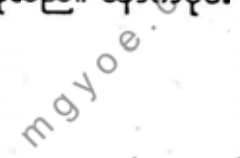
ဘက်ဘီလိုနီးယန်းတို့သည် ဆူးမားရီးယန်းတို့၏ နတ်များကိုပင် ဆက်လက်ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် အမြို့ရိုက်တို့၏မာဒပ်နတ်ကြီးကား အကြီးဆုံးဖြစ်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ နတ်သမီးများတွင် 'အစ်ရှတာ' ခေါ် ပီယနတ်သမီးကို အကြီးဆုံးအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ၎င်းနတ်သမီးကို နောင်အခါ ဂရိတို့က 'အဲဖရိုဒိုက်တီ'၊ ရောမတို့က 'ဗီးနပ်စ်' ဟုခေါ်၍ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ အချုပ်အားဖြင့် ဘက်ဘီလိုနီးယန်းတို့သည် နတ်ဘုရားအမျိုးမျိုးကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ နတ်ဘုရားများသည် လူတို့စိတ်ထဲတွင် ခံစားနေရသောဝေဒနာများကို သိရှိခံစားနိုင်ကြပြီး လူတို့ ကူညီစောင့်မနိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ အထူးသဖြင့် ကျောင်းတွင် ဘုန်းကြီးများရှိ၍ ၎င်းတို့သည် ဘုရားနှင့် စိတ်ဓာတ်ချင်း အဆက်အသွယ်ရရှိသူများဟု မှတ်ယူပြီး လူတို့၏ရှေးဖြစ်ကို ဟောပြောခဲ့ကြ သည်။ ဗေဒင်အရ တိုင်းပြည်၏ရှေ့ရေးကိုလည်း ဟောပြောကြသည်။ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများကိုလည်း နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ထားပြီး ငွေကြေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ၊ သဘောတူစာချုပ်လုပ်ငန်းများ၊ သစ္စာဆိုပွဲများ၊ ကိုးကွယ်မှု အခမ်း အနားများကို ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွင် ဆောင်ရွက်ကြသည်။ မျက်မှောက်ဘဝတွင် ကောင်းမှုလုပ်မှ နောက်ဘဝတွင် ကောင်းကျိုးခံစားနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဘုန်းကြီးများက ယဇ်ကောင် သိုးကိုသတ်၍ သိုး၏အသည်းပေါ်တွင် ပေါ်နေသော အမှတ်အသားကိုကြည့်၍ ဟောသော ဗေဒင်လည်း ပေါ်လာသည်။ နတ်ဝင်သည်များ၊ မျက်လှည့်ဆရာ များလည်း ပေါ်လာသည်။

ဟန်မူရာဘီဘုရင်ကြီး နတ်ရွာစံပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော် (၁၇၄၆ ဘီစီ)လောက်တွင် ဘက်ဘီလိုနီး ယန်းတို့သည် ကက်ဆိုက်လူမျိုးတို့၏လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ပြီး တိမ်မြုပ်သွားခဲ့တော့သည်။

၃၀၀၀ ဘီစီ၊ အဆီးရီးယန်းလူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ

ဘက်ဘီလိုနီးယားလွင်ပြင်အထက်၌ အဆူး (အာဆာ)နတ်ကိုအစွဲပြု၍ခေါ်သော အဆူးဒေသကို နောင်အခါ 'အဆီးရီးယား' ဟုခေါ်သည်။ ၎င်းဒေသနေသူများကိုလည်း 'အဆီးရီးယန်း' ဟုခေါ်သည်။ ဤ အဆီးရီးယန်းတို့သည် ၂၉၀၀ ဘီစီခန့်၌ လခြမ်းဒေသတွင် နိုင်ငံငယ်တစ်ခုကို စတင်ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ အဆူးမြို့ကြီးများကား အဆူး(အာဆာ)နှင့် နင်နီဗာမြို့တို့ ဖြစ်သည်။ အဆူး(အာဆာ)ကား ၎င်းတို့၏ စစ်နတ်အမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော် အင်အားချည့်နေ၍ အဘက်ဘက်မှ တိုက်ခိုက်ခံနေရသည်။ သို့ရာတွင် ၁၂၀၀ ဘီစီခန့်၌ အဆီးရီးယန်းတို့ခေါင်းထောင် လာပြီး အနယ်နယ်အရပ်ရပ်သို့ နယ်ချဲ့ခဲ့ကြရာ ၇၂၂ ဘီစီမှ ၆၂၆ ဘီစီအတွင်း အုပ်စိုးသွားကြသော ဒုတိယမြောက် ဆာဂွန်၊ ၎င်း၏သား ဆာနက်အာရစ် (ဆင်နာချရစ်)၊ ၎င်း၏သား အိဆာဟက်ဒွန်၊ ၎င်း၏သား ဆာနက်အာရစ် (အာဆာဘာနီပါလ်)၊ ဘုရင် ၄ ဦး၏လက်ထက်တွင် အဆီးရီးယန်းအင်ပါယာလည်း အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခဲ့ တော့သည်။ နောက်ပိုင်းမင်းများကား လက်ရုံးရည်နှလုံးရည်မရှိသဖြင့် အင်ပါယာလည်း တဖြည်းဖြည်းဆုတ်ယုတ် လာရာ ၆၁၂ ဘီစီ (အချို့အဆို ၆၀၆ ဘီစီ)၌ နင်နီဗာမြို့သည် ခါးလံဒီးယန်းတို့လက်အောက် ကျရောက်ခဲ့သဖြင့် ၎င်းတို့အင်ပါယာတစ်ခုလုံး ပျက်သုဉ်းခဲ့ရတော့သည်။

အဆီးရီးယန်းတို့သည် ပထမ မာဒုက (မာဒပ်) ခေါ်သော ဘက်ဘီလိုနီးယန်း နတ်ဘုရားနှင့် 'အစ်ရှတာ' ခေါ် ပီယနတ်သမီးတို့ကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ နတ်များစွာကိုလည်း ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ နောက်ပိုင်း

တွင် မိမိတို့၏ အမျိုးသားဘုရား အဆူး (အာဆာ)ကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ခေတ်ဦးပိုင်း၌ အဆီးရီးယန်းတို့သည် လယ်သမားများဖြစ်ကြ၍ အဆူး (အာဆာ)သည် ကောက်ပဲသီးနှံကိုသာ ပေးသည်ဟု ယုံကြည်ခဲ့သော်လည်း၊ နောင်အခါ အဆီးရီးယန်းတို့ စစ်သားများဖြစ်လာကြသောအခါ အဆူး (အာဆာ)ကို နေဘုရား၊ စစ်ဘုရားအဖြစ် ပြောင်းလဲ ယုံကြည်လာကြပြန်သည်။ နိုင်ငံရေးကိစ္စများ၌ ၎င်းဘုရားကိုတိုင်တည်၍ ဆောင်ရွက်လေ့ရှိကြသည်။ ဘုရားတစ်ဆူတည်းကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ ဘုန်းကြီးများသည် ဘုရင်လောက် အာဏာမရှိကြ။ ဘုရင်၌ ဘာသာရေး အာဏာရှိသည်။

အဆီးရီးယန်းတို့သည် ဘက်ဘီလိုးနီးယန်း၊ အီဂျစ်တို့ကဲ့သို့ပင် သေသူ၏ဝိညာဉ်သည် သေသူအလောင်း အနီးတွင် အကြာကြီးရှိနေသည် ဟုယုံသော်လည်း၊ နောက်ဆုံးတွင် ရုပ်အလောင်းကို မီးသင်္ဂြိုဟ်ခဲ့ကြသည်။ သေလျှင် ဝိညာဉ်သည် ဘုရားထံ၌ အစစ်ဆေးခံရပြီး အပြစ်ဒဏ်နှင့် ဆုလာဘ်ကို ခံစား စံစားကြရသည်ဟုလည်း ယုံကြည်သည်။

သမိုင်းဆရာအချို့က အဆီးရီးယန်းတို့သည် တမလွန်ဘဝကို မယုံကြည်သောကြောင့် စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု များ တိုးတက်ခဲ့သော်လည်း၊ ကိုယ်ကျင့်တရားအဆင့်အတန်း မမြင့်ရုံသာမက စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်လည်း ခိုင်မြဲမှုမရှိကြ။ ထို့အပြင် စစ်ကိုသာ အမြဲတိုက်ခိုက်နေရသဖြင့် အလွန် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ် ခက်ထန်ကြသည်ဟု မှတ်ချက်ပြုကြသည်။

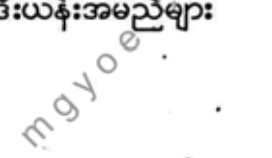
၆၀၀ ဘီစီ၊ ခါးဒီးယန်းလူ့အဖွဲ့အစည်း

အဆီးရီးယားအင်ပါယာ ပြိုပျက်ပြီးနောက် ခါးဒီးယန်းတို့သည် ဒုတိယဘက်ဘီလုံမြို့တော်ကို ပြန်လည် ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။ ခါးဒီးယန်းတို့သည် ဆီးမိုက်အနွယ်မှဆင်းသက်လာကြပြီး ၎င်းတို့ စတင်ရောက်လာ နေထိုင်ကြသည့် ခါးဒီးယားကိုအစွဲပြု၍ ၎င်းတို့ကိုလည်း 'ခါးဒီးယန်း' ဟုခေါ်ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ဘက်ဘီ လိုးနီးယန်းတို့၏ယဉ်ကျေးမှုကိုပင် ဆက်ခံခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ နက်ဘူကက်နက်ဇာ (၆၀၄-၅၆၁) ဘီစီ မင်းလက်ထက်၌ အင်ပါယာကိုချဲ့ထွင်၍ ဟီဘရူးများကို ဘက်ဘီလုံသို့ သုံးပန်းအဖြစ် ခေါ်ဆောင်ခဲ့သည့်အပြင်၊ ဘက်ဘီလုံမြို့တော်ကိုလည်း ပို၍ ကြီးကျယ်ခမ်းနားလာအောင် ပြုပြင်ခဲ့သည်။ မြို့တော်၏တောင်ဘက်၌ တံတိုင်း ခတ်ထားသော ဝတ်ကျောင်းရပ်ကွက်ကြီး ရှိသည်။ ၎င်းအတွင်း၌ တိုင်းသူပြည်သားများကိုးကွယ်သည့် နတ်များ အတွက် ၎င်းဘုရင်က ဝတ်ကျောင်းအသစ်များကို ထပ်၍ ဆောက်လုပ်ပေးခဲ့သည်။ နတ်များတွင် ပီယနတ်သမီး အစ်ရှတာလည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ၎င်းအပြင် ကမ္ဘာ့အံ့ဖွယ် ၇ မျိုးတွင် တစ်မျိုးအပါအဝင်ဖြစ်သော မိုးပျံ ဥယျာဉ်ကိုလည်း တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

[မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းတွင် - ၁- အီဂျစ်ရှိ ပီရမစ်ဂူများ၊ ၂- ဘက်ဘီလုံရှိ ဥယျာဉ်ပျံများ၊ ၃- အက်ဖီဆပ် အရပ်ရှိ အားတီးဖစ် (ရောမအခေါ် ဒိုင်ယာနာ) နတ်သမီး၏ နတ်ကွန်းကြီး၊ ၄- ၅-ဟယ်လီကာနက်ဆပ်မြို့ရှိ မောဆိုလီယမ်သင်္ချိုင်း၊ ၆- ရုတ်ကျွန်းရှိ ကြေးဝါရုပ်ထုကြီး၊ ၇- အလက်ဇန္ဒြီးယားမြို့ရှိ ဖေးရောမီးပြတိုက်ကြီးများ ကို ကမ္ဘာ့အံ့ဖွယ် ၇ ဖြာအဖြစ် ဖော်ပြထားသည်။]

ဤ ခါးဒီးယန်းခေတ်တွင် နက္ခတ်ပညာလည်း တိုးတက်ခဲ့သည်။ သို့သော် ဂြိုဟ် ၅ လုံးသာ တွေ့ရသေး သည်။ ၎င်း ဂြိုဟ် ၅ လုံးကို ၎င်းတို့ကိုးကွယ်သော နတ်သား ၅ ပါးအမည်ကို ပေးခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ရောမခေတ်ရောက်သောအခါ ရောမတို့က ပီယနတ်သမီး အစ်ရှတာဂြိုဟ်ကို 'ဗီးနပ်'၊ မာဒပ်စစ်နတ်သားကို 'ဂျူပီတာ' ဟုပြောင်းလဲခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ခါးဒီးယန်းတို့သည် နတ်သမီး၊နတ်သား ၅ ပါးနှင့် နေနတ်၊ လနတ် ၂ ပါး ပေါင်း ၇ ပါးကို နေ့စဉ် တစ်ပါးစီ ပူဇော်ပသပွဲပြုလုပ်ကြသည်။

ဤကိုအစွဲပြု၍ ရက်သတ္တပတ်၌ ၇ ရက် ဖြစ်လာရသည်။ အလှည့်ကျရာ နတ်အမည်ကိုစွဲ၍ အလှည့်ကျရာ နေ့ကို ခါးဒီးယန်းဘာသာအားဖြင့် အမည်ပေးခဲ့ကြသည်။ ကာလရွေ့လျောလာသည့်အခါ ခါးဒီးယန်းအမည်များ

ပျောက်ဆုံးပြီး ဆန်းဒေး(နေနတ်သားအမည်)၊ နန်းဆေး(လနတ်သားအမည်) စသည်ဖြင့် ဖြစ်လာကြတော့သည်။ ခါးဒီးယန်းလူမျိုးမှ အထင်ရှားဆုံး နက္ခတ်ပညာရှင် ၂ ဦး ပေါ်လာခဲ့သည်။ နဘူရီမန်းနု ၅၀၀ ဘီစီခန့်နှင့် ကီဒင်းနု ၄၀၀ ဘီစီခန့်တို့ ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဤခါးဒီးယန်းတို့၏နက္ခတ်ပညာကို ဂရိတို့ ဆက်ခံရရှိခဲ့ကြသည်။

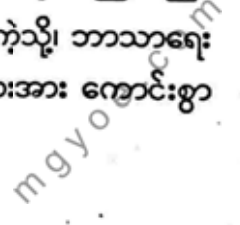
၃၀၀၀ ဘီစီ၊ ဟစ်တိုက် လူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ

အာရှေဗျသဲကန္တာရတစ်ဝိုက်ရှိ မြက်ခင်းပြင်တွင် သိုး၊ နွားများကိုထိန်းကျောင်းရင်း ခြေသလုံးအိမ်တိုင်၊ ပြုနေကြသူများသည် ၃၀၀၀ ဘီစီခန့်မှစ၍ ရေကြည်ရာ မြက်နုရာရှာလျက် မြက်ခင်းပြင်မှ ထွက်ခွာလာခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့အနက် အချို့သည် အိန္ဒိယ၏အရှေ့ဘက်နယ်စပ်မှ ဥရောပတစ်တိုက်လုံးကိုဖြတ်လျက် အတ္တလန္တိတ်ပင်လယ်ကမ်းခြေအထိ ကျယ်ပြန့်စွာ အခြေစိုက်နေထိုင်လာကြသည်ကို အစွဲပြု၍ ၎င်းတို့ကို 'အင်ဒို-ဥရောပလူမျိုး' ဟု သမိုင်းဆရာတို့ အမည်ပေးခဲ့ကြသည်။ ၎င်း အင်ဒိုဥရောပအနွယ်မှ လူတစ်စုသည် ၂၅၀၀ ဘီစီခန့်၌ အချို့အဆို ၂၀၀၀ ဘီစီခန့်၌ အနွားတိုးလီးယား (အာရှမိုင်းနား)ဒေသသို့ ရောက်ရှိ၍ အခြေစိုက်နေထိုင်ကြသည်။ ၎င်းတို့ကို 'ဟစ်တိုက်' ဟုခေါ်သည်။ ရှိရင်း ရှေးအနွားတိုးလီးယန်းလူမျိုးတို့ကို ၎င်းတို့၏လက်အောက်ခံအဖြစ် နေခွင့် ပြုခဲ့ကြသည်။

ဟစ်တိုက်တို့သည် နတ်များစွာကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ ၎င်းနတ်များတွင် ၎င်းတို့၏ မူလနတ်များလည်း ပါသည်။ အိမ်နီးနားချင်းနိုင်ငံမှ ကိုးကွယ်ကြသည့်နတ်များလည်း ပါသည်။ ၎င်းတို့ အင်ပါယာ ထူထောင်နိုင်သည့် အခါ၌ ၎င်းတို့နိုင်ခဲ့သောနိုင်ငံမှ နတ်များလည်း ပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့အနက် အကြီးဆုံးနတ်မှာ လေမုန်တိုင်းနတ်၏ မိန်းမဖြစ်သော နေနတ်သမီး ဖြစ်သည်။ ၎င်း နေနတ်သမီးအပြင် နေနတ်သားလည်း အများအပြား ရှိသေးသည်။ အချို့က မြေစောင့်နတ်ကို ကိုးကွယ်ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ၎င်းပြင် လေမုန်တိုင်းနတ်ကို ကိုးကွယ်ရာ၌လည်း တစ်မြို့ကကိုးကွယ်သော လေမုန်တိုင်းနတ်နှင့် အခြားမြို့ကကိုးကွယ်သည့် လေမုန်တိုင်းနတ် မတူကြပေ။ ၎င်းပြင် ဟစ်တိုက်တို့သည် နွားသိုးကိုလည်း မြင့်မြတ်သောတိရစ္ဆာန်အဖြစ်ဖြင့် ကိုးကွယ်ကြသေးသည်။ ဤနတ်များသည် လူများကဲ့သို့ နေထိုင်စားသောက်မှု ရှိကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြသောကြောင့် ဟစ်တိုက်တို့သည် ၎င်းတို့၏နတ်ရုပ်များကို နေ့စဉ် ရေချိုးပေးသည်။ အဝတ်အစား လဲပေးသည်။ ဆွမ်းတင်သည်။ နတ်ရှေ့၌ လိုရာဆုကို တောင်းကြသည်။ ကျူးလွန်ခဲ့သောအပြစ်များကိုလည်း ခွင့်လွှတ်ရန် တောင်းပန်ကြသည်။ ၎င်းတို့ကိုးကွယ်သော နတ်များသည် အတိတ်နိမိတ်ပြသသည်ကို လေ့လာပြီး၊ ရှေ့ မည်သို့ဖြစ်မည်ကို သိနိုင်သည်ဟု ဟစ်တိုက်တို့ ယုံကြည်ကြသည်။ ဆူးမားရီးယန်းကဲ့သို့ပင် နတ်ပူဇော်သည်။ တိရစ္ဆာန်များကိုသတ်၍ တိရစ္ဆာန်၏အသည်း၌ပေါ်နေသော အမှတ်အသားများအရ ရှေ့ဖြစ်ကို ဟောကြသည်။ ၎င်းအပြင် ဝတ်ကျောင်း၌ မြင့်မြတ်သည်ဟုယူဆ၍ ကိုးကွယ်ထားသော ငှက်များ၏အသွားအလာကိုကြည့်ပြီး ဘုန်းကြီးများက ရှေ့ဖြစ်ကို ဟောကြသေးသည်။

ဟစ်တိုက်တို့သည် ၂၀၀၀ ဘီစီခန့်၌ ဘက်စုံတိုးတက်လျက် အီဂျစ်နှင့် အဆီးရီးယားအင်ပါယာကို ပခုံးချင်း ယှဉ်ပြိုင်နိုင်သည့်အထိ ဖြစ်လာသည်။ ဟစ်တိုက်တို့သည် ပထမ၌ တစ်မြို့တစ်နိုင်ငံသဘောဖြင့် အကွဲကွဲအပြားပြား နေလာခဲ့ကြရာမှ ဟစ်တိုက်နိုင်ငံကလေးများရှိဘုရင်များက တစ်စည်းတစ်လုံးတည်းဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့် အပြင် ပြည်ပကိုပါတိုက်ခိုက်၍ ဟစ်တိုက်အင်ပါယာကို ထူထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ပထမအင်ပါယာခေတ်ကို ၁၉၀၀ ဘီစီ မှ ၁၆၅၀ ဘီစီအထိ၊ ဒုတိယအင်ပါယာခေတ်ကို ၁၄၀၀ ဘီစီ မှ ၁၂၀၀ ဘီစီ အထိ ထူထောင်နိုင်ခဲ့ကြသည်။

ဤ ဟစ်တိုက်အင်ပါယာခေတ်၌ ရှင်ဘုရင်သည် အခြားအရေးများ၌ အဓိကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဘာသာရေး၌လည်း ခေါင်းဆောင် ဖြစ်သည်။ ဆိုင်ရာပိုင်ရာ အရှင်သခင်နတ်များသည် တိုင်းသူပြည်သားများအား ကောင်းစွာ

စောင့်ရှောက်ရန်လည်း ၎င်းကပင် တာဝန်ယူရသည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်ဘုရင်သည် တစ်ခါတစ်ရံ စစ်ချီစစ်ထွက်မှု မပြုနိုင်ဘဲ ဗိုလ်ချုပ်အားလွှဲအပ်ခဲ့ပြီး၊ ဘာသာရေးအခမ်းအနားအချို့ကို ကိုယ်တိုင်ခေါင်းဆောင်ရသည်။

လွှဲ၍ရသောအခမ်းအနားဖြစ်မှု ကိုယ်တိုင်မတက်ဘဲ ကိုယ်တိုင် ပွတ်သပ် မန်းမှုတ်လုပ်ပေးလိုက်သော ပေါင်မုန့်တစ်လုံးက သူ့အား ကိုယ်စားပြုရသည်။ ဤဘုရင်ကြီးသေလျှင် နတ်ဖြစ်သည် ဟုလည်း ယုံကြည်ကြသည်။ ဘုရင်သေက နတ်ရွာစံသည် ဟုဆိုသကဲ့သို့၊ ရှင်ဘုရင်ကြီး နတ်ဖြစ်သွားသည်ဟု တိုင်းသူပြည်သားများက ဆိုကြသည်။

ဒုတိယ ဟစ်တိုက်အင်ပါယာ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ခန့် ကြာပြီးနောက် ယိမ်းယိုင်စပြုလာသည်။ နောက် အဆီးရီးယန်းတို့ အလုံးအရင်းနှင့် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်၍ ဟစ်တိုက်အင်ပါယာလည်း ပြိုကွဲသွားပြီး နောက်ပိုင်း၌ ဟစ်တိုက်တို့လည်း ပျောက်ကွယ်သွားတော့သည်။

၃၀၀၀ ဘီစီ၊ ဖိနစ်ရှန် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ

ပင်လယ်နီကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်၌ နေကြသော ဆမိုက်အနွယ် ကေနန်နိုက် ခြေသလုံးအိမ်တိုင်သမားများသည် ဆီးရီးယားမြောက်ဘက်ရှိ ဖိနစ်ရှားနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်၍ အခြေစိုက် နေထိုင်ကြသည်။ ၎င်းတို့ကို ဂရိတို့က လူနီဟုခေါ်သည်။ ဤဖိနစ်ရှန်တို့သည် ကမ္ဘာ့သမိုင်း၌ ပင်လယ်နှင့်အသက်မွေးသူများတွင် ရှေးအကျဆုံး ဖြစ်သည်။ ဖိနစ်ရှန်တို့သည် နောက်ပိုင်း၌ ကိုလိုနီနယ်များကိုပင် ထူထောင်လာနိုင်သည်။ အချို့ကမူ ရောမမြို့နှင့် အပြိုင် ထူထောင်ခဲ့သော ကာသေ့မြို့မှလွဲ၍ ကြီးမားသောနိုင်ငံ မရှိကြောင်း၊ တစ်ဖန် ဤဖိနစ်ရှန်တို့ကို စကယ်ဟု ခေါ်ကြပြီး ၎င်းတို့နေခဲ့သောကျွန်းကို စကယ်လီကျွန်းဟု ခေါ်ရာမှ စစ္စလီကျွန်းဟု ခေါ်တွင်လာကြကြောင်း ဆိုသည်။ ဖိနစ်ရှန်တို့သည် နတ်များစွာ ကိုးကွယ်ကြသည်။ နေနတ်သား၊ လနတ်သမီး၊ မြေဩဇာနတ်သမီး စသည်ဖြင့် နတ်များစွာ ရှိသည်။ ၎င်းနတ်များအနက် (ဘေးအယ်)သည် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ ဖိနစ်ရှန်တို့သည် နတ်များကို ပူဇော်ပသကြရာ၌ ကြောက်စရာကောင်းလှသည်။ ကလေးကိုပင်သတ်၍ ယဇ်နတ်ပူဇော်ခဲ့သော အလေ့ကို တွေ့ရှိရသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ပါရှားနှင့် မက်ဆိုဒိုနီယားနိုင်ငံတို့၏လက်အောက်သို့ ရောက်သွားခဲ့၏။

၃၀၀၀ ဘီစီ၊ ကရိတန် (မိနော့အန်) လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ

ဂရိကျွန်းဆွယ်သို့ ဂရိများမရောက်မီ ကျွန်းများစွာ၌ အေဂျီယင် (အေဂျင်) လူမျိုးများ နေထိုင်ကြသည်။ အေဂျီယင်တို့သည် အီဘာရီယန်းခေါ် မြေထဲပင်လယ်ဒေသမျိုးနွယ်မှ ဆင်းသက်လာသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ဤ အေဂျီယင်များကို ကရိကျွန်း၌နေသည်ကို အစွဲပြု၍ ကရိတန်ဟု ခေါ်ကြသည်။ ကရိတန်တို့သည် ဆမိုက်နှင့် အာရီယန်တို့မပေါ်မီ ၄၀၀၀ ဘီစီခန့်ကပင် သမိုင်းဇာတ်ခုံပေါ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြပြီး ပင်လယ်ရေကြောင်းခရီး၌ ကျွမ်းကျင်ကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ဂရိတို့ထက် စောစီးစွာ ယဉ်ကျေးမှုရှိကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းပြင် အီဂျစ်တို့နှင့် မရှေးမနှောင်း ယဉ်ကျေးမှုရှိကြသူများဖြစ်ပြီး ၂၅၀၀ ဘီစီမတိုင်မီက ဂရိကျွန်းသို့ အီဂျစ် ယဉ်ကျေးမှု ပျံ့နှံ့လာခဲ့သည်။ အချို့အဆို အေဂျီယင်တို့သည် ၃၀၀၀ ဘီစီ မတိုင်မီက ကျောက်ခေတ်နှောင်းအဆင့်မျှသာ ရှိခဲ့သော်လည်း ၃၀၀၀ ဘီစီမှစ၍ ယဉ်ကျေးမှုရှိလာခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ကြောင်း ဆိုသည်။

၂၅၀၀ ဘီစီ၌ မိနော့ဘုရင်က နိုင်ငံငယ်များကို စုစည်း၍ ဧကရာဇ်နိုင်ငံအဖြစ်တည်ထောင်ပြီး တန်ခိုးလည်း ကြီးထွားလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဂရိဒဏ္ဍာရီ၌ မိနော့ဘုရင်ကို ဇေယုစ်နတ်မင်းနှင့် ဥရောပနတ်သမီးတို့မှ မွေးဖွားလာသူဟု ဆိုသည်။ မိနော့ခေတ်၌ မြို့ကြီးပြကြီးများကိုလည်း တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ မိနော့ဘုရင်ကို

အစွဲပြု၍ ဂရိခေတ်ကို မိနော့ခေတ်၊ ကရိတန်လူမျိုးကိုလည်း မိနော့လူမျိုး သို့မဟုတ် မိနော့အန်လူမျိုးဟူ၍ ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ လူတန်းစားအားဖြင့် ထိပ်ပိုင်းတွင် ဘုန်းကြီးများ၊ ဘုရင်နှင့် မှူးမတ်များ၊ အလယ်ပိုင်းတွင် ကုန်သည်များ၊ စစ်မှုထမ်းများ၊ လက်မှုပညာသည်များနှင့် အောက်ပိုင်းတွင် ဆင်းရဲသား လုပ်သားပြည်သူများ ပါဝင်သည်။ ဘာသာရေး၌ မိနော့အန်လူမျိုးတို့သည် တိုးတက်မှု မရှိသေးပေ။ ၎င်းတို့နှင့်နီးစပ်သော အာရှမိုင်းနားမှ လူမျိုးများကဲ့သို့ အမိဝိညာဉ်နတ်သမီးကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ အချို့အဆို မြွေနတ်သမီးကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။

၂၀၀၀ ဘီစီ၊ ဂရိလူအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုးကွယ်မှုများ

ဂရိကျွန်းဆွယ်တွင် ကရိတန် သို့မဟုတ် မိနော့အန်လူမျိုးတို့ အခြေစိုက်နေထိုင်ခဲ့သည်ကို အထက်၌ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၀ ဘီစီခန့် ရောက်သောအခါ ဂရိကျွန်းဆွယ်သို့ အာရိယန်အနွယ်ဖြစ်သော အာကေးယန်လူမျိုးများ ဝင်ရောက်လာကြပြန်သည်။ ၁၄၀၀ ဘီစီမတိုင်မီတွင် မိဆေးနေးမြို့သားများသည် အီဂျစ်၊ ကရိတန်တို့နှင့် နန်းပြိုင်နေခဲ့ကြသည်။ ၁၁၀၀ ဘီစီခန့်တွင် အာရိယန်အနွယ်ဖြစ်သော ဒုတိယအသုတ် ဒိုရိယန်လူမျိုးများ ထပ်မံ ဝင်ရောက်လာပြီး မြို့ပြများကိုသိမ်းပိုက်၍ ဘုရင်မြှောက်ကာ အခြေစိုက်နေထိုင်လာကြပြန်သည်။

ဤ ဒိုရိယန်လူမျိုးများကို ဂရိကျွန်းဆွယ်၌နေသည်ကို အစွဲပြု၍ ဂရိဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ကြသည်။ အချို့က ၂၀၀၀ ဘီစီခန့်တွင် ဂရိတို့သည် ဘောလကန်တောင်တန်းများတွင် နေထိုင်ကြရာမှ ၁၅၀၀ ဘီစီခန့်တွင် အေဂျင်ကမ္ဘာ သို့ ဝင်ရောက်လာကြသည်။ ၁၄၀၀ ဘီစီတွင် ကရိကျွန်းမင်းနှင့် အင်အားချင်းပြိုင်လာကြလေသည်။ ၁၁၈၀ ဘီစီခန့်တွင် အေဂျင်ကမ္ဘာသည် ဂရိအမျိုးသားတို့၏လက်တွင်းသို့ ကျဆင်းသွားရလေသည်ဟု ဆိုသည်။ အချို့က ဂရိလူမျိုးတို့ကို ဟယ်လင်အမည်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မှ ဆင်းသက်လာကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြသောကြောင့် ဟယ်လင်စ် ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြောင်း၊ ၎င်းနောက် ဂရိအမျိုးသားတို့၏ နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးခြင်းကိုခံရသော အေဂျင်တို့သည် တိုင်းတစ်ပါးသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သွားခဲ့ရကြောင်း၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသောသူများသာလျှင် ကျန်ရှိနေရကား အေဂျင် ယဉ်ကျေးမှုသည် တိမ်ကော ပျောက်ကွယ်သွားရကြောင်း၊ ဂရိလူမျိုးများထဲတွင် အာခီယန်၊ ဒိုရိယန်၊ အိုင်အိုရိယန်၊ အေအိုလီယန် စသည့်လူမျိုးများ ပါဝင်ကြသော်လည်း ၎င်းတို့အားလုံးသည် ဂရိလူမျိုးများသာဖြစ်ကြောင်း ဆိုပါ သည်။ ဂရိတို့သည် အေဂျီယင် (အေဂျင်)ခေါ် ကရိတန် ခေါ် မိနော့အန်တို့၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အမွေအနှစ်များကို ဆက်ခံခဲ့ကြသည်။ ဂရိတို့သည် အေဂျီယင်ခေါ် ကရိတန်တို့၏ယဉ်ကျေးမှုကို ဆက်ခံခဲ့သည့်အားလျော်စွာ ကရိတန် ခေါ် မိနော့အန်တို့ကိုးကွယ်ခဲ့သော အမိဝိညာဉ်နတ်သမီးကိုလည်း ဆက်လက် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည် ဟုယူဆနိုင်သည်။

ဇ.ဆိုတော် ဟိုးမား မပေါ်မီက ဂရိတို့သည် သဘာဝဝတ္ထု ပစ္စည်းတိုင်း၌ ဝိညာဉ်ရှိသည် ဟုယူဆကာ အစား အစာများ ပူဇော်လေ့ရှိကြသည် ဟုဆိုသည်။ သစ်ပင်၊ တောတောင်၊ စိမ့်စမ်း စသည်များ၌ လည်းကောင်း၊ ၎င်းနှင့် တိရစ္ဆာန်များ၌ လည်းကောင်း ထူးဆန်းသောတန်ခိုးရှိသည် ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ မြေအောက်မှောင်အတွင်း၌ သတ္တိထူးရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် သစ်ပင်များကို ပေါက်စေလျက် မြစ်များ၏ရေအလျှင်ကို ပေးသည် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သမုဒ္ဒရာအောက် နက်စွာသောအရပ်၌ နေသူတစ်ဦးကလည်း သမုဒ္ဒရာတွင် လှိုင်းတံပိုးကိုထစေ သည် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မြင့်မားသောကောင်းကင်တွင် နေသူတစ်ဦးကမူ နေ၊ လ၊ မိုး စသည်များကို အုပ်ချုပ်သည် ဟူ၍လည်းကောင်း ထင်မှတ်ကြသည်။ ဂရိလယ်သမားများသည် မိုးခြိမ်းခြင်း၊ မိုးကြိုးပစ်ခြင်းကို ကြောက်ပြီး၊ မိုးရွာ၍ သီးနှံကောင်းက ဝမ်းသာကြသည်။ အချို့ဂရိတို့သည် လင်းယုန်ငှက် ကို 'ကောင်းကင်နတ်' ဟုယူဆကြသည်။

အချို့နတ်များသည် လူတို့နှင့် သင့်တင့်၍၊ အချို့နတ်များသည် လူကို ရန်သူသဖွယ် သဘောထားသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ၎င်းနတ်များသည် သီးသန့်နေရာတစ်ခုတွင် နေကြလျက် ၎င်းတို့ အမျက်ပြေစေရန်အတွက်၊ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ကူညီစေရန်အတွက် အစားအစာဖြင့် ၎င်းတို့အား ပူဇော်ရမည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ မြေနတ်ကို ပသ လိုလျှင် သိုးကိုသတ်၍ လည်ချောင်းသွေးကို မြေတွင်စီးဆင်းစေခြင်းဖြင့် မြေနတ်ထံ ရောက်၏ ဟုယူဆကြသည်။ ကောင်းကင်နတ်အတွက် သိုးကိုမီးရှို့၍ အငွေ့အသက်ကို မီးခိုးနှင့်ပျံတက်စေလျှင် မိုးနတ်ထံ ရောက်၏ ဟု ယူဆကြသည်။ ကာလကြာသော် ဤနတ်များကိုပင် ဂရိတို့က ဘုရားနှင့် ဘုရားမများ ဟုသမုတ်လျက် ကိုးကွယ်ကြ၏။ အစောပိုင်းတွင် ဘုရားကျောင်းမရှိ၍ အိမ်ခြံအတွင်းရှိ မြေကွက်လပ်တစ်ခုတွင် ရှိခိုးကြသည်။

၎င်းအပြင် ဂရိတို့သည် အေဂျင် ကမ္ဘာသို့မရောက်မီ မြက်ခင်းဒေသ၌ လှည့်လည်သွားလာနေကြစဉ်က ကိုးကွယ်ခဲ့သော ကောင်းကင်ဘုရားတစ်ပါး ရှိသည်။ 'မိုးဘုရား' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'မိုးကြိုးဘုရား' ဟူ၍လည်းကောင်း အမျိုးမျိုးခေါ်ကြသည်။ အင်ဒိုဥရောပ ဘာသာဖြင့် 'ကောင်းကင်' ဟုအဓိပ္ပာယ်ရသည့် 'ဇုစ်၊ ဇေယု၊ ဇီယာဒ်' ဘွဲ့ဖြင့် ခေါ်ကြသည်။ နောင်အခါ ဇုစ်သည် ဂရိတို့ ဘုရားများအနက် ဘုရားချုပ် ဖြစ်လာသည်။ အေဂျင် (အေဂျီယင်) တို့၏ မြေနတ်ကိုလည်း ဂရိတို့က 'ဒီမီတာ' (အမိမြေကြီး) ဘုရားမဘွဲ့ဖြင့် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသေးသည်။

ဟိုးမားကဗျာပါ ဂရိဘုရားများ

၈၀၀ ဘီစီမတိုင်မီ ကာလအတွင်း၌ နာမည်ကျော် ဂရိစာဆိုတော်ကြီး ဟိုးမား၏ အီလီယာဒ်ကဗျာ ပေါ်လာသည်။ ကဗျာတွင် နတ်များစွာ၏အကြောင်းလည်း ပါဝင်သည်။ ၎င်းကဗျာအရ သိရှိရသည်မှာ ဂရိတို့သည် နတ်အများအပြားကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့အနက် ဇေယုနတ်မင်းကြီးသည် အချုပ်အခြာဖြစ်သည်။ 'ပင်လယ်စောင့်' ခေါ် ဆိုင်ဒွန်နတ်၊ ဇေယု၏မိဖုရား ဟောရာနတ်၊ အားရကံစံ ခေါ် စစ်နတ်၊ အာပိုလို ခေါ် အလင်းရောင်နတ်၊ ဒေမေတယ် ခေါ် လယ်ယာမြေကြီးစောင့်နတ်သမီး၊ ဒီယောနီဆီးယုစ် ခေါ် သေရည်နှင့် အကုသိုလ်နတ်၊ အာသေနာ ခေါ် မြို့ပြအသိဉာဏ်နှင့် ကုန်သွယ်မှုနတ်၊ ဟယ်မက်စ် ခေါ် တမန်တော်နတ်၊ အာဖရီဒီတာ ခေါ် အချစ်နတ်သမီး၊ အာရ်တေမိ ခေါ် စန္ဒာနှင့်မုဆိုးနတ်များသည် ဂရိတို့၏ ထင်ရှားသောနတ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းနတ်များသည် သေခြင်းကင်းပြီး အိုလင်ပျံစံတောင်ရှိ လူတို့မမြင်နိုင်သော ဗိမာန်နန်း၌ စံမြန်းကြကာ လူ့ပြည်သို့ မကြာမကြာလာရောက်လေ့ရှိကြသည် ဟုယုံကြည်ကြသည်။

ဟာဒေးစ် ခေါ် ပြိတ္တာဘုံတွင် ပလူတိုနှင့် ပယ်ဆေးဖော်နီး ခေါ် နတ်ဆိုးများကအုပ်ချုပ်၍၊ လူသားများ သေလျှင် ထိုဘုံသို့ ရောက်ကြသည်။ သူရဲကောင်းနှင့် သူတော်ကောင်းတို့သေလျှင် အေလီဆီယန် ခေါ် ကောင်းချီးပေးသောဘုံသို့ ရောက်ကြသည်။ ပြိတ္တာဘုံအောက်နိမ့်သော တာတာရစ်နတ်ဆိုးကြီးအုပ်ချုပ်သည့် ငရဲဘုံသို့မူ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသူများ၊ ယုတ်မာညစ်ညမ်းသူများ ရောက်ကြသည် ဟုယုံကြည်ကြသည်။ အချို့ကမူ ဂရိတို့သည် လူသေလျှင် ကောင်းဆိုးမခွဲဘဲ တန်းတူထားလျက် မြေအောက် ဟေဒစ်ပြည်သို့ရောက်ကြကာ ဘုရား ပလူတိုနှင့် ဘုရားမ ပယ်ဆေးဖော်နီး (ပါစီဖို) လင်မယား၏အုပ်ချုပ်ခြင်းကို ခံရသည် ဟုယုံကြည်ကြသည်။ အလွန်ရဲစွမ်းရှိသူများသာ လူမရောက်ပူးသေးသော အနောက်ဘက်သမုဒ္ဒရာကျွန်းကြီးတစ်ကျွန်းဝယ် ဘုရားများစံစားသောစည်းစိမ်ဖြင့် သေခြင်းကင်းကာ နေရမည် ဟုယုံသောကြောင့် ယခုဘဝတွင် ကောင်းသောနှလုံးသားဖြင့်နေနိုင်ရန် မကြိုးစားဘဲ ရဲစွမ်းသတ္တိပြရန်ကိုသာ ကြိုးစားကြသည် ဟုဆိုသည်။

ဤကမ္ဘာမြေကြီးသည် ပြား၍ အလယ်တွင် အိုလင်ပျံစံတောင်ကြီး ရှိသည်ဟုလည်း ယုံကြည်သည်။ ဂရိတို့သည် ဇေယုနတ်မင်းကြီးနှင့် အာသေနာနတ်များအတွက် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးနှင့် နတ်ကွန်းများကိုဆောက်၍

ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းပြင် ဂရိတို့သည် ရှေးထုံးစံအတိုင်း လူသေက မီးသဂြိုဟ်သောအလေ့အထ ရှိသည်။ ရှေးထုံးစံအတိုင်း သေသူကိုရည်စူး၍ သံချိုင်းတွင် အစားအသောက်သွားထားလေ့ ရှိသည်။

ဂရိတို့သည် ဒေသစွဲရှိ၍ တစ်စုနှင့်တစ်စု တိုက်ခိုက်လျက် ဘုရားလည်း မတူကြချေ။ ထို့ကြောင့် ၁၀၀၀ ဘီစီကျော်တွင် သီးခြားမြို့ပေါင်းများစွာ ရှိသည်။ နောက် အဂေါ့စ်ပြည်ထောင်စု၊ စပါတာပြည်ထောင်စု၊ အေသင်ပြည်ထောင်စု၊ သီဘီစီပြည်ထောင်စု ဟူ၍ ၄ စုပေါ်လာသည်။ သို့ရာတွင် သတ်မှတ်သောရာသီ၌ ကျင်းပပြုလုပ်သော ဘုရားပွဲတော်၊ နှစ်စဉ်ကျင်းပသော အာပိုလိုပူဇော်ပွဲကြီး၊ ၄ နှစ် ၁ ကြိမ်ကျင်းပသော အိုလံပစ် အားကစားပွဲတော်မျိုးနှင့် ဘာသာရေးအဆုံးအဖြတ်ခံယူသော ခုံကိစ္စမျိုးတို့၌ တစ်မြို့တစ်နေရာတည်း၌ လာရောက်စုစည်းလျက် ရှိသည်။

တိုင်းရင့် ခေါ် မင်းဆိုးများခေတ်

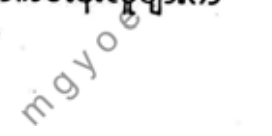
၆၀၀ ဘီစီမှ ၅၀၀ ဘီစီအတွင်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော မင်းဆိုးများခေတ်၌ ဂရိတို့သည် အကျိုးများရာများကြောင်းများကို စိတ်ဝင်စားလာကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မကောင်းမှုကိုရှောင်ကာ ကောင်းမှုကို ပွားစည်းအပ်ကြောင်း နားလည်လာကြသည်။ ဘုရားများသည် မကောင်းမှုကို ဘယ်သောအခါမျှ မလုပ် ဟုယုံကြည်လာကြသဖြင့် ရှေးအယူအဆများကိုလည်း ပြုပြင်လာကြသည်။

ယခုလက်ရှိဘဝ၏ ဆိုးပြစ်များအတွက် သေသည်၏အခြားမဲ့၌ အပြစ်ဒဏ်ခံရသည်ဟု အယူအဆများ တိုးတက်လာသည်။ ဟေးဒ်မှာ ငရဲပြည်ဖြစ်လာ၍၊ ထိုပြည်တွင် ကြီးစွာသောအစောင့်ခွေးကြီး စာဗေရပ်စ် ရှိသည်ဟုယူဆကြပြန်သည်။ ကောင်းမှုရှင်များကလည်း တမလွန်တွင် ချမ်းသာရာရမည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ရှေးက သူရဲကောင်းများ စံစားသောကျွန်းသည် ယခုအခါ အကျင့်ဖြူစင်သူတို့၏နေရာ ဖြစ်လာသည်။ ဒယ်လဖီတွင် ရှိသော အာပိုလိုဘုရားကျောင်းတွင် ဗေဒင်မေးခြင်းလည်း ပို၍ ခေတ်စားလာသည်။ ဤခေတ်၌ ဂရိတို့သည် ဘက်ပေါင်းစုံမှ တိုးတက်လာခဲ့ကြသည်။ အတွေးအခေါ်ရှင်ကြီးများ၊ သဘာဝတ္ထပညာရှင်များ၊ သိပ္ပံပညာရှင်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများလည်း ပေါ်ပေါက်လာကြသဖြင့် အတွေးအခေါ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အသိအမြင်များလည်း အလွန်တိုးတက်လျက် ရှိကြသည်။ ဘာသာရေးဘက်တွင်လည်း အေသင်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ ဘာသာရေးကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း တွေ့ရှိရသည်။

ဒီမိုကရေစီအေသင်မြို့ ဘာသာရေး

ဂရိ ၄ ပြည်ထောင်စုအနက် အေသင်မြို့ ပြည်ထောင်စုသားတို့သည် ဘုရားနှင့် ဘုရားမတို့ကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည့်အပြင် ယဇ်ပူဇော်မှုများလည်း ပြုခဲ့ကြသည်။ ဟိုးမား၏ကဗျာပါ ဘုရားများကိုလည်း ယုံကြည်ကြသည်။ ၄ နှစ် ၁ ကြိမ် ကျင်းပသော ပန်နပ်သီနီးယား ယဇ်ပွဲကြီး၌ ဘုရားများအား နိုင်ငံစရိတ်ဖြင့် ပူဇော်ကြသည်။ ဘာသာရေးအဆုံးအမရှိသည့် ဘုန်းကြီးလည်း မရှိ။ ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုအကျိုးကိုလည်း အယူမရှိချေ။ ထုံးစံအရ ယဇ်ပူဇော်မှုကို မစေဘဲလုပ်ရသည်။ စေ့သောအခါမှပြုလုပ်လျှင် ဘုရားများက အပြစ်ပေးလိမ့်မည် ဟုယုံကြည်ကြသည်။

နောက်တစ်ဆင့်တက်၍ ယခုဘဝဆိုးကသေလျှင် မြေအောက်အမှောင်လောက၌ နေရမည်။ ယခုဘဝကောင်းနေလျှင် ထာဝရငြိမ်းချမ်းသည့် အယ်လ်လီစီယန်ဥယျာဉ်တွင် တမလွန်ဘဝအဖြစ် နေကြရမည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ယင်းငြိမ်းချမ်းသောအရပ်ကို ဩဖီယပ်စ်မှ မှော်ဆရာများက ညွှန်ပြနိုင်သည်ဟု အောက်တန်းလူများက

ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သြဖိယပ်စ်ကျမ်းစာကို လေးစားကြသည်။ ထိုမှော်ဆရာတို့ပြောချက်ကို အမှန် ထင်၍ နေ့စဉ်တိုင်ပင်လျက် အမှုကိစ္စကိုဆောင်ရွက်ကြသည်။

၎င်းအပြင် အရှေ့တိုင်းဖြစ်သော အီဂျစ်နှင့် အာရှမိုင်းနားမှ ကုန်သည်များ ဝင်ထွက်နေသဖြင့် ၎င်းတို့ယူခဲ့သော အာရှမိုင်းနားမှ 'အမိမြေကြီး' ခေါ် အစ်စစ် (အိုင်ဇစ်) ဘုရားမနှင့် အီဂျစ်မှ 'နေ' ခေါ် အမွန်ဘုရားတို့ ကိုလည်း ဂရိတို့ ကိုးကွယ်ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဤအယူများကို ဖစ်ကိုဇင်းဝါဒကြောင့် သံသယဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ဘုရားများ အမှန်ပင်ရှိစေကာမူ လူသားတို့ကဲ့သို့ ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် သဘောထားများ မရှိနိုင်။ ဟိုးမားမော်ကွန်းတွင်ပါ သော 'ဘုရားချင်း စစ်တိုက်ခန်း၊ ဘုရားလင်မယား ရန်ဖြစ်ပြီး၊ ဘုရားစိတ်ကောက်ခန်း' တို့ကိုလည်း 'ဟုတ်ဟန် မတူ'ဟု တွက်ဆလာကြသည်။ ထိုအချက်များကို အရစ်တိုဖိန်းနှင့် ယူရစ်ဖစ်ဒ်တို့က ပြဇာတ်များ၊ လွမ်းဇာတ်များဖြင့် မီးမောင်းထိုးပြခဲ့သည်။

၉၀၀ ဘီစီ၊ အေထရူးကင်း(ထရပ်စကင်း)နှင့် ရောမလူ့အဖွဲ့အစည်းတို့၏ ကိုးကွယ်မှုများ

၂၀၀၀ ဘီစီခန့်တွင် ရောမသို့ အင်ဒိုဥရောပအနွယ်များ ဝင်ရောက်လာကြသည်ဟု ဆိုသည်။ အချို့အဆိုကား ၎င်းတို့သည် ဆွစ်ဇာလန်ပြည်၊ သို့မဟုတ် အဲလ်တောင်တန်း၏ မြောက်ဘက်ဆီမှ ဆင်းသက်လာသူများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဂရိတို့လည်း ဝင်ရောက်အခြေစိုက် နေထိုင်လာကြသည်။

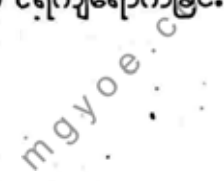
ရောမတို့၏ ဒဏ္ဍာရီအရ ရောမမြို့ကို ၁၀၀၀ ဘီစီခန့်၌ တည်ပြီး၊ ရောမူလုစ်မင်းသား တည်ခဲ့သည်ကို အစွဲပြု၍ 'ရောမ' ဟုခေါ်ကြောင်းနှင့် နောက် အီတာလုစ်မင်း နန်းတက်ချိန်မှစ၍ 'အီတလီ'ဟု ခေါ်တွင်လာကြ သည်ဟု ကြားဖူးကြောင်း ဂရိပညာရှင် အရစ္စတော်တယ်က ဆိုသည်။

ဒဏ္ဍာရီတစ်ခုကမူ 'ရိုမြူလာစ်'နှင့် 'ရေမာစ်'အမည်ရှိ အမြွှာညီနောင်က ရောမနိုင်ငံကို (ဧပြီ ၂၁ ရက် ၇၅၂ ဘီစီ)တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းဒဏ္ဍာရီကို သမိုင်းဆရာတို့က ယုတ္တိယုတ္တမရှိဟု ဆိုကာ လက်မခံကြချေ။

သမိုင်းဆရာအချို့ကမူ ထိုအချိန်၌ တောနေလယ်သမားတို့သည် ကုန်ပစ္စည်းများကို အေထရူးကင်းတို့နှင့် လာရောက်ကုန်ချင်းဖလှယ်သောနေရာ၌ ရောမအမည်ဖြင့် ရွာတည်ပြီး လက်တင်လူမျိုးတို့ နေထိုင်ကြောင်း၊ ၇၅၀ ဘီစီတွင် အေထရူးကင်းတို့ တိုက်ခိုက်သိမ်းယူခဲ့ကြောင်း၊ အေထရူးကင်းတို့ သိမ်းယူပြီးနောက် ကယ်ပီ တော်လ်တောင်ကုန်းပေါ်တွင် ဂျူပီတာဘုရားအတွက် ကျောင်းကြီးကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြောင်း ဆိုသည်။

အေထရူးကင်းတို့ကား ၉၀၁ ဘီစီခန့် (အချို့အဆို ၁၀၀၀ ဘီစီခန့်) တွင် ရောမသို့ ဝင်ရောက်လာကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ယဉ်ကျေးမှုလည်း ပါလာသည်။ မည်သည့်အရပ်မှ ဝင်ရောက်လာကြသည်ကိုမူ အတိအကျမသိသော် လည်း ဝတ်စားမှု၊ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အနုပညာလက်ရာအရ အာရှသားဆန်သောကြောင့် အာရှမိုင်းနားမှဝင်ရောက် လာသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ၇၀၀ ဘီစီတွင် 'တာကွင်မင်းများ'ခေါ်သော အေထရူးကင်းမင်းဆက်ကို တည်ထောင် ခဲ့သည်။

ဘာသာရေးအားဖြင့် အေထရူးကင်းတို့သည် နတ်ဘုရား ၁၂ ပါးကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့အနက် မိုးကြိုးနှင့် လျှပ်စစ်ကိုအစိုးရသော 'တီနီယာ' ခေါ် နတ်သည် တန်ခိုးအကြီးဆုံး ဖြစ်သည်။ အေထရူးကင်းတို့သည် သိုး၊ နွားနှင့် လူများကို ယဇ်ပူဇော်ကြသည်။ စစ်သုံးပန်းများကိုလည်း ယဇ်ကောင်အဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။ သို့ သော် ပွဲတော်ကြီးကျင်းပသည့်အခါ၌သာ လူကို ယဇ်ပူဇော်လေ့ရှိသည်။ ရန်သူများကို သတ်နိုင်မှ ငရဲကျရောက်ခြင်း ကင်းလွတ်နိုင်မည် ဟုယုံကြည်ကြသောလူမျိုး ဖြစ်သည်။

၅၀၉ ဘီစီနှစ် ရောက်သောအခါ ရောမမှူးမတ်တို့က အေထရူးကင်းမင်းဆက်ဝင် တာကွင်ဘုရင်ကို မောင်းထုတ်၍ သမ္မတနိုင်ငံ ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။ အေထရူးကင်းတို့နှင့် မပြတ်စပ်ပွဲဆင်နွှဲနေကြရာ၊ ၄၀၀ ဘီစီ အစပိုင်း၌ အေထရူးကင်းတို့၏ ဘီအိုင်ခံတပ်ကို ရောမတို့ ထိုးဖောက်နိုင်သည့်မှစ၍ အေထရူးကင်းတို့ တစ်စတစ်စ တိမ်ကောပပျောက်သွားတော့သည်။

ရောမအင်ပါယာခေတ်

ရောမတို့သည် အေထရူးကင်းများကိုအောင်ပြီးနောက် ကာသေ့လူမျိုးတို့နှင့် ပူနစ်စစ်ပွဲ ၃ ကြိမ် ဆင်နွှဲခဲ့ရ ပြန်သည်။ တတိယပူနစ်စစ်ပွဲ ၁၅၀ဘီစီ-၁၄၆ဘီစီတွင် ကာသေ့မြို့လည်း ရောမလက်သို့ကျရောက်ပြီး ကာသေ့ လူမျိုးများလည်း ရောမကျေးကျွန် ဖြစ်ခဲ့ရတော့သည်။ ပူနစ်စစ်ပွဲပြီးနောက် မာဆေးဒိုးနီးယားနှင့် ဂရိနယ်အားလုံး ရောမလက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ပြန်သည်။ ရောမအင်ပါယာ ယိုယွင်းလာချိန်၌ ပြုပြင်ရေးခေါင်းဆောင်များ ပေါ်လာ သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် စစ်ဘုရင်များလည်း ပေါ်လာပြန်သည်။ စစ်ဘုရင်များကား ပထမ 'ကွန်ဆား' ခေါ် သမ္မတများပင် ဖြစ်သည်။ စစ်တိုက်အောင်မြင်မှုကို အကြောင်းပြု၍ လူထုမြှောက်စားကိုးစားကြရာမှ အာဏာရှင် ဘုရင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။

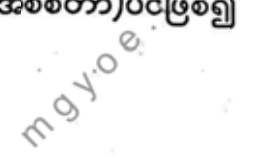
၎င်းတို့အနက် အထင်ရှားဆုံးမှာ ၅၇ ဘီစီ (အချို့အဆို ၅၆ ဘီစီ)တွင် ကွန်ဆားဖြစ်လာသော ကိုင်ဇာ (ဂျူလီယက်ဆီဇာ) ဖြစ်သည်။ ကိုင်ဇာသည် ရောမစစ်ဘုရင် ပွန်ပေနှင့် ပြင်သစ်၊ ဘယ်လ်ဂျီယံ၊ ဂျာမနီ၊ အင်္ဂလန်၊ အီဂျစ် စသည်တို့ကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ပြီးနောက် ၄၆ ဘီစီ (အချို့အဆို ၄၉ ဘီစီ)၌ အာဏာရှင်အဖြစ် ရောမကို အုပ်ချုပ်သည်။ ရောမတို့က မိမိအား ဘုရင်မြှောက်သော်လည်း လက်မခံဘဲ အုပ်ချုပ်သူအဖြစ်ဖြင့်သာ အင်ပါယာကို ခိုင်ခံ့အောင်စုစည်းခဲ့သည်။ ကိုင်ဇာသည် အီဂျစ်ကိုအောင်နိုင်ပြီးနောက် အီဂျစ်၌ ဘုရင်မ ကလီယို ပါထရာနှင့်ညား၍ သားတစ်ယောက်ပင် ရခဲ့သည်။ အီဂျစ်တို့သည် ဘုရင်ကို ဘုရားကဲ့သို့ ကိုးကွယ်ခြင်းကို ကိုင်ဇာက သိရှိခဲ့သည်။ ယင်းကို နည်းယူ၍ 'ဖိုးရမ်း' ခေါ် လူထုရင်ပြင်ရှိ သူ၏ကျောက်တူရုပ်ပုံတူအောက်တွင် 'မည်သူကမျှ မနိုင်စွမ်းသောဘုရား' ဟု ကမ္ပည်းထိုးခဲ့သည်။ ကိုင်ဇာကွယ်လွန်ပြီးနောက် ၂၃ ဘီစီတွင် တစ်ဦးတည်း အချုပ်အခြာအာဏာရှိသော ဩဂုစတပ်ကလည်း ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အကြီးအကဲရာထူးကို ခံယူခဲ့ပြန်သည်။

ကိုင်ဇာနှင့်ဩဂုစတပ် လက်ထက်တို့တွင် ရောမတွင် ဧကရာဇ်ဘုရင်ကိုကိုးကွယ်သောဝါဒ ထွန်းကားလာ သည်ဟု ဆိုသည်။ ဩဂုစတပ်ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ၎င်းတည်ထောင်ခဲ့သောအင်ပါယာလည်း တစ်စတစ်စ ယိုယွင်းလာရာ ရိုမိုလူ့ဩဂုစတပ်တုလစ် (အေဒီ ၄၈၆) မင်းလက်ထက်၌ ပျက်သုဉ်းခဲ့ရလေသည်။

ရောမတို့၏ဘာသာရေး

ရောမတို့သည် ဂရိတို့ကဲ့သို့ပင် တစ်ဆူတည်းသောဘုရားကို မကိုးကွယ်ကြဘဲ နတ်ဘုရားများစွာကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့တွင် ဂျူပီတာသည် ကောင်းကင်ဘုရားနှင့် ဘုရားချုပ် ဖြစ်သည်။ မားစ်သည် စစ် ဘုရား၊ ဗီးနပ်သည် အချစ်ဘုရားမ၊ ဂျူနိုသည် အမျိုးသမီးများမွေးဖွားခြင်းနှင့် လက်ထပ်ခြင်းကို စောင့်ရှောက်သော ဘုရားမ၊ အက်စတာသည် အိမ်တွင်းမီးဖိုရှင်မ၊ သေနာစ်သည် မြေကို ဩဇာဓာတ်ပေးသောဘုရား၊ မာကျူရီသည် ဘုရားအပေါင်း၏တမန်တော် ဖြစ်၍ ရောင်းဝယ်ရေးကိုစောင့်ရှောက်သည် စသည်ဖြင့် ယုံကြည်ကြသည်။

ထိုဘုရားများ၏ လူ့ဘဝတွင်ထင်ရှားသော စွန့်စားဆောင်ရွက်ပုံများကို ဇာတ်လမ်းပြု၍ ပြောဆိုလေ့ရှိရာ ရောမတို့သည် မိမိတို့၏ဘုရားမ ဗီးနပ်သည် ဂရိဘုရားမ အက်ဖရိုဒိုက်တီ (ဆီးမိုက်ဘုရားမ အစ်စတာ)ပင်ဖြစ်၍

မာကျူရီသည် ဟာမက်စ် ဖြစ်လျက် ဆေရက်စ်သည် ဒီမီတာ ဖြစ်သည်ဟု ဤသို့ စသည်ဖြင့် ယုံကြည်ကြသည်။ ဂရိဘုရားကျောင်းတွင် ဗေဒင်မေးသော အလေ့ကိုလည်း ယုံကြည်ကြသည်။ အထူးကင်းတို့၏ ယဇ်ကောင်အဆုတ်ကိုကြည့်၍ ဗေဒင်ဟောနည်းကိုလည်း ရောမတို့ ရရှိသည်။ ယဇ်ကောင်သိုး၏အသည်းကို ကြည့်၍လည်း ရှေ့ဖြစ်ကို ဟောကြသည်။ ယင်းဘုရားများအား ကန်တော့ပွဲပေးခြင်း၊ သားကောင်ဖြင့် ယဇ်ပူဇော်ခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း ပြုလုပ်ကြသည်။

စတောဝစ်ဝါဒနှင့် ဧပီကူရေဝါဒ ပေါ်လာသောအခါ နတ်ကိုးကွယ်မှုများ မှေးမှိန်လာခဲ့သည်။ ဥဟေမေရပ်စီဆိုသူ ဝတ္ထုရေးဆရာက လူ့ဘဝတွင် ဇစ်သည် ဘုရင်တစ်ဦးဖြစ်၍ ယဉ်ကျေးမှုတိုးတက်စေရန် ကြိုးစားခဲ့သောကြောင့် သေသောအခါ ဘုရားဖြစ်သွားပြီဟု လူအများက မြှင့်တင်၍ကိုးကွယ်သည်ဟုပင် ထည့်ရေးခဲ့ဖူးသည်။

ထိုအခါ၌ ဘုရားရှိ၊မရှိ လွတ်လပ်စွာဝေဖန်မှု ပြုလာကြတော့သည်။ ဆိုကရေးတီးကဲ့သို့ အယူသစ်ဆရာများကို သတ်ဖြတ်မှု မရှိတော့ချေ။ သို့ရာတွင် အများစုကား ဘုရားအမျိုးမျိုးကို ကိုးကွယ်လျက်ပင် ရှိသည်။ တော်လမီဘုရင်များက အရှေ့တိုင်းဘုရားတစ်ဆူဖြစ်သော ဆေရပ်စ်ကို နိုင်ငံတော်ဘုရားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြု၍ အယ်လီဇန်ဒရီးယားမြို့တော်၌ ကြီးကျယ်သောဘုရားကျောင်းကိုဆောက်၍ ကိုးကွယ်ကြသည်။ အယ်လီဇန်ဒရီးယားမီးပြတိုက် ၄၄၅ ပေအမြင့်ကို ဟယ်လင်ခေတ်တွင် တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ဘက်ဘီလိုးနီးယားမှ ဘုရားကျောင်း ပြာသာဒ်ကို အတုယူ၍ တည်ဆောက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ဟယ်လင်ခေတ်ကား အယ်လက်ဇန်းဒါး လွန်ပြီးနောက် အနှစ် ၃၀၀ ခန့် အရှေ့တိုင်းသို့ ဂရိယဉ်ကျေးမှု ပျံ့နှံ့သောခေတ်ကို ခေါ်သည်။

သို့ရာတွင် ဩဂုစတပ်လက်ထက်၌ ဂရိမှတစ်ဆင့် ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိလာသော အရှေ့တိုင်းဘုရားများကို မကိုးကွယ်ရဘဲ ရောမဘုရားစစ်စစ်များကိုသာကိုးကွယ်ရန် အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်။ ဩဂုစတပ်သည် ကြီးကျယ်စည်ကားသည့်ဘုရားပွဲတော်များကို ပြုလုပ်စေခဲ့သည့်အပြင် နိုင်ငံစရိတ်ဖြင့် ဘုရားကျောင်းဟောင်းများကိုလည်း ပြင်ဆင်စေခဲ့သည်။ သူသည် ပလာတန်နန်းတော်ကို တည်ဆောက်ပြီး၊ ၎င်းနှင့်ကပ်လျက်ရှိသော အာပိုလိုဘုရားကျောင်းကြီးကိုလည်း အသစ်ပြုပြင်သည်။ ၎င်းနှင့်တွဲလျက်ရှိသော ကြီးမားသည့်စာကြည့်တိုက်ကြီးကိုပါ တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

အခန်း ၄

ဗြာဟ္မဏ ဟိန္ဒူဘာသာနှင့် ၎င်းတို့၏ဘုရားများ

၂၀၀၀ ဘီစီ၊ အာရိယန်လူ့အဖွဲ့အစည်း

အိန္ဒိယမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်တွင် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀၀ ကျော်ကြာသောအခါ ၁၈၀၀ ဘီစီ- ၂၀၀၀ ဘီစီခန့် အာရိယန်တို့သည် 'အီရန်' ခေါ် ပါးရှားဘက်သို့ ထွက်ခွာသွားခဲ့ကြသည့်နည်းတူ အိန္ဒိယသို့လည်း တစ်သုတ်ပြီးတစ်သုတ် ဝင်ရောက်လာကြသည်။ အချို့ကမူ ၎င်းအာရိယန်တို့သည် အိန္ဒိယသို့ ၃၀၀၀ ဘီစီခန့်က (၃၀၀၀ ဘီစီမှ ၂၀၀၀ ဘီစီ)အတွင်း ၁၀၀၀ ဘီစီခန့် ဝင်ရောက်လာကြသည်ဟု အမျိုးမျိုးရေးသားခဲ့ကြသည်။ အထူးမှာ အာရိယန်တို့နှင့်အတူ မန္တန်အတတ်လည်း အိန္ဒိယသို့ ပါဝင်ရောက်ရှိလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပညာရှင်များက ထိုခေတ်ကို 'ဝေဒခေတ်'ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။

ဝေဒခေတ်ကာလ အပိုင်းအခြား

ဝေဒခေတ်ကို ပညာရှင်များက အကွဲကွဲအပြားပြား ခန့်မှန်းသတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းဝေဒခေတ်ကို ပါမောက္ခ စမစ်က ၂၀၀၀ ဘီစီ။ ပါမောက္ခ မက်ဒေါ့နယ်က ၁၅၀၀ ဘီစီ။ ပါမောက္ခ မက်စ်မူလာက ၁၅၀၀ ဘီစီမှ ၁၂၀၀ ဘီစီအတွင်း။ ဝက်ဘာက ၁၆၀၀ ဘီစီ။ ဟော့က ၂၄၀၀ ဘီစီမှ ၁၄၀၀ ဘီစီအတွင်း။ ဝှစ်တနေက ၂၀၀၀ ဘီစီမှ ၁၄၀၀ ဘီစီအတွင်း။ ကေးဂိက ၂၀၀၀ ဘီစီမှ ၁၅၀၀ ဘီစီအတွင်း။ ဝင်တာနစ်က ၁၅၀၀ ဘီစီမှ ၇၀၀ ဘီစီအတွင်း။ ပါမောက္ခ ကောသမ္ဘိက ၁၅၀၀ ဘီစီမှ ၁၂၀၀ ဘီစီအတွင်း။ ပါမောက္ခ ဘာရှမ်က ၁၅၀၀ ဘီစီမှ ၉၀၀ ဘီစီအတွင်း။ ပါမောက္ခ ဒေးဗီးဂ်က ၁၂၀၀ ဘီစီမှ ၈၀၀ ဘီစီအတွင်း ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ ပါမောက္ခ ကီဂျီထိလ်ကမူ ၆၀၀၀ ဘီစီမှ ၄၀၀၀ ဘီစီ ဟူ၍ပင် ဆိုသည်။

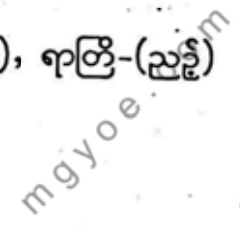
ဝေဒခေတ် ကိုးကွယ်မှုနှင့် ဝေဒ ၄ ပုံ

ဝေဒခေတ်၌ အာရိယန်တို့သည် ကိုးကွယ်ရာအဖြစ် နတ်များကို အုပ်စု ၃ စု ခွဲထားကြသည်။ တစ်အုပ်စုလျှင် နတ်ပေါင်း ၁၁ ယောက်ကျစီဖြင့် နတ်ပေါင်း ၃၃ ယောက် ရှိသည် ဟုဆိုသည်။

ပထမ- ပထဝီဌာနိကနတ်အုပ်စုမှ ထင်ရှားသောနတ်များမှာ ပထဝီ (မြေ), အဂ္ဂိနီ (မီး), ယမ (သေရည်), သောမ (သေအရက်)နတ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဒုတိယ- အန္တလိက္ခဌာနိကနတ်အုပ်စုမှ ထင်ရှားသောနတ်များမှာ ဣန္ဒြာ (သိကြား), ဝါယု(လေ), ပဇ္ဇန (မိုး), အာပေါ (ရေ)နတ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

တတိယ- ဒြာဌာနိကနတ်အုပ်စုမှ ထင်ရှားသောနတ်များမှာ သူရိယ(နေ), ဥဿာ(အရက်), ရာတြီ-(ညဉ့်) နတ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဖော်ပြပါနတ်များကို ကိုးကွယ်ကြရာ၌ ထိုနတ်တို့၏ဘုန်းတော်ဘွဲ့များကို ရွတ်ဆိုကြရသည်။ ၎င်းနတ်များ၏ ဘုန်းတော်ဘွဲ့များကို ဖော်ပြသောကျမ်းကို 'ရိဂ်ဝေဒ (ဣရုဝေဒ)' ဟု ခေါ်သည်။ နောက်ပိုင်း၌ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ ရွတ်ဆိုရုံနှင့် မပြီးတော့ဘဲ လျှို့ဝှက်ပူဇော်မှု၊ ယဇ်ပူဇော်မှုကိစ္စများကို တီထွင်လာကြသည်။ ယဇ်ပူဇော်ပုံပူဇော်နည်း များကို ဖော်ပြသောကျမ်းကို 'ယဇုဝေဒ' ဟု ခေါ်သည်။ တစ်ဖန် နောက်ပိုင်း၌ ဘုန်းတော်ဘွဲ့များ ရွတ်ဆိုရုံ၊ ပစ္စည်း ဝတ္ထုများကို ခမ်းခမ်းနားနားပူဇော်ရုံနှင့် ကိစ္စမပြီးတော့ဘဲ သာယာငြိမ်ညောင်းသော တေးဂီတများကို ထည့်သွင်း ပူဇော်ရန် စီစဉ်လာခဲ့ကြသည်။ ယင်းတေးဂီတများကို ဖော်ပြသောကျမ်းကို 'သာမဝေဒ' ဟု ခေါ်သည်။ ယင်း တေးဂီတများကို ရွတ်ဆိုရာ၌ အသံ၏စွမ်းပကားကို သိလာရသောအခါ ဂါထာမန္တန်အမျိုးမျိုးကို တီထွင်လာကြပြန် သည်။ ယင်း ဂါထာမန္တန် မန်းမှုတ်ခြင်းကို ပြသောကျမ်းကို 'အာတဗ္ဗဏဝေဒ' ဟု ခေါ်သည်။

အာတဗ္ဗဏဝေဒတွင် ရှေးဝေဒ ၃ ပုံကဲ့သို့ နတ်တို့၏ဘုန်းတော်ဘွဲ့များအပြင် ဆုတောင်းမှုများ၊ သဘော တရားများလည်း ပါဝင်လာသည်။ အလွန်နောက်ကျမှပေါ်လာသော ယင်း အာတဗ္ဗဏဝေဒကို ဗြာဟ္မဏတို့က ဝေဒအဖြစ် ဧရတွက်ကြသော်လည်း ပညာရှင်များကမူ ဝေဒအဖြစ် လက်မခံကြပေ။ အလားတူ ဗုဒ္ဓစာပေ၌လည်း ဣရု (ရိဂ်)၊ ယဇု၊ သာမ ဟူ၍ ဝေဒ ၃ ပုံကိုသာ ဖော်ပြထားသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ယနေ့ ဟိန္ဒူဗြာဟ္မဏများ သည် ဖော်ပြပါ ဝေဒကျမ်းများကို 'ဘုရားက ရသေ့များအား တစ်ဆင့်ပို့ချပေးခဲ့သော ဘုရား၏နှုတ်ထွက်များဖြစ် သည်' ဟု ယုံကြည်ကိုးကွယ်လျက် ရှိကြသည်။

ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရား

ထိုသို့ နတ်အမျိုးမျိုးကို ကိုးကွယ်ပူဇော်ကြရာမှ နောက်ပိုင်းတွင် နတ်မင်းကြီးတစ်ဆူတည်း ကိုးကွယ်မှုဘက်သို့ တိမ်းညွတ်လာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုနတ်မင်းကြီးသည်ပင် သတ္တဝါနှင့် လောကကို ဖန်ဆင်းသောအရှင် ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်လာကြသည်။ ထိုနတ်မင်းကို 'ပဇာပတိ (သတ္တဝါတို့၏ ဖခင်ကြီး)' ဟု ခေါ်ကြသည်။ အချို့က ဖန်ဆင်းရှင်ကို 'ပုရိသ' ဟူ၍၊ အချို့က 'ဟိရညဂဗ္ဘ(ရွှေဥ)' ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ရိဂ် ဝေဒတွင် သူ(ဘုရား)သည် တစ်ဆူတည်းဖြစ်၍ ပညာရှင်တို့က အမျိုးမျိုးခေါ်ဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ နောက်ပိုင်းကာလများတွင်မူ အမည်အမျိုးမျိုးရှိခဲ့သော ယင်းဖန်ဆင်းရှင်ကို 'ဗြဟ္မာ' ဟု ခေါ်တွင်လာကြပြန်သည်။

ဤဝေဒခေတ်တွင် ဘုရားများအနက် ဝါရုဏဘုရားသည် ကျန်ဘုရားများထက် အရေးပါကြောင်း တွေ့နိုင် သည်။ ရိဂ်ဝေဒတွင် ဝါရုဏ၏ဂုဏ်ကို မျိုးစုံဖော်ပြထားသည်။ သို့ရာတွင် နောက်ပိုင်း၌ ဝါရုဏအမည်ကို မတွေ့ရတော့ဘဲ ဝါရုဏ၏နေရာတွင် ဣန္ဒြာဘုရား ဝင်လာကာ 'ဘုရားတစ်ဆူတည်းသာ ရှိသည်' ဟူသောအဆို လည်း ပြိုကွဲလာတော့သည်။ နောက်တစ်ဖန် ဗိဿနိုးသည် ဝါရုဏကဲ့သို့ အရေးပါမှုကို ရယူလိုက်ပြန်သည်။

ယဇုဝေဒတွင်မူ သီဝဘုရားနှင့်ဗိဿနိုးဘုရား ထင်ရှားလာပြန်သည်။ အချို့သမိုင်းဆရာများက 'ရှေးလူတို့ သည် ကြီးမားသောဝတ္ထုပစ္စည်းများသည် ဘုရားများဖြစ်ကြသည်' ဟု ဖူဆကြသော်လည်း အာတဗ္ဗဏဝေဒ ပေါ် လာသောအခါ ယင်းကျမ်းစာအရ လူတို့က ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို ဘုရားအဖြစ် ရှိမခိုးကြတော့ဘဲ ဗြဟ္မာ၊ ဗိဿနိုး၊ သီဝ ဘုရားများကို ကိုးကွယ်လာကြသည်ဟု ဆိုသည်။ အချို့သမိုင်းဆရာများကမူ အာရိယန်များသည် ပထမ သဘာဝဘုရားများကိုကိုးကွယ်ပြီး ဝေဒကျမ်းပါဆုတောင်းစာများကို ရွတ်ဆို၍ ရှိခိုးလေ့ရှိသော်လည်း၊ နောင်တွင် ဝေဒတွင်မပါသော ဗြဟ္မာ၊ ဗိဿနိုး၊ သီဝဘုရားများ ပေါ်လာပြီး ကိုးကွယ်လာခဲ့ကြသည် ဟုဆိုသည်။

၃ ပါး ၁ ဆူဝါဒ

ဤသို့အားဖြင့် ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှည်လျားလှသောကာလများ၌ ကျမ်းစာအမျိုးမျိုးကို ဖန်တီးခဲ့ကြရာမှ နောက်ဆုံး၌ ယနေ့အချိန်တွင် 'ဗြဟ္မာ၊ ဗိဿနိး၊ သီဝ' ဟူသော အသားတင် ဘုရား ၃ ဆူကို ဟိန္ဒူတို့ အတည် ပြုထားကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ဤဘုရား ၃ ဆူကား ဝေဒကျမ်းများ၌ အရေးပါမှု မရှိသကဲ့သို့ တစ်လုံးတစ်စည်း တည်းလည်း မရှိခဲ့ပေ။ သို့ရာတွင် နောက်ပိုင်း၌ အချို့အဆို ဘဂဝါဂီတ ပေါ်ချိန်၊ အချို့အဆို ဂုတ္တမင်းလက်ထက်မှ စ၍ တစ်လုံးတစ်စည်းတည်း ပေါင်းစည်း၍ ကိုးကွယ်လာကြသည့်ပြင် တစ်ဆူတည်းသော ဓာန်ခိုးရှင်၏ ကိုယ်ပွား ၃ ဆူ ဟူ၍လည်း ယုံကြည်လာကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ဤ ၃ ဆူသည် ဖန်ဆင်းရှင် 'ဣသ္မာရ' ခေါ် ထာဝရ ဘုရား၏ ကိုယ်ပွားတော်များဖြစ်သောကြောင့် ၃ ပါး တစ်ဆူပင်ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ သို့ရာတွင် ယနေ့ ဟိန္ဒူတို့သည် ယင်းကိုယ်ပွား ၃ ဆူကို ၁ ဆူစီ ကိုးကွယ်မှု ပြုနေကြသည်။ အများအားဖြင့် ဗိဿနိးနှင့် သီဝ ကိုးကွယ်မှုကို အဓိကထားနေကြသည်။ အေဒီ ၉ရာစု အစပိုင်းလောက်တွက် ယင်းဘုရား ၂ ဆူ ကိုးကွယ်မှုကိုပင် ဟာရီ(ဗိဿနိး), ဟာရာ (သီဝ) ကိုးကွယ်မှု ဟူ၍ ခေါ်လာကြပြန်သည်။

ဘုရား ၃ ဆူအနက် ဗြဟ္မာသည် အဓိကပင်မဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာလောကကြီးနှင့် သက်ရှိသက်မဲ့ဟူသမျှကို ဤ ဗြဟ္မာဘုရားကပင် ဖန်ဆင်းခဲ့သည်။ အမှန်မှာ ဗြဟ္မာသည် စနစ်တကျ ဖန်ဆင်းရေးလုပ်ငန်းကို တာဝန်ယူ လုပ်ဆောင်သူသာ ဖြစ်သည်။ ယင်း လောကနှင့် လူသားတို့၏ တိုးတက်ကြီးပွားချမ်းသာရေး၊ ကောင်းမှုရေး စသော လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဗိဿနိးဘုရားက တာဝန်ယူရသည်။ ဗိဿနိးဘုရားသည် လူ့လောကကောင်းကျိုး အတွက် လိုအပ်က လှူပြည်သို့ဆင်း၍ 'အဝတာရ' ခေါ် လူဝင်စားဘုရားအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရသည်။ ကမ္ဘာကြီးကို ဖျက်ဆီးရန်အတွက် သီဝဘုရားက တာဝန်ယူခဲ့ရသည်။

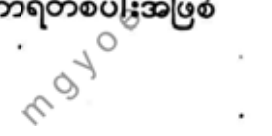
ဤဘုရား ၃ ဆူတို့၏ ကြင်ရာ ၃ ဦးတို့၌လည်း တာဝန်ကိုယ်စီ ရှိကြသည်။ ဗြဟ္မာ၏ကြင်ရာတော် သူရဿတီ မယ်တော်သခင်မသည် အသိပညာအလင်းရောင်ကိုပေး၍ ဝေဒစာပေကို စောင့်ရှောက်ရသည်။ ဗိဿနိး၏ကြင်ရာတော် လက်ချမီး သခင်မမှာ ဥစ္စာတိုးပွားရန် ပေးကမ်းမှုတာဝန်ကို ယူရသည်။ သီဝ၏ ကြင်ရာတော် ပါရာဝတီကား သီဝဘုရားအတိုင်း အဖျက်လုပ်ငန်းများကို တာဝန်ယူရသည်ဟု ဆိုသည်။

အဝတာရ (လူဝင်စား) ဘုရား ၁၀ ပါး

အထက်ဖော်ပြပါ ဘုရား ၃ ဆူအနက် ဗိဿနိးဘုရားကား လူသား၏ ချစ်ခင်မှု၊ မြတ်နိုးမှုကို အများဆုံး ရရှိသော ကိုယ်ပွားဘုရား ဖြစ်သည်။ မဟာဘာရတကျမ်း၊ ရာမယဏကျမ်းများ ပေါ်လာသောအခါ ၎င်း ဗိဿနိးဘုရားဝင်စားသော အဝတာရ ၁၀ ပါးကို ဖော်ပြလာသည်။ ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- ၁- ငါး (မသံစယ), ၂- လိပ် (ကူးရ်မ), ၃- ဝက်ဝံ (ဝရာဟ), ၄- လူခြင်္သေ့ (မနုဿိဟ), ၅- လူပု (ဝါမန), ၆- ရဲတင်းကိုင်ရာမ (ပရသူရာမ), ၇- ရာမ (ရာမ), ၈- ကရစ်သျှန (ကရိသျှနား), ၉- ဗုဒ္ဓ (ဗုဒ္ဓ), ၁၀- ကာလိကင် (ကာလိကီ)။ အဝတာရ ၁၀ ပါးကို အချို့က ငါး, လိပ် စသည်ဖြင့် ပြုပြီး၊ အချို့က မသံစယ, ကူးရ်မ စသည်ဖြင့် ပြုသည်။

ဖော်ပြပါ အဝတာရ ၁၀ ပါးအနက် ဗုဒ္ဓသည် နောက်ဆုံးဗိဿနိးဘုရား ဝင်စားသော အဝတာရဖြစ်ပြီး၊ နောက်ထပ် ကာလိကီအဖြစ်ဝင်စားရန်သာ ကျန်တော့သည် ဟုဆိုသည်။ အထူးမှာ ဟိန္ဒူတို့သည် ၎င်းတို့၏ အဝတာရ ၁၀ ပါးတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားအားလည်း ၎င်းတို့၏ ဗိဿနိးဘုရားဝင်စားသော အဝတာရတစ်ပါးအဖြစ်

ဖော်ပြထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤဖော်ပြချက်ကို ထောက်ဆက် အဝတာရ ၁၀ ပါးကိုတင်ပြသော ရာမယဏ ကျမ်းသည် ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား ပေါ်ပြီးနောက်ပိုင်းမှ ပေါ်လာသောကျမ်းဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ရာမယဏ ကျမ်း၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားအား အဝတာရတစ်ပါးအဖြစ် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့၊ အင်္ဂုနိပုရာဏ်ကျမ်းနှင့် ဝရာဟပုရာဏ် ကျမ်းတို့၌လည်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား ဗိဿနိုး၏ကိုယ်ပွား ၁၀၀၀ အနက် ကိုယ်ပွား အဝတာရတစ်ပါးမျှသာ ဖြစ် ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။

ဥပနိသျှဒ်ခေတ်နှင့် တွေးခေါ်မြော်မြင်ရေးပိုင်း

ရှေးကာလ ဗြာဟ္မဏဘာသာရေး၌ ယဇ်ပူဇော်မှု စသည်ဖြင့်သာ ရောင့်ရဲခဲ့ရသော်လည်း ဥပနိသျှဒ်ကျမ်းများ ပေါ်လာသောအခါ တွေးခေါ်မြော်မြင်ရေး သဘောတရားများလည်း ပေါ်လာတော့သည်။ ဝေဒခေတ်၌ ယဇ်ပူဇော် ခြင်း၊ မန္တန်ရွတ်ခြင်းကို အရေးကြီးသည်ဟု ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ဥပနိသျှဒ်ခေတ်သို့ ရောက်သောအခါ ၎င်းယဇ် ပူဇော်ခြင်း၊ မန္တန်ရွတ်ခြင်းသည် အရေးမကြီးတော့ဘဲ၊ ဗြဟ္မနှင့် အတ္တမကို မြင်အောင်ကြည့်နိုင်ရန်သာ အရေးကြီး သည် ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဥပနိသျှဒ်ကျမ်းများသည် ဗြဟ္မနှင့်အတ္တမ (အာတွာ)ကို အဓိကထား ဖော်ပြလာ ကြသည်။

‘ဗြဟ္မ’ ဟူသည်မှာ အရာအားလုံး၏ မူလဘူတဖြစ်သည့်အပြင်၊ အရာအားလုံးကို စိုးပိုင်ဖန်ဆင်းသူဘုရား (ပရမတ္ထမ အတ္တ)ကို ဆိုလိုသည်။

‘အတ္တမ’ ဟူသည်မှာ အတ္တ (အသက်၊ လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်)ကို ဆိုလိုသည်။ ဇီဝအတ္တ ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။ ယင်း အတ္တမသည် သက်ရှိသတ္တဝါ တစ်စုံတစ်ယောက်သေသော်လည်း မပျက်မစီးဘဲ အမြဲတည်မြဲပြီး တစ်ဘဝမှတစ်ဘဝသို့ ကူးပြောင်းသွားလာနေသည်ဟု ဆိုသည်။ ဤအတ္တမသည် ဗြဟ္မ၏အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပြီး သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်(ကိလေသာ)တို့နှင့် နှောင်ဖွဲ့မိနေ၍ မူလဖြစ်သော ဗြဟ္မနှင့် ကင်းကွာနေရသည်။

ထို့ကြောင့် လူသည် မိမိ၏အတ္တမကို မူလဗြဟ္မနှင့် ပြန်လည်ပူးပေါင်းမိရန် ကြိုးစားကြရသည်။ လူသည် မသိမှု (အဝိဇ္ဇာ)မှ သိမှု (ဝိဇ္ဇာ)ကို ရသောအခါ မိမိ၏အတ္တမသည်လည်း မူလဗြဟ္မနှင့် ပူးပေါင်းရတော့သည်။ ထိုအခါ တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့ ကူးပြောင်းနေရသော ဘဝသံသရာမှလွတ်မြောက်မှု ‘မောက္ခ’ကို ရတော့သည်ဟု ဆို၏။

အချို့ကမူ အတ္တမသည် ကိလေသာအညစ်အကြေးမှကင်းဝေးစေရန် ဂင်္ဂါမြစ်အတွင်း၌ ရေချိုးရမည်။ ဂင်္ဂါမြစ်သည် ဟိမဝန္တာ ကေလာသတောင်ထိပ်တွင်တရားထိုင်နေသော သီဝနတ်မင်းကြီး၏ ဆံထုံးမှစ၍ စီးဆင်းလာ သောကြောင့် မြတ်သောမြစ်ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။

အချို့က ယောဂအကျင့်ကို အားထုတ်ခြင်းဖြင့် ကိလေသာကို စင်ကြယ်စေနိုင်ကြောင်း၊ ယောဂအကျင့်၏ အစွမ်းဖြင့် အတ္တမသည် ကိလေသာများစင်ကြယ်ကာ ပရမတ္ထမအတ္တ (ဗြဟ္မ)နှင့် ပြန်လည်ပေါင်းဆုံမိသဖြင့် သံသရာမှလွတ်မြောက်မှု မောက္ခ ကိုရနိုင်ကြောင်း ဆိုသည်။

- မောက္ခကိုရရန် တစ်နည်းအားဖြင့် မိမိတို့၏ အတ္တများကို မူလဗြဟ္မနှင့် ပြန်လည်ပူးပေါင်းရန် ကျင့်စဉ်များမှာ-
  - ၁ - ယဇ်ပူဇော်ခြင်း (ကမ္မယောဂ)၊
  - ၂ - ယုံကြည်ခြင်း (ဘတ္တိယောဂ)၊
  - ၃ - ဗြဟ္မနှင့်အတ္တမကို မြင်နိုင်အောင်ရှုခြင်း (ဉာဏယောဂ) တို့ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

ဥပနိသျှဒ်ကျမ်းအရေအတွက်နှင့် ပေါ်ပေါက်လာရာကာလ

‘ဥပနိသျှဒ်’ ဟူသည် ‘ဆရာအနီး၌ထိုင်၍ အသိဉာဏ်ရှာခြင်း’ ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ဝေဒခေတ်အဆုံး၌ ပေါ်လာသောကြောင့် ဝေဒန္တကျမ်းများ ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြောင်း ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် အချို့က ဥပနိသျှဒ်ကျမ်းအားလုံးကို ဝေဒန္တ မခေါ်ဘဲ ရှုံကရကျာလယ ပြုစုခဲ့သောကျမ်းများကိုသာ ‘ဝေဒန္တ ဟုခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ဥပနိသျှဒ်များ မည်မျှ ရှိသည်ကို အတိအကျမပြောနိုင်သော်လည်း လက်ရှိအရေအတွက်မှာ ၁၀၈ ကျမ်းရှိသည် ဟုဆိုသည်။ အစောဆုံး ဥပနိသျှဒ်ကျမ်းကို ၁၀၀၀ ဘီစီအထက်၌ ရေးသားပြုစုခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ သို့ရာတွင် အများစုမှာ ၆၀၀ ဘီစီ အတွင်း၌ ပေါ်လာကြသည် ဟုယူဆရသည်။ အချို့သော ဥပနိသျှဒ်ကျမ်းများမှာ ဗုဒ္ဓပေါ်ပြီး နောက်ပိုင်းကာလကျမှ ပေါ်လာကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းကျမ်းများ၏ အယူအဆ ဖော်ပြချက်များတွင် ဗုဒ္ဓဝါဒ ၏ သြဇာသက်ရောက်မှုများကို တွေ့နေရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ရှုံကရကျာလယ (ရှုံကရစရိယ) ၏ ဝေဒန္တကျမ်းတွင် ဗုဒ္ဓဝါဒကို ဟိန္ဒူဝါဒအဖြစ် ဖလှယ်ယူထားသည်ကို အများဆုံးတွေ့ရှိရသည်။ အလ္လောပနိသျှဒ်ကျမ်း မှာမူ အက္ကဘာမင်း (အေဒီ ၁၅၄၂-၁၆၀၅) လက်ထက်ကျမှ ပြုစုခဲ့သောကျမ်း ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။

ဥပနိသျှဒ်ကျမ်းများသည် အမျိုးအစားများသလောက် ဒဿနရေးရာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အမြင်များလည်း တစ် ကျမ်းနှင့်တစ်ကျမ်း မတူကြချေ။ ထို မတူညီချက်ကိုအခြေခံ၍ နောက်ပိုင်း၌ ဒဿနကျမ်းများ ကွဲသွားကြပြီး၊ ဒဿနဂိုဏ်းကွဲများလည်း ပေါ်လာရတော့သည်။ သို့ရာတွင် ဒဿနဆိုင်ရာ မူလအကြောင်းအရာဖြစ်သော ဗြဟ္မနှင့် အတ္တမကိုအခြေခံ၍ အငြင်းပွား ကွဲပြားကြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ဥပနိသျှဒ်ကျမ်း ၁၀၈ ကျမ်းအနက် ၁၆ ကျမ်း မှာ ဗြဟ္မဏဘာသာ ဒဿနရေးရာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အရေးပါသည့်ကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ တစ်ဖန် ၁၆ ကျမ်းအနက် ၆ ကျမ်းကို ဗြဟ္မသုတ္တကျမ်းအဖွင့်တွင် ရှုံကရစရိယက အကိုးကျမ်းများအဖြစ် အသုံးပြုပြီး၊ ကျန် ၁၀ ကျမ်းကိုမူ တစ်ကျမ်းစီ တစ်ကျမ်းစီ အကျယ်ဖွင့်ဆို၍ ယင်းတို့၏သီးခြားအဖွင့်ကျမ်းကို ပြုစုခဲ့သည်။

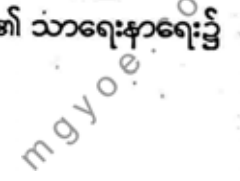
ဗြဟ္မဏလူမျိုး

ဖော်ပြပြီးခဲ့သော ဝေဒ ၄ ပုံဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုနေကြသောလူမျိုးကို ‘ဗြဟ္မဏ (ပုဏ္ဏား) လူမျိုး’ ဟုခေါ်သကဲ့သို့ ၎င်းတို့၏ ဘာသာရေးကိုလည်း ‘ဗြဟ္မဏဘာသာရေး’ ဟုခေါ်သည်။ ဆရာဦးရွှေအောင်က သူ၏ ‘အတ္တဝါဒမှ အနတ္တဝါဒ’ သို့ စာအုပ်တွင် ရိဂ်ဝေဒမှ အဲတရဲယနှင့် ကော်သိတကီ၊ ယဇုဝေဒမှ သဟပထနှင့် တဲတိရိယ၊ သာမဝေဒမှ တေဏျဇမိနိယနှင့်ဆဗ္ဗိသ၊ အာထဗ္ဗဏဝေဒမှ ဂေါပထ ဟူသော ဗြဟ္မဏကျမ်းများ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းနှင့် ထိုခေတ်ကို ဗြဟ္မဏခေတ်ဟု ခေါ်ကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

ဤ၌ ဗြဟ္မဏဝေါဟာရနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဗုဒ္ဓစာပေ၌ အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

ရှေးရှေးကာလ၌ လူသားတို့သည် ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းမွန်ဖြူစင်မှု ရှိကြသည်။ ကာလရှည်ကြာလာ သောအခါ ခိုးမှု၊ လိမ်လည်မှု၊ လုယက်မှု စသော မကောင်းမှုများ ရှိလာ၍ အပြစ်ဒဏ်ပေးမှုများ ပေါ်ပေါက်လာရ တော့သည်။ ယင်း မကောင်းမှု၊ ယုတ်မာမှုကိစ္စရပ်များကို စက်ဆုပ်သူတို့သည် လူ့ဘောင်ကို စွန့်ခွာတောထွက်ပြီး တရားကျင့်လျက် နေကြသည်။ မေတ္တာ၊ ကရုဏာတရား ပွားများလျက်နေကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မကောင်းမှု ကို ရေ၌ဆေးကြောမျှောပြီး အပပြုပြီးဖြစ်သောကြောင့် ‘ဗြဟ္မဏ’ မည်ကြကုန်၏။

ကာလရှည်ကြာလာသောအခါ ဗြဟ္မဏဘို့သည် လူသူကင်းဝေးသောတောအတွင်း၌ မနေကြတော့ဘဲ ရွာနားမြို့နားသို့ ချဉ်းကပ်နေကြ၍ ဂါထာမန္တန် (ဝေဒ)များကို သီကုံးဖွဲ့ဆိုလေ့ ရှိကြသည်။ လူတို့၏ သာရေးနာရေး၌

မန္တန်များကို ရွတ်ဖတ်ပေးကြသည်။ လူတို့အတွက် ယဇ်ပူဇော်မှုများ ပြုလုပ်ပေးကြသည်။ ဝေဒမန္တန်များကို ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်သောဗြဟ္မာဟု ခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ထို 'ဗြဟ္မာ' မည်သော မန္တန် (ဝေဒ)များကို ရွတ်ဖတ်လေ့ရှိသောကြောင့် ၎င်း ယဇ်ပူဇော်ဟိတ်များကို 'ဗြဟ္မဏ' ဟုခေါ်ဆိုလာကြသည်။

ထိုခေတ် ဗြဟ္မဏတို့သည် ၄၈ နှစ်တိုင်တိုင် မေထုန်မှရှောင်ကြဉ်သော (ဗြဟ္မစရိယ)အကျင့်ကို ကျင့်လျက် ဝေဒကျမ်းများကို သင်ယူလေ့ကျက်ကြရသည်။ ထို့နောက် အိမ်စဉ်လှည့်၍ 'ကညာဘိက္ခ' ခေါ် 'အပျိုဆွမ်း' ခံရသည်။ အရွယ်ရောက်သော သမီးပျိုရှိသူသည် ထိုဗြဟ္မဏ၏လက်၌ သမီးကိုအပ်၍ ရေစက်ချ လှူရသည်။ ဗြဟ္မဏသည် သားသမီးမျိုးဆက် မပြတ်ရေးအတွက် ဦးတည်၍သာ ပုဏ္ဏားမထံ ချဉ်းကပ်ရသည်။ ကာမဂုဏ်ခံစား မှုကို ပဓာနမထားရချေ။ ဥတုလာပြီးစ၊ ချိန် တစ်ကြိမ်သာ သွားလာကြရသည်။ သားတစ်ယောက် မွေးဖွားပြီးသော အခါ၌ တောထွက်၍ ရသေ့ဝတ်ကြရသည်။

ဗြဟ္မဏတို့၏ကျင့်ဝတ် အဿမ* ၄ ပါး

အမှန်မှာ ဗြဟ္မဏတို့သည် အသက်အရွယ်အပိုင်းအခြားကိုလိုက်၍ အောက်ပါကျင့်ဝတ် အဿမ ၄ ပါး ကို ဆောင်ရွက်ရန် သတ်မှတ်ထားသည်။

- ၁- ဗြဟ္မစရိ - မေထုန်မှ ရှောင်ကြဉ်ရသည့်ဘဝ၊
- ၂- ဂဟဋ္ဌ - အိမ်ထောင်ရှင်ဘဝ၊
- ၃- ဝါနပတ္တ - တောနေရသေ့ဘဝ၊
- ၄- သညာသီ - စွန့်လွှတ်ခြင်းဘဝ၊

လူသက်တမ်းကို ၄ ပုံပုံ၍-

ပထမအရွယ် (အသက် ၂၅ နှစ်)အထိ .မေထုန်မှရှောင်ကြဉ်၍ ဝေဒကို သင်အံ့လေ့ကျက်ရသည်။ ဒုတိယအရွယ် (အသက် ၂၆ နှစ်မှ ၅၀ နှစ်အထိ) မျိုးနွယ်တူပုဏ္ဏားမနှင့် အိမ်ထောင်ပြုရသည်။ ကာမဂုဏ်ခံစားမှုကို ပဓာနမထားဘဲ လူမျိုးဆက်တည်တံ့ရေးကိုသာ ပဓာနထားရသည်။ ဤဒုတိယအရွယ်၌ပင် 'မဟာယည' ခေါ် ပူဇော်ခြင်းကြီး ၅ မျိုးကိုလည်း သံသရာကျေးဇူးရှင်အဖြစ် ပူဇော်၍ ကျေးဇူးဆပ်ရသည်။

မဟာယည ၅ မျိုးမှာ -

- ၁- ဝေဒယည - ဖန်ဆင်းရှင်ဗြဟ္မာကို ပူဇော်ခြင်း၊
- ၂- ဣသိယည - ဆရာသမားများအား ပူဇော်ခြင်း၊
- ၃- ပိတုယည - မိဘများအား ပူဇော်ခြင်း၊
- ၄- နရယည - လူအချင်းချင်း ပူဇော်မှု

(လူဘောင်၌နေရာတွင် တစ်ဦးတည်းနေ၍မရ၊ အဖွဲ့အစည်းဖြင့် နေရသည်။ ယင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းသည် ကျေးဇူးရှင်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူအကျိုး၊ ပရဟိတအကျိုး သယ်ပိုးခြင်းဖြင့် ပူဇော်မှုကို ပြုရမည် ဟု လိုသည်။)

၅- ဘူတယည် - တိရစ္ဆာန်နှင့် သက်မဲ့ရုပ်လောကအား ပူဇော်မှု

(လူ့ဘဝသည် အထက်ဖော်ပြပါ ဖန်ဆင်းရှင်၊ ဆရာသမား၊ မိဘ၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်နေ သည်သာမက တိရစ္ဆာန်၊ တော၊ တောင်၊ ရေ၊ မြေ စသော ပတ်ဝန်းကျင်များ အပေါ်၌လည်း တည်မှီနေရသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည်လည်း ကျေးဇူးရှိ၍ ၎င်းတို့အား ပူဇော်ရမည် ဟူလိုသည်။)

တတိယအရွယ် (အသက် ၅၁-မှ ၇၅-အထိ)၌ သားသမီး ၁ ယောက်- ၂ ယောက်ရပြီးပါက တောထွက်၍ ရသေ့ဝတ်ကြရသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ မဟာယညအမှုကိုလည်း နေ့စဉ်ပြုရသည်။ ရသေ့၊ ရသေ့မများ အတူနေကြ သည်။ ရသေ့များသည် အတတ်အမျိုးမျိုးကို လေ့လာလိုက်စား၍ တပည့်များအား သင်ကြားပို့ချပေးရသည်။ ကျမ်းစာများကို ရေးသားခြင်းသည် ဤတတိယအရွယ်၏ အဓိကကျသောလုပ်ငန်း ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။ အိန္ဒိယ ရှေးဟောင်းပညာရပ်များသည် ထိုရသေ့များတီထွင်ခဲ့ကြသော အတတ်ပညာများ ဖြစ်ကြသည်။ ဝေဒကျမ်းများကို လည်း ဤကဲ့သို့သောရသေ့များကပင် ပြုစုခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် 'အဋ္ဌက၊ ဝါမက၊ ဝါမဒေဝ၊ အင်္ဂီရသ၊ ဘဂု၊ ယမဒဂ္ဂီ၊ ဝါသိဋ္ဌ၊ ဘာရဒွါဇ၊ ကဿပ၊ ဝေဿဓိတ္တ' ဟူ၍ ဝေဒ ၃ ပုံ ကျမ်းပြုရသေ့ ၁၀ ဦး ရှိကြောင်း ပါဠိအဘိဓာန်ကျမ်း၌ ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပါမောက္ခစမစ်ကမူ ဝေဒကျမ်းပြုသူများတွင် ယောက်ျားများသာမက မိန်းမများပါ ပါဝင်ကြောင်း ဆိုသည်။ ၎င်းအပြင် ရသေ့များသည် မီးလုပ်ကျွေးခြင်း၊ ယဇ်ပူဇော်ခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း ပြုလုပ်ကြရသည်။ သမာဓိဘာဝနာလုပ်ငန်း ဈာန်လမ်းစဉ်နှင့် တပအကျင့်တို့ကို လည်း ကျင့်ကြရသည်။

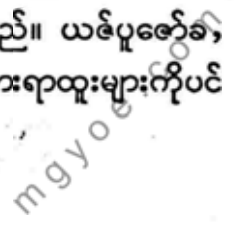
စတုတ္ထအရွယ် (၇၆ နှစ်မှအထက်)၌ တပည့်ပရိသတ်များသာမက မဟာယညကိစ္စများကိုပါစွန့်၍ မိမိ တစ်ဦးတည်းနေထိုင်သော တပအကျင့်ကို သေသည့်တိုင်အောင် ကျင့်သုံးရသည်။ သညာသီခေါ် ဗြာဟ္မဏများသည် ဦးခေါင်းအလယ်၌ ဦးစွန်းအရှည်ထား၍ ကျန်ဆံပင်များကို ပြောင်အောင်ရိတ်ရသည်။

ဗြာဟ္မဏတို့ ကျင့်ဝတ်ပျက်လာခြင်း

ကာလရှည်ကြာလာသောအခါ ဗြာဟ္မဏတို့သည် တောထွက်ခြင်းမပြုတော့ဘဲ ဆက်လက်၍ ကာမဂုဏ်ခံစား ကြလေသည်။ တစ်ဖန် သြက္ကာကမင်းကြီးလက်ထက်၌ ဗြာဟ္မဏတို့သည် မင်း၏စည်းစိမ်ချမ်းသာကို အားကျ၍ ဥစ္စာရရန် တီထွင်လာကြပြန်သည်။ ရှေးယခင်က မီးနတ် (ယဇ်)ပူဇော်မှုကို ထောပတ်၊ ပျားသကာ၊ တင်လဲတို့ဖြင့်သာ ပြုခဲ့ကြသည့် အစဉ်အလာကိုဖျက်၍၊ မြင်း၊ နွား၊ ဆိတ် စသောသတ္တဝါတို့ကို သတ်ဖြတ်၍ လည်ချောင်းသွေးဖြင့် မီးနတ် (ယဇ်)ပူဇော်မှုကိုပြုလျှင် ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သောအကျိုးထူးကို ရနိုင်သည်ဟု ဖေဒကျမ်းစာအသစ်များကို ရေးသား၍ သြက္ကာကမင်းထံ ဆက်သွင်းကြသည်။ (သုတ္တနိပါတ်၊ ဗြာဟ္မဏဓမ္မိကသုတ်၊ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ရဒ္ဓယသုတ်၊ မေတ္တသုတ်)

သို့ဖြင့် မြင်းကိုသတ်၍ ပူဇော်ရသော အဿမေဓယဇ်ကို ပူဇော်ပါလျှင် သားကောင်းရတနာရကြောင်း၊ လူကိုသတ်၍ ပူဇော်ရသော ပုရိသမေဓယဇ်ကို ပူဇော်ပါလျှင် နတ်ပြည်သို့ အရှင်လတ်လတ် ရောက်နိုင်ကြောင်း ရာမယဏဗာလကဏ္ဍ၌ ဖော်ပြထားသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ဗြာဟ္မဏဂိုဏ်းဝင်တို့သည် အိမ်ထောင်သားမွေးပြုကြ၍ အကျင့်စာရိတ္တအားဖြင့် လူသာမန်တို့နှင့် ထူးခြားမှု မရှိတော့ချေ။ တောထွက်၍ တရားကျင့်မှု၊ ဈာန်သမာဓိရအောင် အားထုတ်မှုများမပြုကြတော့ဘဲ ပစ္စည်းဥစ္စာစုဆောင်း၍ ကာမဂုဏ်စည်းစိမ်ကို ခံစားနေကြသည်။

ဘုရင်များ၊ သူကြွယ်များအတွက် ယဇ်ပူဇော်ပေးကြသည်။ မန္တန် ရွတ်ဖတ်ပေးကြသည်။ ယဇ်ပူဇော်ခ၊ မန္တန်ရွတ်ခ ရသောဥစ္စာဖြင့် အသက်မွေးကြသည်။ အချို့သော ဗြာဟ္မဏများသည် မြို့စား ရွာစားရာထူးများကိုပင်

ရယူထားကြသည်။ အထူးသဖြင့် ဘုရင်၏ပုရောဟိတ်ဆရာကြီးရာထူးကို ဗြာဟ္မဏတို့သာ ပိုင်ဆိုင်ကြသည်။ ယဇ်ပူဇော်ပွဲများ၊ သာမုနာမုများ၌ မန္တန်ရွတ်ပွဲများသည် ဓလေ့ထုံးစံတစ်ခု ဖြစ်လာ၍ ဆင်းရဲချမ်းသာမရွေး မလွဲမရှောင်သာ ပြုကြရသည်။ ဘုရင်များသည် အဿမေဓယဇ်ပွဲများ၌ ကုဋေကုဋာသော ရွှေငွေများ၊ အသိန်းမကသော နွားများကို ဗြာဟ္မဏတို့အားပေးလှူသဖြင့် ဗြာဟ္မဏတို့သည် လွန်စွာ ကြွယ်ဝချမ်းသာလာကြသည်။

ထိုအခါ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အကျင့်စာရိတ္တဖောက်ပြန်လာကြ၍ လူအများ အရိုအသေတန်လာကြတော့သည်။ ထို့ကြောင့် လူအပေါင်း၏ရိုသေလေးစားမှုကို ခံယူရရှိရန် 'မိမိတို့ဗြာဟ္မဏမျိုးနွယ်များသည် ကောင်းကင်ရှိ ဗြဟ္မာကြီး၏အာခံတွင်းမှ မွေးဖွားလာကြသူများ ဖြစ်ကြ၍ ပင်ကိုပကတိအားဖြင့် မြင့်မြတ်သောသူများဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းတို့အားလည်း ရိုသေလေးစားပြီး ပူဇော်ပသလှူဒါန်းရကြောင်း' ကိုဖော်ပြသော ဝေဒကျမ်းစာသစ်များကို ရေးသားလာကြခြင်း ဖြစ်သည်။

အမျိုး ၄ ပါး

ဗြာဟ္မဏတို့သည် ရှေးယခင်ကပင် အမျိုး (ဝဏ္ဏ) ၄ ပါးကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားခဲ့ကြသည်။ အမျိုး(ဝဏ္ဏ)

၄ ပါးမှာ -

- ၁- ဗြာဟ္မဏ - ပုဏ္ဏားမျိုး၊
- ၂- ခတ္တိယ - မင်းမျိုး၊
- ၃- ဝေဿ - ကုန်သည်, လယ်လုပ်မျိုး၊
- ၄- သုဒ္ဒ - ဆင်းရဲမျိုးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

၎င်းတို့အနက် ဗြာဟ္မဏမျိုးသည် ပုရိသ (မဟာဗြဟ္မာ)၏ ခံတွင်းမှ, ခတ္တိယမျိုးသည် ပုရိသ၏ လက်ရုံး ၂ ဖက်မှ, ဝေဿမျိုးသည် ပုရိသ၏ ခြေ ၂ ချောင်း (ပေါင်) မှ, သုဒ္ဒမျိုးသည် ပုရိသ၏ခြေဖဝါး ၂ ဖက်မှ ဖြစ်လာသည်ဟု ရိဂ်ဝေဒ၌ ဖော်ပြထားသည်။

အမှန်မှာ အာရိယန်တို့သည် အိန္ဒိယသို့ စတင်ဝင်ရောက်လာရာ၌ ရှိရင်းတိုင်းရင်းသားများဖြစ်သော ဒရာဗီးဒီးယန်းတို့ထက် မြင့်မြတ်ကြောင်းဇာတ်ခွဲရာမှ အမျိုးဇာတ် ၄ မျိုး ကွဲလာခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုမူ အိန္ဒိယတွင် အမျိုးဇာတ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့်ရှိပြီး၊ ဇာတ်မဲ့များလည်း ရှိသည်။ သမိုင်းဆရာတို့အဆိုအရ အာရိယန်တို့သည် ၂၀၀၀ ဘီစီခန့်၊ သို့မဟုတ် ၁၈၀၀ ဘီစီခန့်၌ အိန္ဒိယသို့ဝင်ရောက်ရောက်ချင်း ဇာတ်ခွဲခြားမှု မပြုကြသေးဘဲ၊ ၁၂၀၀ ဘီစီခန့် ရောက်သောအခါမှ ဇာတ်ခွဲခြားမှုစနစ် ပေါ်လာသည် ဟုသိရသည်။

အမျိုး ၄ ပါး တာဝန်

ထိုအမျိုး ၄ ပါးတို့ ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကိုလည်း သတ်မှတ်ထားကြသည်။

ဗြာဟ္မဏမျိုးသည် ဝေဒသင်ယူမှု, ယဇ်ပူဇော်မှုတာဝန်ကို ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဝေဒကျမ်းများကို ဗြာဟ္မဏများမှတစ်ပါး အခြားသူများကြည့်ရှုခွင့် မရှိ ဟုဆိုသည်။

ခတ္တိယမျိုးသည် တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်မှု, စစ်တိုက်မှုတို့ကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရမည်။

ဝေဿမျိုးသည် လယ်ယာကုန်ထုတ်လုပ်ငန်း, ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရမည်။

သုဒ္ဓမ္မိးသည် လက်သမား၊ ပန်းရံ၊ သားရေနယ်လုပ်ငန်း၊ နှီးလုပ်ငန်း၊ မိလ္လာကျုံး၊ ဖန်းမှိုက် သွန်လုပ်ငန်း၊ သုဘရာဇာလုပ်ငန်း စသော ယုတ်နိမ့်သောအလုပ်များကို အခိုင်းအစေအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၄င်းအပြင် ခတ္တိယမ္မိးသည် ဗြာဟ္မဏတို့အား အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ပေးရခြင်း၊ ဝေဿမ္မိးသည် ဗြာဟ္မဏတို့အား ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ထောက်ပံ့လှူဒါန်းရခြင်း၊ သုဒ္ဓမ္မိးသည် ဗြာဟ္မဏတို့အား အမှုကိစ္စကြီးငယ်ကို ဆောင်ရွက်ပေးရခြင်း တာဝန်အသီးသီးကိုလည်း မဟာဗြဟ္မာကြီးက သတ်မှတ်ထားကြောင်း။ ယင်းအတိုင်း မိမိတို့ဆိုင်ရာတာဝန်ကျေပွန်ပါက နတ်ပြည်သို့ရောက်နိုင်ကြောင်းကို ဘဂဝါဂီတ၌ ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

အထူးမှာ အာရိယန်တို့သည် အိန္ဒိယသို့ စတင်ဝင်ရောက်လာကတည်းက စင်ပြိုင်နိုင်ငံငယ်များ တည်ထောင်ပြီး အချင်းချင်း တိုက်ခိုက်နေကြသည်။ သို့ရာတွင် အာရိယန်တို့ စစ်တိုက်ခြင်းမှာ မျိုးနွယ်အလိုက် သီးသန့်နေခြင်းကို ဌာနေလူများကမကြိုက်သောကြောင့် စစ်တိုက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရိဂ်ဝေဒ၌ ဖော်ပြထားသည်။

နိုင်ငံငယ်များ ထူထောင်ကြခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ သမိုင်းဆရာများက အာရိယန်တို့သည် တန်ခိုးကြီးကြပြီး တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး မာနထောင်လွှားကြခြင်းကြောင့် နိုင်ငံပေါင်းများစွာ ပေါ်ပေါက်လာရသည် ဟုမှတ်ချက်ပြုကြသည်။ အမှန်မှာ ထိုအခါက အိန္ဒိယတွင် အာရိယန်မဟုတ်သူများက အာရိယန်ထက်ပိုများပြီး နောက်ပိုင်းတွင် အာရိယန်လူဦးရေတိုးပွားလာပြီး အခြားလူမျိုးဦးရေမှာ ယုတ်လျော့လာကြသည်။ ဤသို့ လူဦးရေတိုးလာသော အာရိယန်တို့သည် အကျင့်ဖြူစင်မှုကိုအစွဲပြု၍ ဘာရဒွါဇမျိုးနွယ်စု၊ ဝါသိဋ္ဌမျိုးနွယ်စု စသည်ဖြင့် မျိုးနွယ်စုများကွဲသွားရပြီး ကိုးကွယ်ရာနတ်များလည်း ကွဲပြားလာရသည်။ ဤသို့ကွဲပြားလာကြရာမှ နိုင်ငံငယ်များလည်း ကွဲပြားလာရသည် ဟုယူဆနိုင်သည်။

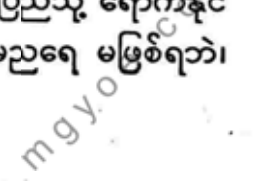
ဗြာဟ္မဏတို့၏အယူဝါဒနှင့် ကျင့်ဝတ်များ

ကျမ်းစာအမျိုးမျိုးတို့ကို ဖန်တီး၍ မိမိတို့၏ဝါဒကို အမျိုးမျိုးပြုပြင်လာကြသော ဗြာဟ္မဏ (ဟိန္ဒူ)တို့၏ နောက်ဆုံးအဆင့် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်မှာ ဤဘဝတွင် ကျက်သရေမင်္ဂလာ ဘုန်းတန်ခိုး စည်းစိမ်ဥစ္စာတိုးပွား၍ နောင်ဘဝတွင် နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်သို့ရောက်ရှိရန် ဖြစ်သည်။ ထိုဖော်ပြပါ ကောင်းကျိုးများရရှိရန်မှာ မကောင်းမှုပါပမူ စင်ကြယ်စေရမည်။ ယင်း မကောင်းမှုစင်ကြယ်ရန် ပြုလုပ်ကြသည့် လမ်းစဉ်၊ အယူဝါဒ၊ ကျင့်ဝတ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ၆ မျိုးရှိသည်။

- ၁- ဥဒကသုဒ္ဓိဝါဒ၊
- ၂- အဂ္ဂိပါရိစရိယာသုဒ္ဓိဝါဒ၊
- ၃- ယညသုဒ္ဓိဝါဒ၊
- ၄- ဣရိယာပထသုဒ္ဓိဝါဒ၊
- ၅- ဝတသုဒ္ဓိဝါဒ၊
- ၆- ဈာနသုဒ္ဓိဝါဒ။

၁- ဥဒကသုဒ္ဓိဝါဒ

‘ရေဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်း’ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ကိုယ်ခန္ဓာအညစ်အကြေးကို ရေဖြင့် ဆေးကြောသန့်ရှင်းပစ်သကဲ့သို့ မကောင်းမှုများကိုလည်း ရေဖြင့်ဆေးကြောပစ်ကာ မကောင်းမှုကင်းစင်ပြီး ဗြဟ္မာပြည်သို့ ရောက်နိုင်သည်ဟု ယူသောအယူ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မကောင်းမှုကို ဆေးကြောသောရေမှာ သာမညရေ မဖြစ်ရဘဲ။

ဂင်္ဂါမြစ်၌ရှိသော ဂယာရေဆိပ်၊ ပယာဂရေဆိပ်၊ အဓိကက္ကရေဆိပ်နှင့် ဗဟုကာမြစ်၊ သရဿတီမြစ်၊ ဗာဟုဝတီမြစ်၊ သုန္ဒရီကာမြစ် ဟူ၍ သတ်မှတ်ထားသော ရေချိုးဆိပ်များမှ ရေအထူးဖြင့် ဆေးကြောရသည်ဟု ဆိုသည်။

ဗြာဟ္မဏတို့အတွက် ဂင်္ဂါ၊ ယမုနာ၊ ဂယာမြစ်ရေတို့သည် အထူးအရေးကြီးသည်။ သေသူ၏အရိုးပြာသည် ဂင်္ဂါမြစ်ရေနှင့်ထိရမှ ၎င်း၏ဝိညာဉ်သည် နတ်ပြည်ရောက်နိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ရေချိုးဆိပ် မသွားနိုင်က ထိုရေဆိပ်မှရေကို သယ်၍ ချိုးကြသည်။ ဗြာဟ္မဏဘာသာဝင်တို့သည် အနည်းဆုံး ၁ နှစ် ၁ ကြိမ် ထိုရေချိုးဆိပ် တစ်ခုခု၌ ရေချိုးလေ့ ရှိသည်။

ဤကျင့်ဝတ်ကိုကျင့်သော ရသေ့များသည် နံနက်၊ နေ့၊ ညနေ ဟူ၍ တစ်နေ့ ၃ ကြိမ် ရေချိုးဆင်းလေ့ ရှိသည်။ အကြိမ်များစွာ ရေချိုးပြီးကြောင်း လူများသိရှိစေရန် အချို့ရသေ့တို့သည် ကြာပန်းကို ကိုင်ဆောင်ထားကြ သည်။ ရေညှိရေမှော်တို့ကိုလည်း လက်မောင်း၊ ခြေသလုံးတို့၌ သုတ်လိမ်းထားလေ့ ရှိသည်။ ပစ္စုပ္ပန် စီးပွားချမ်းသာ ကျက်သရေသိဒ္ဓိ တန်ခိုးရရှိရန် ရေငုပ်ရာမှပေါ်လာသောအခါ အချို့က မန္တန်တစ်ခုခုကို ရွတ်ဆိုကြသည်။ အချို့က နေကို စိုက်ကြည့်ကြသည်။ နေကို ရှိခိုးကြသည်။ မဟာဗြဟ္မာကို ရှိခိုးကြသည်။ ဣန္ဒြာ၊ ဝရဏ၊ သောမနတ်တို့ကို လည်း ဟစ်အော် ခေါ်ကြသည်။ အချို့ရသေ့များမှာ ရေဖြင့် မကောင်းမှုစင်ကြယ်ခိုက်တွင် သေဆုံးသွားပါက ဗြဟ္မာပြည်ရောက်ရန် သေချာသည်ဟု ယူဆသောကြောင့် ရေတွင် ၇ ကြိမ် ငုပ်တုံပေါ်တုံပြု၍ ရေထဲ၌ အသက် အောင့်ကာ ဇီဝိန်ချုပ်အောင်ပြုလုပ်ကြသည် ဟုဆိုသည်။

၂- အဂ္ဂိပါရိစရိယာသုဒ္ဓိဝါဒ

‘မီးကို လုပ်ကျွေးခြင်းဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်း’ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ဗြာဟ္မဏတို့သည် မီးကို ‘မဟာဗြဟ္မာကြီး’ ဟု ယူဆကြသည်။ မီးတောက်မီးလျှံသည် ဗြဟ္မာကြီး၏လျှာ ဖြစ်သည်။ မီးပုံထဲသို့ ထောပတ်ဆီဦးကို ထည့်လိုက် သောအခါ မီးလျှံထွက်လာခြင်းသည် ဗြဟ္မာကြီးက လျှာထုတ်၍စားသည်ဟု ယူဆကြသည်။

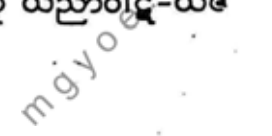
မီးပူဇော်ရာ၌ တောမီး၊ ထမင်းချက်သောမီး စသော သာမန်မီးများကို ပူဇော်ခြင်းမပြုဘဲ၊ အိမ်ထောင်စုတစ်စု၊ မျိုးနွယ်စုတစ်စုအတွက် သီးသန့်နေရာ၌ အမြဲတောက်နေသော အပူဇော်ခံမီးမျိုးကိုသာ ပူဇော်လေ့ရှိကြသည်။

သားယောက်ျားများ မွေးဖွားလာသောအခါ ထိုသားအတွက် အပူဇော်ခံ မီးဖိုတစ်ခု ထွန်းညှိပေးထားရသည်။ သားဖြစ်သူ ၁၆ နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်ပါက ‘တောထွက်၍ မီးပူဇော်လုပ်ကျွေးမည်လော၊ လူ့ဘောင်၌နေမည်လော’ ဟု မိဘကမေး၍၊ ‘မီးကို လုပ်ကျွေးပူဇော်မည်’ဆိုပါက ထွန်းညှိထားသောမီးကို ပေးလိုက်သည်။ ထိုသူသည် ရသေ့ဝတ်ကာ တောအရပ်သို့သွား၍ မီးနတ်(မဟာဗြဟ္မာကြီး)ကို ပူဇော်လုပ်ကျွေးရသည်။ ဆွမ်းခံ၍ရသော မွန်မြတ်သော စားသောက်ဖွယ်ရာများ၊ နို့ဃနာ၊ ထောပတ်၊ ဆီဦး၊ ပျား၊ တင်လဲ၊ သကာများကို မီးနတ်ကြီးအား အစာကျွေးသည့်အနေဖြင့် ဂါထာမန္တန်ရွတ်၍ မီးတောက်ထဲသို့ လောင်းထည့်ရသည်။ ထိုသို့ မီးကို လုပ်ကျွေး ပူဇော်ပါက ဗြဟ္မာပြည်ရောက်သည် ဟုယုံကြည်ကြသည်။

အိန္ဒိယပြည် ဘုံဘေမြို့တွင် ရှေးခေတ် အိရန်မှပြောင်းရွှေ့လာသော ဖာရစီလူမျိုးတို့သည် မီးနတ်ဘုရား ကျောင်းဆောင်ကြီးအတွင်း၌ မီးနတ်ကြီးအား နံသာဖြူ၊ ကရမက် စသော နံသာထင်းများဖြင့် အမြဲ ပူဇော်နေကြသည်။

၃- ယညသုဒ္ဓိဝါဒ

ယဇ်ပူဇော်ခြင်းဖြင့် မကောင်းမှုစင်ကြယ်သည်ဟု ယူဆသောဝါဒ ဖြစ်သည်။ သတ္တဝါတို့ကို သတ်ဖြတ်၍ လည်ချောင်းသွေးဖြင့် မဟာဗြဟ္မာကြီးအား ပူဇော်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပူဇော်ရန် တလင်းပြင်ကို ယညာဝါဠ-ယဇ်

တွင်းဟု ခေါ်သည်။ ထိုယဇ်တွင်း၌ ယဇ်တိုင် စိုက်ရသည်။ ယဇ်တိုင်၌ ကောင်းမှုရှင်၏အမည်ကို ရေးထွင်းရသည်။ သားကောင်များ ချည်နှောင်ရန်အတွက်လည်း ယဇ်တိုင်များ တန်းစီစိုက်ထားရသည်။ ယဇ်တိုင်ခုတ်ရာ၌ ကန်တော့ ပွဲထိုး၍ မန္တန်ရွတ်ဖတ် ခုတ်ကြရသည်။ ယဇ်တိုင်များမှာ ၂၁ တောင်ရှည်၍ ၈ မြောင့်ခုတ်ရွေရသည်။ ဥသျှစ်သား ၆ တိုင်၊ ရှားသား ၆ တိုင်၊ ပေါက်သား ၆ တိုင်၊ သံလွင်သား ၂ တိုင်၊ ဖန်ခါးသား ၁ တိုင်အားဖြင့် စုစုပေါင်း ၂၁ တိုင်ကို တစ်လံအကွာစီ စိုက်ထူရသည်။ ထုတိုင်များကို ရွေ့ချ၍ အဝတ်အုပ်ထားရသည်။ ငါး၊ လိပ် စသောရေသတ္တဝါများ၊ ငှက်များ၊ မြွေများ၊ ဆင်၊ မြင်း စသော တိရစ္ဆာန်တို့ကို ယဇ်တိုင်၌ ချည်နှောင်ထားရသည်။ အထူးစီမံထားသော အုတ်တို့ဖြင့် ဂဠုန်ငှက်ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော မီးကျိုးတွင်း ပြုလုပ်ရသည်။ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သော ပုရောဟိတ်ဆရာကြီးက သတ္တဝါတို့၏လည်ကိုလှီး၍ လည်ချောင်းသွေးကို မီးကျိုးတွင်း၌ ထည့်ရသည်။ ယဇ်တလင်း ပြင်၌ နေဇာမြက်ကိုခင်း၍ ပတ်လည်၌ နေဇာမြက် ကာရံရသည်။ ယဇ်ပူဇော်မည့်အသားတို့ကို နေဇာမြက်အခင်းပေါ်၌ တင်ထားမှ နတ်သားများက နှစ်သက်သည် ဟုဆိုသည်။

ယဇ်ပူဇော်ပွဲဒါယကာ၏ စွမ်းအားအလျောက် သတ္တဝါတစ်ကောင်မှစ၍ ရာထောင်ချီလျက် သတ်ဖြတ်ပူဇော်ရသည်။ ဘုရင်မင်းများနှင့် သူဌေးသူကြွယ်များက မိမိတို့၏စွမ်းအားအလိုက် ယဇ်ပူဇော်ပွဲကို ကျင်းပကြသည်။ ဆိတ် ၁၀၀၊ သိုး ၁၀၀၊ သမင် ၁၀၀၊ နွား ၁၀၀၊ မြင်း ၁၀၀၊ သမီးကညာ ၁၀၀၊ လုလင် ၁၀၀ စသည်ဖြင့် ရာလိုက် သတ်ဖြတ်ပူဇော်ကြသည်။

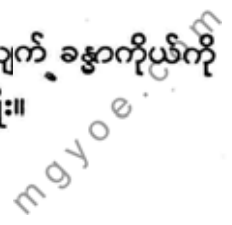
ဗြာဟ္မဏဇာတိပေတို့၌ သွေးချောင်းစီးယဇ်ပူဇော်ပွဲများကို ချီးကျူးရေးသားထားကြသည်။ ကောသလမင်းကြီး၏ ယဇ်ပူဇော်ပွဲ၊ ကုဋဒန္တပုဏ္ဏားကြီး၏ ယဇ်ပူဇော်ပွဲကို စသည်တို့ ဘုရားရှင်က ဟောပြောတားမြစ်ခဲ့ကြောင်း ဒီဃနိကာယ်နှင့် ဓမ္မပဒတို့၌ ဖော်ပြထားသည်။

သတ္တဝါတို့ကို သတ်ဖြတ်ပူဇော်ပါက နတ်ပြည်ရောက်သည်ဟု ယူဆ၍ မိမိသားကိုပင် ယဇ်ပူဇော်ရန် ကြိုးစားကြပုံကို ဇာတ်ကြီး ၁၀ ဘွဲ့ဝင် စန္ဒကုမာရဇာတ်တော်၌ ဖော်ပြထားသည်။

၄- ဣရိယာပထသုဒ္ဓိဝါဒ

‘ဣရိယာပထဖြင့် မကောင်းမှုကိုစင်ကြယ်စေခြင်း’ ဟုအဓိပ္ပာယ်ရသည်။ လျောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွားဟူသော ၄ ပါးကို ခန္ဓာကိုယ် သွေးသားညီညွတ်မျှတခြင်း အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဣရိယာပထ ဟုခေါ်သည်။ ယင်း ဣရိယာပထ ၄ ပါးကို သတ်မှတ်ချက်အတိုင်း စနစ်တကျကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် မကောင်းမှု အကုသိုလ်မှ စင်ကြယ်သည်။ ကိလေသာကင်းစင်၍ အသိဉာဏ်ထူးကို ရရှိနိုင်သည်။ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည် ရောက်နိုင်သည်။ မောက္ခကို ရနိုင်သည်ဟု ယူဆသောဝါဒ ဖြစ်သည်။

- ရပ်ခြင်း။ ။ ခြေဖျားထောက်၍ ရပ်ခြင်း၊ ဖန်တင်ထောက်၍ ရပ်ခြင်း၊ ခြေတစ်ဖက်မြှောက်၍ ခြေတစ်ဖက်ဖြင့်သာရပ်ခြင်း၊ အုန်းပင်စိုက်ခြင်း၊ လင်းနို့ကဲ့သို့ စောက်ထိုးဆွဲနေခြင်း။
- သွားခြင်း။ ။ ခြေဖျားထောက်၍ သွားခြင်း၊ ခြေဖန်တင်ထောက်၍ သွားခြင်း၊ ခုန်၍ သွားခြင်း၊ ခြေတစ်ပေါင်ကျိုးခုန်၍ သွားခြင်း၊ ဖားခုန်သကဲ့သို့ ထိုင်လျက်သွားခြင်း၊ ကျွမ်းထိုး၍ သွားခြင်း၊ ဘေးတိုက်ကျွမ်းပစ်၍ သွားခြင်း။
- ထိုင်ခြင်း။ ။ တင်ပျဉ်ခွေထိုင်ခြင်း၊ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်း၊ လက် ၂ ဖက်ထောက်၍ထိုင်လျက် ခန္ဓာကိုယ်ကို လက် ၂ ဖက်ဖြင့်မြှောက်ထားခြင်း စသည်ဖြင့် ခက်ခဲသောထိုင်ပုံအမျိုးမျိုး။

လျောင်းခြင်း။ ။ ဆူးချွန်၊ ဝါးချွန်များအပေါ်၌ အိပ်ခြင်း၊ မြေပေါ်၌ အိပ်ခြင်း၊ တစ်တီတူးထောင် အိပ်ခြင်း။ ဤဖော်ပြသည့်အတိုင်း ခက်ခဲသောဣရိယာပုထ်ဖြင့် နေထိုင်ပါက ကိလေသာစင်ကြယ်သည် ဟု ယူဆသည်။

၅- ဝတသုဒ္ဓိဝါဒ

‘အကျင့်ခလေ့စင်ကြယ်ခြင်း’ ဟုအဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ခွေး၊ နွား စသောတိရစ္ဆာန်တို့၏ ခလေ့ထုံးစံအပြုအမူကို အတုယူ၍ကျင့်လျှင် ကိလေသာ အာသဝေါကင်းစင်သည် ဟု ယူဆသောဝါဒ ဖြစ်သည်။

ကုက္ကုဝတ (ခွေးအကျင့်)

အဝတ်မဝတ်ဘဲ ခွေးကဲ့သို့ အမြီးတစ်ခုတပ်၍ ၄ ဖက်ထောက် သွားသည်။ ခွေးကဲ့သို့ ဟောင်သည်။ အူသည်။ အခြားခွေးကိုမြင်လျှင် သွားဖြိုး၍ မာန်ဖီသည်။ ပေါင်တစ်ဖက်ကိုမြှောက်၍ ကျင်ငယ်စွန့်သည်။ မြေ၌ပုံပေးသော အစာကို ပါးစပ်ဖြင့် ကုန်း၍ဟပ်သည်။ အချို့ ပြင်းထန်စွာကျင့်သူများသည် နွားကလေးသေးကို လည်းကောင်း၊ လူမစင်ကိုလည်းကောင်း သောက်သည်။ စားသည်။ ပြာပုံ၊ အမှိုက်ပုံတို့၌ ခွေးအိပ်သကဲ့သို့ ၃ ပတ်လှည့်၍ ခွေအိပ်သည်။

ဂေါဝတ (နွားအကျင့်)

ဦးခေါင်း၌ ချိုတု တပ်ဆင်ထားသည်။ တင်ပါး၌ အမြီးတု တပ်ဆင်၍ ၄ ဖက်ထောက် သွားသည်။ နွားလို တွန်မြည်သည်။ မြက်ကို စားသည်။ နွားလို အိပ်သည်။ အဝတ်ဝတ်ခြင်း မရှိ။

ဝဂ္ဂုလိဝတ (လင်းနို့အကျင့်)

သစ်ပင်ကိုင်းတို့၌ ခြေဖြင့်ချိတ်၍ ဦးခေါင်းစောက်ထိုးဆွဲလျက် နေသောအကျင့် ဖြစ်သည်။

မိဂဝတ (သမင်အကျင့်)

ဦးခေါင်း၌ သမင်ချိုကို တပ်ဆင်ထားသည်။ သမင်အမြီးတစ်ခုခုကို တင်ပါး၌ တပ်ဆင်ထားသည်။ လူတွေ့မခံဘဲ တောထဲ၌ နေလေ့ရှိသည်။ လူမြင်ခံရပါက တောပြောင်းရသည်။

အလားတူပင် ဆိတ်အကျင့်၊ သိုးအကျင့် စသည်များကိုလည်း ကျင့်ကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များကို လောဘ ဆန္ဒနည်းသော၊ ကိလေသာကင်းပြီးသော ရဟန္တာ ဟူ၍ လူထုပရိသတ်က ကြည်ညိုကြသည်။

၆- ဈာနသုဒ္ဓိဝါဒ

‘ဈာနသမာဓိဖြင့် မောက္ခ (လွတ်မြောက်မှု)ကို ရသည်’ ဟု ယူဆသောဝါဒ ဖြစ်သည်။

ဘုရားဟောပါဠိတော်၌ ပါဝင်သော ဈာန်၊ ဈာန်တရားကို ယောဂသုတ္တကျမ်း၌ ‘သမာဓိ’ ဟုခေါ်လေသည်။

အကျဉ်းအားဖြင့် သမာဓိကို သမ္မဇေတတာသမာဓိ (အသိစိတ်ဖြင့် ပေါ်နေသောဈာန်)၊ အသမ္မဇေတတာသမာဓိ (အသိစိတ်ဖြင့် မဖြစ်သောဈာန်) ဟူ၍ ၂ မျိုးခွဲခြားထားလေသည်။

ကမ္ဘာပတ်၍ ဘုရားရှာခြင်း

တစ်ဖန် သမ္မဇေတုတာသမာဓိကို-

- သဝိတက္ကသမ္မဇေတုတာသမာဓိ - ဝိတက်ပါဝင်သော အတ္တ၏ဂုဏ်ကို ကြံစည်မှု၊
- သဝိစာရသမ္မဇေတုတာသမာဓိ - စဉ်းစားမှုပါဝင်သောဝိတက်ဖြင့် ကြံစည်သိပြီးသော သဘောများကို ထပ်ကာထပ်ကာသိနေမှု၊
- သာနန္ဒသမ္မဇေတုတာသမာဓိ - နှစ်သက်မှု ပီတိပါဝင်သော ဝိတက်ဖြင့်သိနေမှု၊
- သာသ္မိတာ - ငါဖြစ်၏၊ ငါသည် အတ္တ၊ အတ္တသည် ငါဖြစ်၏ဟု သိမှု။ ။
ဟူ၍ ၄ မျိုးခွဲခြားထားလေသည်။

ရှေးဦးစွာ အာတွန် ခေါ် အတ္တ၏ဂုဏ်အရည်အချင်းများကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ရမည်။ အတ္တသည် ချမ်းသာသုခ အတိ ဖြစ်၏။ ဉာဏ်ပညာအတိ ဖြစ်၏။ အရာခပ်သိမ်း၌ စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့ တည်နေ၏ ဟု အတ္တ၏ဂုဏ်အရည်အချင်း များကို အာရုံစိုက်နေရာ အခြားသို့ စိတ်အာရုံပျံ့လွင့်မှုမရှိဘဲ၊ အတ္တအာရုံတစ်ခုတည်း၌ တည်ငြိမ်နေပါက 'သဝိတက္က သမ္မဇေတုတာသမာဓိ' မည်၏။

တစ်ဖန် အတ္တအာရုံ၌ စိတ်တည်ငြိမ်နေစေရန် အထူးကြောင့်ကြ မစိုက်ရတော့ဘဲ ကျင့်သားရ၍ ကြာရှည်စွာ တည်ငြိမ်နေသောအခါ 'သဝိစာရသမ္မဇေတုတာသမာဓိ' မည်၏။

ထို့နောက် စိတ်သည် အပြင်အာရုံများသို့ လုံးဝ ပြေးလွှားပျံ့လွင့်မှု မရှိတော့ဘဲ အဇ္ဈတ္တကိုယ်တွင်း၌သာ တည်နေသောအခါ ကြည်လင်၍ အလင်းရောင်ထွက်လာသည်။ ဤအဆင့်၌ တစ်ကိုယ်လုံး နှစ်သက်မှုပီတိ ပျံ့နှံ့ကာ လွန်စွာအေးချမ်းသာယာနေသောကြောင့် 'သာနန္ဒသမ္မဇေတုတာသမာဓိ' မည်၏။

ထို့နောက် တစ်ဆင့်မြင့်လာသောအခါ သိစရာအာရုံနှင့် သိတတ်သောစိတ်သည် တစ်ခုတည်းအဖြစ် ပူးပေါင်း သွားသည်။ 'အတ္တနှင့် ငါ' ၂ ခုမပြား တစ်သားတည်း ဖြစ်သွားသည်။ တစ်လောကလုံး အတ္တအတိ ဖြစ်သည်။ အတ္တမှတစ်ပါး တခြားမည်သည့်အရာမျှ မရှိ ဟုသိလေတော့သည်။ ထိုအခါ ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ ခွဲခြား၍မသိတော့ဘဲ၊ အတ္တတစ်ခုတည်းကိုသာ သိနေတော့သည်။ ငါ၊ သူတစ်ပါး ခွဲခြားမှု၊ အဆိုး၊ အကောင်း ခွဲခြားမှု မရှိခြင်းကြောင့် နှစ်သက်မှု၊ ချမ်းသာမှုကိုမခံစားရဘဲ လျစ်လျူရှုမှု ၂ ပေက္ခာသာ ဖြစ်နေတော့သည်။

နောက်ဆုံးဖြစ်သော 'အသမ္မဇေတုတာသမာဓိ' အဆင့်၌ စိတ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမရှိဘဲ ချုပ်ငြိမ်းကာ ဗြာဟ္မဏ ဉာဏ်ရည်ကို ရရှိတော့သည်ဟု ဆိုသည်။ သိတတ်သောပညာသည် အခြားကို အာရုံမပြုတော့ဘဲ မိမိပညာသဘာဝ ပညာ ဓာတ်သားကြီးအတွင်း၌သာ တည်နေလေတော့သည်။ ကေဝလျ သီးသန့်လွတ်ကင်းစွာရှိနေသော တရား သဘောအဖြစ် တည်ရှိနေခြင်း ဟုဆိုလိုသည်။

ဗုဒ္ဓဓေတ် ဗြာဟ္မဏဘာသာရေး အခြေအနေ

အာရိယန် (ဗြာဟ္မဏ)တို့သည် ပထမ ဝေဒကျမ်းလာ နတ်များစွာအား ပူဇော်ပသရေးအတွက် မုန့်ထောပတ်၊ သကာ၊ တင်လဲ စသည်များဖြင့်သာ ယဇ်ပူဇော်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မိမိတို့ အကျိုးစီးပွားများအတွက် အဿမေဓယဇ်ကဲ့သို့သော တိရစ္ဆာန်များဖြင့် ယဇ်ပူဇော်မှုကို ဖန်တီးလာကြသည်။ ဤတိရစ္ဆာန်များဖြင့် ယဇ်ပူဇော်မှု ကို တတ်စွမ်းနိုင်သောသူများသည် ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ ပြုလုပ်ပူဇော်ခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ ကြီးကျယ်စွာ ယဇ်ပူဇော်မှုကို ဗုဒ္ဓစာပေ၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ပန်းရွှေပြည်စာအုပ်တိုက်

mgvooe.com

‘ထိုအခါ ပသေနဒီကောသလမင်းကြီးသည် ကြီးကျယ်သောယဇ်ပူဇော်ပသခြင်းကို ရှေးရှုစီရင်အပ်၏။ ဥသဘ ၅၀၀ တို့ကို လည်းကောင်း၊ နွားထီးငယ် ၅၀၀ တို့ကို လည်းကောင်း၊ နွားမငယ် ၅၀၀ တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဆိတ် ၅၀၀ တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သိုး ၅၀၀ တို့ကိုလည်းကောင်း ယဇ်ပူဇော်ပသခြင်းငှာ ယဇ်တိုင်များ၌ စွဲချည်ဆောင်ထား အပ်ကုန်၏။ ထိုမင်း၏ ကျွန်ယောက်ျား၊ ကျွန်မိန်းမ၊ အစေအပါး၊ အလုပ်သမားတို့ သည်လည်း ဒဏ်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်သည်၊ ဘေးဖြင့် ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ မျက်ရည်ဖြင့်ပြည့်သော မျက်နှာရှိကုန်လျက် ငိုကြွေးကြကာ ယဇ်အမှုကို ပြုကြကုန်၏။’
(သံယုတ္တနိကာယ် ကောသလသံယုတ် ယညသုတ်)

အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း တိရစ္ဆာန်များဖြင့် ယဇ်ပူဇော်မှုများကိုသာ တီထွင်ထားကြသည် မဟုတ်သေး။ ပုရိသမေဓကဲ့သို့ လူကို ယဇ်ပူဇော်ခြင်းကိုပင် စီစဉ်ခဲ့ကြသည်။ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အစဉ်အလာတစ်ရပ်ဖြစ်နေသော ယဇ်ပူဇော်မှုများဖြင့် ကြီးပွားချမ်းသာခဲ့ကြသကဲ့သို့၊ လူများမှာလည်း အကုန်အကျများသော ယဇ်ပူဇော်မှုများကို ငြီးငွေ့ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဗာရာဏသီပြည်သား ဝါသနာထ (ပါသျှဝ)သည် ပထမဦးဆုံး ဗြာဟ္မဏများအား ဆန့်ကျင်သော သမဏဂိုဏ်းကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင်လည်း ဗြာဟ္မဏဂိုဏ်းကိုဆန့်ကျင်သော ဝါဒရှင်များ များစွာပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ၌ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အဘက်ဘက်မှ အသာစီးရနေသော်လည်း သမဏများ၊ ဝါဒရှင်များ၏ အကျင့်များနှင့် ဟောပြောကျွမ်းကျင်မှုများကြောင့် လူများသည် သမဏနှင့် ဝါဒရှင်များ ကို အားပေးခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ဗြာဟ္မဏဝါဒသည် ယိမ်းယိုင်စပြုလာသဖြင့် သမဏများ၊ အခြားဝါဒရှင်များ ၏ဝါဒများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရန် အယူဝါဒကျင့်စဉ်အမျိုးမျိုးကို တီထွင်လာကြတော့သည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူလာသောအခါ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင်က ဗြာဟ္မဏဖြစ်ကြောင်း ကြေညာတော်မူသည်။ သို့ရာတွင် ဗြာဟ္မဏများ၏ ‘မန္တန် (ဝေဒ)ကို ရွတ်ဖတ်တတ်သောကြောင့် ဗြာဟ္မဏဖြစ်သည်’ ဟူသောအဓိပ္ပာယ်ကို တော်လှန်ပြီး၊ ‘မကောင်းမှုကို အပပြုပြီးသောကြောင့် ဗြာဟ္မဏဖြစ်ကြောင်း’ အဓိပ္ပာယ်ကို ထုတ်ဖော်ဟောတော်မူခဲ့သည်။

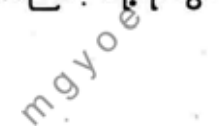
တစ်ဖန် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်တိုင် မဟာသမဏဖြစ်ကြောင်း ကြေညာတော်မူပြန်သည်။ သို့ရာတွင် သမဏတို့၏ ‘မိမိတို့ကိုယ်ကို ပင်ပန်းမှုကိုပြုသူ’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သကဲ့သို့ မဟုတ်ဘဲ၊ ‘မကောင်းမှု ငြိမ်းပြီးသူ၊ ကိလေသာ ငြိမ်းပြီးသူဖြစ်သောကြောင့် သမဏဖြစ်ကြောင်း’ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုတော်မူခဲ့သည်။

တစ်ဖန် ဗြာဟ္မဏတို့၏ ‘မိမိတို့ကိုယ်ကို အာရိယန်ဆိုပြီး မြင့်မြတ်သူအဖြစ် ယူဆခြင်း’ကို တော်လှန်၍၊ ‘မဂ္ဂင် ၈ ပါး အကျင့်တရားဖြင့် ကိလေသာအညစ်အကြေး စင်ကြယ်ပြီး၊ မဂ် ၄ တန်၊ ဖိုလ် ၄ တန်အဆင့်သို့ ရောက်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်များကိုသာ အရိယာခေါ်ကြောင်း’ ဟောတော်မူခဲ့သည်။

ဗြာဟ္မဏတို့တီထွင်ခဲ့သော ‘ခတ္တိယမျိုး၊ ဗြာဟ္မဏမျိုး၊ ဝေဿမျိုး၊ သုဒ္ဓမျိုး’ ဟူသော အမျိုး ၄ ပါးမှ အမျိုးကောင်းသား၊ အမျိုးကောင်းသမီးများသည် သာသနာဘောင်သို့ဝင်လာသောအခါ မူလအမျိုးအနွယ်များ ကင်းပျောက်ပြီး၊ ကြီးငယ်ထေရ်စဉ်အလိုက် အရိအသေပေးကြရသည်။ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ယဇ်ပူဇော်မှုကို ဆန့်ကျင်၍ ပါဏာတိပါတကို ဒုစရိုက်အဖြစ် ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။

ဗြာဟ္မဏတို့၏ အတ္တအယူကို ဆန့်ကျင်၍ အနတ္တအယူကို ဟောတော်မူခဲ့သည်။

တစ်ဖန် ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဘာသာအယူ၌ ‘ခတ္တိယမင်းမျိုးသည်သာ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ် မင်းလုပ်၍ ဗြာဟ္မဏ တို့ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်။ ပူဇော် ချီးမြှောက်ရမည်’ဟု သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့ရာတွင်

ဗုဒ္ဓခေတ်မှ စ၍ အသောကမင်းနောက်ပိုင်းတိုင်အောင် ခတ္တိယမျိုးဘုရင်တို့သည် ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏားတို့ကို ဘေးချိတ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းများနှင့် ဂျိန်းရဟန်းများကို ဦးစားပေး ချီးမြှောက်ခဲ့ကြသည်။ ကောသလမင်း၊ အဇာတသတ်မင်း၊ ကာလာ သောကမင်း၊ အသောကမင်း စသော ခတ္တိယမျိုးဘုရင်တို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို အင်တိုက်အားတိုက် ထောက်ပံ့ခဲ့ကြ သည်။ ကောသလမင်း၏သားတော် စန္ဒဂုတ်မင်းကြီးနှင့် အသောကမင်း၏ဖခင် ဗိန္ဒုသာရမင်းကြီးတို့ လက်ထက်၌ ကား ဂျိန်းဘာသာကို အားပေးခဲ့ကြသည်။ အသောကမင်းကြီး၏ သားမြေးမြစ်တို့၏လက်ထက်၌လည်း ဂျိန်းဘာသာ ကို ဘုရင်က အားပေးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သုဂံခေတ် မတိုင်မီက ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏားဘာသာသည် အပယ်ခံအဖြစ်ဖြင့် မျက်နှာငယ်ခဲ့ရသည်။

ဗြာဟ္မဏဘာသာ နိုင်ငံတော်ဘာသာ ဖြစ်လာခြင်း

အပယ်ခံဗြာဟ္မဏတို့သည် နောက်ပိုင်းတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြပြီး မိမိတို့၏ဝါဒများ ကို သွတ်သွင်းခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓဝါဒကို ပူးသတ်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဝါဒတွင် ဂိုဏ်းကွဲအမျိုးမျိုး ပေါ်ခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်း၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းကွဲဖြစ်သော မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာသည် ဟိန္ဒူဝါဒနှင့် ချွတ်စွပ်တူလာရ သည်အထိ ဖြစ်ခဲ့ရတော့သည်။ တစ်ဖန် အသောကမင်းကြီးနောက် မင်း ၆ ဆက်မြောက်၌ ‘သုဂံပုရပမိတြ’ အမည်ရှိသော ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏားမျိုး စစ်သူကြီးသည် မောရိယ နောက်ဆုံးမင်းဆက်ကိုသတ်၍ သုဂံမင်းဆက်ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။

သုဂံမင်းသည် ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏားမျိုး ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ဗြာဟ္မဏဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ အသောကမင်းလက်ထက်တွင် ပိတ်ပင်ထားခဲ့သော ယဇ်ပူဇော်မှုကိုလည်း ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။

မဟာဘာရတနှင့် ရာမယဏကျမ်း ပေါ်ခြင်း

သုဂံခေတ်၌ ဗြာဟ္မဏတို့၏ စာပေနှင့် ရာဇဝင်သမိုင်းများကို အသစ်ပြုပြင် ပြန်လည်ရေးသားစေသည်။ မဟာဘာရတ၊ ရာမယဏ၊ ပုရာဏကျမ်းများကို ခမ်းနားအောင် ပြုပြင်ရေးသားစေသည်။ မနုဓမ္မသတ်လည်း ပေါ်လာသည်။ ဗြာဟ္မဏတို့၏စာပေမှာ သက္ကတဘာသာဖြင့်ရေးသားရာ သက္ကတဘာသာကို စနစ်တကျဖြစ်စေရန် ပါဏိနီသဒ္ဒါကျမ်းအဖွင့် မဟာဘာသာကို ပတဉ္စလိဆရာကြီးက ရေးခဲ့သည်။ ထို့အပြင် သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းလည်း အများအပြားပေါ်ထွက်ခဲ့သည်။ သုဂံခေတ်ကား ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏားတို့၏ အယူဝါဒကို ပြန်လည်အသက်သွင်း၍ ရှေ့တန်းထားကာ မြှောက်စားနေသောခေတ် ဖြစ်လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ သီဝ လိင်ကိုးကွယ်မှု၊ ကရိဂ္ဂနဘုရား ကိုးကွယ်မှု၊ ဗိဿနိုးကိုးကွယ်မှုများ ကြီးကျယ်ထွန်းကားလာလေသည်။ ရာမယဏကျမ်းတွင် ဗုဒ္ဓကို ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဗိဿနိုးဘုရားဝင်စားသော အဝတာရတစ်ပါးအဖြစ် သွတ်သွင်းခဲ့သည်။

အထက်ပါအဆိုအရ မဟာဘာရတနှင့် ရာမယဏကဗျာများသည် သုဂံခေတ်၌ ပေါ်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ သုဂံခေတ်သည် မောရိယမင်းဆက် (၃၂၂ ဘီစီမှ ၁၈၇ ဘီစီ) နောက်ပိုင်းတွင် ပေါ်ခဲ့သောကြောင့် ဤမဟာဘာရတ နှင့် ရာမယဏကဗျာများသည်လည်း ၂ ရာစုဘီစီ နောက်ပိုင်း၌ ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဆာ ချား အဲလျော့ကမူ ရာမယဏနှင့်မဟာဘာရတကဗျာများကို ဂုတ္တခေတ်မတိုင်မီ ဖွဲ့ဆိုကြောင်းဆိုသည်။ အချို့ပညာရှင်များကမူ ရာမနှင့် ကရစ်ညွန့်ကို ဒေသဆိုင်ရာသူရဲကောင်းများအဖြစ် ချီးမြှောက်ခဲ့ရာမှ နောက်ပိုင်းတွင် ဘုရားဝင်စားအဖြစ် ကိုးကွယ် လာခြင်း ဖြစ်တန်ရာသည်ဟု ခန့်မှန်းခဲ့ကြသည်။ အချို့သမိုင်းပညာရှင်များ၏ အဆိုအရ ၁၈၅ ဘီစီ၌ မောရိယမင်းဆက် ပြုတ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

သက္ကတစာပေ ပြန်လည်ထွန်းကားလာခြင်းကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကမ္ဘာ့စာပေပညာရှင်တို့၏အဆိုကိုလည်း ဖော်ပြလိုပေသည်။ သက္ကတစာပေ၌ ကာဗျခေတ်ကို ပညာရှင်တို့က အမျိုးမျိုးသတ်မှတ်ကြသည်။ အချို့က ဝေဒခေတ်နောက် ဣတိဟာသ၊ ပုရာဏ်နှင့် ကဗျာတို့ အဆင့်ဆင့် ထွန်းကားလာသောခေတ်ကို 'ကာဗျခေတ်' ဟု သတ်မှတ်ကြသည်။ ကာလအားဖြင့် ၆၀၀ ဘီစီ သို့မဟုတ် ၅၀၀ ဘီစီမှ စခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းဖော်ပြပါကာလအတွင်း၌ မဟာဘာရတနှင့် ရာမယဏကဗျာများ ပေါ်ခဲ့သည်ဟု မဆိုနိုင်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုကာလအတွင်း၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူဆဲအချိန်အခါ ဖြစ်သည့်အပြင် လူများနှင့် ဘုရင်များကလည်း ဗုဒ္ဓသာသနာကို အားပေးနေသည့်အချိန် ဖြစ်နေပေရာ ဗြာဟ္မဏတို့အနေဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားအား လိုသည်ဖြစ်စေ၊ မလိုသည်ဖြစ်စေ ၎င်းတို့၏ ဗိဿနိုးဘုရားဝင်စားသော အဝတာရတစ်ပါး အဖြစ်ရေးရန် မဝံ့မရဲသောအချိန်အခါဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

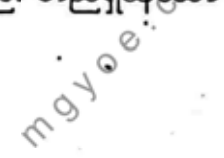
တစ်ဖန် ဤကာဗျခေတ်ကိုပင် သက္ကတစာပေ ထွန်းကားလာသောကြောင့် 'သုတ္တခေတ်' ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြောင်း ဆိုသည်။ သုတ္တခေတ်ကို (၆၀၀ ဘီစီမှ ၂၀၀ဘီစီ)အတွင်းဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ ဤ၌လည်း အထက်ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော အကြောင်းအရာကိုထောက်ဆ၍ ၂ ရာစုဘီစီကိုသာ လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ အမှန်မှာ ၎င်းခေတ်များတွင် သက္ကတစာပေ အထွန်းကားဆုံးဟု မဆိုနိုင်ပေ။ အေဒီ ၃၂၀-၅၃၅ မှစ၍ အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသော ဂုတ္တမင်းလက်ထက်၌သာလျှင် သက္ကတစာပေ အထွန်းကားဆုံးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဂုတ္တမင်းများလက်ထက်တွင် 'သက္ကတစာပေ၏ ရွှေခေတ်' ဟူ၍ သမိုင်းဆရာတို့က သတ်မှတ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

သက္ကတစာပေပညာရှင် ကိသ်ကမူ မဟာဘာရတနှင့် ရာမယဏကဗျာများ စပေါ်ချိန်မှစ၍ ကာဗျခေတ်ကို သတ်မှတ်သည်။ မဟာဘာရတကား ၄၀၀ ဘီစီခန့်၌ စပေါ်သည်ဟု ဆိုသည်။ မဟာဘာရတကဗျာကို ဗျသဒေဝရသေ့ ရေးသားခဲ့သည်ဆိုသော်လည်း ယနေ့ပညာရှင်များက လူပေါင်းများစွာ ခေတ်အဆက်ဆက် ရေးခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ရာမယဏကား ၃၀၀ ဘီစီခန့်တွင် ရှေး၌ရှိခဲ့သောကဗျာကို အခြေခံ၍ 'ဝလို့ကီ'မည်သော ပညာရှိက စီရင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ရှေး၌ရှိခဲ့သော ကဗျာ ဆိုရာ၌ မဟာဘာရတကဗျာနောက်၊ သို့မဟုတ် တစ်ချိန်တည်း လောက်အတွင်း ပေါ်လာသောကဗျာ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဤ ကာလသတ်မှတ်ချက်သည်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုရင်များ ကြီးစိုးနေချိန်ဖြစ်သည်အပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာ အထွတ်အထိပ်ရောက်နေသောအချိန် ဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓကို ဗိဿနိုးဘုရားဝင်စားသော အဝတာရတစ်ပါးအဖြစ်ဖော်ပြထားသော ရာမယဏကဗျာမျိုးကို ဗြာဟ္မဏတို့ ရေးသားဝံ့ခဲ့ကြမည် မဟုတ် ဟုယူဆနိုင်သည်။ အမှန်မှာ ယင်းကဗျာများကို သုဂံခေတ် ၂ ရာစုဘီစီ၌ ရေးသား ထုတ်ဝေခဲ့ကြောင်း မူချယူဆနိုင်သည်။ ၎င်းအပြင် ဟိန္ဒူတို့အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော မဟာဘာရတ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည့် ဘဂဝါဂီတ ကဗျာကိုလည်း ဤ ၂ ရာစုဘီစီ၌ပင် ရေးသားခဲ့သည်ဟု သမိုင်းပညာရှင်တို့ ဆိုကြသည်။

ဗြာဟ္မဏဝါဒသည် အိန္ဒိယအမျိုးသားရေးဝါဒဖြစ်လာခြင်း

မာဂဓတိုင်း ပါဠလိပုတ်နေပြည်တော်တွင် သုဂံမင်းဆက် အုပ်စိုးစဉ် အန္ဒြနိင်္ဂလည်း ပေါ်ပေါက်လာသည်။ အန္ဒြမင်းသည် ၂၈ ဘီစီ၌ သုဂံမင်းဆက်ကိုဆက်ခံသည့် ကန်ဝမင်းဆက်ကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ခဲ့သည်။ အန္ဒြမင်းဆက်သည် ထိုအချိန်မှစ၍ နှစ် ၂၀၀ ကျော်မျှ အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်းတို့တွင် တန်ခိုးဩဇာကြီးမားခဲ့သည်။ ၎င်းမင်းဆက်သည် ဒရာဗီးဒီးယန်းအနွယ်ဖြစ်သော်လည်း ဗြာဟ္မဏအယူကိုပင် ယူခဲ့သည်။

အိန္ဒိယတွင် အန္ဒြတို့တန်ခိုးဩဇာကြီးသကဲ့သို့ တစ်ဘက်မှလည်း အိန္ဒိယနယ်ပယ်များစွာကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူခဲ့သော ကူသျှမ်တို့ကလည်း အေဒီ ၁ ရာစုမှ ၃ ရာစုအထိ အန္ဒြတို့နှင့်အပြိုင် တန်ခိုးဩဇာ ကြီးမားလျက်ရှိကြသည်။ ကူသျှမ်မင်းများသည် ထိုအချိန်၌ အိန္ဒိယတွင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် မရှိတော့သော်လည်း တည်ရှိနေသော ဂိုဏ်းကွဲဗုဒ္ဓသာသနာကို ချီးမြှောက်ခဲ့ကြသောမင်းများ ဖြစ်ကြသည်။

ကုသျှမ်းမင်းဆက် ကနစ်ရှက (အေဒီ ၁၂၀ - ၁၆၂) လက်ထက်၌ မြို့တော်ကို ဂရိပိုင် ဘက်ထရီယန်မှ ပက်ရှဝါသို့ ပြောင်းခဲ့ပြီး၊ နာမည်ကြီး သဗ္ဗတ္ထိဂိုဏ်း အဘိဓမ္မာဆရာ အဿဇောသကို အတိုင်ပင်ခံပြု၍ သင်္ဂါယနာ ပင် တင်ခဲ့သည်။

ဤသို့ ယင်း ဂိုဏ်းကွဲဗုဒ္ဓသာသနာ ကို လူမျိုးခြားတို့အားပေး၍ လူမျိုးခြားဝါဒ ဖြစ်လာသောအခါ ဇာတ် အယူသည်သော ဗြာဟ္မဏဘာသာသည် အိန္ဒိယအမျိုးသားရေးဝါဒ ဖြစ်လာရတော့သည်။ အခြွေအရံတို့၏ အောင်မြင်မှုများနှင့် ဗြာဟ္မဏဘာသာ ပြန့်ပွားလာမှုကိုအကြောင်းပြု၍ ဗြာဟ္မဏဘာသာသည် ၁ ရာစုဘီစီမှစ၍ အိန္ဒိယ၏အမျိုးသားရေးဝါဒ ဖြစ်လာရသည် ဟု အချို့ကဆိုသည်။

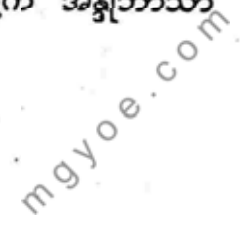
ဗြာဟ္မဏဘာသာမှ ဟိန္ဒူဘာသာသို့

အေဒီ ၈ ရာစု၌ ရှေးဗြာဟ္မဏဘာသာကိုပြုပြင်၍ ဟိန္ဒူဘာသာအဖြစ် ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်ဟု သမိုင်းပညာရှင်တို့က ဆိုသည်။ မည်သူက မည်ကဲ့သို့ ပြုပြင်ခဲ့သည် ဟူသောအဆိုမှာမူ တိမ်မြုပ်လျက်ရှိသည်။ အမှန်မှာ ဗြာဟ္မဏဘာသာသည် မိမိတို့၏ဘာသာရေးကို ရှည်လျားလှသော သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက်တွင် ကျမ်းစာ အမျိုးမျိုးဖြင့် ထုတ်၍ ပြုပြင်ဖာထေးခဲ့ကြောင်းကို ပြခဲ့ပြီးသောအချက်အလက်များအရ သိသာထင်ရှားလှသည်။ သို့ရာတွင် ဗြာဟ္မဏဘာသာ ထွန်းကားတိုးတက်ရေးကို အလေးပေးဆောင်ရွက်ခဲ့သော သုဂံခေတ်၊ အခြွေခေတ်၊ ဂုတ္တ ခေတ် (အေဒီ ၃၂၀-၅၃၅)များအထိ ဗြာဟ္မဏတို့၏ အတွေးအခေါ်သည် ရှေးကနှင့် ထူးခြားနားပင် ဖြစ်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ကာလီဒါသ၊ ဗိရ်ဗလ စသည်ကဲ့သို့သော သက္ကတစာဆိုများပေါ်ထွန်းပြီး သက္ကတစာပေ၏ ရွှေခေတ် ဟုဆိုသော သက္ကတစာပေအထွန်းကားဆုံး ဂုတ္တခေတ်၌လည်း သွေးချောင်းစီးယဇ်ပူဇော်ပွဲကြီးများကို ပြုလုပ်လျက်ပင် ရှိသေးသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။

သို့ရာတွင် အေဒီ ၇ ရာစု (အချို့အဆို အေဒီ ၈-ရာစု) သာသနာသက္ကရာဇ်အားဖြင့် ၁၂၀၀ ကျော်သောအခါ၌ ကေရလာပြည်နယ်၌ 'ရှ်ကရစရိယ' ခေါ် 'ရှ်ကရကျာလယ' အမည်ရှိသော ဗြာဟ္မဏပညာရှိတစ်ယောက် ပေါ်ထွက် လာသည်။ သူသည် ဂိုဏ်းကွဲဗုဒ္ဓဘာသာ နာမည်ကျော်အဘိဓမ္မာဆရာ ဒိန္နာဂ နှင့် ဓမ္မကိတ္တိတို့ ရေးသားထားသော တက္ကဗေဒကျမ်းများကိုလည်း တတ်မြောက်သဖြင့် တက္ကဗေဒနည်းကျ စကားစစ်ထိုးရာ၌ အလွန်ကျွမ်းကျင်သည် ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် သူသည် ဂိုဏ်းကွဲဗုဒ္ဓဘာသာ ယောဂါစာရဂိုဏ်းနှင့် မဇ္ဈိမိကဂိုဏ်းမှ အတွေးအခေါ် သဘောတရားများကိုယူ၍ ဗြာဟ္မဏဝါဒ ဣဿရန်ဗ္ဗာန (ဖန်ဆင်းရှင်)ဝါဒကို ယုတ္တိရှိအောင် ပြုပြင်ရေးသားခဲ့သည်။ ကွဲပြား၍ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေကြသော အတ္တဝါဒဆိုင်ရာကျမ်းများ၊ ဥပနိသျှဒ်ကျမ်းများကို ရှေ့နောက်ညီညွတ် အောင် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို၍ အဋ္ဌကထာ (ဘာညျ) ကျမ်းများကိုလည်း ရေးသားခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာ့အဖွဲ့ အစည်းများကို အတုယူ၍ ဟိန္ဒူဘုန်းကြီး (သညာသီ)များကို ကျောင်းတိုက်များ၌ တစ်စုတဝေးတည်း တည်နေစေ သည်။ ရှ်ကရကျာလယသည် ကေရလာပြည်နယ် တမီးလ် စသော အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းဘုရင်များကို ဗြာဟ္မဏဘာသာ ဒါယကာ ပြုစေသည်။ ရှ်ကရကျာလယသည် ဘာသာရေးဂုရုကြီးလည်း ဖြစ်လာသည်။

ဤကဲ့သို့ 'ရှ်ကရကျာလယ' အမည်ရှိသောပညာရှိကြီးက ရှေးဗြာဟ္မဏဘာသာရေးကို တက္ကဗေဒနည်း ကျကျ ပြုပြင်လိုက်သောဘာသာသည်ပင် ဟိန္ဒူဘာသာအဖြစ် ပြန်လည်ပေါ်ထွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

'ဟိန္ဒူဘာသာ' ဟူ၍ ခေါ်ရခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အိန္ဒိယမြစ်ဝှမ်းကို အစွဲပြု၍ ပါရှင်းတို့က 'အိန္ဒူဘာသာ' ခေါ်ရာမှ နောက်ပိုင်းတွင် ဟိန္ဒူဘာသာဖြစ်လာရသည်ဟု ပညာရှင်တို့ ယူဆကြသည်။

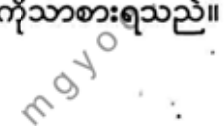
ဟိန္ဒူတို့ကမူ ၎င်းတို့၏ ဘာသာကို ရှေးကျသောတရား (သနန္တနဓမ္မ), ဝေဒကို အခြေခံသောတရား (ဝေဒဓမ္မ), မြင့်မြတ်သူတို့၏တရား (အာရိယဓမ္မ), ဘာရတ်ပြည်နယ်တရား (ဘာရတဓမ္မ), လူသား၏တရား (မာဏဝဓမ္မ) ဟူ၍ အမျိုးမျိုးခေါ်ကြသည်။ ကမ္ဘာကမူ 'ဟိန္ဒူဘာသာ' ဟူ၍သာ အခေါ်များသည်။

ရှ်ကရကျာလယသည် ဂိုဏ်းကွဲ ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းများနှင့် ဝါဒယှဉ်ပြိုင်ရာ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းများ ရှုံးနိမ့်က ဗုဒ္ဓဘာသာကိုစွန့်၍ ဟိန္ဒူဘာသာသို့ ကူးပြောင်းစေသည်။ ထိုသို့မကူးပြောင်းပါက ထောပတ်ပွက်ပွက် ဆူနေသော ဒယ်အိုး၌ နှစ်သတ်သည် ဟုဆိုသည်။ ထိုအချိန်တွင် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း၌ ဂိုဏ်းကွဲဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းများမှာ ကျမ်းဂန်စာပေ တတ်မြောက်သူ၊ ထက်မြက်သူများ မဟုတ်ကြ၍ ရှ်ကရအား အရှုံးပေးကြရလေသည်။ ဂိုဏ်းကွဲဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရဟန်းများသည် ဝဇီရယာနဂိုဏ်းဝင်များ ဖြစ်ကြ၍ အရက်နှင့် မေထုန်ကို သုံးဆောင်နေကြ ရာ၊ ရှ်ကရနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ခံသူမရှိ ဟုဆိုသည်။

အခြား အဆိုတစ်ရပ်မှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။ သာသနာတော်နှစ် ၁၂၀၀ ခန့်တွင် 'ဂေါဠပါဒ (ဂေါဠပါဒ)' မည်သော ဗြာဟ္မဏဆရာကြီးသည် ဂိုဏ်းကွဲဗုဒ္ဓဘာသာ အဘိဓမ္မာဆရာ နာဂအဇ္ဈနဟောကြားခဲ့သော မာယာဝါဒ, 'အဇာတိဝါဒ' ခေါ် သုညဝါဒကို ဟိန္ဒူအဘိဓမ္မာအဖြစ် စတင်အသုံးပြုသည်။ မဏ္ဍုက ဥပနိသျှဒ်၏အဖွင့် ဂေါဠပါဒ ကာရိကာကျမ်း၌ စတင်အသုံးပြုသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဂေါဠပါဒ၏မြေးတပည့် ရှ်ကရလက်ထက်၌မူ ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာနှင့် တက္ကဓေဒကို ဟိန္ဒူဘာသာအတွင်းသို့ ပြောင်းလဲထည့်သွင်းနိုင်ခဲ့သဖြင့် ဟိန္ဒူဘာသာသည် အတွေးအခေါ်ပိုင်း, သဘောတရားပိုင်း၌ အဆင့်အတန်းမြင့်သွားသည်။ ဒဏ္ဍာရီပုံဝတ္ထုအဆင့်မှ ယုတ္တိယုတ္တာ ဆင်ခြေဆင်လက်ပြနိုင်သောအဆင့်သို့ တက်လှမ်းနိုင်ခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာပညာရှင်တို့၏ ဝေဖန်မှုကို ကြံကြံခံနိုင် အောင် ယုတ္တိအထောက်အထားများဖြင့် အတွေးအခေါ်တစ်ရပ်ကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဟိန္ဒူအတွေးအခေါ်ကို အတုံးလိုက်အထစ်လိုက် အကြမ်းစားအတွေးအခေါ်မှ သိမ်မွေ့နူးညံ့သော သဘောတရားရေးအဆင့်သို့ ပြောင်းလဲစေ ခဲ့သည်။

ဟိန္ဒူဘုန်းကြီးများ စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်းနေထိုင်မှုနှင့် ပညာသင်ပေးရာ ကျောင်းတိုက်ကြီးများ တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အတုယူ၍ လုပ်ကိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အထူးခြားဆုံးအချက်မှာ နွားများ, မြင်းများသာမက လူကိုပင်သတ်၍ ယဇ်ပူဇော်နေကြသော ဗြာဟ္မဏတို့ကို သက်သတ်လွတ်စားအောင် ပြုပြင်ပေးနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သာသနာနှစ် ၁၀၀၀ ကျော်အထိပင် ဗြာဟ္မဏတို့သည် သတ်ဖြတ်ယဇ်ပူဇော်မှုကို ကျင့်သုံးခဲ့ကြသော်လည်း နောက်ပိုင်း၌မူ ရက်စက်ကြမ်းတမ်းခြင်းဖြင့် လူထုကြည်ညိုမှုကိုမရနိုင်ကြောင်း သိနားလည်လာကြသဖြင့် ဝါဒရေးရာ ပြောင်းလဲပစ်လိုက်သည်။ အသက်သတ်ရန် မဆိုထားဘိ၊ အသားကိုပင်မစားဘဲ သက်သတ်လွတ်စားရန် ဟိန္ဒူခေါင်းဆောင်များက ပြောဟောလှုံ့ဆော်ခဲ့ကြသည်။ ဟဿဝဒ္ဓမာနဘုရင်သည် 'တစ်နိုင်လုံး အသားမစားရန်' အမိန့် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်း၌ ဟိန္ဒူခေါင်းဆောင်များ ဟောပြောမှုကြောင့် ယခုအချိန်အထိ အိန္ဒိယပြည်သားပြည်သူ အများစုသည် အသားစားရှောင်ကြဉ်မှုကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေကြသည်။ ယခင်က ဗြာဟ္မဏဘာသာရေးအရ တစ္ဆေသရဲတို့ကို အသားစိမ်း ကျွေးခဲ့ကြသည်ကိုလည်း ယခုအခါ မပြုလုပ်ကြတော့ချေ။

ဟိန္ဒူထုံးစံအရ ယောက်ျားသေ၍ မုဆိုးမဖြစ်သွားပါက ထိုမိန်းမသည် ယောက်ျားသဂြိုဟ်သော မီးပုံထဲသို့ ခုန်ဆင်း သေရသည်။ ထိုသို့ အသေမခံပါက ယောက်ျားအပေါ် သစ္စာမဲ့သူဖြစ်၍ လူ့ပတ်ဝန်းကျင်မှ ဝိုင်းကြည့်ခံရသည်။ ယောက္ခမအိမ်မှ နှင်ထုတ်ခံရသည်။ မိဘများကလည်း ရှက်သဖြင့် လက်မခံ။ မုဆိုးမခများမှာ လေလွင့်ပျက်စီးရတော့သည်။ အကယ်၍ မိဘဆွေမျိုးအိမ်၌ လက်ခံထားပါကလည်း ကျက်သရေတုံးသော, မင်္ဂလာမရှိသော မိန်းမဖြစ်၍ ခေါင်းတုံးရိတ်ထားရသည်။ အိမ်ရှိ အောက်ခြေသိမ်းအလုပ်များ လုပ်ရပြီး အကြွင်းအကျန်ကိုသာစားရသည်။

ဤသို့ တရားမျှတမှု မရှိသော ဓလေ့ထုံးစံများကို ဗုဒ္ဓဘာသာပညာရှင်တို့၏ ဝေဖန်မှုကြောင့် နောက်ပိုင်း၌ပယ်ဖျက်၍၊ ထိုမုဆိုးမကို ကျန်ရစ်သူ ညီ၊အစ်ကိုများက မယားအဖြစ် လက်ထပ်ယူကာ လုပ်ကျွေးစောင့်ရှောက်လာကြသည် ဟုဆိုသည်။

အရှင်အရိယဓမ္မ၏အဆိုကား ဤသို့ ဖြစ်သည်။

ရှင်ရိရုံကရကျာလယသည် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း ထရစ်ဗန်ဒရမ်မြို့၌ ဂုဏ်သရေရှိ ဗြာဟ္မဏအနွယ်ဝင် မုဆိုးမ အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှ မွေးဖွားခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ရှင်ရိရုံကရကျာလယသည် ဂိုဏ်းကွဲဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းဝတ်ဖြင့် ၃ နှစ်ခန့် နေထိုင်ခဲ့ဖူးသည်။ သို့ရာတွင် ရှင်ရိရုံကရကျာလယသည် ရဟန်းဘဝတွင် ကြီးလေးသောအပြစ်တစ်ခုကို ကျူးလွန်မိ၍ သာသနာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ကြဉ်ဖယ် ခံခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် သူသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို စိတ်နာပြီး ဗုဒ္ဓအယူဝါဒ မျိုးပြုတ်ရန်နှင့် ဟိန္ဒူတို့၏ သနန္တနတရားကိုဟောနိုင်ရန် အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် အိန္ဒိယပြည်မြောက်ပိုင်းသို့ ၆-လ-၇ လကျော်မျှ ခြေကျင်ခရီး သွားခဲ့သည်။

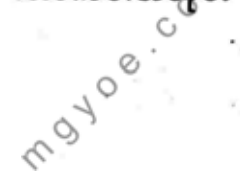
အိန္ဒိယပြည်မြောက်ပိုင်းရောက်သောအခါ ရှင်ရိရုံကရကျာလယသည် မိမိအလားတူ ယခင် ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်ကြီး တစ်ခု၌ ဆရာဖြစ်ခဲ့ဖူးပြီး ကြီးလေးသောပြစ်မှုကိုကျူးလွန်မိ၍ သာသနာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ဖယ်ကြဉ်ထားခြင်းခံရ သော ရှင်ရိကုမာရလိလာဘတ္တထံ၌ သနန္တနတရားများကို လေ့လာသင်ကြားခဲ့သည်။ ၎င်းအပြင် သူသည် ဝေဒန္တ ဘာသာရေးကို ထူထောင်နိုင်ရန်အတွက် မဇ္ဈိမနိကာယ်မှ ဗုဒ္ဓတရားတော်များကိုလည်း ရှင်ရိကုမာရလိလာဘတ္တထံမှ ရရှိခဲ့ပြီး ဝေဒန္တကျမ်းများတွင် ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို ယူငင်သုံးစွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဟိန္ဒူတို့က ရှင်ရိရုံကရကျာလယကို 'ဝေရောစနဗုဒ္ဓ (ရုပ်ဖျက်ထားသော ဗုဒ္ဓ)'ဟု ခေါ်ဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်။

၎င်းနောက် ရှင်ရိရုံကရကျာလယသည် မိမိ၏အဓိဋ္ဌာန်အတိုင်း ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကိုမျိုးပြုတ်ရန် အနစ္စကဘုရင်၏ မိဖုရားကို သူ့ဘက်ပါအောင်ဆွဲဆောင်ပြီး အနစ္စကဘုရင်ကို အဆိပ်ကျွေး အသတ်ခိုင်းခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။ အနစ္စကဘုရင် လုပ်ကြံခံရပြီးနောက် ရှင်ရိရုံကရကျာလယသည် ဗြာဟ္မဏလူမျိုး မှူးမတ်များ၏အကူအညီဖြင့် မိဖုရားကြီး၏ဂုရု ဖြစ်လာသည့်အပြင် ဟိန္ဒူအယူဝါဒဆိုင်ရာ၌လည်း အကြီးအကဲဖြစ်လာသည်။ ထို့နောက် သမိုင်းအရ ဂုရုကြီးက 'ဗုဒ္ဓရဟန်းတော်များနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကီများကို သတ်ဖြတ်ပစ်ရမည်' ဟူသော အမိန့်ကို ရအောင်ယူခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ယင်းအမိန့်ကို ထုတ်ပြီးနောက် အနှစ် ၂၀ ကျော်- ၂၅ နှစ်ခန့် ကြာသောအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော် ၂ သန်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကီများ ရက်ရက်စက်စက် သတ်ဖြတ်ခံခဲ့ရပြီး၊ နောက်ဆုံးတွင် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒလည်း အိန္ဒိယပြည်၌ အပြီးတိုင်ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရတော့သည် ဟုဆိုသည်။

ဟိန္ဒူဘာသာရေး၏အတွေးအခေါ် ဂိုဏ်း ၆ ဂိုဏ်း

ရှည်လျားသောကာလတစ်လျှောက်၌ ဗြာဟ္မဏ (ဟိန္ဒူ)ဘာသာရေးတွင် အဆင့်ဆင့်ပြုပြင်ခဲ့သော အတွေး အခေါ်များကို ၁၄ ရာစုလောက်တွင်ပြုစုခဲ့သော မာဝေ၏ သဗ္ဗဒဿနသင်္ဂဟကျမ်းတွင် စုစည်း ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းတို့အနက် အဓိက အတွေးအခေါ်ဂိုဏ်းမှာ ၆ ဂိုဏ်းရှိပြီး၊ သဘောတူရာပေါင်းစပ်၍ အောက်ပါအတိုင်း အစု ၃ စု ခွဲထားသည်။

- ၁- ဉာယုဂိုဏ်းနှင့် ဝိသေသိကဂိုဏ်း၊
- ၂- သာချီဂိုဏ်းနှင့် ယောဂဂိုဏ်း၊
- ၃- မိမံသဂိုဏ်းနှင့် ဝေဒန္တဂိုဏ်း၊

၁- ဉာယုဂိုဏ်းကို ဂေါတမရသေ့ တည်ထောင်ခဲ့သည်။

ဤဂိုဏ်းကား ‘အတ္တသည် လူ၏ ခန္ဓာကိုယ် အတွင်း၌ အမြဲတည်နေပြီး၊ အဝိဇ္ဇာဖုံးလွှမ်းနေ၍ အမှန်တရားကို မမြင်ဘဲ ခန္ဓာအနှောင်အဖွဲ့၌ မိခံနေရသည်’ ဟုယူဆသည်။

၂။ ဝိသေသိကဂိုဏ်းကို ဥလူက ကနာဒ တည်ထောင်ခဲ့သည်။

ဤဂိုဏ်းကား ‘ဤလောကတွင် အဏုမြူ နှင့် အဏုမြူမဟုတ်သော ဓာတ် ၂ မျိုး ရှိသည်။ အဏုမြူ မဟုတ်သော ဓာတ် ၄ ပါးမှာ အချိန်၊ နေရာ၊ အတ္တ၊ စိတ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးစီတွင် အထက်ပါ ၄ မျိုးနှင့် မတူသော ဝိသေသအချက်ထူးများ ရှိကြသည်။ အဏုမြူများကား ထာဝရတည်မြဲသောအရာ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ကမ္ဘာပျက်သောအခါ ၎င်းတို့အားလုံး ပြိုကွဲသွားပြီး၊ ၎င်းအဏုမြူဟောင်းများကို အသုံးပြု၍ ဖန်ဆင်းရှင် မဟာဗြဟ္မာက ကမ္ဘာသစ်ကို ထပ်မံတည်ထောင် ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် အတ္တနှင့် အဏုမြူ (ရုပ်စကြဝဠာ)တို့ အသီးအခြားဖြစ်မှုကို သိခြင်းပင် ဖြစ်သည်’ ဟုယူဆသည်။

၃- သာချီ (ရေတွက်ခြင်း) ဂိုဏ်းကို ‘ကပိလမုနိ’ မည်သောပုဂ္ဂိုလ်က တည်ထောင်ပြီး၊ အလွန်ရှေးကျသော ဂိုဏ်း ဖြစ်သည်။

ဤဂိုဏ်းကား ‘ကမ္ဘာတွင် အမှန်သဘော ၂၅ မျိုးရှိသည့်အနက် ထာဝရတည်မြဲသော ဓာတ်သတ္တိ ၂ ပါးမှာ ပကတိ(ရုပ်)နှင့် ပုရိသ(အတ္တ)တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ပကတိ၌ ရာဇ၊ သတ္တ၊ တမဂုဏ် ၃ ပါးရှိပြီး၊ ပုရိသသည် ယင်းပကတိအပေါ် မှီခိုနေသည်မဟုတ်သော်လည်း ၎င်းနှင့် နှောင်ဖွဲ့မိနေသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်း ပကတိနှင့် ပုရိသတို့ ကွဲကွာသွားသောအခါ ပုရိသ (အတ္တ)သည် လွတ်မြောက်မှုကို ရရှိတော့သည်’ ဟုယူဆသည်။

၎င်းအပြင် ဤဂိုဏ်းက ‘ပကတိ(ရုပ်)သည် ဖန်ဆင်းရှင်ကဖန်ဆင်း၍ ပေါ်လာရသည်မဟုတ်ဘဲ၊ အလို အလျောက် ဖြစ်ပေါ်လာသည်’ ဟုယူဆသည်။

၄- ယောဂဂိုဏ်းကို ပတဇ္ဇလိရသေ့က တည်ထောင်သည်။

ဤဂိုဏ်းက သာချီဂိုဏ်း၏သဘောတရားများအတိုင်း ယူဆသော်လည်း ဘုရားတည်ရှိမှုကို အတည်ပြုထား သည်။ သို့ရာတွင် ဤဂိုဏ်း၏ဘုရားသည် ဖန်ဆင်းရှင်မဟုတ်ဘဲ ရုပ်နှင့် နှောင်ဖွဲ့မိခြင်းမရှိသော ထာဝရတည်မြဲသည့် အတ္တသာ ဖြစ်သည်။

၎င်းအပြင် ဤ ယောဂဂိုဏ်းသည် ပညာစခန်းထက် အကျင့်စခန်းကို ပို၍အလေးပေးထားသည်။ ယောဂ ဂိုဏ်းအရ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အောက်ပါအချက် ၈ ချက်ကိုနိုင်နင်းရမည် ဟုဆိုသည်။

- မကောင်းမှုကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း (ယမ)၊
- ကောင်းမှုကို ပြုခြင်း (နိယမ)၊
- ထိုင်ပုံလှေ့လာခြင်း (အာသန)၊
- ထွက်လေဝင်လေကို ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်း (ပရယာမ)၊
- အာရုံများကို အတွင်းသို့ရုပ်သိမ်းနိုင်ခြင်း (ပရတ္တိယာဟာရ)၊

- အာရုံတစ်ခုခုပေါ်၌ စိတ်ကို စူးစိုက်ထားနိုင်ခြင်း (ဒါရမ)၊
- ထိုအာရုံနှင့်ပတ်သက်ပြီး စိတ်အစဉ်မပြတ်စေဘဲ ဘာဝနာပွားနိုင်ခြင်း (ဒယာန)၊
- အာရုံပြုနေရင်း ဘာဝနာပွားနေသည့်စိတ်ကို ပျောက်သွားသည့်တိုင်အောင် သမာဓိတည်ခြင်း (ဆမာဓိ)။

၅- မိမိသဂိုဏ်းဝင်များသည် ဇေမိနီ၏သုတ်များကို အဓိကထား လိုက်နာကျင့်ကြံသောပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်သည်။ ယင်းသုတ်များတွင် ဝေဒကျမ်းများ၏ မှန်ကန်မြင့်မြတ်ပုံကို တင်ပြထားသည်။

ထို့ကြောင့် ဤဂိုဏ်းသည် ဝေဒကျမ်းများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ဝေဒကျမ်းများ၏ မှန်ကန်မွန်မြတ်ပုံကို ရှင်းလင်းတင်ပြရန်သာ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ၇ ရာစု- ၈ ရာစုအတွင်း၌ ဤဂိုဏ်းက လွတ်မြောက်ရေးလမ်းစဉ်ကို ချဲ့ထွင်လာသည်။ ဤဂိုဏ်း၏ လွတ်မြောက်ရေးလမ်းစဉ်မှာ ဝေဒကို ရိုသေကိုးကွယ်ခြင်း၊ ဝေဒကချမှတ်သည့် အတိုင်း ကျင့်ကြံခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

၆- ဝေဒန္တဂိုဏ်းသည် အားလုံးအနက် အရေးအပါဆုံးဖြစ်သောဂိုဏ်း ဖြစ်သည်။ ဝေဒန္တဂိုဏ်း၏ အထင်ရှားဆုံးသော ရှေ့ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရှုံကရကျာလယပင် ဖြစ်သည်။

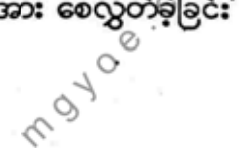
ရှုံကရကျာလယ၏ ရေးသားဟောပြောချက်အရ သိရှိရသည်မှာ 'ကမ္ဘာကို ဗြဟ္မာက ဖန်ဆင်းထားခြင်း' ဖြစ်ပြီး၊ သာချီဂိုဏ်း၏အယူအဆအတိုင်း ဆက်တည်တုံ့နေသည်။ အမှန်မှာ နတ်များအပါအဝင် ကမ္ဘာကြီး တစ်ခုလုံးသည် တကယ်မရှိသော မာယာမျှသာ ဖြစ်သည်။ အမှန်ရှိသည်မှာ ဗြဟ္မနှင့် အတ္တမ သာလျှင်ဖြစ်သည်။ ယင်း ဗြဟ္မနှင့် အတ္တမတို့ ပြန်လည်ပူးပေါင်းမိလျှင် လွတ်မြောက်မှု(မောက္ခ)ကို ရတော့သည်' ဟုဆိုသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရှုံကရ၏ လွတ်မြောက်ရေးလမ်းစဉ်မှာ ဗြဟ္မနှင့် အတ္တမကိုသိရှိရေး အသိဉာဏ်လမ်းစဉ် (ဉာဏယောဂ) ဖြစ်သည်။

၎င်းနှင့်ဆန့်ကျင်သော ကိုင်းရှိုင်းမှုလမ်းစဉ် (ဘတ္တိယောဂ)ကိုမူ ရာမနုဇ (အေဒီ ၁၀၁၇-၁၁၃၇)က ဟောပြောခဲ့သည်။ ရာမနုဇက ယဇ်ပူဇော်မှုများနှင့် အသိဉာဏ်လမ်းစဉ်ကို မငြင်းဆိုသော်လည်း၊ 'အကောင်းဆုံးလမ်းစဉ်မှာ ဗိဿနိုး (ဘုရား)ကို ပြင်းထန်စွာ ကိုင်းရှိုင်းမြတ်နိုးခြင်းအားဖြင့် လူသည် မိမိကိုယ်ကို ဘုရား၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်ဟု သိမြင်လာနိုင်သည်' ဟုဆိုသည်။ တစ်ဖန် ပရဘတ္တိလမ်းစဉ်ဖြစ်သော 'ငါ့စွဲကို စွန့်ပယ်၍ မိမိ၏အတ္တကို ဘုရား၏လက်ထဲတွင် အပ်နှံထားခြင်း' ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ရာမနုဇသည် ဘုရားကို ကြံဆရာ၌ ရှုံကရ၏ ပုံသဏ္ဍာန်မဲ့ဘုရား ကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ ပုံသဏ္ဍာန်ရှိ ပုဂ္ဂလိကဘုရားအဖြစ် ကြံဆထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ယင်း ရာမနုဇ၏အယူအဆကို ၁၉ ရာစုတွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော မာဓဝက ချဲ့ထွင်ဟောပြောခဲ့ပြန်သည်။ မာဓဝဆရာက ဥပနိသျှဒ်လာ ဗြဟ္မနှင့် အတ္တမတို့၏တူညီမှုကို စွန့်ပယ်၍ ဒွန်တွဲတည်ရှိမှု သဘောတရား(ဒွိတ္တဝါဒ)ကို ဟောပြောခဲ့သည်။ ၎င်း ဗိဿနိုးဘုရား၊ လူ၏ အတ္တမနှင့် ပကတိ (ရုပ်)တို့သည် တခြားစီဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ကြေညာခဲ့သည်။

ဆစ်ဘာသာ

ဆစ်ဘာသာကို ပန်ဂျပ်ပြည်နယ်သား 'ဂုရုနာနတ်ဒေဝဂျီ' ခေါ်သောပုဂ္ဂိုလ် (၁၄၆၉ ခုနှစ်- ၁၅၃၃ ခုနှစ်) က တည်ထောင်ခဲ့သည်။ 'အိန္ဒိယတွင် ဟိန္ဒူဘာသာနှင့် အစ္စလာမ်ဘာသာတို့အတွင်း အယူသည်းမှုများ၊ ကွဲပြားမှုများ၊ မှန်းတီးမှုများ အပြင်းအထန်ဖြစ်နေချိန်တွင် ၎င်းတို့ကိုပြုပြင်ရန် ဘုရားသခင်က ဂုရုနာနတ်အား စေလွှတ်ခဲ့ခြင်း

ဖြစ်သည်' ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဆစ်ဘာသာဝင်များက ဂုရုနာနတ်အား ဘုရားသခင်စေလွှတ်သော တမန်တော် အဖြစ် ယုံကြည်ကြသည်။

ဆစ်တို့၏ ထာဝရဘုရားကို 'အကာလပုရိသ' ခေါ်သည်။ 'ကမ္ဘာပေါ်ရှိ သက်ရှိသက်မဲ့အရာအားလုံးကို ၎င်းထာဝရဘုရားသခင်က ဖန်ဆင်းထားသဖြင့် ၎င်းဘုရားသခင်ကသာ ပိုင်ဆိုင်သည်။ အခြား မည်သူမျှ မပိုင်ချေ။ မိမိကိုယ်ကိုပင် မိမိ မပိုင်' ဟုဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ဆစ်ဘာသာဝင်တို့သည် 'အမှန်တရားကို လိုက်နာခြင်းသည် အမြင့်မြတ်ဆုံးသောအလုပ်ဖြစ်၍ ယင်းအမှန်တရားကိုပင် ထာဝရဘုရားအဖြစ် ကိုးကွယ်ကြသည်' ဟုဆိုသည်။

အမှန်မှာ ဤဆစ်ဘာသာကို ဗာရာဏသီမှ ဆင်းရဲသားရက်ကန်းသည် ကဘီး (၁၄၄၀ ပြည့်နှစ်-၁၅၁၈ ခုနှစ်)က စတင်မျိုးစေ့ချခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သူသည် ဘုရားသခင်၏ရှေ့မှောက်တွင် ဟိန္ဒူနှင့် မွတ်စလင်တို့ အတူတူပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဘုရားသခင်ကို ဘုရားကျောင်းထဲတွင် သော်လည်းကောင်း၊ ဗလီထဲတွင် သော်လည်းကောင်း တွေ့ရှိနိုင်ကြောင်း ဟောပြောခဲ့သည်။ ရုပ်တုကိုးကွယ်မှုနှင့် ဇာတ်ခွဲခြားမှုကိုလည်း ဆန့်ကျင်ခဲ့သည်။ ဤ ကဘီး ချပျိုးခဲ့သောမျိုးစေ့သည် ဂုရုနာနတ်လက်ထက်၌ ဖူးပွင့်သီးကင်းလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဂုရုနာနတ်သည် သစ်ဆန်းသော ဘာသာတရားတစ်ခုကို ချမှတ်ခဲ့သည်မဟုတ်ဘဲ၊ ရှိရင်းအယူဝါဒများကိုပင် ပြင်ဆင်၍ ပြန်လည်ဆန်းသစ်စေခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်က ဂုရုနာနတ်အား အဓိကလွှမ်းမိုးနေသောဝါဒမှာ ရှုံကရ ကျာလယ၏ ဒွိတ္တဝေဒန္တဝါဒ ပင်ဖြစ်သည်။ ဂုရုနာနတ်သည် ဒွိတ္တဝါဒ၌ကဲ့သို့ပင် ထာဝရဘုရားနှင့် အတ္တကို လက်ခံဟောပြောသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းဘုရားမှာ တစ်ဆူတည်းသော အနန္တတန်ခိုးရှင်ဖြစ်သည် ဟုယူသည်။ လွတ်မြောက်ရေးအတွက်ဖော်ကျူးရာ၌ ဂုရုနာနတ်က ဝေဒန္တလမ်းစဉ်မှ ခွဲထွက်ခဲ့သည်။ ဝေဒန္တက အသိပညာလမ်းစဉ်ကို ပြဋ္ဌာန်းသော်လည်း၊ ဂုရုနာနတ်ကမူ ကိုင်းရှိုင်းမှုလမ်းစဉ်ကို လက်ခံခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ပေါ်ထွန်းလျက်ရှိသော ကမ္မမဂ္ဂ (အလုပ်လမ်းစဉ်)، ဘတ္တိမဂ္ဂ (ကိုင်းရှိုင်းမှုလမ်းစဉ်)، ဉာဏမဂ္ဂ (အသိလမ်းစဉ်) စသည်တို့ကို ခြွင်းချက်ဖြင့်လက်ခံသော်လည်း၊ ဘုရားသခင်၏ နာမတော်ကို ကိုင်းရှိုင်းစွာရွတ်ဆိုသော (နာမမဂ္ဂ)ကိုသာ အဓိကထားခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ဂုရုနာနတ်သည် လွတ်မြောက်ရေးအတွက် 'ဓမ္မခန္ဓ၊ ဂိယံခန္ဓ၊ ရှုရန်ခန္ဓ၊ ကမ္မခန္ဓ၊ သစ္စခန္ဓ' ဟူ၍ အပိုင်းကြီး ၅ ပိုင်းတို့ဖြင့် ဟောကြားခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ရုပ်တုကိုးကွယ်မှု၊ ဘုရားဝင်စားမှု အယူအဆကိုငြင်းပယ်ပြီး အစွလာမစ်ဘာသာကဲ့သို့ ဘုရားသခင်ကိုယ်စားလှယ် တမန်တော်အယူ အဆကိုသာ လက်ခံသည်။ ဘုရားသခင်၏ကိုယ်စားလှယ်များကို ဆစ်ဘာသာတွင် 'ဂုရု' ဟုခေါ်သည်။

ယနေ့ ဆစ်ဘာသာဝင်များသည် ဂုရုနာနတ် မှစ၍ ဂုရုဂိုဘင်ဆင်းအထိ ဂုရု ၁ ကျိပ်ကို လက်ခံထားကြသည်။ ဂုရုဂိုဘင်ဆင်းလက်ထက်တွင် မွတ်စလင်တို့၏နိပ်ကွပ်ညှဉ်းပန်းမှုကို ကာကွယ်တွန်းလှန်ရန်အတွက် ဆစ်ဘာသာဝင်တို့အား စစ်တပ်အသွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နဝမမြောက် ဂုရုဖြစ်သူ တိဂ်ဘဟာဒူး (ဂိုဘင်ဆင်း၏ဖခင်) အား မဂိုဘုရင် အောန်ရန်ဇက်က ခေါင်းဖြတ်၍သတ်ခဲ့သောကြောင့် ဤသို့စည်းလုံးခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ယနေ့ ဆစ်ဘာသာဝင်တို့၏ အမှတ်အသား ၅ ခု ဖြစ်သော ဆံပင်ရှည်မှတ်ဆိတ်ရှည်၊ ဘီးငယ်၊ ဓားမြှောင်၊ သံမဏိလက်ကောက်၊ အတွင်းခံဘောင်းဘီတို့သည် ထိုအချိန်အခါမှစ၍ ပေါ်ထွန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

mgyoe.com

အခန်း ၅

ဖာရစီ (ဇိုရိုအက်စတား) ဘာသာနှင့် အဟူးရာမတ်ဒေါဘုရား

၂၀၀၀ စုဘီစီ၊ မီးဒီးနှင့် ပါရုန်းလူ့အဖွဲ့အစည်း

၂၀၀၀ ဘီစီခန့်၌ အင်ဒိုဥရောပအနွယ်မှဆင်းသက်လာသော အာရိယန်တို့သည် ကက်စပီယန်ပင်လယ် အရှေ့ဘက်ရှိ မြက်ခင်းပြင်တွင် နေထိုင်ကြသည်။ အာရိယန်တို့၌ အထက်တန်းကျသောဘာသာရေး ရှိသည်။ ၎င်းတို့ဘာသာ၏ အဓိကအချက် ၂ ချက်မှာ 'ကောင်းသောအကြံနှင့် ကောင်းသောအလုပ် ဖြစ်သည်' ဟုဆိုသည်။ ၎င်းတို့၏ ပူဇော်မှုတွင် မီးသည် အလွန်အရေးပါသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ၎င်းတို့၌ ဘုန်းကြီးများလည်း ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် ဘုန်းကြီးများကို 'မီးပူဇော်သူများ' ဟုခေါ်ကြသည်။ ၎င်းဘုန်းကြီးများသည် မီးကို မပြတ်မငြိမ်းရလေ အောင် စောင့်ရှောက်ကြရသည်။

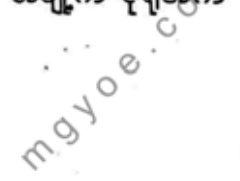
၁၈၀၀ ဘီစီ (အချို့အဆို ၂၀၀၀ ဘီစီ)ခန့်၌ အာရိယန်များ ၂ စုကွဲ၍ တစ်စုကား မေဆိုပိုတားမီးယား မြောက်ဘက်နှင့် ကုန်းမြင့်ဒေသဘက်သို့ ပျံ့နှံ့၍နေထိုင်လာကြသည်။ 'အီရန်' ဟူသောအမည်မှာ ၎င်း အာရိယန် လူမျိုးများကိုအစွဲပြု၍ ခေါ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအစုကို သမိုင်းဆရာတို့က 'အီရေးနီးယန်း' ဟုခေါ်သည်။ ၎င်းမှတစ်ဆင့် 'မီးတန်းနီးယန်း၊ မီးဒီး၊ ပါရုန်း' ဟူ၍ လူမျိုး ၃ မျိုး ကွဲလာပြန်သည်။

၎င်းတို့သည် ထိုအချိန်လောက်က အိန္ဒိယသို့ ရောက်ရှိသွားသော အာရိယန်များနည်းတူ နတ်ဘုရားအမျိုးမျိုးကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြ သည်။ သို့ရာတွင် ၇၀၀ ဘီစီခန့်၌ မီးဒီးတို့သည် တိဂရစ်မြစ်၏အရှေ့ဘက်၌ရှိသော တောင်ကြားများ၌ အင်အား တောင့်တင်းသောအင်ပါယာတစ်ခုကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်၌ ပါရုန်းတို့သည် မီးဒီး တို့၏လက်အောက်ခံများ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

ဇိုရိုအက်စတားပေါ်ခြင်း

၅၇၀ ဘီစီ (အချို့အဆို ၆၀၀ ဘီစီ)ခန့်၌ မီးဒီးလူမျိုးမှ 'ဇိုရိုအက်စတား' ခေါ်သော ပညာရှိကြီးတစ်ဦး ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ဒေါက်တာ စပီးဂဲလ်အဆိုအရ ဇိုရိုအက်စတားသည် ၁၉၀၀ ဘီစီတွင်ပေါ်ခဲ့သော အာဗြဟံနှင့် တစ်ခေတ်တည်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဒေါက်တာဟော့ဂ်က မိုးဇက် (မောရှေ)ထက်အရင် နှစ်ပေါင်းများစွာ စောသည်ဟု ဆိုသည်။ ပါမောက္ခဒေးဗီးစ်ကမူ ၁၀၀၀ ဘီစီ အချို့က (၁၂၀၀ ဘီစီ)ခန့်တွင် ပေါ်ထွန်းသည်ဟု ဆိုသည်။ ဇိုရိုအက်စတားဝါဒဆိုင်ရာကျမ်းပြု ဒါလားကမူ ၁၀၀၀ ဘီစီကို လက်ခံသည်။ အချို့ပညာရှင်များကမူ ၆၆၀-၅၈၃ ဘီစီ ဟု အတိအကျ ဖော်ပြကြသည်။ ဇိုရိုအက်စတားအမည်မှာလည်း မူလက 'ဇာရုသုတ္တရ'ဖြစ်ပြီး၊ နောက်မှ ဇိုရိုအက်စတား ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။

ဇိုရိုအက်စတားသည် လယ်သမား၏သားဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ၏ဘာသာရေးကို မနှစ်သက်။ ၁၅ နှစ်သားအရွယ် ၌ အိမ်နီးချင်း (ဘုရင်)နိုင်ငံ၏ကျူးကျော်မှုကို တွန်းလှန်နိုင်ရန် စစ်ထဲဝင်၍ တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ အချို့က ဇိုရိုအက် စတားကို အပျိုစင်ကမ္ပေးခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။

စစ်ပြီးသောအခါ ဒုတိယကမ္ဘာပွဲနှင့်ရောဂန္တရကပ် ဆိုက်ရောက်ခဲ့သည်။ ဖိုရိုအက်စတားသည် လူမှုအကျိုးပြု လုပ်ငန်းကို ၅ နှစ်တိုင်တိုင် လုပ်ခဲ့ရပြန်သည်။ အတွေ့အကြုံများရသော်လည်း မလုံလောက်ဟု ထင်မိသည်။ အသက် ၃၀ တွင် ဇနီးကိုပန်ကြား၍ လူသူအရောက်နည်းသော ဆဗာလန်တောင်သို့ ထွက်ခဲ့သည်။ ၎င်းတောင်၌ အကောင်းနှင့် အဆိုးတို့၏ အကြောင်းရင်းအခြေခံကို လပေါင်းများစွာ ဆင်ခြင်သုံးသပ် ဝေဖန်ကြည့်နေခဲ့သည်။

ဖိုရိုအက်စတား၏တရားများ

နောက်ဆုံး၌ ဖိုရိုအက်စတားသည် အသိတစ်ခု ရခဲ့သည်။ ‘လောက၌ ဒွန္ဒသဘောမှတစ်ပါး အခြား ဘာမျှမရှိ။ ယင်း ဒွန္ဒသည် မည်သည့်အခါမျှမပြောင်းလဲဘဲ မြဲသည်။ အကောင်းနှင့်အဆိုး၊ အကြောင်းနှင့်အကျိုး၊ အမှားနှင့်အမှန် ၂ ခု တစ်စုံချည်းသာ ဖြစ်သည်။ အကောင်းသည် အမြဲကောင်းနေသည်။ မည်သည့်အခါမျှ အဆိုး မဖြစ်နိုင်။ အဆိုးလည်း ထိုအတူပင် ဖြစ်သည်။ တစ်လောကလုံး၌ အကောင်းနှင့် အဆိုး အစဉ်ထာဝရ ပဋိပက္ခဖြစ်နေသည်။ အကောင်းနှင့် အဆိုးတို့ အားဖြိုင်ရာ၌ အကောင်းသာ အောင်ပွဲဆင်ရသည်။ အကောင်း ဟူသည်မှာ အခြားမဟုတ်။ ထာဝရဘုရား သခင်ပင် ဖြစ်သည်။’

၎င်းအပြင် ‘အသိဉာဏ်နှင့်အသိတရားသည် လူ့ဘဝအတွက်လမ်းပြဖြစ်သည်’ ဟုယူဆသည်။ ထို့ကြောင့် ထာဝရ ဘုရားသခင်ကို ဖိုရိုအက်စတားက ‘မတ်ဒေါ သို့မဟုတ် အဟူးရာမတ်ဒေါ’ ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ခဲ့သည်။ ‘အသိဉာဏ် ပိုင်ရှင်’ ဟုအဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ‘အဟူးရာ’ မှာ အင်ဒိုအီရန်စကား ‘အရှင်သခင်’ ဟုအဓိပ္ပာယ်ရပြီး၊ ‘မတ်ဒေါ’ မှာ အီရန်စကား ‘အသိဉာဏ်’ ဟုအဓိပ္ပာယ်ရသည်။ သို့ရာတွင် အကောင်အထည်ထင်ရှားမရှိ၍ လူတို့ မမြင်ရ၊ မကြားရ၊ စမ်းသပ်မရပေ။ ဝိညာဉ်ဖြစ်သည့်သူသည် အားလုံးသောနတ်တို့၏ အထွတ်အထိပ် ဖြစ်သည်။ သူသည် မည်သူ့ထံကမျှ ပေါက်ဖွားလာခြင်း မဟုတ်။ သူနှင့်တူသူ မရှိ၍ သူသည် အကောင်းဆုံး ဖြစ်သည်။ သူ၏ကောင်းသောအလုပ်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့်သာ သူ့ကို သိနိုင်သည်။ သူ၏ဖန်ဆင်းမှုကြောင့် ပြောင်းလဲခြင်းများ တရံမလပ်ဖြစ်နေသော စကြဝဠာ အတွင်းတွင် သူကား မလှုပ်မရှားမပြောင်းလဲချေ။ အဟူးရာမတ်ဒေါ ဘုရားက ကောင်းသောအရာကို ဖန်ဆင်းသော ကြောင့် ‘စပင်တာမည’ (မြင့်မြတ်သောဝိညာဉ်တော်) ဟူသော ဘွဲ့ကိုလည်း ရရှိသည်။ မကောင်းသောအဖြစ်၊ မကောင်းသောအရာကိုမူ ‘အင်္ဂရမည’ (ဒုစရိုက်ဝိညာဉ်) ဘုရားက ဖန်ဆင်းသည်’ ဟုဆိုသည်။

အင်္ဂရမညသည် လောကသို့ သေခြင်းနှင့် ကွဲပြားခြင်းကို ယူလာပြီး ဘုရား၏ရည်ရွယ်ချက်ကို ဖျက်ဆီးရန် အမြဲ ကြိုးစားနေသော နတ်ဆိုး ဖြစ်သည်။ သူ့အား ဘုရားက ဖန်ဆင်းခဲ့သည် မဟုတ်။ ကင်းလွတ်စွာ တည်ရှိ နေခြင်း ဖြစ်သည်’ ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာကြီးသည် အဟူးရာမတ်ဒေါဘုရားကို ကိုးကွယ်ကြရန်နှင့် အင်္ဂရမညကို တိုက်ပွဲဝင်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။

‘အဟူးရာမတ်ဒေါ’ ဟူသော ထာဝရသခင်၌ နတ်သားနတ်သမီးအခြေအရံ များစွာရှိသည်။ ၎င်းတို့အနက် အကြီးဆုံးကား ‘မစ်တရား’ ခေါ်သော အလင်းရောင်နတ်သား ဖြစ်သည်။ ယင်း ထာဝရဘုရားသခင် အဟူးရာမတ်ဒေါ နှင့် သူ့အခြေအရံများကို အတိုက်အခံပြုလုပ်နေသော ‘အရီမန်’ ခေါ်သော နတ်ဆိုးတစ်ပါးလည်း ရှိသည်။ ဤနတ်ဆိုး သည် နောင်အခါတွင် ဂျူးနှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာ၌ ‘ဆေတန်’ ခေါ်သော နတ်ဆိုး ဖြစ်လာသည်။

ဂျူးများသည် ၅၈၆ ဘီစီ၌ ဘက်ဘီလုံသို့ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားခြင်းခံခဲ့ရသည့်အချိန်အထိ ၎င်းတို့၏ ဘာသာရေးတွင် နတ်ဆိုး မရှိသေးချေ။ ဆိုင်းရပ်ဘုရင်က ၅၃၈ ဘီစီ၌ ဘက်ဘီလုံကိုအောင်နိုင်ပြီးနောက် ဂျူး တို့အား ပါလက်စတိုင်းသို့ ပြန်ခွင့်ပြုလိုက်ပြီးသည့်နောက်ပိုင်းတွင်မှ ဂျူးတို့သည် နတ်ဆိုးကို လက်ခံလာခဲ့ကြသည် ဟုဆိုသည်။ ဂျူးနှင့် ခရစ်ယာန်တို့၏ နောက်ဆုံးတရားစီရင်သောနေ့ကို ယုံကြည်မှုသည်လည်း ဖိုရိုအက်စတား၏ သင်ကြားချက်တွင် အခြေပြုခဲ့ကြောင်း ပညာရှင်တို့ ဆိုကြသည်။

ဤ ဇိုရိုအက်စတားဘာသာအရ အကောင်းအဆိုး ၂ မျိုးရှိ သည့်အနက် မည်သူမဆို ကြိုက်ရာဘက်ကို ပါနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် လူမှန်သမျှ သေပြီးနောက်ဘဝတွင် ထာဝရသခင်၏အစစ်ဆေးကို ခံရမည်။ လူသေသော အခါ ဝိညာဉ်သည် 'ချင်းဗတ်' ခေါ် ပစ္စက္ခနှင့် တမလွန်ကို ဆက်စပ်ပေးသော တံတားသို့ ရောက်လာသည်။ ထိုတွင် လူတစ်ဦး၏ ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုကို ချိန်တွယ်ရေတွက်ပြီး စီရင်ချက်ချသည် ဟုဆိုသည်။ ကောင်းသော ဘက်ကို ပါရှိပါက ကောင်းသည့်အတိုင်း ခံစားရမည်။ ကောင်းကင်ဘုံသို့ ရောက်သည်။ အဆိုးဘက်ပါက ဆိုးသည့်အတိုင်း ခံစားရမည်။ ငရဲဘုံသို့ ရောက်မည်။ ဒုစရိုက်၊ သုစရိုက် မျှသူများအတွက် ကောင်းကင်ဘုံနှင့် ငရဲဘုံကြားတွင် ဌာနတစ်ခု ရှိသေးသည် ဟုဆိုသည်။

၎င်းအပြင် အာရိယန်တို့ အယူအဆအတိုင်း မီးကိုမူ အလင်းရောင်နှင့် အကောင်းဘက်၏ မွန်မြတ်သော အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြု၍ ကိုးကွယ်ရသည်။ 'နောင်တမလွန်ဘဝ၌ လူတိုင်း အစစ်ဆေးခံရမည်' ဟူသော သဘောတရားကို ကမ္ဘာသမိုင်းအရ ဇိုရိုအက်စတားက စတင်ဟောကြားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။

ဇိုရိုအက်စတားဘာသာသည် မီးဒီးလူမျိုးတို့ ယုံကြည်ခဲ့ကြသည့်အယူနှင့် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည့်နတ်များကို သူ့စိတ်ကူးနှင့်ကိုက်ညီအောင် အသစ်ပြင်ထားသည့်ဘာသာ ဖြစ်သည့်အတိုင်း ရှေးမူဟောင်းအချို့ကို ဘာသာသစ် ထဲတွင် ဇိုရိုအက်စတားက လက်ခံထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ဥပမာ မီးပူဇော်မှုမျိုး ဖြစ်သည်။ ဇိုရိုအက်စတား သည် မီးကိုပူဇော်သော 'မဲဂျိုင်' ခေါ်သော ဘုန်းကြီးများကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ ရုပ်တုကိုးကွယ်မှုကိုမူ အထူးတားမြစ်ထားသည်။ ၎င်းအပြင် လူသေသောအခါ၌လည်း မြေမြှုပ်ရဘဲ စင်မြင့်ကြီးပေါ်၌ တင်ထားကြရ သည်။ ဤဘာသာအရ မြေ၊ ရေ၊ မီး ကို ကိုးကွယ်သောကြောင့် အလောင်းကို မြေမြှုပ်၊ ရေမျှော၊ မီးသဂြိုဟ် မပြုရဘဲ စင်မြင့်ပေါ်ထားကာ လင်းတ၊ ပိုးလောက် စသည်တို့အား ကျွေးမွေးခြင်းဖြင့် ရှင်းပစ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းစင်ကို 'ဆိတ်ငြိမ်စင်' ဟု ခေါ်သည်။

လူသေကောင်ကို စင်မြင့်၌ထားရသည့်အယူသည် အရှင်ဣန္ဒက၏ 'တောင်တန်းတစ်ခွင် တရားဟောထွက်ခဲ့စဉ် က' ဟူသောစာအုပ်တွင် 'တောင်တန်းဒေသရှိ နာဂတိုင်းရင်းသားတို့သည် လူသေကောင်ကို မြှုပ်နှံသဂြိုဟ်ခြင်းမပြုဘဲ စင်၌တင်၍ ပုပ်ပွပြီးအရိုးကျစေသောနည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်နေကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါကြောင်း' ရေးသားဖော်ပြထားသဖြင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံတောင်တန်းဒေသရှိ အချို့တိုင်းရင်းသားများလေ့နှင့် တစ်ထပ်တည်းရှိနေသည်ကို အံ့ဩစွာတွေ့ရှိရသည်။

တရား စတင်ဟောခြင်း

ဇိုရိုအက်စတားသည် သူ ရသောတရားကို ကျေနပ်စွာအိမ်သို့ပြန်ပြီး သူ့မိသားစုအား စတင်ဟောပြော သည်။ သို့ရာတွင် မည်သူမျှ လက်မခံကြ၊ မကြိုက်ကြ။ အလားတူ အခြားသူများအား လိုက်လံဟောပြောသော် လည်း မည်သူမျှ လက်မခံကြ၊ မကြိုက်ကြ။ ဇိုရိုအက်စတားသည် ဤနည်းဖြင့် ၁၀ နှစ်လုံးလုံး တိုင်းပြည်အနှံ့အပြား သွား၍ ဇွဲဖြင့် လိုက်လံတရားဟောသော်လည်း ညီဝမ်းကွဲတစ်ယောက်ကလွဲ၍ မည်သူမျှ လက်မခံကြ၊ မကြိုက်ကြ ဟုဆိုသည်။

ဇိုရိုအက်စတား ဘာသာရေးနှင့် ပါရှန်းလူအဖွဲ့အစည်း

ဇိုရိုအက်စတားသည် မိမိ၏ဟောပြောချက်ကို မီးဒီးလူမျိုးများ လေးစားလိုက်နာခြင်းမရှိသောကြောင့် ဆွေမျိုးစုတစ်စုဖြစ်သော 'အီရနီယန်း' ခေါ် ပါရှန်းတို့နေထိုင်ရာ ပါရှားသို့ပြောင်းရွှေ့၍ မိမိတရားကို ဆက်လက် ဟောခဲ့ပြန်သည်။ ထိုခေတ်က ပါရှန်းတို့၏ကိုးကွယ်မှုသည် ဝေဒခေတ် အိန္ဒိယပြည်၏ကိုးကွယ်မှုနှင့် များစွာတူသည်။ ရေ၊ မီး၊ လ၊ နေ၊ ကမ္ဘာ၊ ကောင်းကင် စသော သဘာဝအခြင်းအရာများကိုသာ ဝတ်ပြုနေကြသည်။ အာရိ

ယန်တို့၏ မီးဆရာ၊ အာရိမန်၊ ဟိုမ၊ ဝါယု၊ ဥသျှာ စသော ဘုရားများ။ ဆီးမိုက်တို့၏ အနဟိတ (အစ်စတာ) ဘုရားမ အပြင် ဝေဒ၌မပါသော နတ်ဘုရားအချို့ကိုလည်း ကိုးကွယ်နေကြသည်။ အချုပ်အားဖြင့် ဘုရားအများကို ကိုးကွယ်မှု ဖြစ်သည်။

ပါရှန်းအများစုမှာ ပထမ၌ မယုံကြည်ကြသေးသဖြင့် ဇိုရိုအက်စတားသည် သူ၏အယူဝါဒကို နှစ်ပေါင်းများစွာဟောပြောလျက်သာ နေခဲ့ရသည်။ နောက်ဆုံး၌ ဆရာကြီးသည် မြင်းသတ္တဝါကို အလွန်ချစ်သော အီရနီးယန်းလူမျိုးတို့၏ဝါသနာကို ဂရုပြုမိသည့်အလျောက်၊ ပါရှန်းဘုရင်တစ်ပါး၏မြင်းကို အံ့ဩဖွယ် ဆေးကုသပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် ထိုဘုရင်ကို တပည့်တဖန်းဖြစ်စေရာမှ သူ၏အယူဝါဒလည်း ထင်ပေါ်လာရတော့သည် ဟုဆိုသည်။ အခြားအဆိုတစ်ရပ်အရ ‘ဗစ်ရှ်တက်စ်ပ’ ခေါ် ဘုရင်နှင့် မိဖုရားကြီး ဟွတ်တောစ တို့အား သိမ်းသွင်းစည်းရုံးနိုင်သည်မှစ၍ အီရန်တွင် ၎င်းအယူဝါဒ ပျံ့နှံ့သွားသည်ဟု ဆိုသည်။

အခြားအဆိုတစ်ရပ်မှာ ဆရာကြီးသည် အကြံတစ်ခုပေါ်လာ၍ ဝိတ္တပ္ပဘုရင်၏နန်းတော်သို့သွား၍ တရားသစ်ဟောလိုကြောင်း လျှောက်ထားရာ၊ ဘုရင်က သူ၏ အမတ်ပညာရှိဆိုသူများ၊ ယဇ်ပုရောဟိတ်များ၊ မှော်ဆရာများနှင့် ရှေးဦးစွာ ဆွေးနွေးစေခဲ့သည်။ နတ်ဘုရားမြောက်မြားစွာနှင့် ရုပ်တုပေါင်း သောင်းချီကိုးကွယ်နေသော နိုင်ငံ၏ နန်းတော်အတွင်းဝယ် ဆရာကြီး ဇိုရိုအက်စတားက ‘တစ်ဆူတည်းသောပညာတော်ရှင် ဘုရားသခင်ကိုသာ ကိုးကွယ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရုပ်တုများကို မကိုးကွယ်သင့်ကြောင်း’ စသည်ဖြင့် ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

ဆွေးနွေးပွဲ ၃ ရက်မြောက် နောက်ဆုံးနေ့၌ ဘုရင်က ‘အကောင်းအင်အားစုနှင့် အဆိုးအင်အားစုသည် ဤအတိုင်း တည်သွားမည်လား’ ဟုမေးရာ၊ ဆရာကြီးက အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းပြခဲ့သည်။

‘နောက်ဆုံး၌ အကောင်းအင်အားစုက အနိုင်ရမည်။ အနိုင်ရသည့်နေ့တွင် ပညာတော်ရှင် အဟူးရာမတ်ဒေါ ဘုရားသခင်က တရားစစ်ဆေး ဆုံးဖြတ်မည်။ စစ်ဆေးရာ၌ သေသူ လူကောင်းလူဆိုးအားလုံး ပြန်ရှင်လာပြီး ရဲရဲတောက်နေသောသံရည်ပူချောင်းထဲ ဖြတ်ကူးကြရမည်။ လူကောင်းများက မပူဘဲ နွာနို့ပူပူနွေးနွေးထဲ ဖြတ်ကူးရသကဲ့သို့ ရှိမည်။ ၎င်းတို့သည် ကောင်းကင်ဘုံနန်း၌ စံမြန်းကြရမည်။ လူဆိုးများ ဖြတ်ကူးသည့်အခါ မခံရပ်နိုင်အောင် အပြင်းအထန်ပူမည်။ ဘုရားဆိုး အင်္ဂါရမညနှင့် လူဆိုးအားလုံးတို့သည် ထာဝရငရဲမီးပူကို ခံစားကြရမည်။ ထိုအခါ တစ်လောကလုံး လူကောင်းများချည်းရှိပြီး ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့သည့်လောကကြီး ဖြစ်လာမည်။’

တစ်ဖန် ပညာရှိအမတ်တစ်ယောက်က ‘အဟူးရာမတ်ဒေါဘုရားညွှန်ကြားသည့် နည်းလမ်းများကို လိုက်နာနိုင်ရန် မည်သို့ပြုလုပ်သင့်သနည်း’ ဟုမေးပြန်ရာ၊ ဆရာကြီးက ‘ကောင်းမှုကို လုပ်ရမည်။ အမှန်သည် ကောင်းမှုဖြစ်ပြီး၊ အမှားမှာ မကောင်းမှုဖြစ်သည်’ ဟုဖြေခဲ့သည်။

‘သို့ဖြစ်လျှင် အမှန်တရားတစ်ခုတည်းသာ ဘုရားသခင်ထံရောက်ကြောင်း နည်းမှန်လမ်းမှန် ဖြစ်သလော’ ဟု ထိုအမတ်က ထပ်မံမေးပြန်ရာ၊ ဆရာကြီးက ‘အမှန်တရားက ပထမဆုံး လိုအပ်ချက်ဖြစ်သည်။ စိတ်သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်း၊ ပေးကမ်းလှူဒါန်းခြင်း၊ မြေကြီးပေါ်၌ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုး စားသောက်ခြင်း၊ လူ့အကျိုးပြု တိရစ္ဆာန်များကို သနားကြင်နာခြင်းတို့သည် လိုအပ်ချက်များဖြစ်သည်။ ကောင်းမှုအကျိုးကို တမလွန်တွင်သာမက ယခုဘဝ၌လည်း ခံစားရကြောင်း၊ မကောင်းမှုလည်း ထိုနည်းတူဖြစ်ကြောင်း’ ရှင်းပြသည်။

ဝိတ္တပ္ပဘုရင်က သဘောကျ၍ ‘ဤလူသည် ပညာတော်အရှင် တစ်ဆူတည်းသောဘုရားသခင်၏ တမန်တော်အစစ် ဖြစ်ပေသည်’ ဟု ကြေညာလိုက်သည်မှအစ ဇိုရိုအက်စတား၏တရားသည် အနီးအပါးနိုင်ငံများသို့ပင် ပျံ့နှံ့သွား လေတော့သည်။

အိမ်နီးချင်း ဘုရင်နိုင်ငံကိုမူ တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ပြီးမှသာ သာသနာပြုကြ၏။ တူရင်နိုင်ငံသားများက မကျေ နပ်၍ တိတ်တဆိတ်စည်းရုံးပြီး ပြန်လည်တိုက်ခိုက်ရာ ပါရှားနိုင်ငံ၏မြို့တော် ဘောခိမြို့ထဲသို့ပင် ရောက်ရှိလာကြ သည်။ ထိုအခါ၌ စစ်ကိုစတင်သော ဇိုရိုအက်စတားသည် ဘုရားကျောင်းအတွင်းရှိ တထိန်ထိန်တောက်နေသော မီးဘုရားရှေ့တွင် စစ်အောင်နိုင်ရေးအတွက် ဆုတောင်းနေသည်။ တူရင်စစ်သားတစ်ယောက်သည် ဘုရားကျောင်းထဲ ဝင်သွားပြီးလျှင် ဆုတောင်းနေသော တမန်တော်ဇိုရိုအက်စတားကို ဓားဖြင့်ထိုး၍ သတ်ခဲ့ပြီးလျှင် ဘုရားကျောင်းမှ ထွက်ခွာသွားတော့သည်။

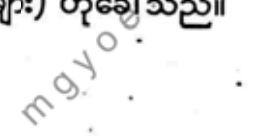
ဆရာကြီး ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ၅၀၀ ဘီစီမတိုင်မီတွင် သူ၏အယူဝါဒသည် ပါရှန်းတို့၏ ထိပ်တန်းအယူဝါဒ ဖြစ်လာကာ ဧကရာဇ်များပင် လက်ခံခဲ့ကြသဖြင့် ပါရှန်းတို့လည်း ယင်းဘာသာကို ယုံကြည်လာကြတော့သည်။ ဆရာကြီး၏ ဟောပြောချက်များကို စုပေါင်းရေးသားထားသောကျမ်းကို 'ဇင်းဒအဗတ်စတာ' သို့မဟုတ် 'ပါရှန်း သမ္မာကျမ်း' ဟုခေါ်သည်။ ယင်းကျမ်းတွင် လောကီကျင့်ဝတ်များ၊ ဆုတောင်းမေတ္တာစာများအပြင်၊ နက္ခတ္တဗေဒနှင့် ဆေးပညာရပ်များလည်း ပါဝင်သည် ဟုဆိုသည်။ ဤကျမ်းအရ သိရှိရသည်မှာ ထာဝရဘုရားသခင်သည် ယင်း ဘာသာတရားကို ဆရာချ၊ ဟိုမ၊ ဂါယာမ၊ ရိတန်တို့အား ပေးကြောင်း။ လူသားများတွင် ပထမဦးဆုံး ရရှိသူမှာ 'ယီမ' မည်သောဘုရင် ဖြစ်ကြောင်း။ ယင်းဘုရင်က ဤအယူဝါဒကိုဖြန့်ချိရန် အရည်အချင်းမပြည့်ဝ ဟု ဘုရားသခင်ထံ လျှောက်ထားသောကြောင့် ယင်းတာဝန်ကို ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာပြီးနောက် ဇိုရိုအက်စတားထံ ချပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဆိုသည်။

ဇိုရိုအက်စတားကျမ်းပြုဆရာ ဒါလားက ဇိုရိုအက်စတားအယူဝါဒ၏ ဖြစ်ပေါ်မှုကို ဘာသာစကားပေါ်တွင် အခြေခံ၍ 'ရှေးဦးခေတ်၊ ဂါထာခေတ်၊ အဗတ်စတာခေတ်၊ ဖလဗီခေတ်' ဟူ၍ အဆင့်ဆင့်ပိုင်းခြားထားသည်။ ဆရာကြီး မပေါ်မီခေတ်ကို 'ရှေးဦးခေတ်' ခေါ်ပြီး၊ ဆရာကြီး သင်ကြားချက်များကိုမူ ပထမ ဂါထာဖြင့်၊ နောက် အဗတ်စတာဘာသာ၊ ၎င်းနောက် ဖလဗီဘာသာဖြင့် ရေးသားခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။

ဇိုရိုအက်စတား ကွယ်လွန်ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ ခန့်ကြာသောအခါ မက်ဆီဒိုနီးယားနိုင်ငံမှ အလက်ဇန္ဒား ဘုရင်ကြီးက ပါရှားပြည်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူပြီးလျှင်၊ ဇိုရိုအက်စတားဘာသာ၏ကျမ်းစာဖြစ်သည့် ဇင်းဒအဗတ် စတာ (အဝေတ္တ)ကို ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်သည်။ ပါရှန်းတို့အား ဂရိတ်တို့၏ဘာသာတရားကို ကိုးကွယ်စေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ပါရှန်းတို့ကမူ မိမိတို့၏ဘာသာတရားကိုသာ ကလေးငယ်များအား လျှို့ဝှက် သင်ကြားပေးနေခဲ့ကြသည်။

နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ခန့်ကြာ၍ နိုင်ငံခြားအုပ်စိုးမှုအောက်မှ ပါရှားပြည် လွတ်မြောက်သောအခါ ပါရှန်းတို့သည် မိမိတို့၏ဘာသာတရားကို ထင်ထင်ရှားရှား ပြန်လည်ကိုးကွယ်ကြတော့သည်။ ဇင်းဒအဗတ်စတာ (အဝေတ္တ)ကျမ်း၏ သိမ်းဆည်းထားသမျှသော အစိတ်အပိုင်းများ၊ ဘာသာဝင်များမှတ်သားမိသမျှသော အစိတ်အပိုင်းများကို စုပေါင်း၍ ကျမ်းစာတစ်အုပ်ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ကြသည်။

သို့သော် နောင် နှစ်ပေါင်း ၄၀၀ ခန့်ကြာသောအခါ ပါရှားကို အာရပ်များ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်ပြီး အစ္စလာမ်ဘာသာကို အဓမ္မကိုးကွယ်စေခဲ့သည်။ အချို့ပါးရှန်းတို့က အသေခံကာ ဇိုရိုအက်စတားဘာသာကိုသာ ကိုးကွယ်သွားကြသည်။ အချို့ကား ဘာသာရေးလွတ်လပ်ခွင့်ရှိသော အိန္ဒိယ စသောနိုင်ငံများသို့ ထွက်ပြေးသွားကြ သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ အစ္စလာမ်ဘာသာသည် ပါရှား (အီရန်)နိုင်ငံ၌ စည်ပင်လာတော့သည်။ ဇိုရိုအက်စတား ဘာသာဝင်များကား မဆိုသလောက်သာ ကျန်တော့သည်။ ယခုအခါ ဇိုရိုအက်စတား ဘာသာဝင်အများစုကို အိန္ဒိယပြည်အနောက်ပိုင်း ဘုံဘောနယ်တစ်ပိုက်၌ တွေ့ရသည်။ သူတို့ကို 'ဖာရစ်များ' (ဖာရစ်များ) ဟုခေါ်သည်။

ဆိုင်းရပ်ဘုရင်နှင့် ဇိုရိုအက်စတား ဘာသာရေး

ပါရှားဘုရင် ဆိုင်းရပ်သည် အင်အားကြီးလှသော မီးဒီးယားနိုင်ငံနှင့် ‘မီးဒီးယန်း’ ခေါ် မီးဒီးလူမျိုးတို့ကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်သောအခါ အနီးအနားရှိနိုင်ငံများ ကြောက်ရွံ့လာကြသဖြင့် ဆိုင်းရပ်ရန်မှကာကွယ်နိုင်ရန် ကယ်ဒီးယား၊ အီဂျစ်၊ လစ်ဒီးယား ၃ နိုင်ငံတို့သည် မဟာမိတ်ဖွဲ့ခဲ့ကြသည်။ ဂရိမှ စပါတားနိုင်ငံလည်း ၎င်းအဖွဲ့တွင် ပါဝင်သည်။ ဦးဆောင်သူကား လစ်ဒီးယားဘုရင် ကရီဆပ် ဖြစ်သည်။

ကရီဆပ်သည် ပါရှားကိုတိုက်ခိုက်က နိုင်၊မနိုင်ကို သိချင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကရီဆပ်သည် အမတ်များအား ဒယ်လဖီနတ်ကွန်းနှင့် အခြားနာမည်ကြီး နတ်ကွန်းများသို့စေလွှတ်၍ နတ် မေးခိုင်းသည်။ နတ်များအား ပူဇော်ပသရန် အဖိုးတန်ပစ္စည်းများစွာကိုလည်း ပေးလိုက်သည်။ နတ်အားလုံးက ‘ကရီဆပ် နိုင်မည်’ ဟုဟောကြသည်။

ကရီဆပ်ဘုရင်သည် နတ်များဟောသည်ကိုယုံကြည်၍ ပါရှားသို့ သွားရောက်တိုက်ခိုက်တော့သည်။ ပါရှား ဘုရင်ဆိုင်းရပ်လည်း မီးဒီးပညာရှိ ဟာပကာ၏အကြံပေးချက်အရ တိုက်ခိုက်ရာ ၅၄၆ ဘီစီ၌ လစ်ဒီးယားကို အနိုင်ရကာ ကရီဆပ်အား စစ်သုံးပန်းအဖြစ်ဖမ်းခဲ့ပြီး ထင်းပုံပေါ်တင်၍မီးရှို့သတ်ရန် အမိန့်ပေးသည်။

ဤသို့ ထင်းပုံပေါ်တင်၍ မီးရှို့သည့်လုပ်ဆောင်ချက်ကား ယဇ်ပူဇော်ရန်၊ သို့မဟုတ် ဆိုင်းရပ်ကိုးကွယ်သည့် နတ်များ မည်မျှစွမ်းသည်၊ မစွမ်းသည်ကိုသိရန် လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု သမိုင်းဆရာတို့ ယူဆကြသည်။ ထိုအခါ ထင်းပုံပေါ်မှ ကရီဆပ်သည် ‘ဆိုလွန်’ ဟု ၃ ကြိမ်အော်ခဲ့သည်။ ဆိုင်းရပ်ဘုရင်က အဓိပ္ပာယ်ကို စုံစမ်းရာ တစ်ခါက ဆိုလွန်ပညာရှိတစ်ဦးက ကရီဆပ်နန်းတွင်းသို့ အလည်ရောက်ရှိပြီး၊ ထီးနန်းစည်းစိမ်နှင့်တကွ ဘယ်အရာမျှ မမြဲကြောင်း၊ လူလည်း မမြဲကြောင်း၊ တစ်နေ့ကျ ယင်း ထီးနန်းစည်းစိမ်များကို ပစ်ခွာသွားရမည်သာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ဟောပြောခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ယခု မိမိခံစားနေရသည်ကို သတိရ၍ ဆိုလွန်ကို တ၊ခေါ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရသဖြင့်၊ ‘ချက်ချင်းမီးငြိမ်းသတ်၍ ကရီဆပ်ကိုလွှတ်ရန်’ အမိန့်ပေးလိုက်သည်။ သို့သော် ထင်းပုံမီး အတော်ပင် စွဲလောင်နေပြီးဖြစ်၍ ငြိမ်းသတ်မရတော့ချေ။

ကရီဆပ်လည်း ထင်းပုံပေါ်မှပင် “အာပိုလိုအရှင်ကြီး။ ကျွန်ုပ်သည် အရှင်ကြီးအား ပူဇော်ပသခဲ့ဖူးပါသည်။ ယင်းပူဇော်မှုကို အရှင်ကြီးကျေနပ်ပါက ကျွန်ုပ်အား မီးဘေးမှလွတ်အောင် ကယ်တော်မူပါ” ဟုအသံကုန်ဟစ်၍ လျှောက်သည်။ ထိုအခါ ကောင်းကင်လည်း ကြည်လင်၊ လေလည်း ငြိမ်နေရာမှ လေပြင်းမုန်တိုင်းကျပြီး မိုး အကြီးအကျယ်ရွာချသဖြင့် မီးလည်း ငြိမ်းသွားတော့သည်။

ဆိုင်းရပ်ဘုရင်သည် လစ်ဒီးယားနိုင်ငံကိုသိမ်းပြီးနောက် ၅၃၈ ဘီစီတွင် ဘက်ဘီလုံနှင့် ကယ်လ်ဒီးယားနိုင်ငံ တို့ကိုပါ သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ဆိုင်းရပ်သည် ဤနည်းဖြင့် အနောက်အာရှမိုင်းနားတစ်ခုလုံးကို သိမ်းယူပြီးနောက် မဇာဂဒေတွင် နန်းတော်တည်ဆောက်သည်။ ဇိုရိုအက်စတား အယူဝါဒဆိုင်ရာ ဘုရားကျောင်းကိုလည်း တည် ဆောက်ခဲ့သည်။ ၎င်းနောက် ဆိုင်းရပ်ဘုရင်သည် နယ်ချဲ့တိုက်ပွဲ ဆက်လက်တိုက်ခိုက်ရင်း ၅၂၉ ဘီစီတွင် ကျဆုံး ခဲ့ရတော့သည်။

ဆိုင်းရပ်ဘုရင် နောက်ပိုင်း၌ ပါရှားတို့သည် အင်ပါယာကို အထွတ်အထိပ်ရောက်အောင် ထူထောင်နိုင်ခဲ့ သော်လည်း ဇာဆပ်စ် (၄၈၅-၄၆၅ ဘီစီ)ဘုရင်လက်ထက်မှစ၍ တဖြည်းဖြည်းကျဆင်းလာသည်။ နောက်ဆုံး၌ မွတ်စလင်တို့၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ခံလိုက်ရသဖြင့် ဖာရစ် (ဇိုရိုအက်စတား)ဘာသာလည်း အားနည်းလာပြီး အချို့က အိန္ဒိယဘက်သို့ ထွက်ပြေးကာ မိမိတို့၏ဘာသာကိုပင် ဆက်လက်ကိုးကွယ်နေခဲ့ကြတော့သည်။

mggyoe.com

အခန်း ၆

ဂျူးဘာသာရေးနှင့် ယာဝေး (ယေဟိုဝါ) ဘုရား

၂၀၀၀ ဘီစီ၊ ဟီဘရူး လူ့အဖွဲ့အစည်း

ဟီးဘရူးလူမျိုးကို၊ ဣသရေလ၊ ရေဝတီ၊ ရဟူဒီ၊ ဟေဗြဲနှင့် ဂျူး ဟူ၍ အမျိုးမျိုးခေါ်ကြသည်။ ၁၄၀၀ ဘီစီနှင့် ၁၂၀၀ ဘီစီအတွင်း (အချို့အဆို ၁၀၀၀ ဘီစီ)၌ အာရေဗျသဲကန္တာရထဲ၌ ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ပြုနေကြသည့် ဆမ္မိုက်အနွယ် ဂျီရှုအာ ခေါင်းဆောင်သော ဟီဘရူးလူမျိုးတို့သည် ပါလက်စတိုင်းသို့ ရောက်ခဲ့ကြသည်။ (မိုးဇက် ကွယ်လွန်သောအခါမှ ဂျီရှုအာခေါင်းဆောင်ခဲ့သည်ဟု အချို့ကဆိုသည်။) ၎င်းတို့မတိုင်မီ ၃၀၀၀ ဘီစီခန့်ကပင် အာရေဗျသဲကန္တာရ၌ ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ပြုနေကြသည့် ဆမ္မိုက်အနွယ် ကေနန်နိုက်လူမျိုးတို့သည် ပါလက်စတိုင်းသို့ ရောက်ကြပြီး၊ ၂၅၀၀ ဘီစီခန့်၌ မြို့ကြီးပြကြီးတည်ထောင်၍ နေထိုင်နိုင်သည်အထိ တိုးတက်ခဲ့ကြသည်။ ဟီဘရူးတို့ကား နောက်ထပ် ရောက်ရှိလာကြပြီး၊ ကေနန်နိုက်တို့ကိုတိုက်ခိုက်၍ အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤကေနန်နိုက်တို့သည် မြို့တံတိုင်းများကာရံကာ အိမ်ကြီးအိမ်ကောင်းများနှင့် အဘက်ဘက်က ယဉ်ကျေးသဖြင့် ဟီဘရူးများက အတုယူခဲ့ကြရသည်။

ကေနန်နိုက်နှင့် ဟီဘရူးတို့သည် နောက်ပိုင်းကာလများ၌ ရောစပ်သွားရာမှ တစ်မျိုးတည်း ဖြစ်သွားကြသည်။ အလားတူ နောက် ဟီဘရူးလူမျိုးတစ်စုက အီဂျစ်သို့ ရောက်သွားကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် အီဂျစ်၌ ဆမ္မိုက်အနွယ်ဖြစ်သည့် ဟစ်ဆိုးလူမျိုးတို့ အုပ်စိုးချိန်ဖြစ်၍ အနွယ်တူ ဟီဘရူးလူမျိုးတို့လည်း ကောင်းစားခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် 'ဂျိုးဇက်' ဟူသောဟီဘရူးမှာ အီဂျစ်ဘုရင်ခံအထိ ခန့်ထားခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ဘုရင်ခံသည် အီဂျစ်ဘုရင်ဖာရိုပြီးနောက် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။

ဟစ်ဆိုးများ အရေးနိမ့်၍ အီဂျစ်မှဆုတ်ခွာသွားသောအခါ ကျန်ရစ်ခဲ့သည့် ဟီဘရူးလူမျိုးတို့သည် ဖာရိုလက်အောက်၌ များစွာ အနှိပ်စက်ခံခဲ့ကြရသည်။ ကျန်ပြုခဲ့ကြရသည် ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယမြောက် ရမ်ဆီ(ရမ္မဆေး) ဖာရိုဘုရင်လက်ထက်၌ ဟီဘရူးခေါင်းဆောင်ကြီး မိုးဇက်(မောရှေ)ခေါင်းဆောင်သော ဟီဘရူးတို့သည် အီဂျစ်မှ ပါလက်စတိုင်းသို့ ထွက်ခွာနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။

အခြားအဆိုတစ်ရပ်မှာ 'တေးရား'ခေါ်သော အရောင်းအဝယ်သမားတစ်ဦး၏သားများအနက် တစ်ယောက် ဖြစ်သော အေဗရာဟင်သည် ခူးမားရီးယန်းတို့၏မြို့တော် အား(ဦးလ်)မြို့၌ နေသည်။ လူတို့သည် ယာဝေး (ယေဟိုဝါ)နှင့် အခြားနတ်များကို ကိုးကွယ်နေကြသည့်အပြင် ရုပ်တုအမျိုးမျိုးကိုလည်း ကိုးကွယ်နေကြသည်။ ထိုနတ်များတွင် ယာဝေး(ယေဟိုဝါ)သည် တတိယတန်းစားအောက်ဆုံးနတ် ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။

အေဗရာဟင်ကမူ ယာဝေးမှ တစ်ပါး အခြားကိုးကွယ်မှုများကို ဆန့်ကျင်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ရုပ်တုကိုးကွယ်မှုများကို ဆန့်ကျင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အေဗရာဟင်သည် မိဘတို့ကိုးကွယ်ထားသော ရုပ်တုကိုပင် ပေါက်ခွဲစွန့်ပစ်ခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။ ဤအပြုအမူများသည် ရုပ်တုကိုးကွယ်နေသည့်နိုင်ငံ၌ အလွန်အန္တရာယ်များလှသော လုပ်ရပ် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် အေဗရာဟင်သည် မိမိ၏မိသားစု အပေါင်းအသင်းများနှင့် သိုးများကိုယူကာ ယုဖရေးတီးမြစ်ကို ဖြတ်ကူးပြီး ၂၁၅၀ ဘီစီ၌ 'ကာနန်' ခေါ် ပါလက်စတိုင်းသို့ ပထမရောက်ရှိခဲ့ကြသည် ဟုဆိုသည်။ ဤကဲ့သို့ မြစ်ကိုဖြတ်ကူးလာသောကြောင့် ၎င်းတို့ကို 'ဟီဘရူး'(တစ်ဘက်ကမ်းမှဖြတ်ကူးလာသူ)ဟု ခေါ်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဆိုသည်။

ယင်း ဟီဘရူးတို့သည် ကာနန်ပြည်နယ်၌ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု ဖြစ်သောအခါ အီဂျစ်သို့ရောက်ရှိခဲ့ကြပြီး၊ အီဂျစ်နတ်ကို မကိုးကွယ်သောကြောင့် အနှိပ်စက်ခံ ကျွန်ပြုခံခဲ့ကြရသည်။

သမ္မာကျမ်းစာအရ အေဗရာဟင်ကို ဆက်ခံသူမှာ အိုက်ဇက် ဖြစ်သည်။ အိုက်ဇက်တွင် အီဆို နှင့် ဂျက် ကော့ ခေါ်သော သား ၂ ယောက် ရှိသည်။ ဂျက်ကော့ကိုအစွရေး ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။ သူသည် ခေါင်းဆောင် အရိုက်အရာကို ရရှိပြီး၊ သူ့အား သား ၁၂ ယောက် ဆက်ခံသဖြင့် 'အစွရေး' ၁၂ စုတို့၏ခေါင်းဆောင် ဖြစ် လာကြသည်။ ဂျက်ကော့သည် သူ၏သားဂျိုးဇက်အား ချစ်လွန်းသဖြင့် အခြားသားများက မနာလိုဖြစ်ကြပြီး၊ ဂျိုးဇက်အား အီဂျစ်သို့သွားသည့်ကုန်သည်များထံ ရောင်းစားကြသည်။ သို့သော် ဂျိုးဇက်မှာ အသက်မသေဘဲ အီဂျစ်တွင် ဘုရင် ဖြစ်နေသည်။ ကာလအတန်ကြာသောအခါ ပါလက်စတိုင်း၌ ဒုဗ္ဗိက္ခန္ဓာရကပ်ဘေး ဆိုက်ရောက် လာသဖြင့် ဂျက်ကော့နှင့် သူ၏သားများသည် အီဂျစ်သို့ ဂျုံဝယ်ရန် လာရောက်ကြသည်။ အီဂျစ်၌ ဂျိုးဇက်၏စောင်မ မှုကြောင့် သူတို့သည် အီဂျစ်တွင် မြေယာများပိုင်လာကြရာ ထိုတွင် ဆွေစဉ်မျိုးဆက်များစွာနေထိုင်ကြပြီး ကြီးပွား ချမ်းသာလာကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အီဂျစ်တို့က အစွရေးတို့အပေါ် မနာလိုဝန်တိုဖြစ်လာကြပြီး ကျေးကျွန်အဖြစ် သို့ သွတ်သွင်းလိုက်ကြသည် ဟုဆိုသည်။ ၎င်းတို့သည် အီဂျစ်မှလွတ်မြောက်ရန် နည်းလမ်းရှာကြချိန်၌ မောရှေ (မိုးဇက်) ပေါ်လာသည်။

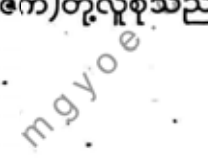
တစ်နေ့သ၌ မောရှေသည် ကျွန် ၂ ယောက်ကို ကျွန်ထိန်းတစ်ယောက်က ရက်စက်စွာ နှိပ်စက်သတ်ဖြတ်နေ သည်ကိုမြင်၍ စိတ်မထိန်းနိုင်သဖြင့် ၎င်းကျွန်ထိန်းကို သတ်ပြီး ထွက်ပြေးရာ ဘုန်းကြီးဂျေသရီး၏ ဥယျာဉ်ထဲသို့ ရောက်ရှိသွားသည်။ ၎င်း၌ ထိပ်တွင် စာရေးထားသည့် တန်ခိုးရှိသောတောင်ဝှေးကို တွေ့၍ ဘုန်းကြီးဂျေသရီးထံမှ တောင်းယူပြီး အီဂျစ်သို့ ပြန်လာခဲ့သည်။ ၎င်းနောက် အီဂျစ်ဘုရင်နန်းထဲသို့ ဝင်၍ ၎င်းတောင်ဝှေးဖြင့်ခြိမ်းခြောက်ကာ ဟီဘရူးတို့အား အီဂျစ်မှထွက်ခွာခွင့်ကို တောင်းခဲ့သည်။ ဘုရင်လည်း ကြောက်သဖြင့် ထွက်ခွာခွင့်ပေးသောကြောင့် ၎င်းတို့လည်း အီဂျစ်မှထွက်ခွာလာခဲ့ရကြောင်း ဆိုသည်။ ၎င်းတို့ထွက်သွားသော ခုနှစ်ကား ၁၅၁၃ ဘီစီ ဖြစ် သည် ဟုဆိုသည်။

ပညတ်တော် ၁၀ ပါး လက်ခံရရှိပုံ

မောရှေ(မိုးဇက်)လက်ထက်၌ ယာဝေး(ယေဟိုဝါ)နတ် ကိုးကွယ်မှုသည် ပို၍ ထင်ရှားလာသည်။ မောရှေ (မိုးဇက်)သည် အီဂျစ်၌ ကြာရှည်လေးမြင့်နေခဲ့သဖြင့် အစ်ဓနတုန် ဖာရိုဘုရင်၏ အတွန်ဘာသာအကြောင်းကို ကောင်းစွာသိခဲ့ပုံ ရသည်။

အတွန်ဘာသာ၌ အတွန်နတ်မင်းကြီးတစ်ပါးသာ ရှိသည်။ အခြားနတ်များကို ပယ်သည်။ အတွန် နတ်မင်းကြီးက တစ်ကမ္ဘာလုံးကို အုပ်စိုးသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

ဟီဘရူးတို့သည် ၁၀၂၅ ဘီစီအထိ ဘာသာရေးအုပ်ချုပ်မှု ဖြစ်သည်။ ပထမဆုံးအုပ်ချုပ်သူ မိုးဇက် လက်ထက်၌ ဟီဘရူးများလိုက်နာရန် ပညတ်တော် ၁၀ ပါး ပေါ်လာသည်။ ယင်း ပညတ်တော် ၁၀ ပါးကို ယာဝေးနတ်က မိုးဇက်ကို ပြောပြခဲ့သည် ဟုအဆိုရှိသည်။ ဘာသာရေးအဆိုအရ မောရှေ(မိုးဇက်)တို့လူစုသည်

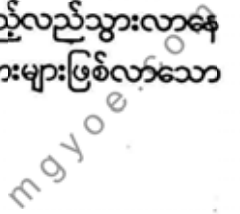
အိဂျစ်မှထွက်ခွာလာရာ၌ ဆိုင်းနိုင်းတောင်ခြေတွင် ယာဝေး (ယေဟိုဝါ) ဘုရားသခင်ကို နွားသိုးကြီးအသွင်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ငှက်ကလေးအသွင်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ဇီးကွက်အသွင်ဖြင့် ဖြစ်စေ တွေ့ရလိမ့်မည် ဟု မျှော်လင့်ချက်အရ ဝမ်းသာနေကြသည်။ မျှော်လင့်သည့်အတိုင်း တောင်ခြေတွင် ဘာမျှမတွေ့ရသောအခါ စိတ်ပျက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ မောရှေ(မိုးဇက်)သည် မိမိ၏လူများကို တောင်ခြေ၌ထားခဲ့၍ တောင်ထိပ်တက်ကာ ရက် ၄၀ မျှ ၎င်းတောင်ပေါ်တွင် နေခဲ့သည်။ ထိုအခါ ယာဝေး(ယေဟိုဝါ)ဘုရားသခင်ကို တွေ့ရရှိမှုမက ပညတ်တော် ၁၀ ပါးကိုပင် ဘုရားသခင် ထံမှရရှိခဲ့ပြီး၊ တောင်ခြေသို့ဆင်းကာ မိမိလူများအား ပညတ်တော် ၁၀ ပါးကို ရှင်းပြခဲ့သည်။ ပညတ်တော် ၁၀ ပါး ရလာသောခုနှစ်ကို ၁၂၃၀ ဘီစီ ဟုသတ်မှတ်သည်။ ၎င်းနောက် မိုးဇက်သည် 'ဘုရားသခင်ကတိပြုထား သော ဒေသသို့ သွားရမည်' ဆိုပြီး သူ့လူများကို မြောက်ဘက်စူးစူး ရှောင်နှစ်မြစ်ဆီသို့ ခေါ်သွားသည် ဟုဆိုသည်။

ပညတ်တော် ၁၀ ပါး

- ၁- ယာဝေး(ယေဟိုဝါ) ဘုရားမှတစ်ပါး အခြားဘုရားကို မကိုးကွယ်ရ။
  - ၂- ရုပ်တု မကိုးကွယ်ရ။
  - ၃- မုသားနှင့်စပ်၍ ဘုရားသခင်၏နာမတော်ကို မမြွက်ဆိုရ။
  - ၄- ရက်သတ္တပတ်၏ ၇ ရက်မြောက်နေ့၌ အလုပ်မလုပ်ဘဲ နားရမည်။ ၎င်းနေ့ကို မြတ်သောနေ့ (Holy Day) ဟု ခေါ်ရမည်။
  - ၅- မိဘကို ရိုသေရမည်။
  - ၆- လူကို မသတ်ရ။
  - ၇- မခိုးရ။
  - ၈- သူတစ်ပါးသားမယားကို မပြစ်မှား မကျူးလွန်ရ။
  - ၉- ကိုယ်နှင့်နီးစပ်သူ အပြစ်ရအောင် မမှန်သက်သေ မခံရ။
  - ၁၀- ကိုယ်နှင့်နီးစပ်သူ၏ သားမယား, ပစ္စည်းဥစ္စာကို လိုချင်တပ်မက်စိတ် မရှိရ။
- (အချို့က အမှတ်-၁ နှင့် အမှတ် ၂ ကို ၁ အဖြစ်ယူပြီး၊ အမှတ်-၁၀ ကို သားမယားနှင့် ပစ္စည်း ၂ မျိုး ခွဲ၍ ပြကြသည်။)

အိဂျစ်မှလွတ်မြောက်လာပြီးနောက် ဟီဘရူးတို့၏ယုံကြည်မှု

ယင်း ပညတ်တော် ၁၀ ချက်တွင် အိဂျစ်တို့မသိရှိသေးသော အချက် ၂ ချက် ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ မောရှေ(မိုးဇက်)တို့လူစုသည် ကျွန်ုပ်တို့အဖွဲ့ ရက်သတ္တပတ်လုံး မနားရဘဲ အလုပ်လုပ်ခဲ့, ပင်ပန်းခဲ့ရသည့်အတွက်အကြံကို ယူပြီး၊ ၇ ရက်မြောက်၌ အလုပ်မလုပ်ရ ဟု ပညတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ နောက်တစ်ချက်ကား 'ကျွန်ုပ်တို့အဖွဲ့အား ယာဝေး(ယေဟိုဝါ)က ကယ်တင်ခဲ့သဖြင့် ယေဟိုဝါမှတစ်ပါး အခြားဘုရား မကိုးကွယ်ရ' ဟု ပညတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။ ကျန် ၈ ချက်ကား အိဂျစ်တို့သိပြီးသောအချက်များ ဖြစ်သည်။ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင် မိုးဇက်က ယာဝေး(ယေဟိုဝါ)သည် တစ်ဦးတည်းသောနတ် ဖြစ်သည် ဟုဟောပြောသော်လည်း ဟီဘရူးများ မယုံကြည်သေး ချေ။ သူတို့ ယူဆနေကြသည်မှာ ယာဝေးသည် စစ်နတ် ဖြစ်သည် ဟုသာ သိကြသည်။ သူတို့လှည့်လည်သွားလာနေ ရင်း စစ်တိုက်ခဲ့ရစဉ်ကသာ ကူညီစောင့်မနိုင်ပြီး၊ ယခုမြို့ပြတည်ထောင်ကြ၍ တောင်သူလယ်သမားများဖြစ်လာသော

အခါ 'ဘေးအယ်' ခေါ် မြေဩဇာနတ်လောကံ သူတို့အား ကူညီစောင့်မနိုင်မည်မဟုတ် ဟုယုံကြည်ကြသည်။ တစ်ဖန် နောက်ဘဝသဘောကိုလည်း ဟိဘရူးများ သဘောမပေါက်ကြသေးချေ။ လူသေက မြေကြီးအောက်ရှိ မှောင်မှောင်မည်းမည်းနေရာကြီးသို့ ရောက်သွားသည်ဟု ဘက်ဘီလိုးနီးယန်းတို့နည်းတူ ယုံကြည်ကြသည်။ ယာဝေး (ယေဟိုဝါ)သည် ဤမှောင်မှောင်မည်းမည်းနေရာသို့ ရောက်သူများကို တခြားနတ်များထက် ထူးထူးခြားခြား ကယ်နိုင်မည် မဟုတ် ဟူ၍လည်း ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပါလက်စတိုင်း၌ အခြေစိုက်နေထိုင်မိကြသောအခါ ဟိဘရူးအများစုက ၎င်းတို့၏ မူလနတ်ဖြစ်သော ယာဝေးကိုလည်း ကိုးကွယ်ကြသည်။ တိုင်းရင်းသားဖြစ်သည့် ကေနန်နိုက်များ ကိုးကွယ်သည့် 'ဘေးအယ်' ခေါ် မြေဩဇာနတ်ကိုလည်း ကိုးကွယ်ကြသည်။

ဟိဘရူး ၂ နိုင်ငံကွဲခြင်းနှင့် လက်အောက်ခံဖြစ်ခြင်း

ပါလက်စတိုင်းရှိ ဟိဘရူးတို့သည် ပထမအစုများ ကွဲပြားနေထိုင်ကြသည်။ အစု ၁၂-စု ရှိသည်ဟု အဆို ရှိသည်။ ၁၁၀၀ ဘီစီခန့်၌ ဆောလ်ဘုရင်၏ဦးဆောင်မှုဖြင့် အစုကွဲနေကြသော ဟိဘရူးများသည် ဟိဘရူး တစ်မျိုးသားတည်း ဖြစ်လာကြသည်။ ဒေးဗစ်ဘုရင်လက်ထက်၌ ဂျေရုစလင်မြို့ကို မြို့တော်ပြုလုပ်ပြီး သူတို့ ကိုးကွယ်သည့် ယာဝေးနတ်အတွက် ဝတ်ကျောင်းတစ်ကျောင်းကို ဂျေရုစလင်မြို့၏တောင်ကုန်းပေါ်၌ တည်ဆောက် ရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ ဒေးဗစ်ဘုရင်သည် ၁၀၅၆ ဘီစီမှ ၁၀၁၅ ဘီစီအထိ အနှစ် ၄၀ တိုင်တိုင် အုပ်စိုးသွားခဲ့သည်။ အချို့က ၁၀၀၀ ဘီစီမှ ၉၆၀ ဘီစီအထိ အုပ်စိုးသွားကြောင်း ဆိုသည်။

ဒေးဗစ်ကွယ်လွန်ပြီးနောက် သားတော် ဆော်လမွန်လက်ထက်တွင် ဖော်ပြပါယာဝေးဝတ်ကျောင်းကို အပြီး ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်။ ၎င်းဝတ်ကျောင်း ဆောက်နိုင်ရန် အခွန်အတုတ်များစွာ ကောက်ခံခဲ့သည်။ လူများကိုလည်း ချွေးတပ်အဖြစ် များစွာဆွဲခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းသူပြည်သားများ မကျေမနပ်ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

ဆော်လမွန်ဘုရင်နတ်ရွာစံပြီးနောက် သားတော် ရီဟိုးဘိုးအမ်(ရေဟိုးဘုန်း)လက်ထက် ၉၇၅ ဘီစီ (အချို့အဆို ၉၃၅ ဘီစီခန့်ရောက်သောအခါ မြောက်ပိုင်းက ၎င်းမင်းကို သဘောမကျ၍ ဂျီရိဘိုအမ် (ဂျေရိုးဘုန်း)ကို မင်းအဖြစ် တင်မြှောက်ရာမှ ပါလက်စတိုင်းလည်း တောင်ပိုင်း၊ မြောက်ပိုင်း ကွဲသွားတော့သည်။ မြောက်ပိုင်းက 'အစ္စရေး' အမည်ခံပြီး၊ မြို့တော်မှာ ဆမားရီးယား ဖြစ်သည်။ တောင်ပိုင်းက 'ဂျူးဒါး'အမည်ခံပြီး မြို့တော်မှာ ဂျေရုစလင် ဖြစ်သည်။

အဆီးရီးယန်းဘုရင် ဒုတိယ ဆာဂွန်လက်ထက်၌ အစ္စရေးနိုင်ငံသည် အဆီးရီးယန်းလက်အောက်သို့ ကျ ရောက်ခဲ့သည်။ တောင်ပိုင်း ဂျူးဒါးနိုင်ငံကမူ ဘေးကင်းလျက်ရှိသည်။ အဆီးရီးယန်းဘုရင် ဆနက်အာရစ် လက်ထက်၌ အဆီးရီးယားတို့သည် ဂျူးဒါးနိုင်ငံ မြို့တော် ဂျေရုစလင်အနီးအနားအထိ ချီတက်ခဲ့ကြပြီး ပြန်လှည့် သွားကြသည်မှလွဲလျှင်၊ ဂျူးဒါးနိုင်ငံသည် ၇ရာစု ဘီစီကုန်သည်အထိ ဘေးကင်းခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။

၅၉၇ ဘီစီခန့် (အချို့အဆို ၅၈၆ ဘီစီ) ခန့်၌ ခါလ်ဒီးယန်းဘုရင် နက်ဘူကက်နက်ဇာသည် ဂျူးဒါးနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ပြီးလျှင် ဣဒ်ဘုရင်၊ မိဖုရား၊ မောင်းမမိသံများ၊ သူဌေးသူကြွယ်၊ လက်မှုပညာသည် အားလုံးကို စစ်သုံးပန်းအဖြစ် ဘက်ဘီလုံမြို့တော်သို့ ခေါ်သွားခဲ့သည်။ ဟိဘရူးလူမျိုး 'ဇယ်ဒီကီးယား' ဆိုသူကို သစ္စာရေတိုက်၍ ဘုရင်ခံအဖြစ် ဂျူးဒါး၌ တင်မြှောက်ထားခဲ့သည်။ နောက် 'ဇယ်ဒီကီးယား' သစ္စာဖောက်သဖြင့် ၅၈၆ ဘီစီ၌ ဂျူးဒါးကို ပြန်သိမ်းခဲ့ရသည်။ 'ဇယ်ဒီကီးယား'၏သားများကို သူ့ရှေ့တွင်သတ်ပြီး သူ့မျက်လုံးကိုဖောက်၍ ဘက်ဘီလုံ သို့ ကုန်းကြောင်း ဆွဲခေါ်သွားသည်။ ဟိဘရူးလူမျိုး အတော်များများကိုလည်း စစ်သုံးပန်းအဖြစ် ထပ်မံခေါ်သွားပြန် သည်။ ဂျေရုစလင်မြို့တော်ကိုရော ယာဝေးနတ်စင်ကိုပါ ကြေမ္မသွားအောင် ဖျက်ဆီးခဲ့ကြသည်။

ဂျူးဘာသာ ပေါ်လာခြင်း

၅၃၈ ဘီစီ၌ ပါရှန်းတို့သည် ဘက်ဘီလုံကို သိမ်းပိုက်သောအခါကျမှ ဂျူးဒါးသို့ ဟီဘရူးစစ်သံသုံးပန်းများ ပြန်ခွင့်ရကြ၍ အချို့ကပြန်ကြပြီး အချို့က ဘက်ဘီလုံ၌ပင် နေရစ်ခဲ့ကြသည်။ ဂျူးဒါးသို့ပြန်ရောက်သော ဟီဘရူး တို့သည် မူလအမည်ဟောင်း ပျောက်ပြီး 'ဂျူး' ဟုအမည်တွင်ခဲ့ကြသည်။ ဂျူးတို့သည် ဘက်ဘီလုံ၌ နေချိန်တွင် ဇိုရိုအက်စတားဘာသာကို လေ့လာခဲ့ရသဖြင့် အမြင်ကျယ်လာပြီး ယာဝေး(ယေဟိုဝါ)ကို ဂျူးအမျိုးသား ဘုရား အဖြစ်မှ လူသားတစ်ရပ်လုံး၏ဘုရားအဖြစ် ပြောင်းလဲလက်ခံလာကြသည်။ သို့ရာတွင် ဇိုရိုအက်စတားဘာသာ၌ အကောင်းနှင့်အဆိုး အင်အားစု ၂ စု ရှိသည်ဟူသော သဘောတရားကို ဂျူးတို့မကြိုက်၊ ကမ္ဘာလောကကို ဖန်ဆင်းသော တန်ခိုးရှင် ၂ ဆူ မဖြစ်နိုင် တစ်ဆူသာ ဖြစ်ရမည်။ ၎င်းကား ယေဟိုဝါပင်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြ သည်။ သို့ရာတွင် ဇိုရိုအက်စတားဘာသာမှ တမလွန်ဘဝယုံကြည်မှု၊ ငရဲဘုံနှင့်ကောင်းကင်ဘုံ ယုံကြည်မှုများကိုမူ လက်ခံလာကြသည်။ တစ်ဖန် ဇိုရိုအက်စတားဘာသာမှ ကယ်တင်ရှင်ကို အားကျ၍ ကယ်တင်ရှင်ကို ယုံကြည်လာ ကြပြန်သည်။ သို့သော် ပါရှန်းတို့၏ ဇိုရိုအက်စတားဘာသာ ကယ်တင်ရှင်ကား တစ်ကမ္ဘာလုံးကို အဆိုးအင်အားစု များမှ လွတ်မြောက်အောင် ကယ်တင်မည့်သူဖြစ်သည်။ ဂျူးတို့၏ကယ်တင်ရှင်ကား ဂျူးလူမျိုးတို့ကိုသာ ကယ်တင် မည့် အမျိုးသားသူရဲကောင်းဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အဆိုးမှ အမြတ်ထွက်လာသော ဂျူးခေါင်းဆောင်တို့သည် ဂျူးတို့လိုက်နာရန် ဘာသာရေးဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကြသည်။ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပြီးချိန်မှစ၍ ဟီဘရူးဘာသာအမည် ပျောက်ပြီး ဂျူးဒါးအစွင်း (ဂျူးဘာသာ)ဟု ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ဘုရင်လည်း မရှိတော့ဘဲ ဘာသာရေးဂိုဏ်းချုပ်က ဘုရင်အဖြစ် နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။

ဂျူးဘာသာရေးကျမ်းစာများ ပြုစုခြင်း

ဂျူးခေါင်းဆောင်များသည် ဟီဘရူးတို့၏ ရှေးဟောင်းစာပေများကို အထူးလေ့လာခဲ့ကြသည်။ တမန်တော် များ၏ဟောပြောချက်များကိုလည်း ပြန်လည်ကူးရေးထားကြသည်။ ဝတ်ကျောင်း၌သီဆိုသော 'ဆမ်း'ခေါ် ရှေးဟောင်းသီချင်းများကိုလည်း စုဆောင်းခဲ့ကြသည်။ ဤ ဘာသာရေးဥပဒေ၊ တမန်တော်များ၏ဟောပြောချက်များ၊ 'ဆမ်း'ခေါ် ရှေးဟောင်းသီချင်းများကို စုပေါင်း၍ ဘိုင်ဘယ် (သမ္မာကျမ်းစာ)အဖြစ် ယခုရိုက်နှိပ်ထားကြခြင်း ဖြစ်သည်။ သမ္မာကျမ်းစာဟောင်းကား ၃၉ ကျမ်း ရှိသည်။ သမ္မာကျမ်းစာဟောင်းများတွင် ပထမ ၅ ကျမ်းကို 'ထိုရာ' ဟုခေါ်သည်။ ထိုရာကျမ်းကား ယာဝေး(ထာဝရ)ဘုရားသခင်က ဆိုင်းနိုင်တောင်ပေါ်တွင် မောရှေ အားပေးခဲ့သော ဗျာဒိတ်စကားများကို ရေးမှတ်ထားသောကျမ်း ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။

ဂျူးဘာသာဝင်ဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်များ

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ ဂျူးဘာသာကို ကူးလာခြင်းဖြင့် ဂျူးတစ်ယောက်ဖြစ်နိုင်ပြီး၊ သာမန်အားဖြင့် ဂျူးမိခင်မှ မွေးဖွားသူသည်သာ ဂျူးအဖြစ်ကို ဆက်ခံခွင့်ရှိသည် ဟုဆိုကြသည်။ ၎င်းသည် မွေးဖွားချိန်မှစ၍ ဂျူးအဖြစ်ကို ရရှိသည်။ ဘီသိက်ခံယူပွဲမျိုး ပြုလုပ်ရန် မလို။ ဂျူးတို့၏ ဥပဒေအရ ယောက်ျားလေးကို မွေးဖွားပြီး ၈ ရက်မြောက်တွင် အရေပြားကို လှီးရသည်။ ယင်းကိစ္စကို ယခုအခါ ခေတ်မီ ခွဲစိတ်ကုသနည်းဖြင့် ပြုလုပ်ကြ သည်။ သို့ရာတွင် ဘာသာရေးအစွဲကြီးသူများကား ဘာသာရေးအခမ်းအနားပြုလုပ်ကာ မှတ်ပုံတင်ထားသော 'မိုးဟယ်လ်' ခေါ် ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦး၏ အစီအမံဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ ၎င်းအခမ်းအနား၌ပင် ယင်းကလေးကို

